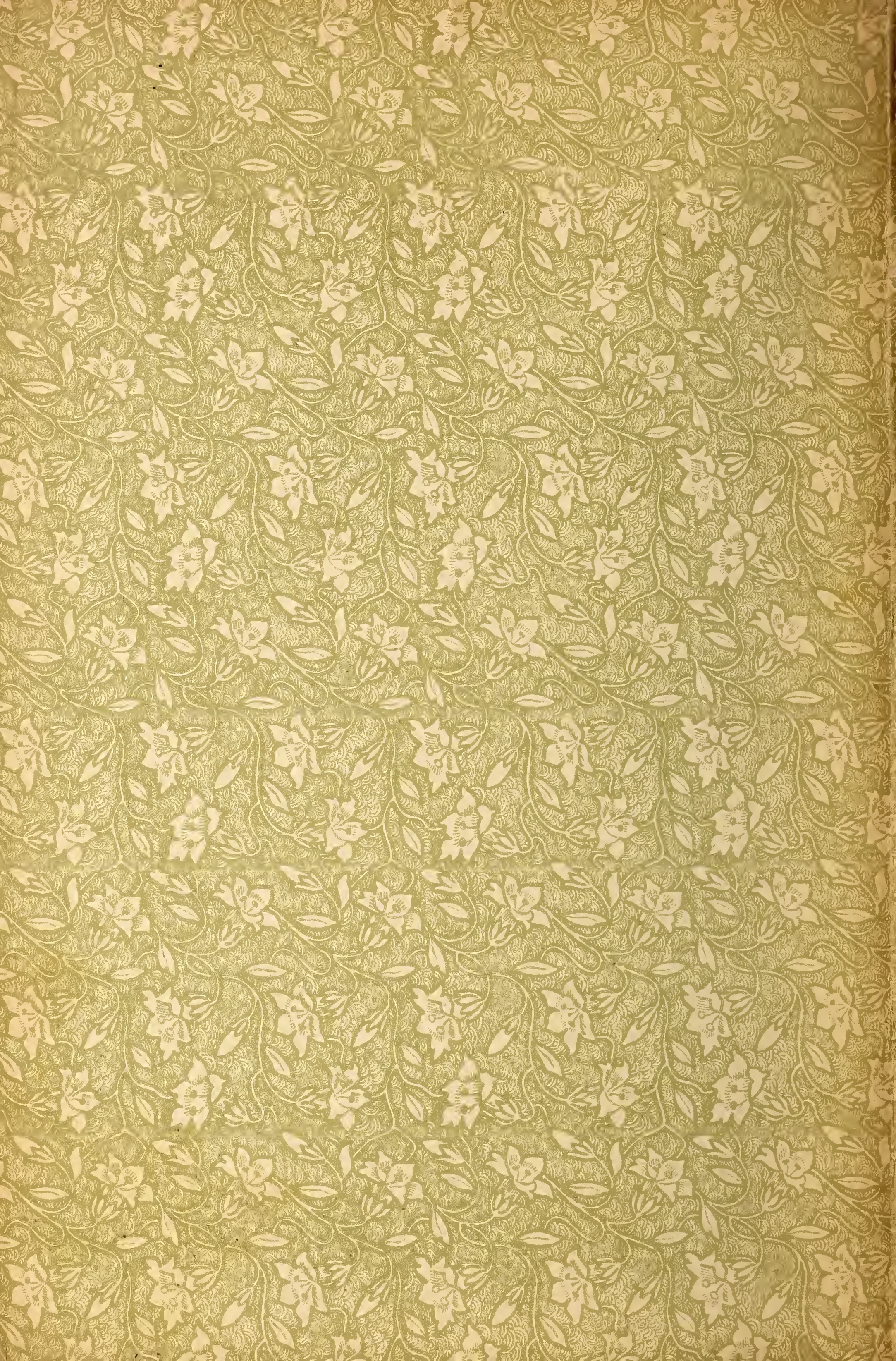
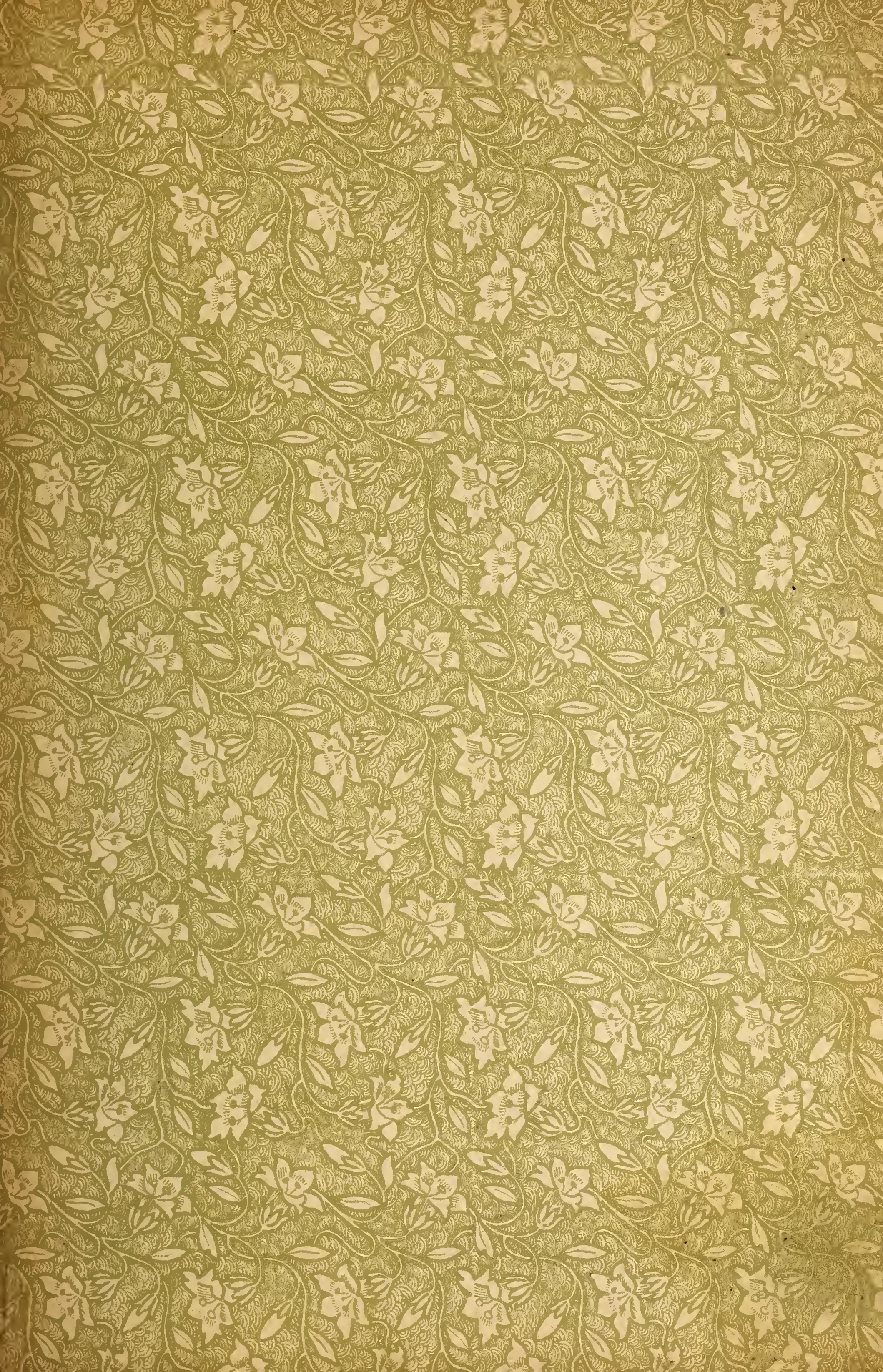

MELLES DEMETER

EGYHÁZI BESZÉDEI

AZ ÁLLANDÓ ÜNNEPEKRE és KIVÁLÓBB ALKALMAKRA.

ÁTDOLGOZTA ÉS SAJTÓ ALÁ RENDEZTE

MELLES EMIL

kis-dobrai görög kath. lelkész.

UNGVÁR

LÉVAI MÓR KÖNYVKIADÓ TULAJDONA

1889.

Hirdesd az igét, légy rajta alkalmasan és alkalmatlanul, ints, kérj, dorgálj teljes türelemmel és tudománynyal. (II. Tim. 4. 2.)

Indiktion kezdete, egyházi ujév.

Szept. 1—13.

Az Ur lelke énrajtam, azért kent föl engem, és elküldött engem örömhirt vinni a szegényeknek, ... hirdetni az Ur kedves esztendejét és a fizetés napját. (Luk. 4. 18.)

Ha az utas fáradalmaiban elcsüggedve utazása során magasabb, emelkedetebb helyre érkezik, önkénytelenül is megáll nemcsak pihenni, de egyuttal visszatekinteni a már megtett utra és számba venni a még hátralevő részt, annak akadályait, fáradalmait és igy mintegy erőt gyüjteni, lelkét megedzeni a reá váró küzdelmek győzelmes elviselésére. — Mi is kedves hallgatóim utasok vagyunk itt e földön, utazunk folyton, feltartóztathatlanul, és utazásunk biztos vége, célja nem egyéb mint a sir.

A mai nappal, midőn az egyházi időszámitás szerint az ujév első napjára virradtunk, lehet mondani, hogy életünk bizonyos emelkedettebb, jelentős pontjára jutottunk, a honnan végig tekinthetünk a multra, különösen az elmult évre, melyet a tegnapi nappal eltemettünk végképen, ugy hogy az többé soha fel nem támad, vissza nem jő, de egyuttal tanulságot merithetünk a jövőre is, és megerősithetjük szivünket, lelkünket, hogy utazásunkban soha le ne térjünk az erény, az üdvösség utjáról.

Hogy mi az idő, azt kellőképen átérteni nem tudjuk, csak azt tapasztaljuk, hogy telik, mulik és rohanásával mindent megemészt. A legkeményebb vasat és követ porrá zuzza. Erő és hatalom, mely minden fölött uralkodik. Ez változtatja rendezi, semmisiti meg a világ dolgait, műveit, rombol és épit, elevenit és öl, létrehoz és elsöpör. Ez teszi a gyengéket erősekké, az erőseket gyengékké, a szegényt gazdaggá, a gazdagot szegénynyé, a szépet ruttá, az ifjut elaggottá. Mindenütt és mindenen hatalmaskodik. Az idő rohanása során zudul fel az élet zajló tengere, majd ismét lecsendesedik, keserveket és örömeket hagyván hátra. Ha a multra tekintünk vissza, hányan siratják elvesztett, elfecsérelt egészségöket,

ártatlanságukat, fiatalságukat, vagyonukat, becsületöket! Igen mert ezek nem okultak a multon, nem tekintettek a jövőbe, az idő elrohant felettök, nemcsak, de magával ragadta őket is és oda mindent. Az idő adhatott volna nekiek mindent, de nem használták azt, tehát elrabolt tőlök mindent és pedig visszavonhatlanul.

Valóban csak vándorok vagyunk e földön, kik egy más haza felé utazunk. Mint minden őseink, előállottak apáink és mint az árnyék eltüntek, — előjöttünk mi és mint az árnyék elfoszlik tovatünik a mi életünk is, de soha többé vissza nem jön. Óvatosan használjuk tehát az időt, ezt az életet. Örök üdvösségünk munkálása végett lett az nekünk adva, nem szabad tehát azt elfecsérelnünk, mert az élet, az idő elpazarolása egyet jelent az örök üdvösség elvesztésével. Mint az Isten napszámát hüséggel, szorgalommal forditsuk azt Isten dicsőségére, saját örök boldogságunk megszerzésére, hogy majd egyszer teljes bért, tökéletes jutalmat nyerhessünk a visszafizetés nagy napján.

Az időnek ily értelemben való felhasználására akarlak én ma titeket, az egyházi ujév első napján serkenteni. Figyeljetek!

Micsoda a ti éltetek? kevés ideig látszó pára, mely aztán elenyészik. (Jak. 4. 15.) Az apostol e szavaival fordulok én ma hozzátok, mert valóban, ha meggondoljuk, bármily hosszunak és tartalmasnak látszik is az ember élete, tekintve a már elmúlt időt és a jövendőt, valóban csak egy pillanatig látszó pára gyanánt jelenik meg az ember élete az idők végtelenségében, mely mihamar elfoszlik és nyomot nem hagy maga után.

Utazunk itt folyton utazásunk végén vár a sir. E veszélyről már az első lépésnél értesitve vagyunk, de a törvény ki van mondva és mi megállapodás nélkül folytonosan haladni kényszeritve vagyunk. Örömest visszatérnénk, de nem lehet, mennünk kell. Egy lerázhatlan suly, egy leküzdhetlen erő vonz minket és kényszerit a meredek szikla felé sietni. Utunkban ezerféle baj és kellemetlenség f raszt, gyötör. Mind hagyján, csak a sir volna kikerülhető. Nem, nem lehet. És mégis mennünk, futnunk kell az idő sebes szárnyain. Néha mulékony öröm ér az utban, itt ott rózsákat, virágokat találunk. Ezeknél maradnánk, szivesen időznénk, de nem lehet, mennie haladni kell és pedig rohamos sietséggel.

A leszakitott virágok ujjaink között elhervadnak, a mi mellett elhaladunk, romba dől, az élvezett gyümölcsök izetlenek, keserüekké lesznek. Merő csalodás! Az örvény pedig el nem ke-

rülhető, önkénytelenül vonzatunk ahhoz. Lassankint kezd minden hanyatlani, a virágok elvesztik varázserejöket, a szinek elhalaványulnak, a rétek nem oly illatosak többé, minden fogy, minden hanyatlik, feltűnik a halál árnyéka és a rettenetes percz közellétét kezdjük érezni.

Még egy akaratlan lépés és a sir szélén állunk. Fejünk szédül, érzékeink megzavarodnak, szemeink elhomályosodnak, óhajtanánk hátra vonulni, nincs mód benne. Igy jön el számunkra a sir, ahhoz vezet életünk, azt kikerülni nem lehet. Nézzetek szét e szent helyen és látni fogjátok, hogy többen, kik még most egy éve velünk imádták itt a mindenható Istent, ma már, nincsenek itt, a sirkereszt tövében aluszák a halál álmát beteltek napjaik, elfoszlott a pára és ők eltüntek végkép előlünk. Sok háznál hiányzik az apa és az elmaradt árvák mint a gyenge csemeték nagyon is érzik, hogy kidőlt az erős védő tölgy, melynek árnyékában csendes, nyugodt, biztos volt az élet. Másutt hiányzik az édes anya, és a hátra hagyott árvák nagyon is érzik, hogy valamint csak egy nap van az égen, ugy e földön is csak egy édes anya lehet, és valamint a nap nyugtával elviszi ápoló, éltető melegét is, ugy az édes anya is, ha sirba száll, elviszi pótolhatlan szeretetét. Másutt hiányzik a kedves gyermek, az édes testvér, a jó barát, egyszóval intve vagyunk minden felől, hogy halad az idő, senkire sem vár, ragadja magával életünket, mint a szél a felkapott gyenge porszemet és hol egyiket, hol másikat ejti a sirba, mely az örökkévalóság ajtaja.

Használjuk fel tehát okosan és hiven rendeltetésünkhez az időt. Ha volt ki azt eddig pazarul fecsérelte, szálljon ma magába és remegve elmélkedjék napjainak rövid voltáról. Isten ajándéka volt a mult esztendő, szintugy Isten ajándéka ez ujév, melynek első hajnalára ma felviradni szerencsések vagyunk, adjunk tehát hálát ma Istennek a multért, a jövőre pedig tőlle kérjünk áldást és oltalmat.

Ha visszatekintünk az elmult évre, bizonyosan észrevesszük, hogy a keservek és bajok között Isten nem hagyott el, adott örömet, vigasztalást is olykor, hogy felemeljen, megerősitsen a küzdelemben. Kik betegségben voltak, felgyógyultak, kik szorongattattak megenyhültek, kiknek szivök vérzett, sebeikre gyógybalzsamot nyertek a mennyek Urától. A mult évben mindnyájan igen sok jót vettünk az Isten kezéből, jertek tehát és ha eddig nem emeltétek az ég felé szemeiteket, tekintsünk ma a magasságba és e szent oltár zsámolya mellett zengjünk hála éneket Istennek.

Mert nem a mi érdemünk, nem emberek jóakarata, nem a véletlen játéka az, mit meg kell hálálnunk, — az égfelé kell

emelni szemeinket, ott lakik az, kitől minden jó és tökéletes adomány származik. Istennel adjunk tehát hálát és nemcsak titkok szivünkben, hanem nyilvánosan imáitok és énekeitekben, necsan magatok, hanem mindnyájan, kik hozzátok tartoznak, hogy teljes legyen a föld az Ur dicséretével, kit egyedül illett minden dicsőség, tisztelet és imádás.

És ha igaz fölemelkedett lélekkel lefizetitek Istennek a hála adóját, tegyétek szivetekre kezeteket és vizsgáljátok meg magatokat, jól éltetek-e az idővel? Mit kell tennetek jövőre? Egy egész esztendő oda van. Az idő sebesen halad. Megfontoltátok-e kérlelhetlen haladását? Egy esztendő sok a mi rövid életünkből, megbecsültétek-e annak fontosságát? Az elmult idő visszaidézhetlen, jóra forditottátok-e azt? A jövendő bizonytalan, igyekeztetek-e kihasználni a jelent? A halál közelget, a bucsu vételről elmélkedtek üdvösen és gyakorta? Istennek teremtményei vagytok szerettétek-e őt? engedelmeskedtetek-e neki? megérdemeltétek-e adományait? megnyugodtatok-e akaratán? nem fakadtatok-e panaszra gondviselésének rendeletei ellen.

Emberek vagytok, Isten képére teremtve, megbecsültétek-e eme nagy méltóságot? a jónak, szépnek magasztosnak tudományában tettetek-e előre haladást? az állatias ingereket legyőztétek-e? gondoltatok e örök üdvösségtekre, avagy talán csak a földiekért éltetek?

Keresztények vagytok, kik a keresztségben Istennel szövetséget kötöttetek, a sátánnak ellene mondottatok, megtartottátok-e eme magasztos szövetséget? nem szövetkeztetek-e titkon a sátánnal? hiuságokért, mulandó javakért nem adtátok-e el ártatlanságtokat?

Az üdvözitő anyaszentegyház gyermekei vagytok, megőriztétek-e az egyház parancsait, rendeleteit? megbecsültétek e szolgálatát? dicsőségére voltatok-e, vagy talán inkább gyalázatára.

E hazának polgárai, az emberiség tagjai vagytok, iparkodtatok-e munkátok által a közjót is előmozditani? ragaszkodtatok-e szeretettel embertársaitokhoz? éreztétek-e valósággal a keresztényi felebaráti szeretetet? áldást gyüjtöttetek-e inkább, avagy talán az átkot szaporitottátok.

Nem egy napról, hanem egész esztendőről tartjuk-e számadást, önszépités, hizelgés nélkülinek, őszintének kell annak lennie. És ha van valami a multban, mi nyugtalanit, ha van ottan bün, melynek tudata, mint a kigyó marja a lelket, szálljunk önmagunkba, tépjük meg nem ruháinkat, hanem sziveinket, hogy megtisztuljunk és az uj évet uj szivvel, megifjodott lélekkel, megtisztult és megerősödött lelkiismerettel kezdhessük el.

A jövő Istennél és a jövőben, mely oly rejtélyes, melynek

titkait nem ismerjük, egyszer majd okvetlenül találkozni fogunk Istennel, az első lépés tehát, melyet az uj évben teszünk, szivünk első mozdulata, lelkünk első vágya legyen az Istené, induljunk, az ujév bizonytalan utjára lépve, Istenhez, őt szeretni, imádni, dicsőiteni legyen legelső gondunk, mert habár minden mulandó is a nap alatt, a lélek, mely bennünk él, érzi halhatatlanságát és mint az árnyék a világosságot juttatja eszünkbe, ugy a lélek a romlást, a pusztulást, e teljes halandóságot látva mindenkor maga körül, a halhatatlanságra emlékszik, a melyre teremtve van, mely egy uj eget, egy uj földet, egy uj világot nyit meg előtte, hol örök zöld tavaszban örök béke és boldogság lakik.

E boldogitó reménység vezérlete mellett induljunk az ujév kapuján át Istenhez, őbenne helyezve minden bizodalmunkat.

Az Ur Jézus szavai szerint, melyet mai beszédemhez jeligéül választottam igyekeztem örömhirt vinni a szegényeknek, midőn megmutattam ez élet mulékonyságát, megbizhatatlanságát, hirdettem az Ur kedves esztendejét, midőn felhivtam figyelmeteket, hogy az időt jól használjátok, a multon okuljatok és az uj év küszöbét uj lélekkel lépjétek át és a fizetés napjára emlékeztünk, midőn számon kértük önmagunktól a lefolyt évet, hogyan használtuk azt és remélhetünk-e majd Istentől a feltámadásban örök boldogságot?

Az ifju Tobiás méltó volt Isten előtt arra, hogy utitársul angyalt rendeljen melléje az Ur, kirendelte ő nekünk is mindnyájunknak utitársainkat a sz. őrangyalokban, kik a szent keresztségtől óvnak, figyelmeztetnek, a jóra buzditanak, a rosztól visszatartani igyekeznek minket. De még ezenfölül hajlandó Jézus a mi Urunk önmaga is utitársunkká lenni szent malasztja által, csak el ne üzzük őt büneinkkel.

Midőn a tanitványok Jézussal a háborgó tengeren eveztek, az Ur lenyugodott közöttük, csapkodtak a hullámok, de nem merithették el a hajót, midőn pedig Jézus segitségét kérték, felkelt az Ur, parancsolt a szeleknek, elsimultak a habok és a hajó biztosan elérte a partot. Mi is az élet tengerén hajózunk, az idő sebességével rohan hajónk az örökkévalóság kikötőjébe. Boldog a hajó, melyben az Ur megnyugodhatik, mert ott, ha közel a veszély, még közelebb az ő segitsége, melylyel megszünteti a vihart.

Ragaszkodjunk tehát teljes hüséggel és kitartással a mi Urunkhoz és vezérünkhöz a Jézus Krisztushoz. Az ő szent vérével megjelölt ösvényről soha le ne térjünk és a hűség és kitartás nem marad jutalom nélkül. Ő benne bizva bátran lépjünk a ten-

gerre, az élet hullámai közé, az idő árja, ha magával visz is, el nem merit és küzdelmeink kivánatos, szép révparthoz az örök boldogságba visznek el. — Amen.

Az Istenszülő szüz Mária születése.

Kisasszonynap. Szept. 8—20.

A te születésed Istenszülő Szüz (Mária) örömet hirdetett az egész világnak. (Az ünnep tropárja.)

Tökéletesnek és boldognak teremtette Isten az embert, behelyezé őt a gyönyörök paradicsomába, hogy ott minden testi és lelki baj nélkül, az elmének háborgásaitól, a vétkes ingerek zaklatásaitól, a bün és halál félelmétől menten élhessen. De eme boldog és tökéletes állapot mihamar megszünt. Megszegte az ember Isten parancsolatját, vétkezett, a miért is megfosztatott az isteni kegyelmektől, a paradicsomból kiüzetett, a bün és ördög rabságába esett és a halál zsákmányává lett. Lelki élete teljesen megzavarodott, elméje elhomályosodott, akarata meggyöngült, a rosz hajlam gyökeret vert szivében, a testi kivánságok erőre kaptak. Lelkének szép ártatlansága odalett, a tisztaság liliomába a bujaság férge ette be magát. Egyszóval a vétek felfakasztá forrását minden rosznak, melyből annyi gyász, annyi gyalázat és szenvedés áradt és árad naponkint az emberiségre.

Mily hamar, ugyszólván az emberiség kisded korában, következett be már az idő, a midőn mint az Irás mondja: Látván Isten, hogy nagy az emberek gonoszsága a földön, és a szivnek minden gondolata gonoszra figyel minden időben, megbáná, hogy embert teremtett a földön. (I. Móz. 6· 5.) Rohantak az emberek a bünre, a halál és kárhozat éje borult a világra, egyetlen reményszikra vigasztalta

csak az emberiséget, hogy az irgalmas Isten, midőn kiszabta a bün büntetését, a Megváltót is megigérte. Megigérte, hogy a bün rémséges éjszakáját, örömfényre fogja majd deriteni az igázság napja, és előtte fel fog ragyogni a szebb élet hajnalcsillaga.

A mai napon ünnepeljük emlékét ama nevezetes eseménynek, midőn a boldogságos Szüz Mária megszületett, a szép hajnalcsillag felragyogott, Jézus, az igazság napja től már messze nem maradhatott, mert Mária bölcsőjenél a multak árnyai a jelen fényében eloszlottak, az elátkozott föld képessé lőn, hogy nemsokára megteremje az Üdvözitőt, mert valamint Isten az első Ádámnak paradicsomot teremtett, melyben az élet fája virult, ugy a másik Ádámnak, azaz Jézusnak, paradicsomul teremté a szüz Máriát, kitől származott az élet szerzője az Üdvözitő Jézus.

Nem ok nélkül énekli tehát ma az egyház: A te születésed Istenszülő szüz (Mária), örömet hirdetett az egész világnak, mert valóban az ő születése az egész emberiség váltságának hirdetője. Örvendezzünk tehát mi is ma hivek, tiszteljük és dicsérjük az Istenszülőt mert ő

I. Istennek Anyja és igy tiszteletünkre legméltóbb,

II. nekünk is kegyes pártfogónk, Anyánk kihez mindenkor bizalommal járulhatunk. Ez lesz mai beszédem tárgya.

Mennynek Királynéja, kérj a szent Fiadtól részemre malasztott, mely világositsa meg elmémet, gerjesszen szivemben szent tüzet, hogy felvett tárgyamhoz méltóan szólhassak, hallgatóim szivét pedig nyissa meg az ige befogadására, hogy dicsőséges anyai méltóságodat megértve lelki örömmel és vigaszszal teljenek el, — tőletek pedig kérek béketürő figyelmet.

I. Mária az Isten legkedvesebb leánya, e siralom völgyének legtisztább liliomа Isten anyjává, a Szentlélek jegyesévé lett kiválasztva kezdettől fogva. Egyedül ő volt az, az egész emberiségből, kinek e kegyelem kiosztatott, ki sz. Bernárd szavai szerint egyedül azért teremtetett, hogy Üdvözitőjének anyja, Teremtőjének táplálója legyen. Egyedül ő volt az, ki iránt világ teremtésétől különös figyelemmel viseltetett a Teremtő Isten, mert ő volt az, kiről szólot az Isten, midőn ősszülőinket a paradicsomból kiüzte mondván: Ellenkezést vetek közötted és az asszony között, a te ivadékod és az ő ivadéka között, ő megrontja fejedet, és te sarka után leselkedel. (I. Móz. 3. 15.)

Midőn tehát megigérte Isten, hogy megváltót küld, ki asszonytól fog születni, megigérte azt is, hogy amaz asszony és ivadéka megrontja a kigyó fejét, vagyis az ártatlanságból kiesett, Éva helyett, az ártatlanság fényében ragyogó másik Evát, — a boldogtalan anya helyett, ki számkivetett maradékainak siralmat és halált hagyott örökségül, boldogságos anyát igért, ki a bünös világ örömének oka és az örök élet anyja lesz. Valamint tehát a megváltó, ugy annak anyja is megigértetett.

Óh dehát hol van, mikor jő el az óhajtott szabadító? mikor harmatoznak már az egek és a felhők mikor hullatják az igazság permetegét? mikor nyilik meg már a föld, hogy megteremje az Üdvözitőt? Igy sóhajtozott négyezer évig az emberiség, és midőn legfőbb fokra emelkedett már a világ várakozó óhaja, a legkegyesebb isteni végzés szerint, megszülte sz. Anna a vigasztaló angyalt a boldogságos szüz Máriát, ki hirül hozta a világnak, hogy az igért szabaditó nemsokára eljő.

Mária az, kire elmondhatjuk Jeremiás próféta szavait: Mielőtt alkottalak téged anyád méhében, ismertelek, és mielőtt kijöttél anyád méhéből, megszenteltelek téged. (Jer. 1. 5.) Valóban keresztény hivek, a boldogságos Szüz volt egyedül az a teremtménye Istennek, ki iránt különös figyelemmel és szeretettel viseltetett a Teremtő, mert habár a többit is, mint őt, saját képére és hasonlatosságára teremtette, saját tiszteletére és dicsőségére alkotta, mindezeken felül a boldogságos Szüznek oly részt, oly kitüntetést juttatott, melylyel más senki fel nem ruháztatott, melyben más senki részes nem lehet, t. i. az Isten őt saját egyszülött Fiának anyjává választotta. Oly kegyelem ez, melynél nagyobbat, fényesebbet gondolni sem lehet, fölülmul az minden kigondolható tiszteletet és dicsőséget, szóval az a kegyelmek kegyelme, koronák koronája.

Mária megőszült agg házaspár gyermeke, ki életét egyedül Isten különös hatalmának és szeretetének köszönheti és nem a természet kirendelt erőinek. Dávid király nemzetségéből származott ugyan, de mégis szegénységben született, mert az Isten Fia, ki őt anyául választotta, nem romlandó és mulandó földi javakkal ékes, hanem minden erényekkel, mint legdrágább örökös kincsekkel tündöklő anyát választott magának, — ezért telt kedve Istennek az ő kedves leányában, a boldogságos Szüzben.

Igen, kegyelmek gyermeke! téged rendelt az Ur kezdettől fogva, hogy ama fényes nevet viseljed, téged akart a maga trónjához emelni, mert méltónak talált arra, hogy benned egyesüljön

az isteni és emberi természet. Téged szerelmes sz. Fiad sem ugy tekintett, még mielőtt anyjáva lettél volna is, mint más embert, leggyöngédebb szeretetére és pártfogására méltatott, mert a kegyelmek bősége áradt ki reád.

Az isteni titkok imádásába elmerült Salamon fölkiált : Kicsoda ez, ki eléjő, mint a fölkelő hajnal, szép mint a hold, választott, mint a nap, rettenetes, mint a táborok elrendezett serege? (Én. én. 6. 9.) A te bölcsődnél állva óh szüzek királynéja mily könnyen megfelelhetünk a bölcs király kérdésére. Te vagy az, oh áldott szüz Mária! isteni kegyelmek anyja, minden szép erények útmutató, tündöklő oszlopa.

Hála legyen azért a mai napon az Istennek, ki a világot ugy szerette, hogy egyszülött Fiát adta érette, hogy mindenki ki őbenne hisz, el ne vesszen, hanem örök élete legyen. Hála legyen a názáreti Jézusnak, ki leszállott mennyei dicsőségéből, a Szüztől testet vett, született és meghalt, hogy mindnyájunkat megváltson és üdvözitsen.

Legyen üdvözölve a szüz Mária, az isteni malasztok és az örök életnek anyja, ki által e földön megjelent az üdvösség. Tiszteljük őt mindenkor az egyház parancsa szerint, tiszteljük őt atyáink példáját követve, látogassuk az ő tiszteletére emelt templomokat, ismételjük azon ájtatosságokat, melyekkel gyermek éveinktől fogva segedelméért könyörögtünk, énekeljünk szüntelen dicséretet az ő nevének, járuljunk őszinte, tántorithatlan bizalommal az Istenszülőhöz, mert midőn ő arra született, hogy Istennek anyjává legyen, nekünk is kegyes pártfogónk és anyánk lett miről beszédem 2. részében fogok hozzátok szólani.

II. A szent könyvek tanitása szerint minden buzgó igazhitü keresztény Krisztus Jézusnak örököstársa és testvére és maga az Ur Jézus is, határtalan szereteténél fogva azokat, kik az ő igéjét hallgatják és mennyei Atyjának akaratát teljesitik, testvéreinek rokonainak nevezi. Egy alkalommal Jézushoz járultak tanitványai és jelentették neki, hogy anyja és rokonai keresik és az Ur tanitványaira mutatva mondá : Ime az én anyám és atyámfiai. Mert a ki Atyám akaratát cselekszi, ki mennyekben vagyon az az én atyámfia, és hugom és anyám. (Máté 12. 49.) Mi tehát, ha az Ur parancsainak engedelmeskedünk, Jézusnak testvérei vagyunk és igy a ki Jézusnak, a mi kegyes testvérünknek anyja, az nekünk is édes anyánk és van jogunk arra, hogy azt a szeplőtelen szentséges szüzet, kit Jézus anyjának

ismert és nevezett, mi is mint kegyes anyánkat szerethessük, és hozzá pártfogásért folyamodhassunk.

Hisz maga édes Jézusunk is a keresztnek oltárán halálra vált ajkaival sz. János apostol személyében Mária anyai szeretetébe és pártfogásába ajánlotta az emberi nemzetet, melyért a keresztfán vérét ontotta, mondván: Asszony! ime a te fiad; és ismét: Ime a te anyád. (Ján, 19. 26.) A názáreti alázatos Szűz tehát, midőn a megváltó anyjává lett, nekünk megváltottaknak is biztositá anyai szeretetét, pártfogását.

Keresztény lélek! ki a megváltás érdemeiben részesültél, ugy tiszteld Máriát, mint anyádat. Az áldozat, mely a kereszt oltárán be lett mutatva, az övé is egyuttal, része van benne, a te üdvösségedért ajánlotta azt fel. A fájdalom, a kinszenvedés, mely által Jézus minket a haláltól és az ördög szolgaságától megváltott, hegyes tőrként járta át az ő szivét is, (Luk. 2. 35.) és ő midőn együtt szenvedett sz. Fiával mintegy elkötelezte magát, hogy anyai gondunkat fogja viselni, a veszélyben pajzs gyanánt fog oltalmazni. Az ő szive lángol az anyai szeretettől, ő mindnyájunkat fiának fogadott, mert az ő egyszülött Fia mindnyájunkért feláldozta magát.

Már maga a természet ugy alkotott minden embert, hogy kiváltképen háladatosak vagyunk anyánk iránt. Isten és ember ellen vétene, ki szülő anyjának kérelmét megvetné, az ő sohajait figyelmére n m méltatná. Salamon király, midőn édes anyja kérelemmel jault hozzá: Fölkelé, eléje menvén és meghajola előtte. És mondá neki a király: Kérj, anyám, mert nem illik megvetnem arczádat. (III. Kir. 2. 19.) Keresztény hivek, lehet föltenni, hogy az áldott Jézus, ki nem átallotta, hogy embertől született, ezen gyöngéd érzésben, a szülői szeretetben magát az emberektől fölülmulatni engedné?! Ő, ki a szülők iránti szeretet általános törvényét szivünkbe oltá, magát ezen törvény kötelező ereje alól fölmenteni akarná?! Ő, ki földi életében a boldogságos Szüz anyai akaratának teljesen alávetette magát, most midőn a mennyben dicsőségének fényében él és az Atyjának jobbján ül, szent anyjának kérését meg nem hallgatná, holott a bünöst is meghallgatja, csak őszinte buzgó szivvel járuljon hozzá?! Ő inkább hajlott volna kérésére és szivesebben fogadta volna esdekléseit, mig e földön volt, mint most, midőn vele a mennyekben diadalmaskodik?! Nem, ezt nem lehet feltenni, Jézus be nem zárhatja szivét előtte, kérését meg nem tagadhatja. Megnyerhet tehát Mária mindent az Ur Jézus mindenhatóságától, mert az tőlle semmit meg nem tagad.

Mária szeretete pedig, melyet irántunk érez, végnetetlen. Hisz ösmeretes előttetek, mily nagy az anya szeretete gyermekei iránt, tudjátok, mit nem tesz egy érzékenyen szerető anya gyermekei boldogságáért ily nagy, de sőt még ennél nagyobb Máriának az Isten anyjának irántunk való szeretete. Óh, ha átláthatnánk az egeken, látnánk az ő állhatatos védelmét, készséges jószándékát és az áldások bőségét, melyek az ő esedezései által áradnak, ki volna az tehát, ki a legjobb anya szeretetén kétségeskedni merészelne. Egy anya, ki az ő egyetlen gyermekét végtelen gyöngédséggel szerette és mégis mások üdvéért őt panasz, szó nélkül, vérző szivvel bár, de mégis zugolódás nélkül látta kinos halált szenvedni, szeretetének, a megváltottak iránt való anyai gondosságának legfőbb bizonyitékát adá, melynél többet kivánni nem lehet. Nem, mert az nem egyéb lenne, mint a világosságot a fényben, a forróságot a tüzben megtagadni.

Jertek tehát bus özvegyek és árvák, meritsetek Mária védelmének kifogyhatatlan forrásából segedelmet és vigaszt, — jertek házaspárok és vigyétek innen a békeség és egyetértés olajágát, — jertek elaggottak, Mária védelme erőt ad éltetek végső napjaira, — jertek ifjak és kérjetek erőt a kisértetek legyőzésére, — jertek bünösök, és kérjetek pártfogást, hogy irgalmat és kegyelmet nyerhessetek, — jertek igazak, hogy teljes legyen lelki örömetek, — de jertek mindnyájan, kik a szent Szüz tiszteletére ide összesereglettetek és kérjétek az ő pártfogását, csak szivvel és lélekkel járuljatok hozzá, nem fogtok csalódni, mert mint az egyház a keddi reggeli isteni tisztelet 6 hangu elbocsátó Mária-énekében tanitja: Ha hozzád folyamodik senki megszégyenülve nem távozik tőled Istenszülő Szüz, de ha kegyelmet kér, üdvös kérelméhez ajándékot is nyer.

Beszédem elején fölhivtalak titeket, hogy örvendezzetek most, mert a boldogságos szüz születése egy uj korszakot, a malaszt és üdösség korszakát nyitotta meg, mert ő a hajnalcsillag, ki a nap közeledtét hirdeti, mert mint a mai tropár mondja, ő belőle tündöklött föl az igazság napja, Krisztus a mi Istenünk. Igen nekünk van okunk örvendeni, van okunk tisztelni a szent Szüzet, de vigyázzunk, igyekezzünk ugy örvendeni, hogy Mária velünk örvendezhessen, hogy az ő születésének ünnepe az ő számára is örömünnep legyen, ezt pedig elérjük, ha az Istenszülő születésének ünnepe a mi lelki ujjá születésünk kezdete is lesz.

Ne feledjük tehát, hogy Jézus *az átkot lerontva áldást adott és a halált megsemmisitve, nekünk örök életet ajándékozott*, vagyis igyekezzünk teljes lélekkel a megváltás érdemeiben részesülni, a bün átkát elvetni, a lelki halálból föltámadni, és egyesülni Jézussal. Ha a mai ünnepet igy fogjuk megszentelni, akkor fogjuk valóban Istenszülőnek vallani Máriát, akkor fogjuk magunkat védelmére méltókká tenni, mert fogja látni, hogy szent Fiának vére nem folyt hiába, a kereszt áldozata meghozta gyümölcseit, hogy az Ur sebhelyei az örök élet forrásaivá váltak, hogy az ő szerető szivét, nem hiába járták át meg át a fájdalmak tőrei, egyszóval látni fogja, hogy mi Jézusnak méltó testvérei, örököstársai és igy öneki szerető hálás gyermekei vagyunk,

Hogy pedig ezt elérhessük, kérjük a szüz Anyát az egyház imájával mondva: *Hisszük és valljuk, hogy az, kit szültél a te fiad, valóban Krisztus, az élő Itennek Fia, az élők és holtak birája, ki mindenkinek tettei szerint megfizet. Hisszük és valljuk, hogy valódi Istenszülő, az irgalmasság forrása, a siránkozók vigasztalása, az elveszettek föltalálása valamint Fiad előtt, hatalmas és kifáradhatlan közbenjárónk vagy, ki fölöttébb szereted az emberi nemet és kezeddel vezérelsz a bünbánat utján. Jóvoltodra kérünk azért, nyisd meg számunkra irgalmasságod ajtaját és kérleld meg a tőled született Istent, bocsássa meg bűneinket, szabaditson ki* bajainkból, hogy mi is a bocsánatot nyert megigazultakkal együtt énekeljük és dicsőitsük az Isten megmérhetlen jóságát és téged, mint a mi folytonos és megszégyenülhetlen védelmünket, a jelen életben és a végnélküli örökkévalóságban. — Amen.

A szent Kereszt felmagasztalását megelőző Vasárnap.

Nem azért küldötte Isten az ő Fiát e világra, hogy itélje e világot, hanem hogy üdvözüljön a világ ő általa. (Ján. 3. 17)

Az Isten Fia nem itélni, hanem üdvöziteui jött e világot és valóbau egész életének történetében láthatjuk, hogy ő mindenkor tanitott, intett, dorgált, egyszóval az örök üdvösségre figyelmeztetett, nem itélte el a bünösöket, kiket fölkeresett, hanem saját példájával, tanitásának fönnségével, szeretetének türelmével igyekezett őket a megtérés utjára vezetni. Az Atya Isten egyszülött Fiát adta áldozatul a világ üdveért, — a Fiu Isten pedig emberré lévén, nem kényszerüségből, hanem szeretetből önként szenvedett kinos halált érettünk. Mily véghetetlennek kellett tehát lenni az emberi nem üdve iránti buzgóságnak a Jézus szivében, hogy ily nagy áldozattól vissza nem rettent, nemcsak, de arra önmagát önként felajánlotta.

Az emberiség üdvének munkálásában Jézus és az ő megváltási müve a nap, mely mindenfelé szórja éltető, tápláló sugarait, ki az egész földet áthatotta, mennyei rendeltetésének tudatára megtanitotta és az ő egén voltak ragyogó csillagok a pátriárkák, prófóták, apostolok, vértanuk, szent atyák, kik saját üdvöket munkálva, a szeretet lelkével arra törekedtek, hogy minél több embert vezessenek Jézushoz, és igy az örök boldogsághoz.

E magas, és örökké dicséretes hivatás szolgálatában állanak a papok, az oltár szolgái, kik Istentől a hivek lelki életének gondozására kiküldettek, kik az üdvösség gyümölcsének megérlelésében mint hü sáfárok müködnek, mert általuk osztogatja Isten az ő gazdagságának kincseit, szent tanait és kegyelmeit, melyek az üdvösségre oktatnak és segitenek.

De ne gondoljátok, hogy egyedül a papok vannak hivatva mások üdvét előmozditani, — kötelessége ez mindenkinek és bár bizonyosan első sorban önmagáért fog felelni mindenki Isten előtt

de nemkevésbé fog felelni azokért is kiket példája, hanyagsága, keresztényteleu lelkülete által megrontott, az üdvösségtől elfogott, Jézustól elvont. Nincs e szabály alól kivétel. Te szülő gyermekeidnek, te testvér testvéreidnek, te elöljáró alattvalóidnak, te szomszéd szomszédodnak, te barát barátodnak, te polgár polgártársadnak, te gazda cselédeidnek tartozol jó példával, intéssel, dorgálással, figyelmeztetéssel, ha őt a jó utról eltévelyedni és örök üdvét veszélyben látod.

Hogy az emberek egymást inteni, tanitani, figyelmeztetni, egymásnak jó tanácsot adni szeretnek, azt tapasztaljuk mindennap és mégis annak vajmi kevés foganatja van, mert az intésben több a hivalkodás, mint a szeretet, a jó tanácsot példa nem támogatja, mert az ember szigoru máshoz, engedékeny önmagához.

Hogy tehát mások üdvének munkálásában sikert mutathassunk fel tanuljunk Jézus fentebb idézett szavaiból és intéseinknek foganatja lesz, ha

I. önmagunkat megjobbitjuk, — ha

II. az intésben Jézus példáját követjük — ha

III. ugy bánunk mással, a mily bánásmódot, mi mástól megkivánnánk. Ez lesz beszédem tárgya. Figyeljetek!

I. Mindenben, mi az üdvösséget illeti, tartozunk egymást kivétel nélkül szeretni, de magunkat minden más felett, mert mint sz. Ambrus püspök mondja, ez önszeretet, mely minden más tekintetben vétkez, e szempontból erény, és kötelesség. Jobban kell szeretnem felebarátom üdvét, mint bármily nagy földi jót, de nem jobban, mint tulajdon üdvömet, mert ha hatalmamban állana rendetlen életem által az egész világot megtériteném, el kellene hagynom az egész világ megtéritését, és meg kellene jobbitanom magamat, mert biztos lehetnék benne, hogy az Isten akkor és saját üdvöm árán nem akarná általam megtériteni embertársaimat. Isten parancsolta, hogy munkáljam üdvömet, és ha mást csak azon személyszerinti szeretet kárával térithetnék meg, melylyel magamnak tartozom, biztos lehetek benne, hogy akkor Isten nem bizta rám a veszélyeztetett üdvöt, mert ő azt akarja, hogy első sorban is önmagamról feleljek neki.

De igaz is az, hogy hiába akar az másokat megtériteni, ki önmaga üdvét szem előtt nem tartja, cselekedjék bár jószándékkal, hamis az ő buzgósága, mert azt saját példájával nem hitelesiti, — foganatnélküli, mert nincs hatása másokra.

Hamis az ily buzgóság, mert tanácsaid helyességét, életed példájával kellene igazolnod, te pedig mások kisebb rendetlensé-

gein megbotránkozol, önmagad hibáit észrevenni nem akarod. — feljajdulsz, látva a most uralkodó igazságtalanságot, és arra nem figyelsz, mit mások benned látnak és mit kevés figyelemmel önmagad is beláthatnál, adsz tanácsot másnak, de magadnak soha. Ily módon intéseid kárba vesznek, nemcsak de itéletet, kárhoztatást gyüjtesz tenfejedre, midőn mást megitélsz, magadat pedig nem. Intsd, dorgáld meg magadat először, akkor el lesz fogadva mások iránti figyelmeztetésed, e nélkül megvetik személyedet, később tanácsodat is, melynek magad vagy életed által élő akadálya.

Az ilyeneknek mondja az Ur: Mit nézed a szálkát atyádfia szemében, a gerendát pedig, mely tenszemedben vagyon, nem veszed észre? Vesd ki előbb a gerendát tenszemedből és azután lásd, hogy vedd ki a szálkát atyádfia szeméből. (Luk. 6. 41.) Miért itélsz te mást, holott inkább te is itélhető vagy? Nem akarta az Ur, hogy a házasságtörésen ért asszonyt elitéljék a képmutató farizeusok, kik talán még bünösebbek voltak, hanem azt mondá: A ki bün nékül vagyon köztetek, először az vessen követ rája. (Ján. 87.) — mit hallván a vádolók egyik a másika után kiment és nem akadt egy sem ki elmerte volna itélni.

Most is vannak ily farizeusok! Mit tapasztalunk? Az emberek mindent tudnak, helyeselnek, tanácsolnak, a mi csak jó és erkölcsös, de csak a mások részére önmagukra nézve gond és vigyázat nélkül élnek. Mit látni többet, mint oly embereket, kik mindenütt rendet akarnak csinálni, csak saját szivükben, viseletökben nem, megvesztegetett embereket, kik mindig mindig predikálják a papoknak hogy mi a kötelesség, de magukra nem vetnek soha, — testi gyönyörökbe merült embereket, kik a testiség ellen beszélnek, — igazságtalan elöljárókat, kik az igazságtalanság ellen kiáltoznak, tiltott visszonyt folytató embereket, kik sirátják a világ rosszaságát, — de a kiknek helyesen lehetne azt mondani, mit az Ur Jézus mondott a jeruzsalemi asszonyoknak: Ne sirjatok énrajtam, hanem sirjatok magatokon. (Luk. 23. 28.)

Soha sem volt annyi hivatás nélkül való próféta e világon, mint mostan, kik az Isten tiszteletének elhanyagolásán siránkoznak, de mint sz. Pál apostol, én sem foghatom fel: a ki maga házára nem tud gondot viselni, miképen lesz szorgalmas gondja Isten anyaszentegyházára. (I. Tim. 3. 5.) Tudom, hogy Dávid király fölkiált: Megemészt engem az én buzgalmam, mert ellenségeim elfeledték igéidet. (Zsolt. 118. 139.) igen, de mielőtt ezt tette volna,

megtisztitotta lelkét, buzgó bünbánatot tartott és csak azután siránkozott ellenségei gonoszságán. Jól ismerem sz. Ambrus püspök szavait, melyekkel felkiált mondván : Ki adja meg nekem, hogy olyannak lássam az Isten anyaszentegyházát, minö volt a régi időkben, — de a mennyire megindit a sz. püspök eme óhaja, annyira el kell pirulnom, midőn ma a világot és testiséget bálványozó emberektől kell azt hallanom.

Legelső sorban önmagadra legyen gondod, mert mig te meg nem jobbulsz az Isten nem akarja, hogy általad más jobbuljon meg.

Ha saját életünkkel tagadjuk azt, mit szájunkkal igaznak vallunk, foganat nélküli lesz minden intésünk. Az ember ugyanis minden intés, figyelmeztetés által sértve érzi magát, azt nem szivesen hallgatja, épp azért, ha figyelmeztetést kap, jól megvizsgálja, ki az, ki őt figyelmeztetni merészli. És ha dorgálójában hibát, rendetlenséget vesz észre, már akkor védve hiszi magát, semmibe veszi az intést, távol legyen, hogy őt hallgatná, megveti, engedetlenné lesz irányában, azt hiszi joga van neki szembemondania a szentirás szavait: N e m j ó a m i t c s e l e k s z e l ; o k t a l a n m u n k á v a l e m é s z t e t e l. (II. Móz. 18: 18.) Vastag tévelygés azt hinni, hogy valaki hitelt ad szavaidnak, midőn viseleted bizonyitja, hogy te azt magad sem hiszed, hogy valaki tanácsaid után indul, midőn te első hanyagolod el azt. Innen van, hogy azoknak, kikre Isten mások üdvének gondozását bizta, kétszeres szorgalommal kell munkálkodniok, hogy példájokkal igazolják szavaik, intéseik üdvös voltát, mert csak igy fogja munkájokat siker követni. Máskülönben megvetik az emberek az ő tetteiket, lassan megszokják, hogy megvessék azt is, mit tanitanak.

Legyetek tehát ti példátok által leginkább mások épülésére, akkor lesz foganatja intéseteknek, ha kormányozni akartok másokat, tartsátok rendben legelőször is önmagatokat, ez fog hitelt szerezni intéseteknek.

II. Azon buzgólkodni, hogy embertársaink a keresztény tökeletességben előhaladjanak, habár dicső erény is, de miután az igen könyen elfajzik és tulságba megy, soha sem szabad szem elől téveszteni Jézus példáját, ki mindenkor kijelentette, hogy csak mennyei Atyjának akaratát teljesiti, hirdeti és annak hirdetésében teljes szerető gondoskodással alkalmazkodott hallgatóinak természetéhez, — mert máskülönben lehet buzgóságunk, de az, mint sz. Pál apostol a zsidókról mondja, nem az ismeret szerint van. M e r t n e m i s m e r v é n a z I s t e n i g a z s á g á t é s

a magokét akarván érvényesiteni, nem vetették alá magukat Isten igazságának (Róm. 20. 3.) vagy pedig nem a szivből származik az.

Hány eretnek volt, ki életét az ismerettel ellenkező buzgóságban emésztette föl, és még némelyek közölük azzal is hizelkedtek maguknak, hogy Isten hivta meg őket és küldötte az emberek közé, hogy az ő ügyét védelmezzék. De mivel ők nem akartak maguk fölött tekintélyt ismerni, tulzásba estek, vagy szigoruak vagy fölöttébb engedékenyek voltak, ami nem lehet Isten akarata. Ha ők mások megjobbitása előtt saját kevélységöket, buja vágyaikat, megátalkodottságukat jobbitották volna meg, az okosság mondotta volna nekiek, nem igazságos, hogy az ő tetszésök legyen törvény, hanem kell, hogy alávessék magukat az anyaszentegyház hatalmának, melynek feje Krisztus, tanitója a Szentlélek, és ezen kivül, ha szinte látszólag csudákat müvelnének is, meg kell győződniök, hogy az nem egyéb csalódásnál. Igy okoskodtak volna ők, ha, midőn mások megtéritésén munkálkodtak, önmaguk is megtértek volna. De mivel azt nem tették, gátat akarván vetni a visszaéléseknek, ezer tévelygéssel töltötték meg a világot.

Mások ismét, bárha nem tudják az okosság szerint önmagukat sem kormányozni, mégis az egész világnak törvényt és rendet szabni szeretnének. Hagyják aztán az ilyeneket cselekedni, nem lesz sors és állapot, melyet fel ne forgatnának. A helyett, hogy müködésüket az emberek sorsához alkalmaznák, az emberek sorsát saját eszméjük szerint tekintik, — a helyett, hogy az emberi természethez és annak képességeihez alkalmazkodnának, minden embert saját rögeszméik szerint akarnak üdvöziteni, — szigoruak lesznek, hol kegyeseknek kellene lenniök, — gyávák, hol szigoruság kivántatnék, — többet fognak tanácsolni, mint a mennyit az emberi természet megbir és nem azt, a mivel az isteni ismeret szerint tartoznának.

Mindenek felett hiszi magát az ily ember, mivel ő másféleképen gondolkozik mint mások, — érdemet csinál abból, mit ő jónak lát és szentnek itél, — az ő tetszése szerint tartozik mindenki gondolkozni, mintha neki Istennel különös szövetsége lenne, ki nem másképen, csak az ő kivánságai szerint osztogathatja kegyelmeit, mintha nem lenne egyéb jó, csak a mit ő annak itél. Az ily viselet a mennyire esztelen, ép oly sérelmes is Istenre. Legyetek azért fogékonyak és figyelmesek minden jóra, becsüljétek meg azt mindenütt, akkor nem fogjátok tanácsaitokkal fárasztani a világot, nem fogjátok megvetni az ellenkező véleményüeket és fogtok arra törekedni, hogy az egész világ utánatok induljon.

Méltó jól megjegyezni, hogy nem mindaz buzgóság, mi annak látszik, az emberi álnokság annak kereszteli sokszor a rosz természeti indulatot is. Igy buzgóságnak látszik gyakran a haragos természet, a mi nem egyéb, csak nyugtalankodás. Az irigység sok esetben siratja más hibáit, — a kevélység a visszaélések elháritása által uralkodni akar, — egy komor kedélyü buzgóságot szinlel, hogy viszálkodni és kárhoztatni joga legyen. De ez mind nem ama szent érzet, melyről sz. Pál apostol mondja: Isteni buzgalommal buzgólkodom értetek (2. Kor. 11. 2.) enélkül pedig minden buzgóság csak látszat, mert soha be nem tölti az Isten igazságát.

A valódi buzgóságnak a szivből kell származnia, Tanulja ki tehát mindenki szive legtitkosabb gondolatait, tegyen féket a természeti indulatnak, akkor fogja ő észrevenni, vajjon intésének, dorgálásának a felebaráti szeretet szolgál-e alapul és vajjon nem más érdek-e? észreveszi a gonosz indulatot, mely a jónak látszatában jelenik meg. Hallgatni fog, ha a beszéd veszélylyel jár, nem fog iparkodni megorvosolni egy roszat sokkal nagyobb rosz által. Nem fog a buzgóság örve alatt üldözni egyeseket, kik neki nem tetszenek, — nem fogja őket szigorubban megitélni, mint azokat, kiket ő szeret, kik neki tetszenek és kiknek ő mindent elnéz, Ha szivébe pillant, észreveszi, hogy üdvösebb hallgatnia, mintsem tisztátalan indokból mást intenie, mert hisz a szeretet lelke képes csak más lelket vonzani és meginditani, csak a sziv képes a szivet meginditani, anélkül minden intés foganatnélküli lesz.

III. Csak a szeretet fog képesiteni arra is, hogy mást intve oly bánásmódot használjunk, a minőt mi másoktól megkivánnánk.

Ha mi oly készek volnánk másoknak engedni mint önmagunknak, vagy oly készek volnánk igazságot tenni magunk ellen, mint másokkal szemben, akkor felebarátaink hibáinak orvoslásában soha nem lépnénk át a kellő határt. Sajnos, de a megvesztegetett emberi természet csak önmagához hü és engedékeny, másokhoz pedig hütelen és szigoru. Azért az intésben türelem és mérsékletre van szükség, e nélkül minden buzgóság hiábavaló lesz, bármily tiszta szándék is legyen annak alapja.

Azért az apostoli férfiak mindig azon igyekeztek, hogy a tanitás, intés mindig illően alkalmazva legyen és oly bánásmódot kell használnunk mások iránt, mint a milyennel kellene lenni magunk iránt. Arra kell törekednünk, hogy a szeretet soha veszélynek kitéve ne legyen, mert ez az alapja minden sikernek, e

nélkül, mint sz. Pál apostol mondja: Szóljak bár emberek és angyalok nyelvén, ha szeretetem nincs, olyanná lettem, mint a zengő réz, vagy pengő czimbalom. Az emberi indulat türelmetlen, hirtelen, kedvetlen, parancsoló, gyanakodó, könnyen sértődik, — de a tiszta szeretet tűrő, kegyes; a szeretet nem irigykedik, nem cselekszik roszul, nem fuvalkodik fel, nem nagyravágyó, nem keresi a magáét, nem gerjed haragra, nem gondol roszat, nem örül a hamisságon, hanem az igazságon örvend. (I. Kor. 13. 1—6.) Szeretet által kell tehát mérsékleni felebarátunk intésében a buzgóságot.

Az ember türelmetlen, azt akarná, ha szól, tüstént az egész világ hallgassa és változzék meg, — de kérdem igy bánik-e veled a szeretet Istene? Ha ő minden alkalommal türelmetlen lenne, örökre veszve lennél. Ő kegyes hozzád és te nem akarnál engedékeny, türelmes lenni mások iránt? Ha heves vagy a szeretet korlátozzon és szoritson béketürésre.

Mert ha tűrelmetlen vagy és mégis sikerül megtéritened felebarátodat, a helyett, hogy megvigasztalnád őt, megszomoritod. Nem igy terjedt el és nem igy győzött az evangeliom, az isteni ige türelmes és kegyes, te sem haladhatsz más uton, ha sikert akarsz látni. De továbbá te azt akarod, hogy téged megkiméljenek, hozzád engedékenyek legyenek, veled senki keményen ne bánjék, — ha valakitől intést, vagy tanácsot fogadsz, azt akarod, hogy elmédhez alkalmazza magát, hogy figyelemmel legyen természetedre és ha nem igy tesz, megharagit, megharagit, a helyett hogy jóra hozna.

Nem méltányos-e? hogy a mint akarod, hogy veled mások bánjanak, te is ugy bánjál másokkal, — ha te azt kivánod, hogy szánakozzanak erőtlenségeden te is a szerint cselekedjél. Észszerinti dolog-e, hogy te felebarátod sebére csak mindig savanyu bort tölts, midőn tensebeidet csak lágy olajjal akarod gyógyittatni?

E türelemnek és kegyességnek leginkább a szokásos bűnösökkel szemben egyátalán soha sem volna szabad hiányzania, mivel ők már erőtlenebbek. Állhatatosan ugyan, de tűrő, kegyes szeretettel kell körülettük munkálkodni, nehogy a szigoruság elijesszе őket, mert sokan üdvözültek volna, ha kegyesebb vezetőkre akadnak, mig a tulszigor kétségbeejté őket és lehet, hogy örökre elvesztek.

Igaz, hogy a feddésben igy eljárni egy kis áldozatba kerül, mert le kell küzdenünk természetünk hevességét, de ha Jézus vé-

rét adta érettünk, sok-e tőlünk egy kis küzdelem, mely oly nagy jutalmat, egy lélek megtérését biztositja? Ne feledjük a mai evangeliom szavait, ha Jézus is nem itélni, csak üdvöziteni jött e világra, és ő a bünösök között szeretettől lángolt, ha ő tudott türni, mint teljesen ártatlan, a megrögzött gonoszoknak is, mi, kik mindnyájan bünösök vagyunk, miért ne tudnánk türni egymásnak? Legyetek tehát az intésben szeretetteljesek, állhatatosak, akkor lesz buzgóságtoknak eredménye és majd egyszer jutalma is Isten itélőszéke előtt.

Ki megtériti a bünöst utjának tévelygéséből megszabaditja annak lelkét a haláltól és bünei sokaságát eltakarja. (Jak. 5.20.) A szentirás értelmében a bünös intése, megfeddése, ha foganatos, nemcsak annak büneit törli el, mert bünbánatra inditja, de megtisztitja a büntől az intőt, a feddőt is, mert keresztényi szeretete által méltóvá teszi magát Isten irgalmára.

A bünbánatnak legnagyobb akadálya legtöbbször az önszeretet, mely palástolja szépitgeti, mentegeti a bünt és igy a bünös annak teljes ösmeretét nem birhatja, miért aztán teljesen nem tud megirtózni a büntől, a lelki veszedelemtől. Ha valaki mély viz partján jár, hol a föld már alá van mosva és minden perczben leszakadhat, alul pedig feneketlen örvény van, mely biztosan elnyeli a boldogtalant, ki odakerül, és aztán jön egy jóakaratu ember, figyelmezteti őt a veszélyre, melyben forog, és igy módot ad neki, hogy meneküljön a biztos haláltól, — kénytelenek vagyunk elismerni, hogy az ily tett nemes, magasztos és minden hálára méltó.

Éppen ilyen hálára méltó és annyival magasztosabb az, ha valaki figyelmezteti a bünöst, mily közel van az örök kárhozathoz, ha megmutatja neki az utat, melyen a biztos pokoltól menekülhet, nemcsak, de meg is kedvelteti azt vele. Gyakoroljátok tehát az intést, feddést, a dorgálást, a tanácsadást, vagyis az irgalmasság lelki cselekedeteit el ne hanyagoljátok, mert ha jót tesz az, és méltó az Isten jutalmára, ki befödi a szegénynek testét ruhával, nem kevésbé, de sőt még inkább méltó az, ki vissza adja a bünös léleknek az ártatlanság, a megszentelő malaszt hófehér köntösét, ama szép menyekzős ruhát, mely majd egyszer a mennyei király asztalához besegit.

Megmutattam nektek, hogy mindnyájan tartozunk egymásnak segiteni az örök udvösséget megszerezni, megmutattam, hogy lesz e tekintetben kifejtendő buzgalmunknak eredménye. Legyetek te-

hát, ha mást inttek példás életüek, az isteni ismeret szerint buzgók, keresztényi szeretettel teljesek, akkor fogjátok követni Jézus példáját, ki tanitott, intett, figyelmeztetett, egyszóval üdvözitett, a nélkül, hogy elitélte volna a világot.

Ha pedig intést, tanitást kaptok, fogadjátok azt szivesen, vessétek el az önszeretet hiu kifogásait, legyetek hálásak a tapasztalt keresztényi szeretet iránt, ragadjátok meg a mentő kezet, ne mulasszátok el a megtérésre Isten kegyességéből nyert alkalmat és akkor majd ha egyszer mindnyájan megjelenünk a Krisztus itélőszéke előtt, valamint itt nem itélte el a világot, mig e földön élt, ott sem fog elitélni titeket, hanem csak megjutalmaz a boldog örökké valósággal. — Amen.

Az életadó sz. Kereszt fölmagasztalása.

Szeptember 14—26.

A kereszt igéje az elveszendőknek ugyan bolondság azoknak pedig, kik üdvözülnek, azaz nekünk, Isten ereje. (I. Kor. 1. 18.)

Ha az Istent, ki az eget, földet és mindent, mi azokon él, teremtette, valaki ugy állitja elénk, mit egy mindenható, és a legmagasztosabb dicsőségben ragyogó királyt, elménk könnyen felfogja azt és a magasztos eszméket, melyek egy király hatalmáról és dicsőségéről alkothatók, szivesen teszi magáévá; — de mutassa meg valaki ugyanazt a hatalmas és dicsőséges Istent a szivszaggató fájdalmak és keservek között, fejtse ki megaláztatását, irja le őt, a mint emberi gonosz kezek keresztre feszitik, már akkor elménk megretten, nem tudja felfogni, hogyan lehessen a hatalmat

legyőzni, a dicsőség urát meggyalázni, vagyis nem tudja felfogni hogyan szenvedhet az Isten.

Ez háboritotta fel az emberi elméket, ez renditette meg az egész világot, — pedig a szenvedő Isten a Jézus Krisztus áldozata, vagyis a kereszt igéje egyedül az, mi az embert üdvözitheti, mert az az Isten ereje, azaz az ő hatalma és dicsősége. Az Ur Jézus önszántából, az emberi nem iránt való szeretetből ajánlotta fel magát öröktől az emberi nem megváltására és igy a hozzá csatolt szenvedésekre, a kinos kereszthalálra és igy bátran mondhatjuk, hogy ő szerette a szenvedést, nemcsak, de akarta, hogy mi is az ő példáját követve szeressük a szenvedést, hogy tiszteljük és becsüljük a keresztet, melyen ő szenvedett és a melyet ez életen át nekünk viselnünk adott, hogy az által üdvözüljünk.

De az emberek a megaláztatásokat és a keresztet, melyet Istenök példaadásul hordozott, megutálják, megvetik, szégyenlik. Maguk az apostolok is, az Ur tanitványai nem értették Jézus szavait, midőn bekövetkezendő haláláról, kinszenvedéséről szólott nekiek, de később, midőn a szenvedések között is látták isteni erjének működését, felismerték a meggyalázott testben is az Isten Fiát, a tövis koronában is a hatalmas királyt, a guny biborában is a dicsőség Urát, a kereszt kinjai között is a végtelen szeretettől égő isteni szivet, és hősies bátorsággal hirdették a kereszt igéjét, nemcsak, de maguk is szerették a szenvedést, sőt büszkék voltak, hogy méltóknak találták őket arra, hogy Krisztusért üldözést szenvedjenek.

Mostan makacs, romlott, vakmerő a világ, kutatni szereti az Isten bőlcseségének titkait és habár épen az Üdvözitő megaláztatásában találhatná a leghathatósabb okot, hogy hozzá renditbetlen hittel ragaszkodjék, mégis a Megváltót, mert megaláztatott, keresztre feszittetett, elhagyja, szégyeneli, pedig a ki szégyenli magát a szenvedő Jézussal, Jézus is megveti őt majd dicsőségében.

Jól tudom én, hogy keresztényeknek beszélek, de azt is tudom, hogy sokan vannak, kik a hit titkairól okoskodni szeretnek, és ezáltal maguknak lelki nyugtalanságot szereznek, tudom, hogy vannak keresztények, kik csak névleg azok, de a kereszt követésétől távol vannak, azért kifejtem ma előttetek, hogy

I. a Jézus kereszthalálában megbotránkozni, megbocsáthatatlan vakmerőség, mert

II. az Ur Jézus isteni fennsége éppen az ő kereszthalálában tündöklik legfényesebben. Ez lesz beszédem tárgya, figyeljetek.

I. A római pogányságnál az istenitiszteletre nézve az volt

a legnagyobb tévelygés, hogy ők kevélységökben, a helyett, hogy bálványisteneiknek magukat alávetették volna, azok uraivá tették magukat. A városi tanács tanakodott fölötte, ha el kell-e valamely bálványt istenül fogadni, vagy nem és az ő változó itéletök szerint a bálvány vagy bevétetett a hamis istenek sorába, vagy nem és megvettetett el annyira, hogy ha azok a hamis istenek nem tetszettek az embereknek, nem is voltak többé istenek. Nem végző vaksága ez az emberi elmének?

Fájdalom! mi ugyan nem vagyunk pogányok, hanem az Ur Jézus drága vérén megváltott keresztények, és mégis a pogányok vaksága köztünk is föltalálható. Hányan vannak, kik a helyett, hogy térdet fejet hajtva a Mindenható akarátának engedelmeskednének, birái akarnak lenni. Nekik nem tetszik a szegény szenvedő a keresztre feszitett Isten, nekik egy földi boldogsággal teljes Krisztus kellene, és ha rajtok állana, egy ilyet teremtenének, megváltoztatnák a világ forgását, a nap, hold és csillagok járását, mert kevélységökben bölcsebbeknek akarnak látszani az Istennél. Nincs oly magasztos valami, mit megváltoztatni ne szeretnének, gyarlóságuk az igaz tehetetlenné teszi őket, de a mit meg nem tehetnek valóságban, megteszik azt elméjökkel, mert az nemcsak az egekig emelkedik, hanem még tul az egeken is és azzal meg nem elégszik, hanem megtámadja az Urnak műveit, gondviselését, megtámadja magát az Istent, okoskodván az ő mély titkai felett és boszankodván az alacsony sorson, melyet Isten elfogadott, értünk, bünösökért.

Bünös ember! hát te nem akarod megengedni, hogy Isten olyat is tehet, olyat is rendelhet el éppen a te javadért, mit te átérteni nem tudsz? És ha megengeded, hogy ő mint mindenható elmédet és lelki képességeidet meghaladó módon is müködhetik, miért akarsz a megváltás nagy művének titkaiba belátni? Valjon gondozója vagy-e te Istened isteni méltóságának? valjon megszün-e ő oly nagy és hatalmas lenni a te gondoskodásod nélkül? Ne mondd tehát, mint az eretnek Marcián, hogy Istened felséges voltát őrzöd, midőn megbotránkozol megaláztatásán, mert nem bizta rád Isten, hogy az ő sebeit és szenvedéseit te gyógyitsd be. A te egyedüli dolgod megösmerni és imádni Istent mindazon állapotokban, melyekben ő láttatni akart, a jászolban ugy, mint a Táborhegyén, a halál gyalázatában ugy mint dicsőségének királyi székében, mert ő olyan Isten egyikben, mint a másikban és ha őt megaláztatásában imádod, kedvesebb áldozatot hozasz neki. mintha dicsőségében tiszteled.

Igaz, hogy Isten mindenhatóságánál fogva megtehette vol-

na, hogy más módon vált meg minket a büntül, és annak átkától az örök kárhozattól, de mi okból kutatnánk mi a hitetlenekkel, hogy miért szállott le Isten a mennyekből és annyi szenvedés után miért halt meg a keresztfán? az nem a mi dolgunk. A mi kötelességünk hálát adni a végtelen szeretetért, mely a keresztről sugárzik felénk, és ha Istennek épen a keresztet tetszett választani váltságunk eszközéül, hogy minket az által boldogitson, imádjuk őt kinjai és gyalázatja között a keresztfán.

Lehet, hogy sokaknak nem tetszik a megváltás e módja, mert hosszas kutatás után sem képesek felfogni annak magasztosságát, ám ők lássák. Az ilyeneknek nem elég, hogy szerette és szereti őket az Isten, az ilyenek rendet akarnának szabni az Istennek, ők azt is megakarnák határozni, miképen kellett volna ama szeretetnek nyilvánulnia, hogy az nekik tessék, kedvökre legyen. Pedig, ha az Isten megakarta törni az emberek kevélységét, arra semmi sem volt volna alkalmasabb, mint hogy ő az Urak ura, megalázta magát és elfogadta a megaláztatást, ha az embereket a világ bálványozásától meg kellett menteni, arra semmi sem volt szükségesebb, mint hogy maga az Isten egyszülött Fia átadta magát a szenvedésnek, a halálnak, az önmegtagadásnak, vagyis, hogy szerette a szenvedést, ha az emberek lelkéből ki kellett üzni az önszeretet ördögét, arra nézve semmi sem igérhetett nagyobb sikert, minthogy az ártatlan bárány, kiben a bünnek még csak árnyéka sem volt, magára vette az emberek büneit és türt, szenvedett a legméltatlanabbul.

Ne bölcselkedjünk tehát, hanem adjunk hálát Istennek, mert megváltott minket és mert a sz. kereszt annak eszköze boruljunk le az előtt hódolattal és dicsérjük, áldjuk, imádjuk az Urat, ki azon szenvedett, örökké.

II. De talán azt mondanátok, mi szükség volt arra, hogy az Isten Fia szenvedjen és semmivé legyen, az orvosnak, ki betegeket jött gyógyitani, miért kellett bevenni az orvosságot, holott ő maga beteg nem volt? Szükség volt arra, mert végnélkül szerette az emberi nemet és mert példája nélkül irtóztunk volna a szenvedésektől és meghaltunk volna betegségünkben, de ő megizlelte azt érettünk és helyettünk, miáltal megédesitette azt a mi számunkra is és ha mi ama magasztos orvosságot mégis kerüljük, jele, hogy szeretjük betegségünket.

Sz. Pál apostol azt mondja: L e g y e n b á r j ö v e n d ő l ő t e h e t s é g e m, é s t u d j a k m i n d e n t u d o m á n y t, l e g y e n b á r o l y t e l j e s h i t e m,

hogy a hegyeket áthelyezhessem, ha sze) retetem nincs: semmi vagyok. (I. Kor. 13. 2.- Igen, mert a szeretet hiánya jele a teljes mérvü önzésnek, és bármily nagy legyen is valaki, ha szeretete nincs, nem vonz magához, megrettent, de meg nem győz, egyszóval olyan mint a nap lenne, ha világitana, de nem melegitene, mint a nemes ércz, mely ugy el van zárva értéktelen közetek közé, hogy küzdelem nélkül megközeliteni nem lehet. Ha már itt e földön is az összes tökéletességek és erények koronája gyanánt az önzetlen valódi keresztényi szeretetet tiszteljük, kérdem, lehet e föltenni, hogy Istenben e magasztos erény a legteljesebb mértékben meg ne legyen? Ezt állitani annyi lenne mint megtagadni Istentől a legfőbb tökéletességet, minden erények anyját és királyát.

Szent János evangelista mondja: Ugy szerette Isten a világot, hogy az ő egyszülött Fiát adá, hogy minden, aki őbenne hisz, el ne vesszen, hanem örök élete legyen, (Ján. 3. 16.) Ha jól megfigyeljük az evangelista e szavait, lehetetlen észre nem vennünk, hogy a megváltás tényeiben, nem az isteni bölcseség, nem az isteni mindenhatóság, még nem is az isteni jóság, hanem maga az isteni szeretet nyilvánult, nemcsak de az Isten összes magasztos és legtökéletesebb mértékü erényei mind az ő szeretetét segitették, hogy megváltásunkat eszközölje, keresztül vigye.

Hogy pedig Isten éppen szeretetét akarta a megváltás müveiben nyilvánitani oka az, mert mi tőlünk is szeretetet kiván, mert csak a mi szeretetből van téve az képes egyrészről szeretetet költeni másrészről valódi jutalmat érdemelni. Ha az Isten mindenhatósága által akart volna minket megváltani, akkor megtörte volna szabadakaratunkat, pedig ő nem öntudat nélküli gépeket, hanem szabad elhatározásu és érdemszerzésre alkalmas, képes szellemi lényeket teremtett az emberekben, akarta tehát és akarja, hogy nem kénytelenségből, hanem szivünk őszinte vonzalmából szolgáljunk neki.

Már pedig mi által tudta volna inkább az őszinte szeretet lángját lelkünkben föléleszteni, mind szeretetének nyilvánossá tétele, a szenvedések eltürése életének feláldozása által? Ugy vagyunk alkotva, hogy az önzetlen szeretet megindit. bámulatra költ, akarta tehát Isten, hogy a keresztáldozatban lássuk az ő önzetlen szeretetét, hogy annak felgondolása, miszerint büneinkért a nagy Istennek kellett szenvedni és ő szerette a szenvedést, csakhogy minket megválthasson, bámulatra inditson, szivünkben megrázzon, hogy megsiratni megutálni tudjuk a bünt.

Van-e valami fönségesebb, mint a bün förtelmei között

magába szálló léleknek a keresztre emelni szemeit, tudni, érezni, hogy bármennyire is sülyedt, Isten el nem feledte őt, de sőt folyton és végtelenül szereti? Lehet-e nehéz az igaz megtérőnek a bünhődés a szenvedés, ha tudja, hogy Krisztus vele szenved, vele érez, nemcsak de eljön, hogy elvegye a szenvedés sulyát, mert az ő igája édes és az ö terhe könnyü? Vegyétek el a kereszt igéjét az ember lelkéből, kérdem mivel fogjátok vigasztalni a szegényeket, a szenvedőket, a siránkozókat? mivel fogjátok megfékezni a hatalmasok gőgjét, szertelen vágyait, mértéktelen élvezeteit?

A kereszt az egyedüli jel melyben le lehet győzni, a kétségbeesést, le a tulságos önhittséget és a kereszt igéje valósággal már itt e földön is áldása, közkincse, drága ékszere az emberiségnek.

És mégis sokaknak nem tetszik a Krisztus keresztje, nem mert ellen mond rosz hajlamainknak, melyeket szeretünk. Nem másutt van az ok, mert a sz. Kereszttől idegenkedünk, hanem egyedül önmagunkban, gonoszságunkban. Ha mi megbotránkozunk, az jele, hogy mi igen bünösök vagyunk, és az Isten mindenekfelett szent és mert az Istent nem szeretjük, félünk a sz. keresztre gondolni, mely megmutatja bününk rutságát, alávalóságát.

Ha az angyaloknak tünnék fel, hogyan szenvedhetett Isten a kereszten, türhető lenne, mert ő érettök a keresztfán semmi sem történt, de mi bünösök, kiknek boldogsága a keresztfán lett megállapitva, ugyan miképen tudnánk attól idegenkedni? Pedig számos kereszténynek éppen az a rendetlensége, hogy ha hisz is a Jézusban, nem szereti őt, nem követi keresztjét, pedig nem elég csak hinni, hanem teljes lélekkel kell ragaszkodni az Ur Jézushoz, hogy elmondhassuk sz. Pál apostollal: Éntőlem pedig távol legyen másban dicsekednem, mint a mi Urunk Jézus Krisztus keresztében, ki által nekem a világ megfeszittetett, és én a világnak. (Gal. 6. 14.) Vagyis mintegy azt kell mondani lelkünknek: Isten az én üdvösségemet a Jézus vérével megszentelt és megdicsőitett kereszthez füzte, igy tehát illő, hogy abban dicsekedjem.

Már pedig hogyan válsz be a kereszt dicsőségére, ha minden szenvedést és keresztet kerülsz, megutálsz, melyek nélkül pedig nincs számodra boldogság? Mit használ, ha leborulsz a kereszt előtt és az szivedből kiüzni igyekszel? Mit használ ha tornyainkra, utfeleinkre, királyok koronáira tesszük azt, keblünkből pedig annak szeretetét kiüzzük? Semmi sem nagyobb ellentmondás, mint a keresztet a tisztelet jelével környezni, az Isten látogatásai ellen pedig zugolódni.

A szent kereszt békét, alázatosságot hirdet és ha az ő tanitását megértjük, nem lesz nehéz eltürni a szenvedést, a szegénységet, a rágalmat, a bánatot, mert a kereszt igéje megtanit, hogy a testi lelki szenvedés az a bünpróba, mely minket megtisztit, a mennyországra érdemessé tesz, mert ha vannak a keresztények között önhaszonlesők. azok válnak ilyenekké, kik a Jézus szegénységét megvetik, ha vannak nagyravágyók, azok válnak az ily érzés rabjaivá, kik az Ur Jézus alázatosságát lenézik, ha vannak testi kéjt és gyönyört hajhászok, azok feledkeznek meg igy emberi méltóságokról, kik a Jézus önmegtagadásában, sanyargatásaiban és keresztjében megbotránkoznak, vagyis azok vannak távol a keresztény tökélcteségtől, kik az erények anyjának a keresztényi szeretetnek világánál nem képesek a bün által elhomályositott szemeikkel felismerni a kereszt áldozat fenségét magasztosságát.

Csak e hónap első napjával kezdtük meg az egyházi uj évet és az egyház e gondos anya, midőn emlékünkbe hozta az üdvözitő küldetését az ő sz. Anyjának születését ünnepelve hiveivel, a mai napon a kereszt alá vezet, hogy ismerjük meg jó előre, bárha még az Ur szenvedéseinek ünnepe még messze is van, megváltásunk eszközét és igy a büneinkért fizetett nagy váltságdiját, az Ur kinszenvedését.

Ugy tesz az egyház, mint tett Mózes, midőn a pusztában a rézkigyót felemelte, hogy a mérges kigyó marásainak gyógyitást adjon, az egyház is fölmutatja a keresztjelét, mintegy azt mondva: kiket megmart a kigyó, az ördög, kiknek beteg az ő lelkök, ide járuljanak, a kereszten fakadt fel az Ur sebeivel az élet forrása. meritsetek annak érdemeiből és meggyógyultok, lelketek felépül, uj életre ébred.

Fogadjuk meg tehát az egyház hallgatag intelmét nézzük, lássuk a sz. keresztfán a szeretet Istenét, ki értünk véres halált szenvedett és tegyünk fogadást, hogy mi ezután valódi keresztények leszünk hogy szeretni fogjuk a keresztet, melyet Isten a bün büntetéseül reánk mért, hogy utálni fogjuk a bünt, mely Jézusnak oly sokjába került, hogy a kereszt fönsége előtt alázattal meghajlunk és nem akarunk egyebet tudni, minthogy Isten szeretetből szenvedett azon érettünk.

Halandó emberek! ne szégyeljétek tehát felvenni a Jézus keresztjét, hogy őt követhessétek, mert a szégyen Istennek dicsőségéből semmit le nem von, de ti elvesztitek az ő szeretetét és igy mindent elveszittek, habár az egész világot birnátok is. Hagyjuk tehát futni a világ fiait e világ hiuságai után, mi pedig indul-

junk a Jézus Krisztus utján, mutassuk be neki gyermeki hüségünket, hódolattal környezzük sz. Keresztjét e napokban, mert a nélkül nincs üdvösség. Ragaszkodjunk Jézushoz, midőn a keresztfán látjuk, imádjuk őt meggyalázása és kinjai között, ugy mint mennyei dicsőségében, hogy igy a megváltás érdemeiben részesülhessünk. — Amen.

A sz. Kereszt felmagasztalását követő vasárnap.

Élek én, de már nem én, hanem Krisztus él én bennem (Gal. 2. 20.)

Mig az Ur Jézus Krisztus itt e földön élt és tanitott számtalan csodával tette bizonyossá Istenségét, megváltói küldetését és mégis kénytelen volt tapasztalni, hogy még legközelebbi hivei is nem tudták felfogni küldetésének valódi értelmét. Midőn a legelső izben nyilt alkalmuk a tanitványoknak Jézusban való hitöket tettel is igazolni, elhagyták őt, csalódottan távoztak, nem tudták elképzelni hogyan engedheti magát kinoztatni az, kit a Tábor hegyén oly nagy dicsőség közt szemléltek.

De miután szenvedett az Ur Jézus, miután eleget tett megváltói tisztének és lemosta vérével büneinket megváltoztak a tanitványok, általuk megváltozott a világ és az emberiség megtérésében beteljesedni látjuk az Ur Jézus jövendőlését, melylyel halálát jelenté mondván: *Én, ha felmagasztaltatom a földről, mindent magamhoz vonzok.* (Ján. 12. 32.) A kereszt áldozat fennsége meghóditá a bölcseket, alázatossága, megtörte az emberek kevélységét, önzetlensége föltárta az önhaszonlesés rutságát, végtelen szeretete lángra gyulasztotta az emberek szivét, átalakitotta az emberek lelkét, beültette a szivbe az Isten iránti élő hit, gyermeki bizalom és odaadó szeretet-

érzelmeit, ugy hogy teljesen illően énekli az egyház a vasárnap délutáni isteni tiszteleten az előverses énekek között a harmadik hangon: Nagy a te kereszted ereje, Uram! mert egy helyen letüzetett és az egész világra kiterjed annak hatása, és a halászokból apostolokat, a pogányokból vértanukat tett, hogy könyörögjenek a mi lelkeinkért.

De valjon megfogyatkozott-e most már a kereszt ereje? Hisz látjuk, hogy az emberek büszkén emlegetik keresztény voltukat, de azért tetteik gonoszabbak a pogányokéinál is, meghajolnak a kereszt előtt, de azért lelkök kevély, önhitt, haszonleső marad. Nem édeseim, a kereszt ereje meg nem fogyatkozott, hanem megfogyatkozott a keresztényekben a hit, kihalt a remény, megkeményedett a sziv és nem lakik abban az Isten iránti szeretet. Az ily kemény sziv aztán nem érti a szeretett hangját, nem inditja meg őt az Ur végtelen irgalma, egyszóval nem képes a kereszt-áldozat magasztosságát átérezni és megmarad érzéketlennek mi a lelki halál biztos jele.

Vizsgálja meg azért kiki az ő lelkét, nézze meg mi van elrejtve szive legbensőbb rejtekeiben, és ha látja, hogy terméketlen az a jó cselekedésekre, járuljon a keresztbez. Ha a kereszt igéje megtudta törni a pogányság ezredéves hatalmát, megtöri a mi kevélységünket, meglágyitja szivünket és a keresztet követve a keresztet, mint mentő eszközünket átkarolva megtanuljuk

I. Az Ur tanai szerint vezetni lelki életünket,

II. eltürni a földi bajokat és vigasztalást meriteni a hitből. Ezekről fogunk ma elmélkedni. Figyeljetek!

I. Szent Ágoston tanitja: Mig a kereszt nem magasztaltatott föl, nem volt lépcső, mely a menybe vezetett volna, azért nem juthatott sem Ábrahám, sem Jákob, sem Dávid, sem senki más a menyekbe, de most már föl van emelve a kereszt, kész a lépcső, nyitva az ut a mennyek országába.

A Krisztus Urunk szenvedése magasztalta fel a sz. kereszt jelét, ugy hogy a kereszt, mely azelőtt a gyalázat fája, a büntető hatalom halált osztogató eszköze volt, mire félve tekintettek az emberek, mint az átok és halál fájara, az az irgalmasság életfájává, az áldások kutfejévé, váltságunk oltárává lett, melyre, mint hitünk zálogára, szent büszkeséggel tekintünk, és mint az örök élet fáját örömmel ültetjük falvainkba, utainkra, hogy mindenkinek örök életet adjon.

Az ó-szövetség, mint az Ur Krisztus eljövetelét hirdető kor, oly rendeltetéssel birt, hogy mintegy árnyékban, mintegy előképben föltárja az Üdvözitő egész életét müködését. Az izraeliták egyptomi szolgasága az egyház-atyák egyhangu tanitása szerint jelképezi az emberiség szolgai álapotát, melyben a bün uralma alatt volt, — a pusztában való vándorlás jelenti ez élet folyamát, mely után elkövetkezik az igéret földe, az örök boldogság. Mózes az Ur előképe volt és midőn megbizta őt az Isten, hogy vezére legyen az ő választott népének azt mondá neki: Vedd kezedbe e vesszőt is, melylyel csodákat fogsz tenni. (2. Móz. 4. 17.) és a szent könyvek tanusága szerint e vessző áldást, vagy csapást hozott a mint Isten büntetést vagy jutalmat akart azáltal nyujtani. E vesszővel nyitotta meg Mózes a tenger közepén népének az utat, a kősziklából vizforrást fakasztott vele, a viz keserüségét üdeségre változtatta általa, mig viszont azzal hozta Egyptomra a kemény csapásokat és a zugolódó zsidókra a pusztában az Ur büntetéseit.

E vessző a Mózes, mint az Ur Jézus előképe kezében, előre jelképezte az Ur Jézus szent keresztjét. Mózes vesszejével tett csudákat, az Üdvözitő sz. Keresztjével hóditotta meg a világot. A szent kereszt teszi egyenessé utunkat ez élet tengerén, környeznek a habok, elmeritéssel fenyegetnek az élet hullámai, de a szent kereszt ereje bizton vezérel és mig a kereszt ellenségei elmerülnek, az Ur hivei bizton és száraz lábbal, anélkül, hogy küzdelmeikben beszennyeznék magukat biztosan partra jutnak. A szent kereszt ütése alatt lágyul meg szivünk, hogy az örök élet forrásának adjon bensejében helyet. a sz. kereszt édesiti meg lelki küzdelmeink keserüségét és képesit, hogy elcsüggedés nélkül, bátran és kitartással haladjunk az élet utain.

Szent Pál apostol azt mondja Jézusról: Az Isten felmagasztalta őt, és oly nevet ajándekozott neki mely minden név fölött vagyon, hogy a Jézus nevére minden térd meghajoljon, a mennyeieké, a földieké és a földalattiaké; és minden nyelv vallást tegyen, hogy az Ur Jézus, Krisztus, az Atya Istennek dicsőségében vagyon. És mi által szerezte meg az Ur e fölmagasztaltatást?, mert megalázta magát, engedelmes lévén mindhaláláig és pedig a keresztnek haláláig. (Fil. 2. 8—11.) Ha tehát az Ur Jézus fölmagasztaltatását a keresztnek köszönhette, lehet-e nekünk másban reményünk, lehet-e gondolnunk, hogy más uton eljutunk az Ur Jé-

zushoz, mint a sz. Kereszt utján, a sz. Kereszt erejével, a szent kereszt védelme alatt?

Igaz, hogy az Ur Jézus tanitását, élte müveit, magát a kereszt-áldozat megváltási jellegét az Ur föltámadása tette bizonyossá, pecsételte meg, tett teljes hitelt érdemlőkké, de viszont az is bizonyos, hogy a feltámadás dicsősége már a keresztáldozat jutalma, a lefizetett váltságdij elismerése, a kiontott sz. vér megtiszteltetése volt. Ki ne akarna dicső feltámadásban részesülni ?, Ha az Ur értünk halt meg, nem kevésbé értünk is támadt fel, hogy e mi feltámadásunkat tegye dicsővé, — kövessük keresztjét, ne irtózzunk az önmegtagadástól, haljunk meg e világnak, hogy élhessünk Krisztusnak és akkor biztosan az Ur fényében, világosságában, dicsőségében fogunk majd részesülni a feltámadás nagy napján.

Nincs más név, melyben üdvözülnünk lehetne, mint a Jézus neve, az ő neve pedig a kereszten lett megdicsőitve bátran mondhatjuk tehát, hogy nincs más jel csak a kereszt jele, melyben győzhetünk lelki ellenségeink felett, mint győzött általa az Ur a pokol, a halál a bün uralma felett. Járuljunk tehát a szent keresthez bizalommal, hittel és szeretettel, veszitsük el életünket Krisztusért és az evangeliomért, hogy megmenthessük azt a kereszt által magunknak, hogy a Krisztus tanai szerint élve, az ő példáját követve, ő vele együtt részesüljünk az Atya dicsőségében is. Karoljuk át a szent keresztet, mint az élet tengerén számunkra kijelölt mentősziklát, fogadjuk lelkünkbe a tövében fakadó élet vizét, szakasszuk róla, mint az élet fájáról, a sz. malasztok drága gyümölcseit, édesitsük meg vele a szenvedélyek tengerének keserüségét és érezni fogjuk, hogy küzdelmeink által fölmagasztosulva Krisztus fog élni lelkünkben, hogy biztositva örök üdvünket nemcsak, de hogy erőt, vigasztalást, enyhet nyujtson a földi élet gyarlóságai között is.

II. Az Ur Jézus, midőn elkeseredve mintegy lakóvárosainak hálátlansága fölött szemére vetette Kafarnaumnak és a városoknak melyekben legtöbb csodát tett, hogy még sem tértek meg, az egész emberiséghez fordulva és a választottak hálátlansága miatt az idegen népektől remélve vigasztalást, azt mondá: Jőjetek hozzám mindnyájan, kik fáradoztak és terhelve vagytok, és én megnyugtatlak titeket (Máté 11. 28.)

Igen fáradunk az életen által, hordozzuk a terhet és azt tapasztaljuk naponta, hogy fáradságunkat sem a legnagyobb szor-

galom, sem a nagy gazdagság sem az élet bármily kényelme is meg nem kevesbiti, testünket meg nem könnyiti, mert béke, nyugalom után sóvárog az egész emberiség, de béke, nyugalom nins sehol e világ zajában, mert az emberek önmaguk kivül keresik a nyugalmat, pedig mig a sziv a lélek nem nyugodt, nem lehet békéje boldogsága az embernek.

Egyedül a hit és a hitben a szent kereszten kiszenvedett Jézus magasztos alakja képes az emberi szivet megnyugtatni, mert csak ez ad erőt arra, hogy az élet fáradsága terhe alatt le ne roskadjunk, reményünket ne veszitsük.

Nincs széles-e világon ember, született bár biborban, aranyban lakjék bár márványpalotában, birja bár a világ minden kincsét, ki baj, gond, szenvedés, gyötrelem nélkül tölthesse életét. Egyik egyszer, másik másszor, de biztosan mindnyájan eljutunk a szenvedés mezejére, hol elhagyatva, szomoru magányban hullatjuk könnyeinket. Körülnéz ilyenkor az ember vigasztalásért, de hol találjon? Kedvesei, rokonai, meghittjei távol vannak, talán a sirban hamvadnak, vagy a mi még keseritőbb talán éppen azok okozták szenvedését. Sem az aranyból sem az ezüstből nem lehet enyhitő balzsamot sajtolni, — ezer meg ezer holdnyi földbirtok sem termi meg a bánatoszlató füvét, és bármerre tekintsen gyógyirt vérző sebére nem talál. Tünjék azonban az ily szenvedőnek szemébe a sz. kereszt jele, óh mily hamar megenyhül bánata, lefoszlik vállairól a teher. Ott látja függni az Isten Fiát, ki egész a kereszthalálig alázta magát és kit éppen azért magasztalt fel az Isten. Lásd, igy szól magához a lélek, — megváltód a keresztfán halt meg és az Isten felmagasztalta őt, — viseld el nyugodtan a reád mért szenvedést és az Isten felmagasztal, minden keservedet eloszlatja, mert gyermekének nevez, örökösének fogad és eltörül minden könyhullatást. Es a hivő lélek megvigasztalódik, megtalálja a nyugalmat a kereszt jelében.

Nincs ember e világon, legyen bár oly tiszta, mint a jámbor Zsuzsánna és ártatlan mint a ma keresztelt gyermek, kinek egyszer másszor háta mögé ne kerülnének a rágalmazók, kiből csufot ne üznének a gunyolódók, kire rosszat ne fognának az irigyek. Óh mily nehéz ilyenkor szivünk! Mily jól esnék az őszinte részvét, a nyilt tiszta sziv, melynek fenekére látnánk! De ki nem tapasztalá, hogy a világ nem könyörül, eltaszitja magától a szenvedőt, de sőt megörül, hogy becstelenitve láthatja, tudhatja. Ily körülmények között gondolj a kicsufolt, kigunyolt, keresztre feszitett Üdvözitőre, kit még halálos kinjai között is rágalmaztak és enyhet találsz lelkednek.

Vannak e földön emberek, kikre nagyobb mértékben sulyosodnak a szenvedések. Ki tudná megmérni az anyának fájdalmát, melyet érez, midőn gyermeke ruhát kér és nincs mivel befödni annak testét az idő viszontagságai ellen, — midőn éhes magzata kenyeret kér és nincs miből adnia? Lehet, hogy sok rimánkodásra vet neki valaki egy darab panaszos rongyot. De minő vigasztalás az, midőn a rongygyal előbb is könnyeit kell letörülni, pirulását kell eltakarnia, melyet kifacsart a jótettet felpanaszló szivtelenség. Adnak talán ennie is, de meg nem vigasztalja az sem, mert a szemrehányásos, a szivtelen kemény szavak a nyujtott falatot magánál az éhségnél is keserübbé teszik. De nézz, óh Istennek szegénye, nézz a keresztre! Ott látod a keseredett anyát. Az ő Fia is lemeztelenitve függ a gyalázat fáján, hervadt ajkaival panaszos hangon kiálta: Szomjuhozom, és a szegény jó anyának nincs módjában, hogy fiának vérző testét betakarja, hogy enyhitésül bár csak egy csepp vizet is nyujtson és látnia kell, hogy a kegyetlen hóhérok epés eczettel itatják.

Végre elérkezik mindenkire a percz, melyben le kell fizetnie a nagy adósságot, melyér ez életét kapta, meg kell halnia. Láttatok-e már haldoklót, láttátok-e a lélek gyötrelmét, midön a halálos küzdelem veritéket facsar a hidegülni kezdő homlokról? Oh ha láttátok-e nagy perczet, láthattátok, hogy a haldokló réveteg tekintete már nem keresi övéit nem, nem tudja a világot, csak a keresztet keresi, forrón csókolja, hő szeretettel karolja, és megenyhül a fájdalom, dult vonásai elsimulnak, a lélek bár érzi a fájdalmat, nyugodt, gondolatban elmondja az öreg Szimeon hála-énekét: Most bocsátod el, Uram, szolgádat a te igéd szerint békeségbon; mert látták szemeim a te Üdvözitődet. (Luk. 2. 29.) és nyugodtan várja a végső perczet, tudva, hogy a ki Krisztussal hal meg, vele együtt fog fel is támadni.

Ennyi örömnek, vigasznak, és áldásnak fája a szent Kereszt. Az édes remény legszebb és legbecsesebb virágai tenyésznek azon, az örök élet izletes gyümölcsei érnek meg ágain, melyekből ha eszünk meg nem éhezünk mindörökké. Legyen azért áldott a sz Kereszt jele mindenütt, a hol találtatik, mely e siralom völgyében küzködő ember utmutatója, melynek tövében a föld elfáradt vándora nyugalmat, erőt és vigasztalást nyer.

Minden bünök között, melyek az ember lelkét zaklatják, legelőször fogamzott meg a kevélység, midőn ősszülőink a paradicsomban a kigyó szavának hittek és Isten fölé akartak emelkedni.

Kevélység szülte a nyomorokat, az ember összes lelki és testi bajait és mindezek legnagyobbikát szülte a lelki és testi halált. A legelső erény, mely minket Istenhez van hivatva vezetni az alázatosság, vagyis gyarlóságunk, gyengeségünk beismerése és egyuttal az Isten segitségében való erős bizalom és gyermeki reménység. Már pedig az alázatosságra mi sem oktat jobban, e szép erényt mi sem kedveltetheti meg velünk inkább, mint a szent kereszt jele, az Ur kinszenvedésének üdvős emlékezete.

Az első Ádámot vétke elzárta az élet fájától, kiüzetett a aradicsomból, hogy mint a boldogság számkivetettje éljen a földön, a második Ádám, az Ur Jézus Krisztus megalkotta e földön az uj paradicsomot, megalkotta az anyaszentegyházat, az életfája gyanánt felállitotta abban a keresztfáját és meghivott mindnyájunkat, és egyháza által e szent napokban különösen figyelmeztet, hogy járuljunk az élet fájához, a szent keresztbez szakitsunk arról gyümölcsöt, a lelki megigazolás és vigasz szép gyümölcseit.

Jertek tehát hivek járuljunk a sz. kereszt lábához, szép társaságunk lesz ottan. Velünk fog zokogni büneink felett az áldott szüz Mária. Szeretetével szeretetre fog tanitani az Ur kedves tanitványa sz. János evangelista. Az ájtatos asszonyoktól megtanuljuk hogyan kell szolgálni, hiven, kitartással buzgóan az Urat. És az Üdvözitő széttárt karjaival magához emel minket is, a keresztre feszíti szenvedélyeinket, megnyugtatja lelkünket, elveszi a rosz hajlamokat, szivünkbe oltja szeretetét, kiemel e világból, megutáltatja velünk a világ üres, csillogását és egyesit Istennel megizlelteti vélünk az üdvözültek szent örömét és mi is sz. Pál apostollal elmondhatjuk majd: Élek én, de már nem én, azaz nem az én romlott, gyenge akaratom, hanem Krisztus él én bennem, az ő ereje tesz erőssé, az ő kegyelme oktat, az ő szent keresztje védelmez, hogy az üdvözültek számára készitett jutalom részesévé lehessek. — Amen.

Bpest. 1913.

A legszentebb Istenszülő védelme.

Okt. 1—13.

Istennek Anyja! fogadj minket védelmedbe, és ments meg minden gonosztól. (Az ünnepi tropár.)

Konstantinápoly egyik külvárosában, mely az aranyszarvon felül a fekete tenger partján terül el, melyben a régi görög császárok palotája állott, és mely Blachemae nevet viselt, majdnem közvetlenül a tenger partján emelkedett a boldogságos szüz Mária tiszteletére épült templom. E templomban őriztetett a boldogságos Szüznek sz. Lukács evangelista által festett szent és csodatevő képe, ugyancsak itt volt elhelyezve az Isten anyjának öve, melynek tiszteletét a keleti anyaszentegyház az ónaptár szerint aug. 31-én tartja, és e templom volt az, melyben az Istenszülő könyörgései által Isten számos csodát vitt véghez, hogy igy bizonyitsa az ő imáinak nagy erejét, közbenjárásának hathatós voltát.

E templomban történt ama csodálatos jelenés, mely a mai ünnepnek kezdetéül szolgált és oka volt annak, hogy a boldogságos szüz védelmét az egész keleti egyház állandóan megünnepelje. Ugyanis midőn egy alkalommal Sz. András püspök sz. Epiphanius diakonus segédlete mellett az isteni szolgálatot végezték, Istentől rendelt látomásuk volt, látták a boldogságos Szüzet az angyalok és szentek seregei által környezetten, a mint Istenhez imádkozva könnyek között kért malasztot, bünbocsánatot az egész világnak, mig a templomban jelen volt hiveket, a villám fényénél is ragyogóbb palástjával mintegy betakarta, befödte, védelme alá fogadta, megvilágitva őket.

Óh keresztény hallgatóim! kik itt ma összejöttetek, hogy Istennek hálát adjatok, mert a szüz Anyában oly nagy pártfogót adott nekünk, összejöttetek, hogy ezen pártfogást kikérjétek, arra magatokat érdemessé tegyétek, képzeljétek magatokat e szent férfiak helyébe, kik a Szüzet érettünk imádkozni látták, érezzétek át ama fönséges érzelmet, mely az ő kebleiket betöltötte, akkor nem

fogtok késni, tisztelni fogjátok e szent Anyát, nemcsak, de buzgóan rajta is lesztek, hogy az ő védelmét kiérdemelhessétek. Igaz, mi nem láthatjuk nyitva az eget, de tudjuk, hogy e hely az Isten háza, hová ő szent angyalai által kisérve környezve leszáll, ha tehát az Isten hozzánk jőni készül, előzzük meg őt, emelkedjünk mi szivben lélekben az Istenhez, lássuk őt mennyei dicsőségében, lássuk trónja előtt az érettünk könnyek között esedező sz. Anyát. Ily magasztosult érzelemmel eltelten üdvös lesz az ima, kedves az elmélkedés, örömteljes a tanitás és tanulás és szivünk teljes meggyőződésévé válik, hogy az Istenszülőt tisztelnünk kell, oltalmát ki kell kérnünk, mert ő

I. t i s z t e l e t ü n k r e l e g m é l t ó b b,

II. é l e t ü n k p é l d á n y k é p e,

III. I s t e n e l ő t t k é s z s é g e s o l t a l m u n k é s h a t h a t ó s p á r t f o g ó n k. Ez lesz mai beszédem tárgya.

Istennek sz. Anyja! alázattal hozzád sóhajtva, buzgóan kérünk, terjeszed ki felettünk dicső védelmed szent palástját, áraszd reánk ama fényt, mely mai megjelenésedkor világositá meg templomod hiveit, hogy igy értelmünk lássa az isteni világosságot, szivünk érezze a kereszt szeretetét, hogy minden kebel mennyei szent örömmel teljék meg és az Isten igéjének hirdetését készségesen befogadja, — tőletek pedig kérek béketürő figyelmet.

I. A mai világ felvilágosodottnak nevezett gondolkozásmódjától eltelt emberek, képmutató bölcselkedéssel mintegy Isten ügyét vevén fel, gyakorta vádolják a katholikus egyház hiveit, hogy a boldogságos Szüz iránt tulzott tisztelettel viseltetnek. Igen mert a boldogságos szüz Mária iránti tisztelet, az isteni szeretet nélkül érthetetlen, elképzelhetlen, de az isteni szeretettel teljes szivnek éppen az Istenszülő iránti tisztelet ad erőt, képességet, hogy minden tévelygést elkerülve, bátran és tétovázás nélkül haladjon az igazhitüség utján.

De ha éppen volnának olyanok, kik a bold. Szüz iránti tiszteletet tulozzák, Isten mentsen, hogy én azokat védelmezni, mentegetni akarnám, de sőt e szent helyről az igazság teljes erejével és hatalmával hirdetem, tanitom, hogy a szüz Máriát isteni tisztelettel imádni, tisztelni, nemcsak visszaélés és tulság, hanem vétek és isteni káromlás, a mi éppen a szent Szüz alázatosságát, Isten iránti mély tiszteletét és szeretetét sérti a legjobban, mert a szüz Mária is, habár Istennek Anyja, mégis csak teremtmény, kinek minden boldogsága és fölemeltetése csak az ő mély alázatosságának jutalma.

Maga a szent Szüz mondja a szentirásban: „Magasztalja az én lelkem az Urat, mert megtekintette szolgálójának alázatosságát. (Luk. 1. 48.) Ez az alázatosság birt oly erővel, hogy az Istent a földre vonzaná. Őt tehát, mint az Ur alázatos szolgálóját, minden nap üdvözölni, tisztelni kötelességem, mert ő nem Isten, és isteni tiszteletet nem érdemel. De hisz nem is adunk mi neki isteni tiszteletet. Nem a szüz Máriának szenteljük mi fel az oltárokat, nem ő neki ajánljuk fel az áldozatot, hanem az Istennek, ki őt megszentelte, az Istennek, ki őt megkedvelte és fölmagasztalta.

Ez a mi tiszteletünknek értelme. Tiszteljük a szent Szüzet, mint az egek királynéját, az Istent illető tiszteleten kivül, minden más tiszteletnél nagyobb, teljesebb tisztelettel, és igy tisztelte őt mindenkor az Ur Jézus tanitásának egyedüli valódi örököse és fenntartója a ker. kath. anyaszentegyház. Jaj annak, ki őt egybevenné az Istennel, de nemkülönben jaj annak is, ki nem tisztelné őt minden fölött, a mi nem Isten. A köteles tisztelet adóját teszszük le tehát, midőn az Istenszülőt tiszteljük, kire az isteni kegyelmek teljessége áradván egy asszonynak szülötte volt bár, mégis az angyalok királynéja lett, egy gyenge szüzből az erősség oszlopává, a föld leányaiból az egek ékességévé, egy férjnek jegyeséből az Isten anyjává, a gyarló emberek sokaságából a dicsőült szentek legtökéletesebbjévé lett, és ily értelmű buzgóságunkat ugyan ki vetheti itélet alá? Igazságosan senki.

Avagy talán sok, ha őt védelmünknek, pártfogónknak nevezzük, mivel tudjuk, hogy Jézus saját vérével váltott meg minket, de azt is tudjuk, hogy az a vér, melyet az Ur üdvünkért kiontott a sz. Mária testéből vétetett és igy mintegy Mária szolgáltatta, ajánlotta, és adta a vért, mely váltságunk árává lett?! Miért ne kiálthatnánk tehát hozzá teljes bizalommal mondván, hogy ő a mi életünk, vigasztalásunk, reménységünk, üdvösségünk, hisz Isten után valóban ő általa élünk lelkileg, ő általa van reményünk Istenben, hogy üdvözülni fogunk. Miért kutatnánk a bold. Szüz különös kiváltságait, minők: a kegyelmek telje, a szeplőtelen fogantatás diadalmas menybevitetése, lehet-e ezeken fennakadni? Hisz a szüz Máriát Isten anyjának valljuk lehet-e oly kitüntetés, mit neki megengedni ne lehetne, és viszont, lehet-e oly kitüntetés, mit Isten neki ne adományozott volna.

Hadd küzködjék tehát, a tévhitüek serege álnok okoskodásaival, a mi keblünkből, kik igaz hitü katholikosuk vagyunk, soha sem fog sikerülni kiirtaniok a bold. Szüz iránti szent érzelmeket, őszinte bizalomteljes tiszteletet. A kik Istent nem szeretik, kik nem

akarnak Jézussal szenvedni, azok azok, kik nem tudnak ővele érezni szent Anyja iránt sem. Sokan állottak már fel ellened oh Istennek sz. Anyja! de megszégyelnülve voltak kénytelenek távozni, elleneid lealázására, ma midőn tisztes védelmed dicső ünnepét üljük, mi, a te buzgó tisztelőid készséggel ajánljuk fel magunkat és életünket tiszteleted megvédésére. Ha szólni kell, szólni fogunk, — ha tenni kell, készek vagyunk, ha nyilván ki kell tüntetni irántad való tiszteletünket, örömmel ragadunk meg arra minden alkalmat, mert te vagy örömünk, te vagy tiszteletünkre legméltóbb, ki dicső erényeid által fölemeltettél, nemcsak, de egyuttal nekünk is megmutattad az utat, mely üdvösségre, az örök boldogság hazájába vezet.

II. A boldogságos szüz Mária élete az emberiség példája, a szép erények fénylő tüköre, elannyira, hogy bátran mondhatjuk: ha Mária nem is fogadta volna méhébe az Isten igéjét, de oly engedelmes, oly alázatos, oly szent, oly hiv, oly tökéletes a jó erkölcsökben és cselekedetekben oly teljes lett volna, mint a minő volt, Isten-anyai méltósága nélkül is oly felmagasztalt lett volna, mint most. Ezért mondá az Ur a seregből fölkiáltó asszonynak, ki az ő édes anyját magasztalta és boldognak nevezte: Sőt inkább boldogok, kik az Isten igéjét hallgatják, és megtartják azt. (Luk. 11. 26.) Igy a bold. Szüz is, habár boldog mint Isten anyja, de még inkább boldog, mert hiv és engedelmes volt Isten iránt. Boldog, mert alázattal fölmagasztaltatásában is érezte Istennel szemben saját semmiségét, a mint önmaga is mondja: Mert megtekintette (az Ur) szolgálójának alázatosságát; ime mostantól boldognak hirdet engem minden nemzedék. (Luk. 1. 40.) Vagyis mintegy azt mondja szavaiban: megindult az Ur szolgálója alázatosságán, azért tehát és különösen azért fog engem boldognak hirdetni minden nemzedék; azért fogja a Mindenható egész nagyságát kinyilatkoztatni énbennem, azért fog az Ur, ki a kevélyeket megalázza, engem felmagasztalni.

És igy Mária, habár mint Istennek anyja különös kegyelmeket nyert is sz. Fiától, mindazonáltal az örök dicsőségbe nem valamely különös uton jutott el, mely egyedül őneki lett volna feltartva, hanem csak azon az uton, melyen mindnyájunknak haladnunk kell, ha üdvözülni akarunk, t. i. az önmegtagadás, az alázatosság utján. Nem lehetetlen dolog tehát Máriát nekünk követnünk, kezünkbe van adva a mód és alkalom, mely őt nem Istennek jobbjára ugyan, hanem mindjárt Isten után helyezte és egyátalán mindennek mi nem Isten, fölébe emelte, és igy habár

részünkre oly magasztos hivatás nincs is kijelölve, mint a minőben ő részesittetett, de követhetjük őt életutainkon, megszentelhetjük cselekedeteinket, hajlamainkat, mint ő, ha mi nem is vettük a kegyelmek teljességét, mégis a részünkre kiosztott isteni malasztokkal betölthetjük Isten akaratát, mint ő, lehetünk a kevésben hivek, hogy az irás szerint, sokat nyerjünk jutalmul.

Nem lehetek Máriával engyenlő, se érdemekben oly gazdag, de megalázhatom magamat, mint ő. Bünös vagyok, de megtérés által visszaszerezhetem a kegyelem állapotát, hogy az ártatlanságban is követhessem Máriát. Ha semmi vagyok az emberek között szerethetem az Istenben elrejtezett életet és igy követhetem Máriát. Ha az életben fölemeltetés ér, üdvömre fordithatom azt, mint a hogy használta Mária fölmagasztaltatását. Szóval, ha életünket az ő életének szabályai szerint rendezzük be, megtanulunk hivek lenni az Istenhez, igazságosak és könyörületesek felebarátainkhoz, vigyázók óvatosak önmagunkhoz, ha megtanuljátok ifjak a szüzesség szép virágát illően becsülni, őrizni, szülők házatokat jól kormányozni, szenvedők, békével türni, szerencsések, Isten szerint élni és nem kevélykedni, akkor Mária követésének utján, biztosan megtaláljuk végczélunkat, az örök üdvösséget.

Ne tétovázzunk tehát, hanem azonnal, még e perczben induljunk az ösvényen, melyen ő előre haladt, ne tartóztasson vissza ez uttól semmi földi érdek. Ha a szent szüz földi életének terhesebb része elrettent, az ő mennyei boldogsága, melyben mostan él, bátoritson és vigasztaljon minket utunkban. Sz. Anzelm püspök mondja: a boldogságos Szüznek állhatatosan és szentül felajánlott házi nép, el nem vész, de ott nem várható az Isten áldása, hol a dicsőséges Szüz nem tiszteltetik.

Tiszteljük tehát őt, mert hisz azzal neki tartozunk, kövessük életének példáját, mert ezzel viszont saját örök üdvösségünk érdekében önmagunknak tartozunk. Őt követni lehetséges, de szükséges is. Ő maga szeretettel egyengeti utunkat, hogy utána haladván egykor vele örvendezhessünk. Ezt óhajtja ő, ezért munkálkodni soha meg nem szünik, mert ő az emberi nem védelme és pártfogója.

III. Minden választottak és szentekhez kik e számkivetés földéről a mennyek országába felvétettek, segedelem és közbenjárásáért biztosan járulhatunk, mennyivel inkább biztositva lehet azonban kérelmünk, ha azt a bold. Szüz pártfogásába ajánljuk, ki a mi fölsegélésünkre Istentől a legtöbb kegyelmet nyerte?! A mennyei angyalok mindenkor bemutatják imáikat Istennek, — miért ne

volna kész az egek Királynéja nekünk e szolgálatot megtenni, kiket sz. Fia a kereszten megváltott és az ő anyai szeretetébe ajánlott?! Nincs semmi keresztény hallgatóim, mi az ő készséges védelmébe vetett bizodalmunkat csorbithatná. A szent szüz már e földön is könyörgött sz. Fiának emberek érdekében, mennyivel készebb arra most, midőn mennyei dicsőségében örvend?! Avagy talán azt gondolnátok, hogy ő fölemeltetésében megfeledkezett rólunk gyarló emberekről. Hát érdemeinek jutalmát vevén, elvesztette volna-e ő az emberiség védelmére szerzett jogát? és ha isteni Fia az ő kérelmére e földön csodákat tett, most midőn vele a menyben él és uralkodik, megtagadhatná az ő kérelmeit?

Nem édeseim, ezen érzelem ne keseritse gyermeki vonzalmatokat, hisz nem ok nélkül adta Isten különös kiváltságul a bold. Szüznek az emberi nem védelmét és pártfogását. Valamint az Üdvözitő a bold. Szüz Mária által jött le hozzánk, ugy a mi imáink őáltala jutnak az Isten trónja elé. Ő szószólónk az Üdvözitőnél, valamint az Üdvözitő szószólónk az Atyánál és igy az ő pártfogása mindenkor foganatos. És ugyan hogy ne nyerne kihallgatást attól, kit méhében hordozott? — nem mondjuk, hogy parancsol neki, hanem kéri őt és kérelme bizonyára meghallgatás nélkül nem marad, mert enged a fia anyja kérelmének, mint engedett az Ur Józsue kérelmének és m e g á l l a a n a p a z é g k ö z e p é n é s n e m s i e t e l e s z á l l a n i e g é s z n a p i g. (Józue 10. 13.) mert mint az irás mondja: e n g e d e t t a z U r e g y e m b e r s z a v á n a k. Feltartja Fiának az emberiség bünei által felköltött haragját, mint feltartotta azt Mózes könyörgése. Mózes könyörgése mintegy megkötötte Isten büntető hatalmát elannyira, hogy Isten mintegy kéré Mózest, mondván: H a g y j e n g e m, h a d d g e r j e d j e n f ö l e l l e n ö k h a r a g o m, é s t ö r ö l j ö m el őket, — de Mózes nem szünt meg könyörögni és végre is m e g e n g e s z t e l ő d é k a z U r (2. Móz. 32. 10.) Ha az Isten az ő választottainak kérelmét igy meghallgatja, mennyivel inkább meghallgatja annak kérelmét, kit anyjául választott és minden kegyelmekkel fölékesitett. Az Isten Jób barátainak azt mondotta: M e n j e t e k a z é n s z o l g á m h o z, J ó b h o z, — J ó b p e d i g a z é n s z o l g á m, k ö n y ö r ö g n i f o g é r t e t e k; a z ő s z e m é l y é r e t e k i n t e t t e l l e s z e k. (Jób. 42. 8.) Ha már Jób imája oly kedves volt Isten előtt, mennyivel kedvesebb és foganatosabb lesz az az ima, melyet maga az egek Királynéja ajánl fel érettünk, sőt maga a szeretet szárnyain visz a mennyei Atya trónja elé.

Mondjuk el tehát kérelmeinket teljes bizalommal a bold.

Szűznek különösen ma, midőn az ő védelmének dicsőségét ünnep által hirdetjük, szivesen meghallgatja ő a töredelmes sziv sóhajtásait. Ő a szeretetnek anyja, nem lehet tehát közömbös azok iránt, kiket sz. Fia szeretett és szeretetből megváltott. Örömmel fogadja védelmébe imáinkat és ha azok hiányosak, gyarlók, kipótolja azt saját imájával, hogy igy kérésünk meg legyen hallgatva.

De talán sokan tulságba is viszik bizalmukat, és oly könyörgésekkel fordulnak a boldogságos Szűzhöz, melyeket ő meg nem hallgathat. Ne feledjétek tehát soha, hogy az Istenszülő védelmez ugyan minket a jó uton, de nem azért van ő mennyben hogy az Isten akarata ellen védje ügyeinket, nem azért királyné ő, hogy hatalomra segitse bennünk a rosz hajlamokat, nem lehet ő a mi gonoszságunk védője és hamisságunk oltalmazója. Tévelygés tehát azt hinni, hogy ha már egyszer imával fordultál a szent Szűzhöz. már mindenről biztos lehetsz. Saját szivedet, lelkedet kell először Isten akarata szerint átalakitanod és ebben és jókérelmeidben megsegit az ő védelme, de ha te magad semmit sem akarsz tenni, és mégis azt hiszed, hogy a bün lángjai között is sértetlenül maradsz, — ha üdvödön nem munkálkodol és mégis azt várod, hogy az Istenszülő imái által mindjárt az általad óhajtott csodát vigye véghez az Isten, — megcsalod önmagadat, elveszted lelkedet, mert káromlod az Istent ebben pedig az Isten anyja téged meg nem védelmezhet, meg nem segithet.

Az igaz, hogy a bold. Szüz védelme csaknem mindenható, de mire nézve? hogy minket Istenhez vezessen, hogy az Istent imáink töredelmességünk elfogadására birja, hogy kedvesek legyenek fogadásaink, bünbánattartásunk, áldozatunk. — egyszóval, hogy megnyerjük Istentől gyarlóságaink bocsánatát, de az ő pártfogása semmikép sem oldhat fel minket Isten akarata szerint való kötelességeink szorgos betöltésétől.

A boldogságos Szüz neve héber nyelven „tenger csillaga“ értelemmel bir. A mi életünk pedig itt e földön nagyon is hasonlit a tengeren való utazáshoz, mert életünk lehet mondani teljesen függetlenül tőlünk halad az idő hullámain és a még e percben sima viztükör, már a legközelebbi perczben óriási háborgással felkavarodik, örvénynyé változik, mely minden perczben elnyeléssel fenyegeti a rajta utazót.

Utazásunk vezérlő csillagához vezet azért ma az Egyház megmutatja mily vagy, mily készséges, mily hatalmas pártfogónk van a mennyben és felhiv hogy vele együtt ünnepeljük e védelem,

csodálatos nyilvánossá tételét, a blachernae-i templomban történt csodálatos látományt.

Járuljunk tehát a bold. Szüzhöz, földi zarándoklásunk vezérlő csillagához. Nagy és dicső ö önmagában, utána haladva biztosan üdvözülünk, az ő védelme alatt könnyü lesz legyőzni az akadályokat mert mint sz. Bernárd mondja: Ha őt követed, el nem tévedsz; ha őt kéred, kétségbe nem esel; ha rá gondolsz, el nem csüggedsz; az ő kegyelésével bizton célt érsz.

Kérjük tehát a szent Szüzet mondván: Életünk tündöklő hajnalcsillaga, légy erőtlenségünkben erőnk. Hazánk dicső pártfogója! védd meg szárnyaid árnyékában a te bünös népedet minden testi és lelki veszedelemtől, mert nincs kivüled más védelmünk. Áraszd reánk mindvégig szeretetednek áldását, hogy a kik a te szülésed által az Isten egyszülött Fiának testvérei és örököstársaivá lettünk, a te pártfogásod által az ő örökségének, az örök boldogságnak részeseivé is lehessünk és őt veled együtt szünet nélkül imádhassuk. — Amen.

A VII. egyetemes sz. zsinat emléke.

Okt. 11. utáni v. előtti vasárnap.

Az igaz hitet megvallva, csókkal tiszteli az egyház Krisztus megtestesülésének képét. (Az ünnep Kontakion-ja)

Leo Zsaurus görög császár a 726-ik évben Krisztus Urunk születése után vakmerően az egyház dolgaiba avatkozva rendeletet adott ki, hogy a templomokból a szent kereszt jelét kivéve minden szent kép kivettessék. E jogbitorló rendelet felzavarta az egész keleti egyház nyugalmát.

Igen sokan, talán a legnagyobb rész a világi hatalom nyomása alatt engedelmeskedett a császári parancsnak, a másik részen azonban az igazhitüek az egyház hagyományaira, régi szokásaira, a szent atyák egyhangu tanitására hivatkozva, a szent képek tiszteletének védelmére keltek, azt templomaikban megtartották és a kegyeletnek tiszteletével környezték.

Leo császár utódai Konstantin és IV. Leo császárok elődjük példáját követve üldözték a szent képeket, azok tisztelőit száműzték, bebörtönözték, de minden kegyetlenkedésök sem volt képes az egyház élő, igaz tanát kiirtani, mit látván a trónra kerülő Iréne császárnő, hogy az egyház békéjét visszaállitsa, az igaz hitet megvédelmezze és a régóta folyó vitatkozásoknak végét vesse I. Hadrián római pápa által összehivatta a 2. Niceai zsinatot, mely az egyetemes zsinatok között a 7-ik és melynek ma a keleti egyház emlékezetét ünnepli.

E szent zsinat 787-ik évben gyűlt össze. Részt vett benne 350 szent Atya és Tarasius konstantinápolyi patriárcha vezetése alatt tanácskozván a szent képek tiszteletét az egyházban visszaállitotta, a képüldözőket átok alá vetette és az egyház igaz tanát kifejtve a hivek 51 éven át tartott zaklatásának véget vetett. A szent zsinat határozatai Hadrián pápa által jóváhagyattak és igy a szent képek tisztelete az egyház hitcikkelyei közé lett iktatva.

Ez a mai ünnep története. Hogy én azt veletek megösmertettem, a kegyelet és hálán kivül, melylyel e sz. zsinat atyái iránt tartozunk, oka az, hogy a mai időkben is él közöttünk egy felekezet, mely a szent képeket nem tiszteli, templomai minden ékesség nélküli puszta falakkal fogadják a belépőt, és e felekezet tagjai gyakorta vetik szemünkre nekünk katholikusoknak a szent képek iránt élő kegyeletet nem átallják a bálványimádáshoz hasonlitani.

Hogy tehát lelketekben az egyház hitét, tanitását megerősitsem, hogy e hitet, e tant teljesen ismerjétek és ha a szükség ugy kivánná, meg is védelmezhessétek, kifejtem ma előttetek, hogy a szent képeket

I. Miért kell tisztelnünk,

II, mimódon kell tisztelnünk. Figyeljetek.

I. A szent képek tiszteletét megokolja maga a szentirás, az egyház hagyománya, és az emberi természet sajátságai.

Az isteni kinyilatkoztatás nagy müvének véghez vitelénél Isten az emberi nem gyarlóságaihoz alkalmazkodva, gyakorta jelent meg látható érzékelhető alakban és midőn e földre szállott emberi alakban jelent meg, nemcsak de egyuttal valóságos emberi természetet is vett fel vagyis emberré lett. Igy tanitja a szentirás, hogy Isten Ábrahámnak két angyal kiséretében mint utazó jelent meg, — Mózeshez az égő csipkebokor lángjaiból szólott, — a pusztában az Izraelitákat nappal felhő éjjel világitó tüzoszlop alakjában vezette, — Salamon templomában a szentek szentjébe felhő alakjában szállott le. — Mózesnek megmutatta a Szinai hegyen hátulról az ő dicsőségét. Az uj szövetségben pedig az Isten Fia emberré lett tehát látható, érzékelhető alakban jelent meg, — a Szentlélek galambképében szállott az ő fejére a Jordán folyóban, — az Atya-Isten emberi hangon és szóval kedves Fiának nevezte őt.

Ha az Isten az ő végtelen dicsőségének ártalma és megkisebbitése nélkül látható, érzékelhető alakban tartotta szükségesnek megjelennie, hogy az emberekkel akaratát közölje, — vajjon sérthetjük-e mi az ő fönnségét, ha gyarlóságunk kisegitése céljából őt oly alakban, oly képben állitjuk szemeink elé, mint a mily alakot ő az emberek kedveért és üdvösségeért felvenni jónak látott. Sőt ellenkezőleg, midőn Isten látható alakban jelent meg akarta, hogy őreá oly alakban emlékezzenek az ő hit tisztelői. Ez emlékezést pedig semmi sem segiti jobban elő mint a szent képek, melyek az illető jelenetet mintegy most történt dolgot tárják elénk és teljesen annak hatása alá vonnak.

Az egyház hagyománya a szent képek tiszteletét teljesen igazolja.

A keleti egyház aug. 16-án tiszteli emlék ünnepét ama csodálatos képnek, melyet sz. Veronika kapott az Urtól, midőn szent keresztjét a Golgotára vivén kendőjében megtörölte vértizzadó szent arczát és vonásai teljesen a használt leplen maradtak. Az egyház első századaiban általánosan ismeretes volt a boldogságos Szüznek sz. Lukács evangelista által festett szent képe, melynek eredetije Konstantinápolyban a blachemasi templomban őriztetett és melynek hasonmása Rómában ma is tiszteltetik. Az anyaszentegyház tehát kezdettől fogva tisztelte a szent képeket és hogy az csakis a 4-ik században lett jobban elterjedve oka az, mert az üldözések korszakában nyilvános templomaik alig voltak a keresztényeknek és ép azért képeik is inkább csak jelképesek voltak.

Igy az első századokban a szent képeken az Ur Jézus Krisztus, hol az ártatlan bárány, hol a jó pásztor képében volt ábrázolva. ki az eltévedt juhott vállaira vette, hol szőllőgerezd jelezte az Urat, egyszóval az első századokban teljesen megfelelően az egyház akkori állapotának csak maguk a hivek ismerték, tudták, hogy kit ábrázolnak a képek, de a hitetlenek nem.

Midőn azonban az egyház elnyerte szabadságát, midőn az üldözések megszüntek az igazhit tanitása szerint a szent képek tiszteletét nyilvánossá tette, eltiltotta a jelképes ábrázolást, mely az Ur Jézus példabeszédeiből volt véve és elrendelte hogy az Üdvözitő mindenkor emberi alakban festendő, vagyis oly alakban, melyet ő maga választott, mig e földön élt szent képekkel diszitette az egyház templomait azok segélyével tanitotta hiveit és azok használata a képüldöző császár idejében már teljesen általános volt, a mint ezt a szent Atyák iratai bizonyitják.

Annál kegyetlenebb volt a képrombolók eljárása, pedig a szentképek tiszteletének eltiltása ellenkezik az emberi természettel is. Mi oly gyarlók vagyunk elménk oly szük látkörrel bir, hogy a magasztosabb igazságokat, csakis érzékelhető alakjában tudjuk felfogni megérteni. A szentháromság titka, mely lényegére nézve ugy is felülmulja elménket, soha sem lett volna reánk nézve elgondolható, ha a Jordán folyóban a szentháromság mindhárom személye külön érzékelhetőleg meg nem jelenik. De miután hallottuk az Atya szavát, láttuk a szentlelket galambképében, a folyóban álló Krisztusban pedig megismertük a Fiu Istent, habár nem érthetjük, hogyan lehet az egy Istenben három személy, de most láttuk e három személyt külön, tehát tudjuk e nagy titok létezését.

Ily szolgálatot tesznek nekünk a szent képek. Vajjon lehet-e

ékesebben elbeszélni, minő szép az alázatosság és mily gyülöletes a kevélység, — mintha lefestve látjuk a bünbánó vámost és a kevély dicsekedő farizeust a templomban? József szent képe Putifár házában, Zsuzsánna a vének között a legélénkebben megmondja, mily magasztos erény a tisztaság és mennyire lealacsonyitja az embert a bujaság. A keresztre feszitett Üdvözitőnek képe a legjobban megtanit, mily nagy a bün gonoszsága, melyért az Isten Fiának kellett meghalnia, egyszóval, mint nagy sz. Gergely pápa mondá, a mi a könyv az értelmesebbek részére, az a szent kép azok részére, kik nem foglalkozhatnak a szent könyvek tanulmányozásával. A ki tehát a szent képeket nem akarja tisztelni, az nem akarja tudni az Ur Jézus szenvedéseit, nem akarja emlékeztetni magát rendeltetésére, az örök üdvösségre, az fél Istenre és a szentekre gondolni, mert akkor kénytelen felgondolni, hogy ő a szenteket nem követi és ép azért Isten irgalmára nem tarthat számot.

A kegyelet, mely bennünk jóakaróink rokonaink iránt él kiterjed minden tárgyra, mely ő reájok emlékeztet. A ki nem becsüli meg elhalt szüleinek sirját, barátainak ajándékát, az nem becsüli szüleit sem, barátait sem. A szent képek hivatása, hogy minket Jézusra a szentekre emlékeztessenek, ha tehát szeretjük Jézust, lehetetlen nem szeretni az ő szent képét, ha örvendünk a szentek főlemeltetésén, ha követni akarjuk őket szivesen fogjuk látni minél gyakrabban képeiket, hogy igy emlékök annál élénkebb, példájok annál vonzóbb, hatályosabb legyen.

Tisztelnünk kell tehát a szent képeket hivek, mert arra tanit a szentirás, ezt mutatja a hagyomány, de s a legjobban kötelez arra saját természetünk, lelki életünk törvényei, melyeket Isten oltott lelkünkbe és vezéreinkül rendelt e földi életen át.

A szent képek tisztelete, bár közös ugy a római, mint a görög egyházban, mégis nálunk keleti katholikusoknál határozottabban van kifejlődve a templomainkban levő képállvány, az ikonosztáz alkalmazása altal, melynek képsorozatai elénk tárják az összes főbb igazságokat melytől, hogy csak a legfőbbeket emlitsem, tudós és tudatlan megtanulhatja, hogy az Isten szeret minket, mert megtestesült, a szüz Máriától emberré lett, ezt tanitja az Istenszülő képe, de megtanulhatja azt is, hogy az Isten igaz biránk, ki megfizet kinek kinek tettei szerint, ezt juttatja eszünkbe az Üdvözitő képe a balkezében levő nyitott evangeliomnak az utólsó itéletre vonatkozó e szavaival: J ő j e t e k, A t y á m n a k á l d o t t a i, b i r j á t o k a v i l á g k e z d e t é t ő l n e k t e k k é s z i t e t t o r s z á g o t. (Máté 25. 34.)

Tiszteljük tehát hivek a szent képeket, ez lesz bizonyitéka

Isten és az ő szentei iránt keblünkben élő szeretetnek, tiszteletnek, kegyeletnek. Hogy pedig e kegyelet ment legyen minden tévelygéstől, tanuljuk meg még azt is, mi módon kell tisztelnünk a szent képeket, miről beszédem második részében szólok.

II. Teremtvén Isten az embert, mindazon adományokkal felékesitette őt, melyekre szüksége volt, hogy rendeltetésének megfeleljen, hogy az Istent ismerje, tisztelje és igy üdvözüljön. De midőn az ember vétkezett, elméje elhomályosodott, elvesztette Isten ismeretetét, tudta hogy Istent tisztelnie kell, de nem tudta, hol van az Isten, minő az Isten, és szellemi vakságában lassankint Isten helyet kezdte imádni a napot, holdat, a természet erőit, az állatokat és végül teljesen bálvány imádásra adta magát, faragott szobroknak, kőből vagy érczből készült képeknek isteni erőt és hatalmat tulajdonitott és azokat egyedül az Istent illető imádással tisztelte.

Az emberi nem tévelygései között az Isten igaz ismeretét a zsidók között tartotta fenn a Mindenható és bár e nemzet is sokszorosan bálvány imádással sértette az ő jóságát, mégis el nem hagyta, de hol áldással kemény büntetésekkel mindig visszavezette őket arra a tudatra, hogy az Isten tiszta lélek és láthatatlan, tehát a bálványoknak nem adhatja erejét, hatalmát. Midőn pedig szövetséget kötött e néppel, a tizparancsolat első helyén tette azt mely igy szól: *Faragott képet ne csinálj magadnak. Ne imádjad azokat, se ne tiszteljed.* (2. Móz. 20. 4.

E parancsolatra hivatkozva akarták az eretnekek a szent képek tiszteletét az egyházból kiirtani, de igen nagyot tévedtek, mert az egyház a képeket nem imádja, hanem tiszteli és ha mégis akadt volna, ki a sz. képek iránt több tisztelettel volt, mintsem a mennyi azokat megillette, azok hibáját kellett volna megorvosolni, és nem az egész egyház kegyeletét bántalmazni.

Isten ugyanis megparancsolta, hogy faragott képet nem szabad késziteni, de csak a végből, hogy azt imádja valaki, mert ugyancsak Isten parancsolta Mózesnek: *Csinálj két kerubot is vert aranyból a felelő hely mindkét felére. A kegyelemtábla mindkét oldalát fedjék be, kiterjesztvén szárnyaikat.* (2. Móz. 25. 18.) Isten tehát, megtiltotta, hogy a képeket őhelyette Isten gyanánt ne imádjuk, — de egyuttal megparancsolta, hogy hajlékát ékessé tegyük képekkel, egyrészt, hogy iránta való tiszteletünket nyilvánitsuk azáltal, másrészt hogy e képek hatása ne-

velje, fokozza iránta való imádásunkat, tiszteletünket és hódolatunkat.

Ily értelemben kell nekünk is tisztelni a szent képeket.

Nem szabad a szent képeknek, magának a szent kereszt jelének sem isteni erőt és hatalmat tulajdonitani, mert ha én letérdelek egy szent kép előtt és azt gondolva, hogy annak önmagában véve ereje van kérésem meghallgatására, semmiben sem fogok különbözni a pogányoktól, kik bálványaikat imádták, és az ily buzgóság éppen halálos vétek volna Isten ellen.

De ha letérdelek egy kép előtt, például a keresztre feszitett Üdvözitő képe előtt és látva a keresztjelét, arra a sz. keresztre gondolok, mely a Golgotán volt felállitva, — látva az Ur kiszenvedett testének képét, eszembe jut, hogy éppen igy szenvedett Jézus egykor érettem, — látva fején a tövis koronát, átérzem az ő szenvedéseit, melyekkel nekem akarta megszerezni az örök élet koronáját, — vagyis ha az előttem levő szent képet ugy tekintem, mint imádságom kisegitő részét, lelkem meginditó eszközét, emlékező tehetségem ébresztőjét, mely engem a valódi keresztre, magára az Üdvözitőre emlékeztet, — akkor helyes uton vagyok, tiszteletem mentes minden tévelytől, ha leborulok e kép előtt, ha csókkal illetem azt, ha a kereszt jelével jelezve magamat meghajlok előtte, imádásomat elfogadja a kiszenvedett, de most dicsőségében a mennyben élő Krisztus és szivesen fogja látni kegyeletemet, tiszteletem jelét a kép iránt, mely az ő földi életének oly magasztos jelenetét ábrázolja, tárja lelkem elé.

Igy kell tisztelnünk minden szent képet, legyen az az Ur Jézusé, az Istenszülő Máriáé, vagy bármely szent és megdicsőült emberé, akkor az egyház tana szerint járunk el, nem tagadjuk meg természetünket, és nem fosztjuk meg magunkat egy igen, de igen hathatós segédeszköztől, mely hivatva van buzgóságunkat éleszteni, fokozni.

Hogy a szent képeket tisztelnünk kell, Isten is megparancsolta különösen akkor, midőn számos csodálatos sz. képet kitüntetett. Igaz, hogy az Isten irgalmára méltókká tehetjük magunkat bárhol is, de ha az ő végtelen bölcsesége ugy akarta, hogy bizonyos helyek ő előtte kedvesebbek legyenek, ugy akarta, hogy némely helyen mintegy közelebb legyünk az éghez és az ég lakóihoz, tisztelnünk kell az ő gondviselését, látogatnunk kell az ily helyeket, nemcsak azért, hogy hálánkat nyilvánitsuk, de főleg azért, hogy a különös és közös ájtatosság emelje hitünk erejét és példát adjunk a más vallásuaknak is.

De ne feledjétek, hogy az ily csodatevő sz. képeket sem

szabad egyébként tisztelnünk, mint az Isten irgalmának, hatalmának, szeretetének jeleit, de azokat imádni avagy önmagukban véve csodatevő erőt tulajdonitani Isten ellen való vétek lenne. Mindenesetre ha átalán tisztelnünk kell a szent képeket, az oly képeket, melyeket Isten csodával tüntetett ki, még inkább tisztelnünk kell, de az ily tiszteletnek sem szabad a kegyelet, a vonzalom, a megbecsülés határait átlépni, mert máskülönben vétekké válik az.

Ha például te ájtatos keresztény hivő, elmégysz, Mária-Pócsra és ott leborulsz a bold. szüz képe előtt, mely érettünk könnyezett, mely előtt számos csoda által tett bizonyságot Isten az Istenszülő közbenjárásának nagy hatalmáról, és azt véled, hogy az a sz. kép meghallgat téged, ha e képtől gyógyulást, áldást, bünbocsánatot remélsz, azt véled, hogy a kép fog éretted könyörögni, — megsérted az Istent, meg a bold. Szüzet, lelked meg nem igazul, de sőt mélyebben sülyedsz a bünök fertőjébe. De ha leborulsz e szent kép előtt és imádod Isten hatalmát, ki a festett kép falapjából könnyeket tudott fakasztani, — ha elgondolod, mily nagynak kellett a világ romlottságának lenni, hogy Isten e csodát rendelte, ha elgondolod, mily keserves bánattal lehetett tele az Istenszülőnek keble a mennyben, midőn képe itt e földön könnyezett, ha átérteni igyekszel a nagy szeretetet, mely az Isten anyjának szivében irántunk ég és fogadást teszesz, hogy te e szeretetet többé nem akarod megkeseriteni, a Szüz Anya könnyeit nem akarod többé fölfakasztani, de rajta leszesz, hogy őneki hiv és engedelmes gyermeke légy, — akkor a legméltóbban fogod a csodatevő sz. képet tisztelni, lelked megigazul, és örömet szerzesz Istennek és az ő szent anyjának.

Ez az a tisztelet, melyet parancsol az egyház, melyet megkiván tőletek az Isten dicsősége és saját lelked üdvössége. Ki volna oly vak, hogy az ily tiszteleten megütköznék, oly elfogult, hogy azt kárhoztatni merné? Kerüljétek a babonás tényeket, kerüljétek a hiszékenységeteken nyerészkedni akarók által terjesztett hazug csodaszerü események meghallgatását, — vagyis a szent képek tiszteletében vessétek el a gonosz lelküek által elétek tett salakot és tartsátok meg az egyház által lelketekbe ültetett kegyelet szép virágát, és akkor a tévhitüek megtámadása nem fogja sérteni hiteteket, mert éppen e helyes uton haladó és szent tisztaságában megőrzött kegyelet fogja szivetekben a hitet erőssé, állhatatossá szilárditani.

A szent képek tiszteletén alapuló egyik szép szokás az nálunk, hogy mezőinken az utak mentében a szent kereszt jelét

szoktuk felállitani és a hivek tiszteletére felszentelni. Bizonyságot tehettek ti mindnyájan, kik szavaimat halljátok, mily üdvös és szép szokás az. Tapasztalhatta mindenki, hogy egy pillantás a szent keresztre, egy tekintet a kiszenvedett Üdvözitő alakjára, mily fájdalmas és mégis vigasztaló érzettel tölti el a keblet. Fájdalmas ez érzet, mert hisz a szenvedés mindenkor megindit, mennyivel inkább az Ur ártatlan szenvedése, — de vigasztaló, mert biztosit, hogy megvagyunk váltva, biztosit, hogy a ki annyira szeretett minket, hogy meghalt érettünk, az nem fog engedni elvesznünk, de megment és üdvözit.

Ha kedves a szent kereszt jelét látni egy rövidke utazás alatt is, biztosan üdvös lesz azt folyton szemünk előtt tartani az élet minden utain. Az embert az élet bajai sokszor annyira elfoglalják, hogy nem képes lelki életét kellőleg gondozni sem. A szent képek figyelmeztetnek ilyenkor, hogy nincs itt maradandó városunk, hanem egy jövendőt keresünk. Tiszteljük tehát e kedves utitársakat, e kellemes oktató mestereket, e vigasztaló barátokat. Tartsuk azt házainkban, de nemcsak diszitésül, hanem hitéletünk istápolása és kifejezésére is.

Ne vegyük csekélységnek, de bátran valljuk meg e tiszteletet, jusson az kifejezésre kalapemelésünk, meghajlásunk, keresztvetésünk által és ha mi nem fogjuk szégyenleni megvallani Krisztus iránti szeretetünket, imádásunkat azáltal, hogy az ő szent képeit tiszteljük, az Ur is magáénak ismer majd az utolsó itéleten.

Végezetül adjunk hálát az Istennek, hogy Szentlelke által kormányozza az egyházat, tiszteljük a ma ismertetett sz. zsinat atyáit, kik az igaz hitet megvédve a sz. képek tiszteletét törvényesitették, és kérjük őket, hogy imáik által védjenek, az igaz hitben óvjanak, a szeretetben egyesitsenek és erősitsenek, hogy valaha velük együtt imádhassuk Istent már többé nem képek segitsége által, hanem valóságban és szinről szinre szemlélve őt az egekben. — Amen.

Kenetteljes és csodatevő

Szent Demeter nagyvértanu ünnepe.

Okt. 26 — Nov. 7.

Ha e világból volnátok, a világ azt, mi övé szeretné: de mivel e világból nem vagytok, hanem én választottalak titeket e világból, azért gyülöl titeket e világ. (Ján. 15. 19.)

Az Ur Jézus Krisztus e szavai szerint a világ és az ő választottai között egyesség nem létezhetik, mert az Ur választottai ellentétben vannak mindenkor a világgal, az ellen küzdenek, azt elitélik, annak életében részt nem vesznek, vagyis nem e világéi, a miért azután a világ, valamint gyülölte az Urat, ugy gyülöli az ő valódi hiveit is, mert mint az Ur mondá: Nem nagyobb a szolga uránál.

De kérlek titeket, kik e szent helyen összegyültek, mondjátok meg nekem, gyülöl-e titeket e világ? küzdtök-e ti a világ ellen? távol éltek-e ti a világ életétől? Lelketek megfelel és azt mondja, hogy titeket a világ nem gyülöl, ti a világ rosz befolyása ellen nem küzdtök, ti e világgal együtt vagytok gonosz életben, vagyis ti teljesen a világéi vagytok, már pedig a világ azt mi övé, miért is gyülölné?! Avagy talán ti a szolgák, nagyobbak vagytok uratoknál és ha Krisztust üldözték is, titeket nem üldöznek? Korántsem, az Üdvözitő szava szent és igaz. Ha ti szolgái volnátok az Urnak, a világ üldözne titeket, ha nem is testi kinzással, de lelki kinzását bizonyára el nem kerülhetnétek, — de titeket valóban nem üldöz, mert habár keresztényeknek valljátok is magatokat, ti nem vagytok a Krisztus szolgái, hanem szolgáltok e világnak, és tetteitekkel megtagadjátok az Üdvözitőt.

Ugy vélitek talán, hogy sokat mondtam? Adja az ég, hogy szavaim ne legyenek teljesen igazak, midőn tulságos elvilágosodást vetek szemetekre, de önmagatok kénytelenek vagytok bevallani, hogy a valódi keresztény lelkület, a valódi keresztény élet minél

ritkább, ellenben nap-nap mellett látjuk, hogy a mitől még a pogányok is tartózkodtak, azt nem átallják nap-nap mellett követni a keresztények.

Ma egy valódi kereszténynek, sz. Demeter nagy vértanunak emlékét ünnepli anyaszentegyházunk, — őtet a világ gyülölte, ő valódi szolgája volt az Urnak, miért is méltó lett az Üdvözitő kinszenvedéséhez hasonlóan lándzsaszurás által halni meg. Vizsgáljuk meg tehát az ő életét, hogyan szolgált ő az Urnak és kérdezzük meg magunktól, hogyan szolgálunk mi, hogy igy szemünkre térjen hütlenségünk és ösmerjük meg az utat, mely mennybe az örök üdvösséghez vezet.

Megismertetem azért ma veletek

I. Sz. Demeter életének történetét,

II. a módot, az utat, melyen őt követhetjük, mint az Ur választottai. Ez lesz beszédem tárgya. Figyeljetek.

I. Szent Demeter születésének és vértanuságának helye Tesszalonika városa volt, mely ma Szaloniki név alatt ismeretes. E várost kitüntette Isten, mert hisz már sz. Pál apostol alapitott itten egyházat nemcsak, de egyuttal két levelet is irt ezen egyház hiveihez, melyek mai napig is a szent iratok között foglalnak helyet és az istenitiszteleteken olvastatni szoktak. E helyen tehát, hol sz. Pál apostol hintette az Ur igéjének magvait, és ezen egyház községben született sz. Demeter vértanu nemes és előkelő gazdag szülőktől.

Az isteni szeretet és félelem már bölcsőjét is körüllengé, gyermekkorában feltünt kitünő jámborsága és erkölcseinek tisztasága. Isten földi kertjének, az anyaszentegyháznak szép virága volt ő, mely már első fejlődésében is teljes mértékben illatozott az Ur Jézus kegyelmeitől. Hasonló volt ő az evangeliomi kisdedekhez, kiket Jézus áldó karjaira vett, mert már zsenge korában is folyton Jézussal, az ő szeretetében és a neki való engedelmességben élt.

Férfi korát elérvén jámbor életét még a pogányok is csodálták, okosságának, bölcsességének, kiváltképen a hadi tudományokban való teljes képzettségének, oly szép jeleit adá, hogy jeles neve még a császár előtt is tiszteletben állott. Miután pedig nemes, előkelő és gazdag volt, tudományossága és kiváló erényessége által kiérdemelte, hogy a császár őt szülővárosa és az a körül levő tartomány legfőbb tisztviselőjévé nevezte ki és e fényes állás és hivatal minden kitüntető jeleivel felékesitette. Hivatalában ki-

tünően járt el, a mint fényes tulajdonai után várni is lehetett tőlle és a császár legkedvesebb embere lett.

Ennyi felemeltetés, a születés és érdem után nyert ennyi kitüntetés kit nem ragadott volna el? Bizonyára az emberek legnagyobb részének fejét elszéditette volna a magasság, a kitüntetés, mely sz. Demeternek osztályrészül jutott, de ő nem talált kedvet a földiekben, a mulandókban, e világon élt, de nem élt a világnak és a világgal, hanem az örökkévalókat a mennyei javakat kereste. Isten dicsőségét, a keresztény hitet és erényességet terjeszteni és magát földi nagyságával és fölemeltetésével együtt Istennek kedves áldozatul bemutatni, ez volt vágya, életének szent célja. Azt óhajtotta, azon törekekedett, hogy minél többen megismerjék az egy igaz Istent és a kit ő küldött a Jézus Krisztust, hogy minél többen legyenek kik a megváltás érdemeiben részesüljenek. A szeretet tüze, mely a kereszt oltárán gyult ki, sz. Demeter vértanu szivét is megvilágositotta, átmelegitette és ugy Jézushoz csatolá, hogy valóban sz. Pál apostol szavai szerint: sem halál, sem élet, ... sem magasság sem mélység el nem szakaszthatta őt az Isten szeretetétől, mely a mi Urunk Jézus Krisztusban vagyon. (Róm. 8.28.)

Kész volt ő szeretetből meg is halni azért, ki szeretetből meghalt miérettünk. Az ut nemsokára megnyilt előtte, kiadatott a kegyetlen császári parancs, hogy a keresztények templomai lerombolandók és ha ők maguk a bálványoknak nem akarnának áldozni, halállal büntetendők. Hogy tehát meghallhasson valaki Krisztusért, nem kellett egyebet tennie, hanemcsak az Istent és és az ő egyszülött Fiát, a Jézus Krisztust imádni és hirdetni. De hogyan lehetne az, hogy a császár kiváló figyelmében álló, fényes hivatalra emelt férfiu, ki felé az élet a gazdagság és méltóság minden javaival és örömeivel mosolyog, önként halálra menjen? Mi ad neki erőt, hogy ennyi gyönyör és élvezettől elszakadjon? Erőt és pedig legyőzhetlen erőt adott neki erre az Ur Jézus iránti őszinte és lángoló szeretete. A mártir koszoru volt az a kitüntetés, mely után kiterjesztett karokkal, feszült kebellel indult, — a halál kinjai és szenvedései voltak azok a kincsek, melyeket ő megakart szerezni. hogy azokat az égben Urának és Istenének bemutassa.

Miután ki lett adva a keresztények üldözésére a parancs, a császár Tesszalonikába jött, a pogányok bejelentették, hogy maga a város és tartomány kormányzója sz. Demeter is keresztény, nemcsak, de a keresztény hit terjesztésében a legelső. A császár

megdöbbenéssel hallotta a váratlan hirt, sajnált ily jeles férfiut elveszteni, eleinte hinni sem akarta a jelentést, magától sz. Demetertől várta, hogy e hirt meghazudtolja azért maga elé hivatta.

Itt volt a nehéz pillanat, választania kellett az ég és föld között, az élet és halál között, a dicsőség és meggyaláztatás között; — ha megtagadja Jézust, földi dicsősége meg van mentve, ha állhatatos marad, tudta nagyon jól, hogy a vértanuhalált ki nem kerülheti. De sz. Demeter Jézus szeretetétől áthatva a császár előtt is, bátran, habozáz nélkül, teljes határozottsággal megvallá, hogy igen, ő keresztény és e hit igazságáért kész meg is halni. E bátor vallomás után azonban a császár nem végezteté ki őt, hanem azon reményben, hogy talán később még is megtagadja hitét, tömlöczbe veté a sz. vértanut.

Volt a császár kiséretében egy Lyas nevezetü bátor bajvivó, ki urának kiváló szeretében részesült, és a viaskodásban senki őt még eddig le nem győzheté. Egy Nesztor nevezetü keresztény ifju vállalkozott, hogy megmérkőzik vele, de előbb elment, fölkereste sz. Demeter vértanut a tömlöczben, áldását kérte, magát imádságába ajánlotta és valóban Isten meghallgatta sz. Demeter vértanut, Nesztor, a keresztény ifju, a pogány Lyást a viaskodásban legyőzte és megölte.

Kedves bajnokának halála a császárt igen megszomoritotta és elkeseritette és midőn megtudta, hogy a győztes Nesztor is keresztény és sz. Demeter bátoritására az ő áldásával küzdött ellenfelével, elküldvén a tömlöczbe sz. Demetert lándzsával átfuratta, ki azonnal meghalt, Nesztornak pedig fejét vétette és igy mindketten vértanu halált szenvedtek.

Igy nyerte el sz. Demeter a vértanuság dicső koszoruját, szülővárosában Maximián császár uralkodása alatt Kr. után 296-ik évben. Halála után számos csodával dicsőitette meg Isten az ő sirját, a miért is a hivektől a csodatevő névvel lett megtisztelve, mely nevet az egyház is fenntartotta és sőt kiváló erényessége jelzéséül is kenetteljes és csodatevő nagyvértanunak nevezi.

II. Szent beszédem eddigi folyamában megismertettem veletek sz. Demeter vértanu életét és elkisértük őt egész a halálig, mely le nem győzte, hanem megdicsőitette és fölemelte. Élettörténete azt is megmutatta, miáltal lett ő az Ur valódi szolgájává, dicsőséges vértanujává, midőn láttuk, hogy minden földi kincs és boldogság mellett is, ő égre emelte szemeit és szeretvén az Istent, valóban teljes szivéből és lelkéből szerette őt, mert Istenért kész volt mindentől, mi embernek csak kedves lehet megválni, lemondott

mindenről semmit sem tartott meg magának, csak isteni szeretetét és e szeretetben a kedves halált.

E világ legnagyobb hibája és fogyatkozása, hogy nincs Isten iránt való szeretete, hogy Istenért semmit sem tud türni, szenvedni, Istenért semmit sem tud magától megtagadni és ha van is hite a kereszténynek cselekedetei nincsenek, mert kiszáradt a forrás, mely a jó tetteket élteti, kiveszett az emberek, a keresztények szivéből a szeretet.

Szent Bernárd azt mondja: Szeressük Jézusunkat édesen, okosan és erősen; édesen, hogy a csábitás, okosan, hogy a fortély, — erősen, hogy az erőszak el ne tudjon tőle szakitani. Szent Demeter vértanu szerette az Istent édesen, mert midőn a világ élvezettel, gyönyörrel, kéjelgéssel, kábitó mulatsággal kinálta, ő mindent megtagadva magától, élvezetet, gyönyört talált az imádságban, mulatságot az alamizsnálkodásban. Szerette az Istent okosan, mert nem akarta beszennyezni magát hazugsággal, nem hagyta megtérését öregsége idejére, hanem okosan használta az életet, tudván a tropár szavai szerint, hogy előbb való buzgólkodni a lélekért, mely hallhatatlan a világ minden javainál. De szerette ő Istent erősen is. Nem habozott, tudta mi vár reá, látta mily mesterségesen kinozzák a keresztényeket, és ő a császár helytartója, a gazdag nemes férfiu, a hires vitézségü katona, megmutatta, hogy valamint hiv volt császárjához e földiekben, ugy hiv Megváltójához a lelkieket illetőleg és bátran szenvedett Istenért.

A világ nem képes azt felfogni, hogyan élhet valaki folytonos ima, bőjt és sanyargatás között, távol minden mulatság és szórakozástól. Valljátok meg ti magatok, is, hogy ti arra, hogy valaki boldog legyen, szükségesnek tartjátok a mulatságot a szórakozást. Pedig mit eredményez a világ öröme? Mindenkor, de mindenkor csalódást. Az ember szive folyton a boldogság után vágyik, keresi azt emberekben és csalódik, keresi kincsekben, csalódik. Igen édeseim, sehol sem fogjátok azt feltalálni csak Istenben, ha őt mindenek felett vagyis oly tökéletesen fogjátok szeretni, hogy az ő imádása gyönyör szolgálata élvezet, érte szenvedni végtelen öröm lesz számotokra.

Ily szeretet lelkesitette a vértanukat. Irtózatos vaskarmokkal marczangolták testöket, tüzes cserepekkel perzselték fel csontjaikat olajbamártott csepübe tekerték és meggyujtották őket és e hallatlan szenvedés között ajkuk nem hallatott panaszt, tulvilági öröm, boldogság sugárzott egész arczukról, ugy hogy maguk a kinzó hóhérok gyakran kifáradtak, de őket a szenvedés meg nem törte, el nem csüggesztette. Avagy kérdezzétek meg azon szent papokat

kik itt hagyva rokonaikat, ismerőseiket, minden kényelmet, elmennek a szent hitet hirdetni a vad népek közé, mi bátoritja őket, mi ad nekik erőt, hogy mindenről, még önmagukról is megfeledkezzenek? A szeretet, az Isteniránti szeretet, teszi őket boldogokká, hogy Istent hirdethetik és embertársukat a kereszténységnek megnyerhetik.

Igy kellene szeretniök a keresztényeknek kivétel nélkül az Istent. De sajnos ma már igen okosak a keresztények. Igen a világ csodákat mivel eszével majdnem minden téren, csak egyben oktalan, mert oktalan akar maradni a lelki üdvösség dolgában Sz. Demeter okosan szerette az Istent, mert tudta, hogy a fény, a gazdagság, a pompa, a tündöklés, mind elmulik, semmi sem marad meg, csak az erények és bünök követik az embert tul a siron is. Oktalan tehát az ember és keservesen oktalan, ha magával csak ellenségeket visz Isten elé és barátokat nem igyekszik szerezni, vádlóit szaporitja védőkről nem gondoskodik az itélet nagy napjára.

Az első bün apja volt a kevélység. Ez uralkodik most is a világon. Az emberek, a keresztények ma nem akarnak Istennek szolgálni, csak önmagukért, más szóval csakis e földért élnek és igy lehetetlen el nem veszniök. Legyünk mi tehát okosak, ismerjük meg, hogy e világ ellnségünk, vessük meg fortélyait, az isteni szeretet megsegit erre, de ha szeretetünk nincs a legelső támadás legyőz, mert gyengék, erőtlenek leszünk.

Az ember szereti magát erőtlenségével mentegetni és e szempontból minden bünt megenged magának. Ez a lelki vakság állapota, ismertető jele. Ugyan keresztény hivő, hogy ne volnál te erőtlen, midőn ellenségeidet barát gyanánt szereted hizelgéseiket elfogadod, tanácsaikat meghallgatod, nemcsak, de azon ürügy alatt, hogy te erőtlen vagy, meg sem próbálod velök a harczot és küzdelem nélkül megadod magadat.

Valjon igy tett e sz. Demeter? Nem édeseim, ő tudta, hogy erőtlen, azért ragaszkodott lelke egész melegével az erős Istenhez, tudta, hogy ellenség környezi, nem hitt tehát hizelgéseinek, küzdött a világ, a gonosz szellem, a test ellen és midőn eljött az idő, hogy próbára legyen téve ereje, ő erősnek bizonyult. A mai keresztények, mert üldözéseknek kitéve nincsenek, már nem félnek semmitől, mert testileg békét élveznek, jóra való restségbe merül lelkök is, igy aztán mert nem szeretik az Istent édesen, sem okosan, azt vélik, hogy nincs ellenségök, nem tanulnak meg harczolni, és legyőzetnek pedig jaj, százszor jaj az ily legyőzetteknek, mert az ily halottak számára soha nincs többé feltámadás és élet, hanem örökös halál.

Az Ur Jézus azt mondá tanitványainak: Megmutatom nektek, kitől féljetek: Féljetek attól, ki miután megöl, hatalommal bir a gehennába vetni. (Luk. 12.) Ma már hála a sz. vértanuknak, kiknek hősiessége meggyőzte a világot, nincsenek oly ellenségeink, kik a testet megölik és többet nem tehetnek, hanem viszont igen igen sok az oly ellensége lelkünknek, melyek ha megölnek, az örök kárhozatra is elvisznek. Ne legyetek tehát vakok, ismerjétek meg a világ szép külseje, hazug kigyó-nyelve, hizelkedése alatt is a folyton környező lelki veszélyt, és tegyétek magatokat erőssé az isteni szeretet által, mely nélkül minden lehetetlen, vele pedig minden lehetségessé válik Istenért és lelketek üdveért.

Aranyszáju sz. János szent Julián vértanuságáról mondott beszédében tanitja: Az Isten a vértanukat velünk megosztja ő lelköket tartja fel mintegy magának, nekünk pedig testöket ajándékozza, hogy azokban a tántorithatatlan erények emlékét tiszteljük. Boldog a város, mely sz. Demeter bölcsőjét látta, melynek földje az ő sz. vérét felfogta, tetemét magába zárta, de boldogok lehetünk mindnyájan, habár az ő szent és csodatevő sirja messze is van tőlünk, ha az ő tántorithatatlan erényeinek emlékét tisztelvén ezen erények követőivé leszünk, mert mint ar. sz. sz. János ugyanazon beszédben mondja: a vértanuk dicsőségére van, nemcsak ha hozzájuk folyamodunk, hanem főleg ha állhatatosságukat követjük.

Kövessük tehát mi is sz. Demetert, legyünk állhatatosak a hitben, kitartók a reményben és ezt el is érhetjük, ha oly erős, okos és gyönyörteljes isteni szeretet fog lakni lelkünkben, mint a minő lelkesitette, erőssé tette őket.

Ma ünnepeli az egyház egyuttal emlékét ama nagy földrengésnek is, mely Leo Zsannes görög császár idejében Kr. után 758. évben Konstantinápoly nagy részét rombadöntötte. Kérjük tehát ma Istent, hogy sz. Demeter az ő nagyvértanujának imái által, kinek sirját oly sok csoda által tette dicsővé, mentse meg községünket, hazánkat, de az egész földet a földrengés rettenetes csapásától, és egyuttal tegye szilárddá bennünk a hitet, mely a lelki élet alapja, fokozza a reményt, mely a jövendő javakat kivántatja velünk, hogy sz. Demeterrel meg tudjuk vetni a föld minden javait, és gyujtsa lángra szivünkben a szeretetet, hogy ha bűneinkért vérünket nem is onthatjuk, annál bővebben omoljanak könyeink.

Igy leszünk aztán sz. Demeter vértanu hü követői, köve-

kése által igaz tisztelői és e tiszteletünk által méltók, hogy érettünk Istennél a keresztényi szeretet akadályainak elháritása érdekében esedezzék és közbenjárjon. — Amen.

Szent Mihály főangyal
és az összes szellemi erők ünnepe.
Nov 8–20

Örüljetek, hogy a ti neveitek be vannak irva mennyekben. (Luk. 10. 20.)

Nyitva van az élet könyve. Boldog ki abba be van irva. És mindenki be lesz irva, ha érdemessé teszi magát az életre. De hogyan lehetünk arra meltókká? Ha üdvünket mint legfőbb javunkat szorgalommal munkáljuk. Ezt pedig megtehetjük, mert habár az üdvösség nem is adatik ingyen, de annak árát a legnagyobb részben lefizette édes Üdvözitőnk, a mi azonfölül szükséges, az Isten kegyelme és segitsége mellett már reánk nézve sem lehetetlen, erönket fölül nem mulja, mert az Isten az ő kegyelmét senkitől sem vonja meg, a ki azt kéri, és kellően felhasználja.

Hogy e kegyelmet miképen nyerhetjük el és hogyan kell azt felhasználnunk megtanulhatjuk itt e szent helyen, a templomban. A templom az a hely, hol testvéri szeretettel nyugodtan elmondhatjuk, hogy itt Istèn szine előtt állunk, az ő kegyelmeiben részesülünk, és igy jó nekünk testvéreknek itt együtt lakni. Belép a gazdag, hogy megalázodjék, a szegény, hogy vigasztalást nyerjen, belép a bünös reménynyel, az igaz örömmel, mert itt a világ zajától elvonultan, imáink buzgóbbak, foganatosabbak és igy az Isten köztünk, velünk és bennünk lakik e helyen.

Azért figyelmeztet az egyház, kivált a szent liturgia alatt, hogy mi e helyen a kerub-angyalokat ábrázoljuk, képviseljük, mert az Isten szine előtt állunk, mert a templomban az Isten épp ugy jelen van nemcsak kegyelmével, de szentségének elrejtett szineiben,

valósággal mint a mennyekben. Kellene tehát, hogy ha Isten minket itt a kerubok, az ő szent angyalainak képviseletére hivott meg, igyekezzünk mi is e helyütt oly áhitattal, oly szeretettel, oly készséges jóakaratu lelkülettel megjelenni, mint a milyennel tisztelik az Istent mennyben az angyalok, mert csak ugy lesz e kitüntetés üdvösséges reánk, mig másként az Isten jelenléte, nem hogy fölemelne, de lesujt, eltaszit, kárhozatba dönt.

Jertek tehát hivek, menjünk fel gondolatban oda, hol sz. Mihály főangyal és az összes szellemi erők laknak, hol a végtelen öröm mindeneket betölt, hol az örök világosság fénye kiolthatatlan, csodáljuk e szép, gyönyörüséges látványt, és hogy a szent angyalokat itt az Ur oltára előtt méltóan képviselhessük tanuljuk meg ma, hogy

I. mit kell tudnunk az angyalokról?

II. Mit tettek és tesznek ők érettünk?

III. mivel tartozunk mi őnekiek? Ezekről fogunk ma elmélkedni. Figyeljetek!

I. Hiszek egy istenben, mindenható Atyában mennynek és földnek, minden látható és láthatatlannak teremtőjében. E szavakkal kezdődik a sz. liturgián olvastatni szokott hitvallás. E szavak által valljuk azt, hogy minden létezőnek kezdete, oka, teremtője az Isten, de egyuttal valljuk azt is, hogy e világon kivül, melyben élünk és melynek életét és ez életnek változásait érzékeinkkel is észlelhetjük, van még egy más világ is, mely láthatatlan, melyben mi nem élünk, melyet érzékeinkkel meg nem közelithetünk és melynek csodás életébe csak a hit szemeivel láthatunk be, melyben nincs anyag, hanem csak tiszta szellem. E láthatatlan világot alkotják az Isten tulvilági országában az angyalok és a meghaltak lelkei.

Az angyaloknak nincs testök, nincsenek érzékeik, nincs szükségök az anyagra mint nekünk, hogy életjelt adjanak magukról, ők tiszta szellemek, kiket Isten a maga dicsőségére, szolgálatára teremtett, hogy lássák az ő végtelen tökéletességeit, hogy az Urat szinről szinre látva boldogok is legyenek.

Az angyaloknak Isten az értelmen felül, melylyel őt megismerik, még szabad akaratot is adott, hogy ne kényszerülve, hanem önszántukból dicsőitsék őt, hogy ne legyenek, mint a csillag az égbolton, mely oly szépen hirdeti Isten bölcseségét mindenhatóságát, a nélkül, hogy tudná annak létezését, hanem hogy dicsőitve Istent, énekeikben a tisztelet, a szeretet nyilvánuljon és igy érde-

met szerezni képesek legyenek, érdemeljék ki nagy fölemeltetésüket és végnélküli boldogságukat.

Azonban az angyalok egy nagy része, valamint későbben az ember is, roszra használta szabad akaratát. A kevélység foglalta el kéblöket, Isten fölé akartak emelkedni. A nagyobb rész megmaradt Isten iránti engedelmességében. Harcz támadt tehát az égben. Mit a jelenések könyvében mondatik: És nagy harcz lőn az égben: Mihály és az ő angyalai harczolának a sárkánynyal és a sárkány hadakozék és az ő angyalai; de ezek nem vehetének erőt, sem helyök nem találtaték többé az égben. (Jel. 12. 7.) A jó angyalok Mihály főangyal vezérlete alatt legyőzték a gonoszokat, letaszíták őket a mennyből és ezek most elveszitve nagy méltóságukat, gyülölettel vannak eltelve Isten, a jó angyalok és kiket Isten teremtett az emberek iránt; irigylik az Isten és a jó angyalok, az üdvözült lelkek boldogságát; és oda munkálnak, hogy minél több rosszat okozzanak, kisebbitsék az Isten dicsőségét. Az angyalok bukását jelenti az Ur Jézus szava is, mely a mai evangeliomban lett felolvasva: Láttam a sátánt, mint villámot az égből leesni, mely által az Ur isteni örökkévalóságát és a gonosz szellemek fölötti hatalmát is kinyilvánitá.

Az Isten, midőn az ember vétkezett, nemcsak a Megváltót igérte meg, de egyuttal elküldé angyalait is, hogy védjék a gyenge erőtlen embert. Mindenkinek kirendelte védő angyalát a gondviselés, hogy támogatva minket az élet rögös utain, legyőzhessük ellenségeinket, a gonosz angyalokat, az ördögöket és egykor Isten trónja előtt állva, szemlélhessük az Ur fönnségét és legyünk boldogok mint ők.

A jó angyalok Isten szolgálatában megmaradván a legnagyobb készséggel teljesitik Isten parancsait, végrehajtják akaratát, azért mondja róluk az Irás: Ki angyalaidat szélvésszé teszed és szolgáidat égető tüzzé. (Zsolt. 103. 4.) vagyis mintegy azt mondja róluk a Zsoltáros király, hogy ők az Isten akaratát a szélvész gyorsaságával és a tüz ellenállhatlan erejével teljesitik. A szent énekekben mennyei-hadaknak is neveztetnek a jó angyalok, mert mint e földi seregek hadtestekre oszlanak, ugy az Isten hü szolgái is kilencz rendet alkotnak, melyek nem különböznek ugyan boldogságra nézve, de igen dicsőségre, a szerint, a mint közelebb vannak az Ur trónjához vagy távolabb. Minden angyalok között azonban a legnagyobb hatalmat adta Isten sz. Mihály főangyalnak, kinek neve is azt jelenti „ki olyan,

mint az Isten",mi által tanitja az Ur, hogy midőn Isten nagyságát, mindenhatóságát, fölségét kell megvédelmezni, vagy nyilvánossá tenni e főangyal szolgálatát veszi igénybe.

Dániel próféta tanitása szerint: Mihály, a nagy fejedelem, az Isten népének fiaiért áll. (Dán, 12. 1.) vagyis az Isten választott népét védelmezi, annak pártját fogja. Igy viselte ő gondját az ó szövetségben az Izraelitáknak, mint az Isten választott népének. Most pedig az uj szövetségben védelmezője ő az anyaszentegyháznak, az Isten földi országa gyermekeinek, kiket az Ur az ő vérével megváltott, saját örökségévé és népévé avatott. Ezért van a mai ünnep különösen az ő sz. nevéről elnevezve.

Ime, keresztény hallgatóim, e nagy és magasztos lényeket. Istennek e magas tökéletességü szolgáit kell nekünk itt e szent helyen képviselnünk, mert, habár láthatatlanul, mégis mennyország e hely, és igy kötelességünk a szent angyalokat követni, szivök hódolatát és szeretetét átérezni és ugy szolgálni az Urnak. De vajjon lehetséges-e ez?

II. Igen, lehetséges, Isten ad erőt és hogy az ő kegyelmét jól használhassuk segitségünkre vannak a szent angyalok, mert ők Istentől nyert hatalomnál fogva az embereket oltalmazzák, védelmökre sietnek, szeretnek minket az égből mintegy nyitott ablakon néznek le a földre és a hol veszélyben látják az embert, gondolat szárnyain sietnek segitségére, kisérik, védik, oltalmazzák a bünöst, hogy az örök boldogság részesévé lehessen.

Hogy az angyalok az emberi nem üdvösségének munkálásában mindenkor tevékeny részt vettek, bizonyitja azt ugy az ó mint az uj szövetség története. Ábrahámnak az Isten angyalok társaságában jelent meg, — Lóth-ot Szodomából angyalok vezették ki, — Jákob angyalokat látott álmában és midőn fölébredt megértette, hogy szent az a hely és az Ur van ő vele. Dániel prófétát angyal táplálta az oroszlánok vermében és ugyancsak az ő könyvében van leirva, miként védik az angyalok a nemzeteket is épp ugy mint egyeseket, hogy Isten dicsőségét előmozditsák.

Angyal hozta hirül Máriának az Ige fogantatását; angyal tudósita Zachariást, hogy felesége Erzsébet fiat fog szülni; angyal hirdeté a pásztoroknak a Megváltó születését; angyalok szolgáltak az Urnak, miután legyőzte a sátán kisértéseit; angyal jött őt vigasztalni a getzemani kertbe; angyalok hirdették elsőkül a feltámadást a kenethozó asszonyoknak; angyalok szálltak alá vigasz-

talni az apostolokat és hirdetni az ő második eljövetelét, midőn az Ur fölment a mennyekbe.

Angyal szabaditá ki Péter apostolt a tömlöczből; angyal vitt parancsot Annásnak, hogy menjen megtériteni Sault kiből vált a nemzetek nagy apostola sz. Pál; angyal jelent meg Korneliusnak, hogy előmozditsa megtérését; angyal vitte Fülöp diakonust Gára utjára, hogy megkeresztelje az aethiopi királyné főtisztviselőjét. Egyszóval, ha el akarnám előttetek mondani mindama eseményt, melyeknél az angyalok megjelentek szolgálni Istent és üdvöziteni az embereket, lehet mondani, el kellene sorolnom az ó és uj szövetség egész történetét.

De nemcsak átalánosságban védik ők az embert, de gondot viselnek mindenikünkre külön külön. Ti is, ha jól átgondoljátok az életet, lehetetlen, hogy ne találjatok esetet, melyben tapasztaltátok, hogy értelmetek és akaratotok használatában láthatatlan megfoghatlan rejtélyes befolyás vezérelt titeket, mely a roszat veletek megutáltatta, a jót megkedveltette, megismertette az utat, mely Istenhez vezet, egyszóval az angyalok láthatatlan oltalmát élveztétek.

Nem szabad tehát elcsüggednünk, elérhetjük, hogy nevünk be lesz irva az élet könyvébe és még a gonosz lelkek is engedelmeskedni fognak nekünk, mint engedelmeskedtek az Ur tanitványainak, mert hisz az édes Jézus megváltott minket nemcsak, de egyuttal őrzésünkre még a szent angyalokat is kirendelte.

Szent Mihály vezérlete alatt legyőztek a szent angyalok a sátánt es a gonosz szellemeket, most ezek ellenünk támadnak, a mi lelkünk elvesztésével akarják Isten dicsőségét kisebbiteni, lehetséges volna-e az, hogy eme egyenlőtlen harczban a szent angyalok a gyarló ember segitségére ne sietnének. A sátán mindenkor körüljár, mint az ordító oroszlán, keresvén, kit veszitsen el, mi természetesebb tehát mint hogy az Ur angyalai is folyton ügyelnek reánk, meglesik, ki van megtámadva és azt segiteni el nem mulasztják.

Ösmeri sz. Mihály a sátán kiengesztelhetlen gyülöletét, irigységét, ismeri fortélyait is, azért mihelyt látja, hogy lelki ellenségünkkel harczban tusában állunk, azonnal védelmünkre siet, és ha mi nem ingadozunk hanem szilárdul megállunk, biztos számunkra a győzelem, és ha ő neki adott Isten erőt, hatalmat, hogy legyőzve a sátánt az égben, onnan letaszitsa, bizonyára elég hatalmas arra is, hogy minket az ő támadásaitól megóvjon és az égbe emeljen, csak a mi lelkünk legyen az üdvösség elfogadására kellő készültségben.

III. Egy képet láttam nem régiben. Halálos ágyán fekszik egy ember, látszik lelkének küzdelme, homlokán a halál verejtéke gyöngyözik és oda van festve egyik oldalról a jó angyal, a keresztet tartja elibe, mint az isteni irgalmasság és szeretet legfényesebb biztositékát és jelét és szent buzgósággal igyekszik lelkét bünbánatra, Istenben való reményre fölinditani; a másik oldalról ott áll, mellette a gonosz szellem, elébe tárja büneit, azok emlékével gyötri egyrészt másrészt leköti a végtusát vivónak lelkét, azon törekszik, hogy kiölje szivéből a reményt, hogy bánat helyett kétségbeesés, teljes reménytelenség marczangolja azt.

A mi ama képen van lefestve édeseim, az történik mindnyájunkkal mindenkor, valahányszor az Isten iránti szeretet, hitet és reményt bünnel megsértjük. A lélek tusakodik, szeretné követni, Isten akaratát, de elő áll a világ, e test ingerei felzudulnak, ellenmondanak a léleknek. A lélek ilyenkor küzdelmében mintegy tehetetlen. Észreveszi a gonosz szellem a lélek vergődését, odaáll, ingerli a bünt, hogy veszen a lélek. A szent őrzőangyal isteni segitséggel felfegyverkezve elősiet, erőt ad a léleknek és boldog ki az ő sugallatait megfogadja, az legyőzi a gonosz szellem minden incselkedéseit, de ha elhajlik tőlle az ember, készen várja a kárhozat.

Mivel tartozunk mi tehát a szent angyaloknak? Tartozunk sugallataikat meghallgatni, erényeiket követni. Igy hálálhatjuk meg nekiek azt, amit tettek és tesznek naponta érettünk.

Hogy az angyalok védelmére méltók legyünk, kitartó igyekezettel azon kell lennünk, hogy lelkünket a bün szenyjétől megóvjuk, kitisztitsuk. Ezen szorgalmunkban az ő támogatásukra bizton számolhatunk, de másképen nem. Balaám elindul a pogány király követeivel, kik átkot kértek tőle az Izraelitákra, bárha tudta, hogy Isten áldása kisérte e népet utaiban és az Ur angyala eléje álla lángoló pallossal, és azt mondá neki: Én jöttem, hogy ellened álljak, mert utad gonosz, és ellenem vagyon. (14. Móz. 22. 32.) Igy állanak ők elibénk is, meggátolnak gonosz terveink kivitelében, távoltartanak a büntől, megfenyitenek, hogy az üdvösség utjára visszatereljenek. A sz. angyalok, mint Isten leghüségesebb szolgái, az ő akaratát lesik, keresik, teljesiteni igyekeznek és ez akarat szerint segitenek is minket, de Isten akarata ellen hasztalan számolnánk védelmökre,

Kerüljük tehát a rosz világot, fékezzük meg testünk vágyait, ne adjunk hitelt a gonosz szellem álnok hizelkedéseinek, édes méznek látszik az ugyan, de el van benne rejtve a lélekölő fulánk, támogatásunkra készen állanak a sz. angyalok és kivált sz. Mihály

főangyal. Őt rendelte Isten hü szolgáinak fejedelmévé, ő áll készen az Ur népének védelmére, ellenben a megátalkodott gonoszaknak ő lesz ostora, ki valamint a sátánt, ugy az ő követőit is legyőzi és a pokol tüzeire veti.

De hogy az angyalok iránt kimutassuk őszinte hálánkat és tiszteletünket, nem elég csak a bünt kerülni, de naponkint közelednünk kell hozzájok tisztaságban, tökéletességben erényességben. Ők Istenért élnek, nekünk sem szabad tehát többé önmagunkért élnünk, hanem csak Istenért, ők Istennek szolgálnak, távol legyen tehát, hogy mi a világot és ördögöt szolgáljuk, hanem engedelmeskednünk kell az egyedüli Urnak az Istennek. Ők Isten és emberek iránti szeretetből folyton vigyáznak az Isten dicsőségére, az emberek üdvére, nekünk nem szabad tehát e kettőt soha sem elfelejtenünk. Ők mindamellett, hogy az égben ugy ki vannak tüntetve, alázatosak, szelidek, e két erény lesz az, mely nekünk is megnyitja az ég ajtaját, mert az alázatosak felmagasztaltatnak majd egykor.

Az angyalok erényeit kötelességünk mindenkor és mindenben követnünk, de legfőképen kötelességünk az itt e szent helyen, hol őket képviseljük és az Urnak, mint az angyalok az égben, háromszor szent éneket ajánlunk. Az Ur, mint az egyház éneke tanitja, a mindenek Királya, kit láthatlanul környeznek az angyali rendek leszáll oltárunkra. Ő végtelen szeretet! Ó boldog teremtménye Istennek! Te gyarló ember, Isten leszáll és köztünk lakózik, nemcsak de önmagát áldozatul mutatja be a mennyei Atyának. A szentirás tanusága szerint a hatszárnyu kerubok, az imádás és alázatosság szent érzeteitől áthatva Isten szine előtt kétszárnyukkal elfödik arczukat, kettővel testüket, és kettővel lebegve szüntelen dicsőitik az Istent. Kövessük mi is az ő tökéletes buzgóságukat, födje el arczunkat a büntudat szent pirja e helyen, fedje be testünket az önmegtagadás szent érzete, emelje lelkünket az Istenimádás magasztossága és e szép szárnyakon az angyalokkal együtt örömteljesen fogunk biztosan Isten szine elé emelkedni, az ő kegyelmeiben e szent helyen részesülni.

Igy érezve, igy követve az angyalokat valóban hálásak leszünk irántuk és méltókká leszünk az ő hathatós pártfogásukra.

Mai szentbeszédem elején figyelmeteket felhivtam az Ur Jézus szavaira melyekkel tanitványait inté, hogy azon örüljenek, mert neveik be vannak jegyezve az élet könyvébe. Boldogok voltak a tanitványok, hogy kiérdemelhették Jézustól e nagy jutalmat. Az élet könyvében, vagyis azok sorában, kik örökké boldogság és öröm között fognak élni első helyen van maga a jó Isten, az

élet kutfeje és forrása, utána jönnek az angyali rendek, kik hivek maradtak az Urhoz és ugyanott foglalnak helyet a megigazult, megdicsőült szentek lelkei, betöltvén mintegy az elesett elkárhozott angyalok helyét.

Ily nagy és magasztos élet részesévé lenni, valóban nagy öröm, nagy boldogság, nagy kitüntetés, melyért igen, de igen érdemes fáradni, küzdeni, szenvedni. Ma e magasztos mennyei lakók egyik osztályát a szent angyalokat igyekeztem veletek megismertetni. Fölvezettelek titeket gondolatban az ő társaságukba. Ne feledjétek el soha, mily fönséges, mily magasztos ott az élet. És ez élet vár reánk, ha igyekszünk őket követni, erényeiket elsajátitani.

Adjunk tehát ma hálát Istennek, mert nekünk a sz. angyalokban oly nagy védelmet, oly hiv barátokat, oly készséges segitő társakat adni kegyes volt. Háláljuk meg a szent angyaloknak is a mit üdvünkért eddig tenni kegyesek voltak és fogadjuk meg hogy sugallataikat mindenkor szivesen meg fogjuk hallgatni, védelmöket kikérjük, erényeiket követni fogjuk, hogy itt az ő segitségök által oktatva és megőrizve elérjük a hit egységét és átértsük az Isten megközelithetlen dicsőségét. Amen.

1911. évben Bridgeport, 1912. évben

A legszentebb Istenszülő fölajánlása

Nov. 21 — Dec. 3.

Egy a szükséges. Mária a legjobb részt választotta, mely el nem vétetik tőle. (Luk. 10. 42.)

Az Ur Jézus határozottan, minden kétséget kizáró módon tanitja a mai evangeliomban, hogy az a rész, melyet Mária választott magának a legjobb nemcsak, de egyuttal egyedül szükséges és pótolhatatlan mindenek felett. És mit tett Mária? Az evangeliom szavai szerint: a Jézus lábainál ülvén, hallgatá az ő igéjét. Nekünk tehát embereknek egyedül okvetlenül szükséges, hogy a Jézus lábaihoz üljünk, azaz őt imádjuk, Urunknak, Üdvözitőnknek valljuk és hallgassuk az ő igéjét, parancsait, tanitását, melyet az égből hozott le számunkra és azokat követve tegyük hasznossá életünket.

A mit az Ur tanitott ma, az egészen természetes, annak igazságát eszünk is képes belátni. El van végezve, hogy meg kell halnunk, tehát ez a föld nem ad nekünk állandó lakást, vándorok vagyunk, utazunk itten, hogy a mennyországba eljuthassunk. Ez utazásra pedig okvetlenül szükséges szivünkbe vésni az Ur igéjét, mert sok tévut tünik fel előttünk, biztos utmutató nélkül lehetetlen eligazodnunk, ily utmutató pedig nem lehet más, mint a hit Istenben és azokban miket ő kinyilatkoztatott vagyis a Jézus igéjének ismerete.

A mai napon ünnepli a keleti anyaszentegyház emlékét azon magasztos eseménynek, midőn a bold. szüz, kit szülői, Joákim és Anna, még fogantatása előtt Isten szolgálatára ajánlottak fel, három éves korában bevitetett a Jeruzsáleumi templomba, ott a papok nevelésére lett bizva, Isten szolgálatára felajánltatott, bemutattatott. A szent és szeplőtelen a Szentlélek által a szentekszentjébe vitetik, mondja ma az egyház éneke és ezáltal tanitja, hogy a bold. Szüz már kisded korában azért lett az Ur templomában Isten szolgálatára felajánlva,

hogy elő legyen készitve a nagy méltóságra, melyre Isten meghivta, hogy a világtól távol, szent magányban, minden rosz befolyástól menten Isten szolgálatában nőjjön föl az, ki kezdettől fogva a Megváltó édes anyjává volt kiválasztva.

Mint előbb jeleztem, minket is nagy és magasztos méltóságra hivott meg Isten, mert azt akarja, hogy az angyalok társaivá, a mennyország lakóivá legyünk vagyis hogy szentekké legyünk. Ha a bold. Szüzet, kit Isten fogantatása percétől, a kegyelmek teljével áldott meg, a világtól való elválasztás által hivatására előkésziteni akarta, vajjon elérhetjük-e mi a szentség nagy méltóságát, melyre Isten meghivott, ha már gyermekkorunkban arra előkészitve, oktatva, nevelve nem leszünk? Bizonyára nem.

Kifejtem azért ma előttetek, hogy a szülők tartoznak gyermekeikben a vallásos érzületet már a kisded kortól ápolni, nevelni.

I. tanitás, oktatás által,

II. de főleg saját életök példájával. Mig erről szólok, figyeljetek.

I. Az Isten, ha gyermekekkel áldja meg a házasságot, kettős kötelességet ró a szülőkre, ugyanis, a mint az ember test és lélekből áll, ugy kötelesek a szülők gyermekeik testi és lelki életét is ápolni és fenntartani, Isten akarata szerint vezetni. Hogy a szülők gyermekeiknek ételt és ruházatot adni és kenyér kereseti munkára oktatni, tanitani tartoznak, ez annyira nyilvánvaló és természetszerü kötelesség, hogy erre a szülőket serkenteni oktatni soha sem szükséges, e kötelesség szent voltát érzi minden szülő, és ha mégis akad, ki gyermekeinek földi életéről nem gondoskodik, azt közmegvetés éri, megbotránkoznak rajta az emberek, mint a ki még a vadállatoknál is érzéketlenebb, szivtelenebb. A mi azonban a gyermekek lelki életének gondozását illeti, ez ellen gyakorta, és sokszor igen sulyosan vétenek a szülők. A gyermek lelki életével nem törődnek, azt elhanyagolják, csak földi javakat igyekszenek azok számára gyüjteni, és ha a gyermek rest templomba járni, nem akar imádkozni, szeret káromkodni, engedetlenkedik azt föl nem veszik, azon segiteni nem igyekeznek, pedig ha a gyermek nem vallásos, nem lesz vallásos az ifju, a leány sem, és még kevésbbé ha férfi vagy asszony kort ér el.

Az emberiség legfőbb Ura és Atyja az Isten. Ha tehát valaki nem gondol gyermekének legfőbb Urával és nem tanitja meg, hogy az Istenben az ő legjobb Atyját tisztelje és szeresse, felzavarja az Isten gondviselésének rendjét és áldás, boldogság

helyett, átkot és nyomortot hoz létre. Pedig mit látni többet, mint szülőket, kik isteni félelem nélkül világi kiszámitás, szándék és akarat szerint vezetik gyermekeik nevelését mintha azoknak lelkök nem is volna. Méltán mondhatja az ily szülőknek az Isten a próféta szavaival: A fiu tiszteli atyját, és a szolga az őurát; ha tehát én atya vagyok, hol az én tiszteletem? és ha én Ur vagyok, hol a tőlem való félelem. (Mal. 1. 6.)

Tehettek végzést gyermekeitek célszerü kiképeztetéséről, javairól, osztályáról, de nem lelkéről, mert az kizárólag Istené, azt Isten önmagának tartotta fenn, és tőletek elvárja, hogy azt neki megmenteni segitsetek, Isten az erkölcsi, szellemi világ legfőbb Ura, ő az emberi lélek alkotója és igy csak egyedül őt illeti meg, hogy az emberek akarata és elméje felett a főhatalmat gyakorolja. Isten e földön hatalmát emberekre bizta, a gyermekekkel szemben ~~azzal~~ a szülőket ruházta fel. Jaj tehát azon szülőnek, ki e hatalmat e talentomot elássa és nem használja Isten akarata szerint, de még inkább jaj annak, ki azt Isten ellen az Isten megsértésére alkalmazza. A hét makkabeus testvér édes anyja, midőn látta fiainak állhatatosságát, lelki örömmel eltelten fölkiált: Nem én adtam nektek a leheletet, a lelket és életet és mindenitek tagjait nem én magam foglaltam össze hanem a világ teremtője, ki az embert eredetében alkotta és mindeneknek létet adott. (2. Makk. 7. 22.)

Ha tehát téged, ki szülő vagy, az Isten gyermekekkel áldott meg, ne feledd, hogy Isten adta őket; ne feledd, hogy ők inkább Istenéi, mint a tiéid; ne feledd, hogy Istennek kell őket felnevelned, és nem a világnak, mert ha ők elvesznek az ő véröket a ti kezeitekből fogja számon kérni majd egykor az Ur. Az öreg Tóbiás azt mondja fiának. Ne félj, fiam! noha szegény életet élünk, de sok javunk lesz, ha féljük az Istent és eltávozunk minden büntől és jót cselekszünk. (Tób. 4. 6.) Az ily atya, méltó helyettese a mennyei Atyának, ki maga is Urának vallja az Istent nemcsak, de gyermekeit is az Ur félelmére tanitja, mi a bölcseségnek kezdete. Az öreg Tobiás szavait hallva azt vélhetnők, hogy az Ur szavait halljuk, melylyel tanitja, hogy csak egy a szükséges szeretni az Istent mint Atyánkat, imádni őt, mint Urunkat.

De valljon igy tesznek-e a mai szülők? Épen nem. Ha tehetnék összehalmoznák gyermekeiknek a világ minden kincsét, de lelkét vadságban hagyják, mert ők e föld nélkül nem tudnak bol-

dogságot képzelni, megszoktatják gyermekeiket, hogy azok is keresvén a mindennapi életet, felejtsék el az őrökkévalót munkálni és igy boldogtalan mindenkor a szülő, boldogtalan lesz gyermeke is, mert vágyai telhetetlenek és azokat a vallásos érzület nem tudja mérsékelni. Az ilyenekre van mondva: Némelyik gazdagnak látszik, holott semmije sincs, és némelyik szegénynek, holott nagy gazdagsága van. (Péld. 10. 15.)

Keresztény szülők! használjátok tehát a szülői hatalmat Isten szándéka szerint, Isten helyettesének tekintsétek magatokat es gazdagok lesztek, ha szegényeknek fogtok is láttatni és gazdaggá teszitek gyermekeiteket is. Sok bajba, kellemetlenségbe kerül a gyermekek nevelése, sokat kell eltürni, sok pajkosságot megbocsátani, sok gyarlóságot elnézni óvatosan kell őket tanitani, üdvös feddéseket használni, de mindezek feljegyeztetnek a mennyekben.

Lehet, hogy szülői gondozástok és oktatásotoknak nem veszik hasznát gyermekeitek, igaz, hogy fájdalmas és vérző lesz azt látnotok, de ugy Istennel, mint velök szemben ti mentve lesztek. De ha meghallgatják szavaitokat, és ha az Isten, mint remélhetitek, megáldja buzgóságtokat, mily öröm és vigasz lesz számotokra, hogy házi népeteket rendben látjátok, mily lélekemelő a gondotat, hogy ha egyszer már nem lesztek, emléketek akkor is kegyeletben lesz tartva, a jó gyermekek buzgó imáikban megemlékeznek rólatok, mily reményt adó a tudat, hogy gyermekeitek lelkét megmentettétek, az Isten mennyországa részére bennök szenteket neveltetek fel, hogy igy valamint az atyaságban társai voltatok az Istennek, ugy a lélek megváltásában is segitségére voltatok a gondviselésnek.

Ime, hivek, mily szép, mily magasztos, mily kitüntető hivatás az, ha szülők vagytok! Ne feledjétek tehát soha az intést, hanem szóljatok és intsétek és dorgáljátok gyermekeiteket minden hatalommal, de főleg saját vallásos, tiszta éltetek vonzó példájával.

II. A gyermek lelkét lehet hasonlitani viaszhoz, mely enged a reája ható benyomásoknak, és a mily alakot vesz fel, abban keményszik meg, nő fel és oly alakunak marad, az egész életén által. Lehet azt tükörhöz is hasonlitani, mely az előtte feltünő tárgyak képét mutatja és benne meglátjuk azt, mi hátunk megett van, igy meglátjuk a gyermek lelkületének nyilvánulásaiban nevelését és azokat, azok életét és erkölcseit, kik hátunk megett vannak, kik talán már el is haltak, de kik az ő nevelését vezették, kik ő reá gyermekkorában befolyással voltak.

Hogy ez igy van, az egészen természetes, ezt igazolja a mindennapi tapasztalat.

A gyermek, mihelyt eszmélni kezd, mihelyt öntudatának és saját énjének teljes ismeretére jut, szeret magának eszménypképet választani és titkon elhatározza magában, hogy ő egyik vagy másik egyén életét akarja követni, mert annak viselete, tekintélye, sikerei őt arra ösztönzik. A lélek eme jelenségében senki sem áll közelebb a gyermekhez, mint annak szülői. A gyermek tehát a természettől beleoltott gyermeki szeretettől is vezéreltetve, a teljes megválasztó értelem hiányában, követendő erényekként tekinti szülőinek még hibáját is és meg van győződve, hogy ő akkor tesz helyesen, ha szülőit utánozza. E lélektanilag eléggé fontosnak nem nevezhető kor határozza meg a gyermek egész életét, ez fejti ki jellemének alapvonásait, mert a gyermekkor benyomásai többé soha el nem mosódnak.

Boldog az a gyermek, ki szüleitől csak jót tanulhat, de még boldogabb az a szülő, ki gyermekeinek soha rosz példát nem ad, mert érdeme kettős lesz és saját vétkeinek bocsánatára lesz méltatva az Istentől.

A közmondás is azt tartja, hogy az alma nem messze esik fájától. Van eset arra is az igaz, hogy tisztességes jóéletü szülők gyermekei is eltévelyednek, ez megtörténik, mert a gyermek az élet utain sok mindenféle emberrel érintkezik, kik között bizonyára akadhatnak rosz társak is, de ez oly ritka kivétel, hogy a most emlitett közmondás igazságát meg nem döntheti. A részeges apa gyermekei rendszerint részegesek, a rosz életü anya gyermekei ritkán kerülik el a bünös szokásokat, a tékozló szülő tékozlókul neveli fel gyermekeit, a káromkodás apáról fiura, a rágalmazás anyáról leányra száll által és bizony sok gyermek istenfélőbb, jámborabb, becsületesebb és igy boldogabb lehetett volna, ha szülei nincsenek, vagy ha azok idő előtt elhaltak volna.

Sz. Ambrus püspök leirja egy ártatlan leányzó küzdelmét rokonaival, kik őt házasságra akarták kényszeriteni. Miután a rokonok minden okoskodásaira megfelelt a szüz, azt mondá egyikök, ha a leányzó atyja élt volna, bizonnyára nem egyezett volna bele, hogy leánya lemondjon a házasságról. Azt felelé a zaklatott leány: talán éppen azért vette el őt az Ur, hogy ne gátolhassa az Isten gondviselését és a gondviselésnek felőlem való szándékait. Szülők! tekintsetek lelketek mélyébe. A gondviselésnek az a rendje, Istennek az a szándéka, hogy gyermeketek mennyei örök üdvöt nyerjen, kérdezzétek meg önmagatoktól, nem gátoltátok-e ti a gondviselés eme szándékának teljesülését, el meritek-e mondani lelketek szent

rejtekében, hogy ti nem vagytok okai gyermeketek hibáinak, bűneinek, nem vagytok okai annak, ha ők elkárhoznak.

Azt mondod, te nem akarod, hogy gyermeked tolvaj legyen, de talán te magad is az vagy, vagy ha nem is mégysz lopni, de a lopottat szivesen elveszed, és ha gyermeked ilyesmit tesz, nemcsak elnézed, de még meg is jutalmazod bünét, ha egyébbel nem, hát dicsérő szavakkal? Ne áltasd magad, téged rendelt az Ur gyermeked csemetéjében kertészül, kötelességed a rosz hajtásokat lemetszeni, a rosz hajlamokat fékezni, mert máskülönben nemcsak hogy részes vagy bűneiben, de felelős is leszesz azokért. Te nem akarod, hogy gyermeked részeges legyen, bárha te az is vagy; — hiszem, hogy azt nem akaród, belátod, hogy rosz uton vagy, belátod, hogy részegeskedvén vétkezel Isten és emberek ellen, — de ha te, ki erős vagy, kinek értelme ki van fejlődve nem tudsz menekülni, a részegség igája alól, hogy várhatod, hogy gyermeked ment maradjon annak pokoli mérgétől? Hiába mentegeted magadat. Ha te erőtlen vagy, erős az Isten, térj meg és akkor bebizonyitod, hogy szereted gyermekedet, hogy nem akarod annak vesztét.

De semmi sem rontja annyira a gyermekek lelkületét, mint a szülők közötti viszály. Hazajön az apa és nem tud jót mondani gyermekeinek anyjáról, a férj szitkaira az anya átokkal felel és férjét, ki apja gyermekeinek, lealázza gyermekei előtt. Mi az ily élet eredménye? A legjobb esetben a gyermek pártot vall, apjához vagy anyjához szegődik, de a legtöbbször megveti apját is anyját is. Az ily gyermekre valóban jobb volna, hogyha szülői elhalnának, az ily gyermek árvább az árvánál, mert ha testi életét gondozzák is, annyival bizonyosabban eltemetik lelki életét, mert a mely kebelből kihal a gyermeki szeretet és tisztelet a szülők iránt, nincs ott többé alap, melyre épiteni lehetne, az ily lélek rommá lett. Az ily gyermek, ha szülőin kivül hamarjában nem talál követésre méltó példát ismerősei, más rokonai között majdnem bizonyosan elvész és elvesztik őt saját szülei.

Gondoljatok szülők az utolsó itéletre. Itt az ember könnyen elhallgattatja lelkiismeretének mardosásait, de ott, ott már nem lehet lesz. Én hiszem, hogy szeretitek gyermekeiteket, mily rettenetes lesz, ha arra ébredtek, hogy kiért itt e földön mindent készek voltatok áldozni, elkárhozott, mi több, elkárhozott általatok, miattatok, a ti rosz éltetek miatt. Ha tőletek függne, hogy gyermekeitek nagy vagyont, fényes méltóságot, egyszóval a legteljesebb földi jólétet szerezzék meg, én hiszem, ti nem haboznátok, nem volna oly áldozat, melyet ily árért sokallnátok, sőt talán még az életet is el tudnátok vetni, hogy gyermekeitek jövőjét biztositsátok.

Igy kell szeretnetek gyermekeiteket a lelki életet illetőleg is Isten sokat, mindent meg ád a szeretett gyermekeknek, a mit ő készitett azoknak, az minden képzelhetőt fölülmul, tőletek függ, hogy ez elévülhetlen kincseket megnyerjék, adjatok nekik jópéldát, hogy szeressék az Istent, mint atyjokat, hogy imádják, mint Urokat, mert ne feledjétek az Ur szavait, csak egy a szükséges, mi nélkül üdvözülni nem lehet és ez egy a vallásos, ájtatos élet, ezt pedig csak ti adhatjátok nekiek a siker biztos reményével.

Ha a házasság gyermekeknek ad életet, ezt mindenha az Isten áldásának tartották, és egy szülő nem is kivánhat magának Istentől nagyobb áldást, mint ha jó gyermekek környezik őket. Sajnos ma már a keresztények sok esetben Isten ostorának tartják a gyermeket, zugolódnak Isten ellen, ha gyermekekkel áldja meg házasságukat. Igen édeseim a gyermek lehet szülőinek áldása vagy átka, áldásává lesz, ha jó, átkává ha rosz. De ne feledjétek, hogy ezt az áldást vagy átkot, ti magatok szerzitek meg a legtöbb esetben és ne okoljátok az Istent, ha a lélek aranya, melyet Isten reátok biz, kezetekben undok sárrá válik.

Szeretnek ma panaszkodni, hogy roszak a gyermekek, — miért? mert roszak azok szülői és nem igyekeznek megtérni, hogy gyermekeiket is megtérithessék. Kövessétek tehát szülők a példát, melyet ma ad nektek sz. Ivakim és sz. Anna. Ivakim és Anna elvéve az urtól az igéret gyümölcsét, az Isten anyját, kedves áldozatul a templomba vivék ma őt. Igy énekel ma az egyház. Ajánljátok föl tehát ti is gyermekeiteket az Isten szolgálatára még mielőtt születnének, és ha eléhozza őket az Ur, teljesitsétek a fogadást már kisded korától ajánljátok őt az Isten szolgálatára, tudván, hogy Isten küldte őt hozzátok, és elvárja tőletek, hogy ti majd ismét a bukott angyalok helyére, a szép mennyországba vezessétek fel őket.

Ne szünjetek tehát soha az intéstől, tanitástól, dorgálástól, ha kell a fenyitéstől sem, mert, mint az irás mondja: A ki szereti fiát, folyvást fenyiték alatt tartja, hogy végtére öröme legyen benne. (Sir. 30. 1.) De a tanitást kössétek össze mindenkor jó példával, mert a szó ugyan megindit, de a példa vonz.

Isten az ő anyaszentegyházának elterjesztésében azt akarta, hogy az apostolok tanitása és példája téritse meg e világot, és valóban ha tett az Ur Jézus csodákat életében és holta után, legnagyobb csodája az volt, hogy egyedül és pusztán az isteni ige erejével és példájával legyőzte, megtörte az emberiség vérébe

beszivódott bálványimádást. A gyermekek irányában, kiket Isten nektek adott, ti szülők, ti vagytok a legelső kihirdetők, a legelső papok és tanitók.

Hirdessétek tehát nekik az Isten igéjét, tanitástokat hitelesitsétek meg éltetek példájával, igy képesek lesztek, mint az Ur apostolai a világot, megtériteni gyermekeiteket és akkor érezni fogjátok, hogy a gyermekek által adta Isten reátok a legnagyobb áldást — mig ellenkezőleg csak átkot vesztek fejetekre ő általok.

Kérjük azért ma a bold szüzet, ki már kisded korában Isten szolgálatára lett fel avatva, adja a szülőknek Ivakim és Anna buzgalmát, a gyermekeknek az ő saját szent alázatosságát, hogy igy boldog legyen itt az élet és ez élet után boldog legyen a feltámadás is mindnyájunkra. — Amen.

1913.
1912.

Szent Miklós atya,

miirai csodatevő érsek ünnepe

Dec 6—18

Vigadjatok; mert ime nagy a ti jutalmatok mennyekben (Luk. 6. 23)

Az egyház alapitásától vagy Constantin császár idejéig, midőn a keresztény vallásnak szabad gyakorlata megengedtetett, tiz kemény üldözés által igyekeztek a világi hatalmasságok a gyenge mustármagból nőtt terebélyes fát, az egyházat gyökerestől kiirtani, de épp ellenkezőleg, a vértanuk vére a keresztények vetőmagvának bizonyult, mely mindenkor százszoros termést adott. Ez üldözések között a legnagyobb és legkegyetlenebb volt az, melyet Maximián és Diokletián császárok inditottak. Ez üldözés számos dicsőséges vértanut adott az egyháznak, de egyuttal e kor

adta a keleti anyaszentegyháznak legjelesebb egyházatyáit is, mert ekkor éltek nagy sz. Vazul, narianei sz. Gergely, alexandriai sz. Atanáz és Cyrill, kik a keleti egyházban, mint egyháztudorok tiszteltetnek és ezen időben élt ama nagy és csodatevő szent püspök is, sz. Miklós miirai érsek, kinek ma emlék-ünnepét fényesen ünnepeljük.

Szent Miklós Lycia nevü tartománynak Miira városában született és már kora fiatalságától kitünt a vallásosság és önmegtagadás által. Midőn elérte teljes korát, szerzetesi fogadalmat tett és ott társai körében, hogy a szent könyvek szavaival éljek, fenségesen tündöklött erényessége és buzgalma által. Tudománya és erényei által oly kitünő hirnévre tett szert, hogy midőn a miirai érsek elhalt, a tartomány püspökei által isteni sugallatra egyhangulag érsekké választatott és szenteltetett fel. Mint püspök, a pogányok által bevádoltatva, többszörös kinzás után sebekkel boritva, fogságra vettetett, honnan csak N. Konstantin császár rendeltetése, mely a keresztények üldözését betiltotta, lett szabadon eresztve. Fogsága után részt vett az első niceai sz. zsinaton és késő öregséget érve csendesen kimult.

Az Isten még életében számos csodát tett sz. Miklós által, ki nagy jótékonyságot gyakorolt. Szüleinek halála után nagy vagyont örökölt, azt ő azonban mind kiosztotta a szegények között. Egy atya három leányával végnyomorba jutott. Hogy életöket fenntarthassa, elhatározta az atya, hogy leányait tisztátalanságra adja. Sz. Miklós titkon aranynyal telt erszényt dobott be hozzájok az ablakon és igy megmenté azok testét a tisztátalanságtól, lelköket a rut, ocsmány vétektől. A szentföldre utaztában látta sz. Miklós, hogy hajójukra, melyen a tenger közepén eveztek a sátán szállott le. Rövid időn nagy zivatar támadt, de sz. Miklós imájára a vihar elcsendesült, ugyanakkor egy a hajó árbocáról leesett és meghalt ifjut, imájával életre költött. Városában egy izben nagy éhinség volt. A tengeren egy gabonával rakott hajó ment, éjjel álmában megjelent a kormányosnak sz. Miklós, és hivta, hogy jöjjön Miirába. A kormányos megfogadta az intelmet, Miirába jött és igy a város sz. Miklós püspök imái által megszabadult az éhinségtől. Három ifjut csodálatosan mentett meg a haláltól. Máskor ismét megjelent álmában N. Konstantin császárnak és intette, hogy három főembere, kiket halálra itélt, ártatlan, azokat tehát ne büntesse. — a császár megfogadta a vett intést és igy az ártatlanok megszabadultak a méltatlan haláltól.

De, ha mindama csodát el akarnám előttetek mondani, melyeket sz. Miklós imái által Isten tett, arra egy szent beszéd

rövid ideje nem volna elégséges. Hogy erényei közől, melyik volt nagyobb, alázatossága, nagy önmegtagadása, kiváló buzgósága, önakaratból vállalt szegénysége, mély tudománya, vagy talán teljes felebaráti szeretete és alamizsnálkodása, nem tudnám megmondani. Mindegyikét kellőleg nem méltathatom és ha mégis mai szent beszédem tárgyául az ő nagy önmegtagadását veszem, oka, mert a mai világ oly annyira önző lett, olyannyira e világnak adta magát, annyira nem tud parancsolni vágyainak és szenvedélyeinek, hogy veszélyeztetve van a társadalmi rend, a vallásos élet, veszélyeztetve van az egyház szent müködése.

Hogy tehát sz. Miklóst az önmegtagadásban követni tudjuk, megmutatom ma nektek, hogy

I. mily hiuságos e föld minden java és öröme.

II. mily fennségesek az örökkévaló javak és mily boldogitók azok már ez életben is. Mig erről szólok, figyeljetek.

I. Az embernek kivétel nélkül az a sorsa itt e földön, hogy küzdelem, aggódás, folytonos vágy és remény között töltse napjait és a lépten nyomon előálló csalódásokból megértse, miszerint hiába küzdött, aggódott, remélt, fáradalmainak nincs sikere, nem nyugodt, nem boldog csak egy percig sem. Életünk, mint maga lényünk is kettős, t. i. testi és lelki, de ma, fájdalom, az emberek oly annyira el vannak merülve a testi élet küzdelmeibe, hogy elfelejtik a lelket, nem gondolnak annak életével és lesznek csupa testté. A test pedig nem hiába van a földből alkotva, de e földhöz is szegezi az embert, lerántja repüléséből a lelket is és kényszeriti, hogy földi javak szerzésében legyen szolgája, eszköze a testnek.

Jaj az embernek, kinek élete igy elfajzott, ki igy kitagadja magát az örök üdvösségtől! Elvész élete folytonos csalódásban, sirás és könny lesz az ő osztályrésze e földön is, de az örökkévalóságban is.

Hogy az ember a föld javainak megszerzésében is, isteni áldás és segitség nélkül, mily gyámoltalan, mily tehetetlen, azt ti magatok is tudjátok. Volt bizonyára a ti élteteknek is percze, melyben azt véltétek, hogy közel vagytok vágyaitok teljesüléséhez, és mint derült égből a villám, oly váratlanul jött a csapás, mely elpusztitotta a jólét örömeit és ti ismét, mint a hajótöröttek az idegen tengerparton minden nélkül maradtatok.

Hová forduljon ilyenkor a segélytkereső szem? Ha az égre emelné tekintetét, honnan jő minden tökéletes ajándék, bizonyára nem maradna vigasz, segély de sőt anyagi támogatás nélkül sem,

Az embereknek, a gyarló bűnö-

mert a gondviselés utai a mily kikutathatlanok épp oly kegyesek és csodások a segitségben, — de az ember ki a föld javai után eped és sovárog, ki azokban kereste boldogságát, fogja látni, hogy mások gazdagok, hatalmasak és emberekben fog bizni, hogy kénytelen legyen tapasztalni a szentirás szavainak igazvoltát, mely tanitja: *Átkozott ember ki emberben bizik.* (Jer. 17.5.)

Az emberi önzés épp a földi javakat illetőleg a legnagyobb tulságokra képes. Önzés okozza a rágalmazást, a rablást, az irigységet, vagyis mindazon bünöket, melyekkel a felebaráti szeretet megsértetik, mert a test, ha egyszer urrá tette magát a lélek felett, rut kivánságainak teljesitésében akadályul fogja tekinteni mások jólétét, vagyonát, becsületét, jóhirnevét és nem fog szünni, mig csak ereje el nem hagyja, — hogy szenvedélyeinek akadályait el ne háritsa, azokat fékvesztetten szabadjára ne ereszsze.

Ki tehát földi javakban szükölködik, az emberektől vigaszt, segélyt hiába remél. A mindennapi tapasztalat bizonyitja, hogy földi javakért, készek az emberek megsérteni a szülői szeretetet, megcsalja barát, barátját, rokon, rokonát pénzért eladják az emberek becsületöket, vallásukat. Miért? Mert nincs hitök, mert a lélekről megfeledkeznek és a föld javai által akarnak boldogokká lenni.

Pedig édeseim a föld nem adhat soha boldogságot, Ime az Ur Jézus Krisztus emberré lett, e földön élt, és mégis jászolban született, szegénységben élt és midőn isteni tanait hirdette azt mondá: *Boldogok a lelki szegények*, vagyis azok, kik szegénységökben megnyugodva lelki életet élnek, kik a gazdagságban el nem bizakodva, ugy élnek, mintha szegények lennének Ez életben is mit látunk? Az igazak nyomorognak, szükölködnek gyakorta, mig igen sokszor a gonoszok minden földi jóban bővelkednek és hatalomban élnek. Ha tehát a földi jólét valódi kincs volna, megtagadhatta volna-e azt Isten az ő egyszülött Fiától, megengedhetné-e, hogy választottai szükséget szenvedjenek és az ő ellenségei bővelkedjenek. Nem édeseim. Isten minden jó adomány Ura és osztogatója nem akarta, hogy a föld adjon boldogságot, e földet és annak minden javait csak azért adta, hogy azok által megszerezzük az ég javait és a ki ebben hibázik, mindenkor kénytelen lesz érezni, hogy a föld javai Isten nélkül és Isten ellen csak kinozni tudják az embert, de boldogitani soha.

A gazdag ember vágyai kielégithetlenek, nem azt nézi, mije van, de folyton azután eped, a mi nem az övé, ha eléri a miután küzdött, száz uj lepi meg és kinozza az egész élete nem egyéb mint egy folytonos kiolthatatlan vágy és sikernélküli küz-

delem. Salamon király a világ hatalmas és bölcsesége által hirneves ura, körülvéve az élet javai és örömeitől fölkiált: Meguntam életemet, látván, hogy minden, mi a nap alatt van, rosz, és hogy minden hiuság. (Préd. 2. 17.)

A földi javak tehát csak mindenkor gyötrelmet és szenvedést okoznak az embernek. Gyötrik a szegényt, mert nincs azokban része, gyötrik a gazdagot, mert soha sincs abból neki elégséges része, -- gyötrelem azt gyűjteni, gyötrelem megőrizni, — gyötrelem annak bizonytalansága, gyötrelem mulandósága, — és a legnagyobb gyötrelem e föld bálványozóinak, hogy eljön a halál és a miért éltek, a miért küzködtek, a miért nem nyugodtak nappal, a miért kerülte szemeiket éjjel az álom, az mind itt marad, abból Istennek mit sem juttattak és igy valóban teljes szegénységben kell távozniok, mert a földet magukkal nem vihetik, lelki kincset pedig nem gyüjtöttek.

A mai tropárban azt énekeljük sz. Miklósról, hogy szegénység által nyerte el a gazdagságot. Igen mert ő megtagadta magától még azt is mit a vallás is megenged, mindenét kiosztotta a szegények között, és ő mégis boldog, elégedett nyugodt volt, mert földi javain, mennyei kincseket vásárolt, melyek őt itt is boldoggá tették és az Ur mennyei lakomájához besegitették.

Ne tekintsétek tehát soha célnak a földi jólétét, ha fáradoztok, tegyétek azt ugy mint Isten napszámosai. Ha az ő nevében, az ő kedvéért, az ő akarata szerint fogtok küzdeni az élet fentartásáért, az Ur bizonyosan el nem hagy, megadja azt mi szükséges, de egyuttal meg is édesiti azt, mennyei szent ajándékaival, hogy megizleltesse már itt e földön az igazak boldogságát.

II. Aki az életet szereti és jó napokat akar látni, távozzék a gonosztól és cselekedjék jót: keresse a békét és kövesse azt. (I. Pét. 3.10.) Ne mondja senki, hogy ő nem szereti az életet. Mindenki ragaszkodik az élethez, a legszegényebb és a leggazdagabb, az egészségés és a beteges egyaránt. Ime, sz. Péter apostol fenntebb idézett szavakban megtanit, hogyan láthatunk jó napokat. Azt mondja talán, gyüjts kincset, földi javakkal vedd körül magadat? Nem. Az apostol ennél kevesebbet kiván. Hisz mindenki nem lehet gazdag. De a gonosztól mindenki távozhatik, keresheti a békét és követheti azt, mert földi fényt szerezni, ahhoz nem elég csak az akarat, de mennyei kincseket szerezni, csak akarnunk kell és fáradságunk soha sem lesz sikertelen.

Igaz, hogy a lelki élet ápolása is küzdelemmel jár, de mig

a föld fiai, vigasz, remény nélkül küzdenek, egészen más a lelki kincsek után törekedők érzelme. Harczolnak ők a világ, a test, a gonosz szellem ellen, de e tusa után kedves megelegedés az ő biztos jutalmok. Készen vannak minden áldozatra, nem riadnak vissza semmitől és senkitől, üdvök érdekében bátran szembeszállanak minden veszélylyel, jól tudván, hogy az Istenben, kiben remélnek, meg nem szégyenülnek soha.

Istennél a védelem mindig bizonyos. Ha emberhez fordulunk, mindig félnünk kell, hogy hidegen elutasit, de Istennél imáink mindig kedvesek, kéréseink soha sem alkalmatlanok neki, ha azokban a fiui hit, remény és gyermeki szeretet nyilatkozik. Kéréseink meghallgatása Istennek soha sincs terhére, nemcsak, de kirendeli segélyünkre a szent angyalokat, elfogadja érettünk minden szentek imáit és dicséretét és mi az élet utain érezni fogjuk, hogy távozva a gonosztól és őrizve a békét Istennel és embertársainkkal megtaláltuk az utat mely a boldogsághoz vezet.

Istennél az érdem és jutalom mindig együtt jár. A világban épp ellenkezőleg történik, az érdem üldöztetik, a gonoszság fel van magasztalva, mert az emberek saját érdemtelenségük eltakarására valódi érdemet másban sem akarnak elismerni. De Isten előtt, ki a sziveket és veséket vizsgálja, nem lehet elrejtve semmi. Ő az, ki nemcsak tetteinket, de még jószándékainkat és vágyainkat is bejegyezvén az élet könyvébe jutalmat nyujt azokért. Isten mindenkor teljes igazsággal osztja ki érdem után a jutalmat. Isten előtt a méltatlan jutalomra soha számot nem tarthat, mert ő nem szerethet, nem becsülhet és igy nem jutalmazhat egyebet, mint a mi voltaképen jutalomra méltó, t. i. a jó tetteket.

Ez lehet legfőbb örömük és vigasztalásuk a kötelességeikhez hiv, de a világ által lenézett embereknek. Ha nem látják az érdemet az emberek, látja az Isten; — ha jutalom helyett csak keserveket nyujt a világ, készen van Istennél a biztos jutalom; az érdemtelenek világi kegyben részesülnek, az érdemes pedig elhanyagoltatik, de mennyekben az igaz érdem soha sem lesz jutalom nélkül hagyva. Isten legyen tehát reménységünk, akkor biztosan csalatkozni nem fogunk, a földi szenvedések és küzdelmek akkor el nem keseritének, de megszentelnek és valahányszor megcsal e föld mindannyiszor mennyei javakkal leszünk gazdagabbak.

De sőt maga az Isten lesz az erényes, jámbor életü ember legfőbb jutalma. Ezért mondá Isten Ábrahámnak: Én vagyok oltalmad és a te igen nagy jutalmad. (1. Móz. 15. 1.) A zsoltáros király pedig fölkiált: Mely sokféle a te irgalmasságod, Istenem! Azért az emberek fiai

szárnyaid árnyékában biznak. Megrészegülnek a te házad bőségétől; és gyönyörüséged patakából itatod őket. (Zsolt. 35. 8.) Istenben és Isten által tud boldog lenni a szegény a viskóban, és nélküle a palota sem nyujt megelégedést. Ezért láthatunk már e földön is embereket, kik boldogok a szenvedésben, boldogok a sirás között, boldogok a szegénységben, mert birják a boldogság kutforrását az Istent és az ő szeretetét.

A világ javai, akár birtuk azokat, akár nem, mindenkor csak szenvedést és gyötrelmet okoznak, de a ki gazdag az Istenben, ki távol van a gonosztól és békében van az Istennel és emberekkel, az soha sem fog folytonos bu, kin és aggódás között élni, annak lelke nyugodt lesz. Hasonlitani lehet az ily embert a tenger közepén álló kősziklához melyet körül fognak a habok, vad rohanással verődnek oldalaihoz, de meg nem ingatják és dühök megtörik szilárdságán. A valódi vallásos lelkület is bátran megáll az élet zajgó hullámai között, baj, szenvedés, öröm és jólét meg nem ingatják őt, utjáról le nem térithetik, mert elmondhatja a Zsoltár szavait: Az Ur az én segitőm; nem félek, bár mit tegyen nekem az ember (Zsolt. 117. 6.)

Egy ily lelki kincsekben gazdag életet látunk sz. Miklós püspök életében. Sz. Miklós megmutatta életének példájával, hogyan kell követni Jézust, megmutatta, hogy lehet az Urat követni, megmutatta, hogy e követés boldoggá teszi az embert már itt e földön is. Gazdag volt, szegénnyé lett, hogy kövesse az Urat, kinek nem volt fejét hová lehajtania, nem rettent meg a föld hatalmasaitól, hirdette a igét és méltó volt, hogy Krisztusért kinzásokat és bebörtönöztetést szenvedjen, segitette a szegényeket, megfeddette a tudatlanokat, áldása volt városának és ő mégis teljes alázatosságban minden fölemeltetést kerülve, követte az Urat, ki táplálta a pusztában a népet de eltávozék tölök, mindőn királylyá akarták tenni. Igy lett ő a hitben előképünk, melyet követni kell, a szelidség példája, melynek utain járnunk kell, az önmegtartóztatás tanitója, ki éltével tanit és nemcsak szavaival, vagyis alázatossága által megszerezte a magasságbelieket, az ég javait, és megtanit minket is hogyan szerezhetjük meg azokat.

Ne feledjétek tehát soha, hogy a hit, mely lelketekben honol és talán jó cselekedetek hiányában meg van halva, nagyobb kincs, nagyobb jó a föld minden javainál, drágaságainál. Őrizzétek tehát hiteteket. Ha holt az bennetek jó tettekkel ébresszétek életre, ha él jó tettekkel tápláljátok, erősitsétek, mert csak a hit képes lerántani a világ hiusságáról a leplet, csak a hit lesz képes meg-

nyugtatni az élet bajai között, csak a hit lesz képes lelketeket erőssé tenni arra, hogy tagadjátok meg a világot, annak örömeit, és keressétek az ég elenyészhetetlen javait.

Emlitettem sz. beszédem elején, hogy sz. Miklós a szent földre utaztában a tenger közepett látta hajójukba leszállani a gonosz szellemet, imájával a támadt vihart lecsendesitette és egy ifjut életre költött.

Mi is édeseim evezünk, hajózunk az élet tengerén. A sátán szivesen eljön hajónkba, hogy vihart támasszon lelkünkben és a pokol mélységeibe meritsen. Forduljunk tehát sz. Miklóshoz, kérjük az ő oltalmát segitségét, és ő el nem hagy veszni, csak kövessük erényeit, legyünk életének hü követői.

Az élet hajóján egy nagy kincset viszünk magunkkal, Isten adta azt, Istennek kell azt visszaadnunk. E nagy kincs a halhatatlan lélek, melyet Isten belénk ihletett, mint az ő lényének szikráját és azért adta azt, hogy üdvözitsük és a mennyország örököseivé tegyük. Ha sz. Miklós életét fogjuk követni, ha oly erős lesz hitünk, biztos reményünk, teljes szeretetünk, mint a hogy ő hitt, remélt az Istenben és szerette teremtőjét lelkünk szeme tiszta lesz, meglátja a gonosz szellemet, vagyis felismeri annak csábitásait, legyőzi álnokságát, és kényszeriteni fogja, hogy távozzék a lélektől, melynek rejtekében az Urnak van készitve lakás.

Igy sz. Miklós példája és az ő közbenjárása életre költi bennünk a lelket és képessé teszi, hogy a test bilincseit lerázza és uralkodjék a felett. Talán nagy lesz a rázkódtatás, melyen át kell esnünk, talán fájdalmas lesz ellene mondani a világnak, de legyen erős bizodalmunk, az Ur Krisztus legyőzte a világot, az ő segélyével legyőzték azt a szentek, e segélylyel legyőzhetjük mi is, tudván azt, hogy ha itt szenvedés és fájdalom teszi is ki az életet, mégis biztos örömet érezhetünk, vigadoznunk kell, mert nagy a jutalom, melyet Isten a mennyekben az őtet szeretőknek elkészitett. — Amen.

A legszentebb Istenszülő szeplőtelen fogantatása.

Dec 9.—21.

Üdvözlégy! malaszttal teljes, az Ur van teveled
(Az ünnep tropádja.)

Ezekiel próféta több száz esztendővel előre a megváltást előre hirdetve, a boldogságos szüzre vonatkozólag, mint az ma a litián előttetek fel lett olvasva, azt mondja: Ime, az Ur dicsősége betölté az Ur házát. (Ezek. 44. 4.) A mit a próféta előre látott, ma ment teljesedésbe. Ma lett megalkotva a bölcseség háza, melyet az két oszloppal ékesitett fel, mert ma fogantatott az Istenszülő szent szüz és fogantatásában már vele volt az Isten kegyelme, a legteljesebb mértékben elnyerte fogantatása perczében már a szentlélek hét ajándékát, nemcsak de minden emberek felett, hogy ki legyen tüntetve, nagy hivatásához illően és méltóan, föl lett mentve az eredeti bün terhe alól, hogy valamint az ó szövetségi frigyszekrényt minden részén szinarany boritotta, ugy ő is teljesen szent, minden átoktól ment, az Isten haragjától föloldozott legyen fogantatása első perczétől.

A bold. Szüz szülei Joakim és Anna hosszasan éltek bár együtt a házasságban, gyermektelenek maradtak. Az izraelitáknál a gyermektelenség Isten büntetésének tartatott, miért is Joakim és Anna nem szüntek meg folytonosan kérni az Istent, hogy adjon nekiek magzatot és vegye el gyalázatukat az emberek előtt. Szorgalmasan eljártak az ünnepekre Jerusalembe és az előirt áldozatokat mindig többszörösen teljesitették magukért és a szegényekért külön külön. Egy alkalommal azonban, midőn megjelentek a templomban, hogy az áldozatot bemutassák, a papok visszautasitották áldozatukat. Azt mondták Joakim és Annának, hogy bizonyosan valami titkos nagy bünöknek kell lenni, hogy az Isten gyermektelenséggel bünteti őket, és igy nem méltók arra, hogy az Ur oltárán áldozzanak.

E nyilvánosan történt megszégyenitést Joakim és Anna igen zokon vették, nagy bánattal tértek vissza házukba és sok könnyhullatás között kérték Istent, vegye le rólok e gyalázatot és igéretet tettek, ha Isten imájukat meghallgatja, születendő gyermeküket, az Ur szolgálatára ajánlják fel. Igy találkozott a mindenható Isten akarata az emberek akaratával, és igy lett a bold. Szüz, kit Isten öröktől fogva kiválasztott, hogy a megtestesült Fiu Istent szülje, szülői által is Isten akarata szerint a templom szolgálatára fölajánlva.

Az Isten meghallgatta Joakim és Anna fohászait. Sz. Anna ma méhében fogantá a boldogságos Szüzet. Isten fölépitette az Ige házát, az uj szövetség frigyszekrényét, a lépcsőt, melyen Isten a földre lejött és e házat fölékesitette, ugy hogy a próféta szavai szerint a z U r d i c s ő s é g e b e t ö l t é a z U r h á z á t.

A boldogságos Szüz Mária kitüntetései között nincs nagyobb, mint az, hogy ő szeplőtelenül fogantatott, E´ dicső titok emlékét ünnepeljük ma hivek, hogy tehát a mai ünnepet teljesen méltányolni tudjátok és igy az nektek minél nagyobb lelki hasznot hajtson kifejtem ma előttetek:

I. M i t k e l l é r t e n ü n k a z I s t e n s z ü l ő s z e p l ő t e l e n f o g a n t a t á s a a l a t t?

II. M i é r t k e l l e t t n e k i e k i t ü n t e t é s b e n r é s z e s ü l n i e? Mig erről szólok, figyeljetek.

I. I m e v é t e k b e n f o g a n t a t t a m és b ü n ö k b e n f o g a n t e n g e m a n y á m. (Zsolt. 50 7.) A zsoltáros király e szavai szerint mindnyájan bünben fogantatunk és életünk kezdete, kezdete egyuttal bünösségünknek is, mert a bün, melyet Ádám és Éva a paradicsomban elkövettek, a testi leszármazás által mindnyájunkra átjön és igy mindnyájan hordozzuk az átkot, melyet Isten a bün miatt ősszülőinkre és azokban összes maradékaikra kimondott.

Ádám és Éva az Isten kegyelmében lettek teremtve. Elméjök tiszta volt, lelki szemeik látták, ismerték az Istent, akaratuk erős volt, nem tudta azt lekötni a test és annak szenvedélyei, ugy hogy a mit jónak tudtak és ismertek azt biztosan követhették is és akaratuknak ereje nem engedte volna, hogy jobb szándékuk ellenére is roszat tegyenek. De az ember vétkezett, elvesztette kitüntetéseit, a mit Isten a természet rendjén felül adott neki, az elhagyta őt és gyönge elméjével tehetetlen akaratával oda lett dobva a szenvedélyeknek.

Ha a gyermek megveti az apai ház fegyelmét, méltó rá, hogy onnan elüzessék. Az ember nem engedelmeskedett Istennek, igazságos volt tehát, hogy Isten őt magára hagyja, hogy lássa mily erőtlen, mily gyámoltalan az Isten segitsége nélkül. Azt gondoljátok talán, hogy Ádám és Éva vétke kisebb volt, semhogy oly nagy és kemény büntetést érdemelt volna. Tévedtek. Jusson eszetekbe mit mondott az ördög: A mely napon eszteк arról . . . lesztek, mint az Istenek. (Gen. 3.5.) Valamint tehát az angyalok az égben Isten ellen lázadtak egykor és azért a pokolra lettek kárhoztatva, ugy az ember is kevélységében Istenhez akart hasonlóvá lenni. Midőn tehát Éva és Ádám a tiltott fának gyümölcsét megizlelték, lelkökben ellenemondtak az Istennek, megtagadták őt, ők többé Istennek társai akartak lenni, és nem szolgái. A bün tehát végtelen nagy volt és ha kicsiség által lett is elkövetve, mindent felülmult annak belső lelki gonoszsága.

E bün száll reánk a testi származás által. E bün átkát hordozzuk mi az életen által. E bün volt szülőanyja a halálnak és minden földi bajnak. E bün miatt kellett emberré lenni az Istennek. E bün miatt kellett szenvedni az Isten fiának. E bün terhe alól lett fölmentve a boldogságos Szüz az ő fogantatásában minek ma emlékét ünnepeljük.

Azonban nem szabad a bold. Szüz fogantatását összetévesztenünk az Ur Jézus fogantatásával és megtestesülésének nagy titkával. Az Ur Jézusnak nem volt ember-atyja, de a bold. szüznek Joakim valóságos atyja és sz. Anna valóságos anyja volt és csak azt akarta Isten, hogy a nagy rendeltetésért, melyre a bold. Szüz ki volt választva, e fogantatásban a testi származással ne származzék át a bünősség is egyuttal, hogy a születendő kisded, ment legyen az Ur átkától, ment az eredeti bün terhétől, hogy ő elméjével mások felett ismerje az Ur utait, akaratával szilárdul tudjon neki szolgálni, hogy a testi indulatok lángja be ne szennyezze a vért, melyből az Ur Jézus emberi teste formáltatott, mi pedig, ha a szent Szüz az eredeti bün terhe alatt marad, lehetetlenség lett volna.

Ma oldatnak fel a gyermektelenség bilincsei mondja a tropár, igen, mert nem a természet rendes menete, de az Isten közvetlen akarata volt a mai fogantatásban a tényező, mert ki Izrael fiainak a pusztában a kopár kőből vizforrást fakasztott, ugyanaz tette termékenynyé sz. Anna magtalanságát, hogy foganja azt, kitől az élet forrása fog születni. Isten leányának mondja a szent Szüzet az ének, mert Isten akarata és mindenhatósága által nyerte életét és nem a test ösztönéből, mert bár

a természet erői által fogantatott, mégis ott működtek ezek, hol már arra Isten különös akarata nélkül a természet képtelen. Méltán mondhatta tehát sz. Anna, mint énekli az egyház: Örüljetek velem Izrael minden nemzetségei, mert meghallgatta imámat az Alkotó, mert ma kezd nőni a megéghetetlen bokor, melyben az Isten fog lakni.

Csak e nagy kitüntetés, hogy a bold. Szüz az eredeti bün terhétől fel lett mentve, magyarázhatja meg nekünk azt az engedelmességet, alázatosságot, végtelen szeretetet, egyszóval azt az emberileg lehetetlennek ismert tökéletességet, mely a bold. Szüz életéből reánk sugárzik. Hirdeti az angyal, hogy az Isten Fiát fogja szülni és ő azt feleli: Ime az Ur szolgálóleánya, legyen nekem a te igéd szerint. (Luk. 1. 38.) Erzsébet boldognak mondja őt és fölkiált: Honnét vagyon az nékem, hogy az én Uram anyja jőjjön hozzám? És Mária megilletődéssel, de végtelen alázatossággal azt feleli: Megtekintette az Ur szolgálójának alázatosságát. A csodás eseményeket, melyek az Ur Jézus születését és gyermekkorát környezték, mint az evangelista ismételten is megjegyzi: mind szivében tartja vala. És azért soha megnem tántorodott, midőn senki sem értette sz. Fiát, ő megértette, midőn mindenki elhagyta, ő a keresztfa alá állott, hogy átjárja szivét a fájdalmas tőr, melyet számára az öreg Simeon megjövendőlt. És midőn bevégezte itt életét, vivódás nélkül hunyt el, testét, pedig elvitte sz. Fia a mennyekbe, hogy ne lásson rothadást és igy a halál fulánkját sem érezte, mi pedig ismét csak az eredeti bün terhe, átka rajtunk gyarló embereken.

De e nagy tökéletességet megkivánta Isten bölcs végzése folytán a Szüz Mária méltósága, az ő isten-anyai magasztos hivatása és épp azért kellett, szükséges volt, hogy ő az eredeti bünterhétől és igy a bün minden legkisebb szennyétől is fogantatásában fölmentessék vagyis szeplőtelenül fogantassék.

II. A szentirás tanusága szerint többször fordultak elő, oly természeti tünemények, melyek Isten akarata folytán mint kivételek szerepelnek. Igy Josue idejében, megállott futásában a nap, Ezekiel próféta idejében még vissza is tért pályáján. A Jordán-vize a frigyszekrény előtt kétfelé vállt, a három ifju a babilonbeli tüzes kemenczében sértetlenül maradt, és igy a természet törvénye ez esetekben mintegy fel lett függesztve és Isten akarata az ő czéljai szerint vezette a természet azon részét, mely által kiakarta tün-

tetni akaratát, dicsőségét. Ha mindezek megtörténtek, hogy Isten akarata teljesüljön, a bold. Szüz Mária fogantatása miért ne lehetett volna kivétel? Ha valaha Isten dicsősége csodát kivánt, bizonnyára sehol sem volt az illendőbb, mint midőn az ő sz. Anyját csoda által a bün szennyétől megőrizte.

A bold. Szüz a pátriárkákat hittel, a prófétákat hüséggel, az apostolokat buzgósággal, a vértanukat állhatatossággal, a hitvallókat türelmességgel, a szüzeket tisztasággal fölülmulta. Menynyiben nincs dicsőbb nálánál, mert az Isten Fiának anyja. A földön nincs alázatosság az övéhez hasonló. Lehetséges-e tehát oly nagy kitüntetés, melyet ki ne érdemelt volna, és melyet neki megadni szükséges ne lett volna hogy dicsőségéhez, felemeltetéséhez méltóan legyen felékesitve, kitüntetve?

Isten némelyeket még anyjok méhében, születésük előtt megszentelt, megtisztitott, saját dicsőségének előmozditására kiválasztott és az ördög hatalma alól kivett, mint Jeremiás prófétát, keresztelő sz. Jánost, kit Jézus az asszonyok szülöttei között legnagyobbnak nevezett. Ha ezekkel ezt tette az Ur kegyelme és tette azért, mert szükséges volt az az ő nagy Istentől vett küldetésök méltó betöltésére, hogy ne vette volna ki a szent Szüzet az eredeti bün terhe alól és igy az ördög hatalmából?

Az Istenszülő Szüz öröktől fogva, születése, és fogantatása előtt is már arra volt kiválasztva, hogy a Megváltót szülje és igy fogantatásában is ugy tekintette őt az Isten, mint egyszülött Fiának anyját, és igy már emberileg felvéve is nem engedhette, hogy a templom, melyet ő önmagának alkotott, a ház melyben Isten akart lakni, csak egy perczre is az eredeti bün szennyétől érintessék. Hisz az a vér, mely a keresztfán az emberiség váltságáért folyt, a bold. Szüz véréből vétetett, nem lehetett tehát az első eredetében sem a bün által szennyezve, fogantatásában is szent és szeplőtelen volt az.

Nem mondom, hogy oly tiszta volt e vér, mint magáé az Ur Jézusé, mert Jézus természetére szent, Mária pedig Isten kegyelméből szent, — Jézus szent mint megváltó, Mária szent mint a megváltottak elseje, — Jézus végtelenül a természet fölött szent, Mária pedig kitüntetésénél fogva, mert a természet törvényei alól felmentetett, szent és szeplőtelen nemcsak életében, de fogantatásában is. Miért is az énekek énekének szavaival buzgóan kiálthatjuk a szent Szüzhöz: Egészen szép vagy, és szeplő nincs tebenned, (Én, én. 4. 7.) mert te malaszttal teljes vagy és igy nem lehet rajtad a bün szennye az Ur van teveled és igy a sátán kénytelen volt végkép távozni tőled. Te vagy

az ékes liliom a föld, tövisei között, te vagy az áldott föld, melyből az uj Ádám alkottatott, te vagy a gyönyörüséges paradicsom, melyet Isten maga plántált és a büntől minden hatalmával megvédett.

Mária a hervadhatlan fa, melyet a vétek mérge soha meg nem rontott. Nem a halál, hanem az élet egyetlen leánya; nem a harag, hanem a kegyelem szülötte, mely a megrontott gyökerről, a bünbeesett emberi természetből örök zölden hajtott ki. Igy illett, hogy a Fiu Istennek valamint a mennyben oly atyja van kit a szerafok háromszor szent hangon énekelnek, ugy e földön olyan anyja legyen, kinél a szentség ékessége soha egy perczre sem hiányzott.

Isten a bünt nem kedvelheti, ha Mária az eredeti bün terhe alá jut, akkor Isten előtt ő is az átok viselői közé számláltatott volna, ugy de büntethette-e Isten az ő egyszülött Fiának anyját, mondhatott volna-e átkot, ő reá? Nem volt szeretőbb anya, mint a boldogságos Szüz, nem volt gyengédebb gyermek, mint az Ur Jézus és igy bátran következtethetjük, hogy semmi sem volt, a bold. Szüzben, mi Isten szentségét sértette volna, vagyis hogy szeplőtelenül fogantatott és Isten kegyelméből a megváltás érdemeiben már fogantatásában is részesittetett.

Énekeljük tehát ma, eme örvendetes ünnepen a bold. Szüz dicséretét, hirdessük nyilvánosan, hogy ő szeplőtelenül fogantatott, az ő magasztalásában egymás ellen buzgólkodjunk, mert ő a bünös Éva helyett az uj, a tiszta Éva, az esztelen kevély asszony helyett, az okos és alázatos szent Szüz, ő az élet termő fája, lehetetlen tehát, hogy csak egy perczig is a halál állapotában, a bün rabságában lett volna.

Nem tudom, mint van szivetek érzelme, de én most, midőn beszédemet befejezni akarom, ez ünnepélyes pillanatban, bizonyságot tehetek arról, hogy éltem legfőbb bizalma, támasza a bold. Szüz. Az ő pártfogása többször felszáritá könyeimet, utra vezeté a fájdalmak által szétzitált érzelmeimet, egyszóval éreztem, hogy az ő anyai szeretete és védelme páratlan.

Ma ünnepeljük emlékét ama nagy titoknak, hogy a bold. Szüz az eredeti bün terhétől már fogantatásában fölmentetett, jusson eszünkbe tehát, hogy mi a keresztség szentségében, midőn a templom ajtajában ellene mondtunk a sátánnak, lettünk felmentve annak átkától. A bold. Szüz szeplőtelenül fogantatott és a tisztaság szép köntösét soha sem szennyezte be bünnel, mi a keresztségben ujjászületve az ártatlanság fehér ruhájába öltöztünk, de e szép

öltözetet mihamar elvetettük és a bün uralma alá kerültünk. Mária méhében hordozta Megváltónkat, az Isten háza és temploma volt, sz. Pál apostol tanitja, hogy mi is az Isten temploma vagyunk és az Oltáriszentség elrejtett szineiben az Ur testét és véret veszszük magunkhoz, azt a szent testet és vért, mely a bold. Szüztől vétetett, a keresztfán szenvedett és a föltámadásban megdicsőült.

A bold. Szüz nagy méltósága megkivánta, hogy szeplőtelenül fogantassék. A mi méltóságunk bizonyára kisebb mint a szüz Máriáé, de mégis van a mi hivatásunk és az ő hivatása között hasonlatosság, mert ő az egek királynéjává lett kiválasztva, mi pedig arra vagyunk teremtve, hogy a mennyország lakóivá, szentekké lehessünk.

E szép és dicső ünnepen tehát, mely a megváltás előhirdetője, a hajnal első sugara volt, mely a nap közeledtét hirdeti, ujitsuk meg a keresztségben tett fogadalmat, és őszinte, szivbeli töredelmességgel bünbánatot tartva szerezzük vissza lelkünknek az ártatlanság, a szentség, a megszentelő malaszt szép köntösét.

Az igaz, hogy küzdenünk kell e szép jutalomért, de ne rettentsen vissza attól minket semmi. Gyengék vagyunk, erős az Isten, — bünösök vagyunk, de szüz Mária a mi oltalmunk, — ő közbenjár érettünk, és küzdelmünk nem lesz eredménytelen.

Kérjük tehát a szent Szüzet mondván: Mária, tenger csillaga, dicsőitjük, magasztaljuk szeplőtelen fogantatásodat. Hiszük és valljuk, hogy te valóságos Istenszülő, és Fiad a mi Istenünk előtt hathatós pártfogónk vagy. Alázattal kérünk azért téged óh legszentebb Szüz, hogy ki fogantatásod perczétől mindtégig szent és szeplőtelen maradtál, kérj sz. Fiadtól kegyelmet a m számunkra is, hogy az eredeti bün átkától szabadulva, szivbeli törvedelmességgel visszanyerjük elvesztett ártatlanságunkat, hogy eilménkkel az Istent megismerjük, akaratunkkal neki szolgáljunk és igy valaha a mennyben veled együtt örökké örvendezhessünk. — Amen.

A szent ősatyák vasárnapja.

Egy ember nagy vacsorát szerze és sokat meghiva. (Luk. 14. 16.)

A mai vasárnappal kezdi el az anyaszentegyház a karácsonra való szorosabban vett előkészitést, mert a mai napon ünnepeljük emlékét, mindazon szent pátriárkák, prófeták, királyok és szent-életü embereknek, kiknek nemzetségéből az Ur Jézus született, kiknek véréből emberisége alkottatott. Lehetne mondani, hogy midőn az Ur ősatyáinak emlékét tiszteli az egyház, egyuttal tanitani akarja azt is, hogy az Ur Jézus nemcsak látszólag, nemcsak képletileg, de valóságosan emberré lett, teljes és tökéletes emberi természetet vett fel anélkül, hogy a mennyből távozott volna, anélkül, hogy csak egy perczre is megszünt volna Istennek lenni.

Bizonnyára, ha boldogok vagyunk mindnyájan, mert Krisztus meghalt érettünk, mily nagy lehet e szent férfiak boldogsága, kiket Isten arra választott ki, hogy az ő nemzetségökből származzék a világ megváltója, Üdvözitője. Hisszük, hogy e szentek most már a mennyországban vannak, hogy Krisztus midőn fölment az ő atyjához, emberiségének ősatyáit magával vitte az Ur szine elé és igy nekünk is megnyitotta az utat, hogy valaha oda feljuthassunk.

Krisztus leszállott az égből, azért élt és szenvedett, hogy minket vezessen fel az égbe. Erre akar figyelmeztetni minket az egyház, midőn ma a nagy vacsoráról mondott példabeszédben ismerteti a mennyországot, hol ő az angyalokkal és szentekkel él és uralkodik, hol a sz. ősatyák méltóknak találtattak, hogy az Ur asztalánál helyet foglalhassanak.

E nagy vacsorára, a mennyország örömeibe, mint az evangeliom mondja, sokat meghivott az Isten, de sajnos, igen kevesen lettek arra méltók. Az egyik elébe tette az Ur asztalának majorját, másik ökreit, a harmadik feleségét. Dehát vajjon másképen tesznek-e ma a keresztények? Egyiket a vagyon, másikat az élvek, harmadikat az élet bajai foglalják el és nincs idejök a lelki üdvösség

munkálására. A földieket illetőleg okosan be tudják osztani teendőiket, a lélekre nem gondolnak, törik magukat a földiek után, az égieket megvetik, figyelemre nem méltatják. Pedig hiábavaló lesz a mentegetődzés. Az Ur kimondotta a kemény itéletet: Senki ama férfiak közöl, kik hivatalosak voltak, nem izleli meg az én vacsorámat.

Szerfölött érdekünkben áll tehát, hogy az Ur hivására méltatlanokká ne legyünk, mert ez által oly javakat veszitenénk el, melyekhez a föld minden örömei nem is hasonlithatók. Hogy tehát megtudjuk magunktól tagadni a világ örömeit és igy megnyerhessük az örökkévaló javakat elmélkedjünk ma és gondolkozzunk ama megmérhetlen nagy boldogságról, mely a mennyországban az igazak számára készittetett. Emelkedjünk fel a föld göröngyei közöl, keljünk szárnyakra lelkileg és nézzük meg.

I. Hol lesz az a dicső nagy vacsora?

II. Kik fognak annak asztalánál résztvenni?

III. Minő lesz ott az öröm, gyönyörüség? Mig ezekről a szentirás vezetése mellett emberi elménk erejéhez képest elmélkedni fogunk, figyeljetek.

I. A mennyei boldogság minden fogyatkozástól ment, teljes öröm, minőt ez élet nem adhat, A mennyei örömökkel betelik az akarat, megelégszik a kivánság. Elmondhatja ott majd mindenki a zsoltár szavait: Megelégszem, mikor meg fog jelenni a te dicsőséged. (Zsolt 16. 15.)

Dicső egy ország az, melynek az ég csak alapzata. Ha ily ékes, ily magasztos az alap, mily dicsőnek, mily fennségesnek kell lenni az Isten házának. mely ez alapon van fölépitve!

Nagy ország az, melynek nincs határa. Baruk jövendöléseiben mondja a szentlélek: Mily nagy az Isten háza és mily roppant az ő birtokhelye! Nagy és határtalan, magas és végtelen. (3. 24.) Megszámlálhatlanok a helyek, melyeket Isten az ő választottainak készitett és ha a mennyországot egyátalán részekre lehetne osztani a szentek és angyalok milliói közöl mindegyiknek oly nagy részt lehetne juttatni, mely területre és kincsekre nézve felülmulná az egész föld kerekségét.

Csendes, nyugodt és bátorságos egy ország az, mint azt sz. Pál apostol tanitja mondván: Az Isten országa .... igazság, béke és öröm, (Róm. 14. 17.) Nincs ott bu, bánat, gyötrelem, siralom, nincs forróság, nincs hideg, éhség, hadakozás, nincs nyomor és halál és az élet egyéb küzdelmei bajai és átkai.

Gyönyörökkel gazdag ország az, mert sz. Ágoston tanitása

szerint, ha e földön gyakran az Isten ellenségei is oly sok jót élveznek, annyi gyönyört látnak, oly sok dicsőséggel bővelkednek, gondoljátok fel, mennyivel nagyobbakat készitett Isten az ő hű szolgáinak, az igazaknak azon országban, hol jutalmazni fogja hüségöket, állhatatosságukat.

Ezt a szép, boldog és gazdag országot igérte nekünk Isten, ha hü munkásai és igaz tisztelői leszünk e földön. Királyokká tesz minket, mert ő mondja: Aki győzedelmes leend, együtt fog ülni velem az én királyi székemben. (Jel. 3, 21.) és maguk a szentek is énekelve az Istennek azt mondják: Királysággá és papokká tettél minket és uralkodni fogunk a földön. (Jel. 5. 10.) E nagy kitüntetésekre hivta meg Isten az embereket és e boldog országba küldi majd az itéleten az igazakat, mondván: Jőjetek, Atyámnak áldottai! birjátok a világ kezdetétől nektek készitett országot. (Mát. 25. 34.) Egyenlően adatik ott mindenkinek a boldogság, a mint egyenlően osztozunk itt a nap éltető és tápláló sugaraiban.

Ama dicső országban ismerik a szentek egymást, társalognak és örvendeznek együtt. De hogy ez ország lakosaivá lehessünk, naponta kell és folytonosan munkálkodnunk, hogy az Ur meghivását el ne utasitsuk, mert nem lehet az, hogy itt e világgal vigadnunk, a mennyországban pedig Krisztussal uralkodjunk. El ne feledjük tehát soha, hogy itt csak vándorok és zarándokok vagyunk, nem az utra adott eleség és ruházat megnyerése az életnek célja, nem szabad tehát ezekhez tapadnunk, hanem kötelességünk, hogy Istenben helyezett reménynyel, bátran, tulságos aggodalom és csüggedés nélkül menjünk előre az élet utain. Ne reszketsünk a vagyon felett, mert valamint semmit sem hoztunk e földre, ugy szintén semmit sem viszünk el innét magunkkal.

De nincs is ott szükségünk a földiekre. Hisz az fogyatkozás nélküli, gazdag egy ország. Bizonyosan erre gondolt Dávid király, midőn fölkiált: Mily kellemesek a te hajlékaid, erők Ura! Kivánkozik és eped lelkem az Ur tornáczai után. (Zsolt. 83. 2.) Ily forró ohaj égjen keblünkben, és ezen óhajjal müködjünk, mig időnk van, mert ha egyszer bezáratik az irgalmasság ajtaja, többé soha sem lesz az felnyitva a mi számunkra.

II. De méltó is nekünk az Ur vacsorájához kivánkozni és annak elnyerhetéséért mindent, sőt életünket is feláldozni, mert

megbecsülhetetlen, kedves társaság lesz az, melynek sorába ottan fel leszünk véve.

Ott van és ott lakik állandóan először is az örökkévaló Isten, az ő minden hatalmával, dicsőségével, pompájával. Dávid király az Isten bölcseségét a természet erőiben telismerve, felkiált: Mily igen fölségesek a te müveid, Uram! mindeneket bölcseséggel cselekedtél. (Zsolt. 103. 24) Ha Isten müvei ily fölségesek, mily fölséges maga az Isten, ha a napsugár kápráztatja a szemet, mily erős fényü lehet maga a nap az ő valóságában és közvetlen érintkezésben? És ama mennyei lakománál, Isten a letelepültekkel együtt lesz, kiárasztja az ő választottaira jóságát és megosztja velök dicsőségét.

Ott van és ott lesz mindvégig az Ur Jézus Krisztus, a mi megváltónk és üdvözitőnk. Ha az Ur Jézus az ő megdicsőült testével mostan megjelennék közöttünk, felmutatná sebhelyeit, de egyuttal kijelentené dicsőségét is, melyet e sebek által szerzett meg, bizonyára mindnyájan a boldogság legfőbb és legszentebb érzelmeivel telnénk el. Péter apostol a Tábor hegyén csak egy pár pillanatra látta az Ur Jézus dicsőségét, és mégis mindenről, még önmagáról is megfeledkezve, nem tudván mit mond fölkiált: Mester! jó nekünk itt lennünk. (Luk. 9. 33.) A mennyország asztalánál pedig Jézus mindvégig jelen lesz, ő onnan soha el nem távozik és igy nem távozik onnan az ő dicsősége és az azzal együttjáró boldogság sem.

Ott vannak a szent angyalok. Az angyalok boldogsága abban áll, hogy szüntelen imádják, dicsérik és szolgálják az Istent. A proféta tanitása után a szent angyaloktól tanultuk a szép érzeket, melylyel dicsérjük Istent a sz. liturgiában, mondván: Szent, szent, szent a seregek Ura, Istene, teljes az egész föld az ő dicsőségével. (Izai 6. 3.) Ott ez az ének soha sem szünik, és az angyalok kara szüntelen dicséri az Istent.

Ott vannak a szent ősatyák, a pátriárkák, próféták, apostolok, vértanuk és minden szent emberek, kik Isten előtt tetszést találtak és e magasztos asztalnál számukra hely lett kijelölve. Képzelhetlen gyönyör a minden szentek társaságában élni, ők mind egyenkint bölcsek, jók, békeségesek, isteni szeretettel teljesek, mert ők mind kivétel nélkül folyton látják, imádják, szolgálják az Istent. Nincs közöttük békétlenség és egyenetlenség. Ott van a rózsa tövis nélkül, buza konkoly nélkül, tavasz tél nélkül. Mert a konkoly az örök tüzre vettetik és az Ur országába csak a tiszta buza lesz összegyüjtve. E szent társaságra lehet teljes joggal elmondani

a zsoltár szavait: Ime mily jó és mily gyönyörüséges az atyafiaknak együtt lakniok (Zsolt. 132. 1.)

Igaz, hogy a mennyországban is vannak lépcsők. Ki a szentség magasabb fokán áll, magasztosabb, felségesebb örömben részesül, de azért egyik sem irigyli a másikat, mert mint a nagyobb tükör nagyobbnak és a kisebb kisebbnek mutatja az ember arczát, de azért mégis mindkettő teljes egészében előtünteti az ábrázatot, ugy a szentek is a mennyben, ha nem is egyenlő magasztossággal de mégis mindnyájan és egész valójában látják az Istent és az Istentől az igazaknak adott örömöket. A boldogság melyet Isten nekik kioszt mindegyiket külön külön teljesen boldoggá teszi, Istenben mindnyájan egyek, a más javát mindegyikök ugy tekinti, mint sajátját és azt megbecsüli megtiszteli.

Például, ha egy atyának több fia van, mindnyájan ugyanazon ételekből esznek, ugyanegy szövetből kapnak ruházatot, — a korosabb ugyan többet eszik, mint a fiatalabb, a nagyobbnak ruházata több szövetet igényel, — de azért a kisebbnek nincs és nem is lehet kivétele, mert őt teljesen kielégiti a kevesebb eledel, a kevesebb posztóból készült ruha az ő testét teljesen megvédi, és igy nem óhajtja nem kivánja a nagyobb részét, melyre nincs szüksége. Azonképen a mennyországban is, habár lesz kisebb és nagyobb, de mégis mindnyájan teljesen kielégittetnek. Senkinek sem lesz ott fogyatkozása, sem békétlen, nyughatatlan ohaja és kivánsága.

Mindenek felett kivánatos tehát e társaság. De oda semmi bün be nem juthat, senki sem juthat tehát a szentek társaságába, a ki már e földön a szenteket nem követi és lelkileg velök nem társalog.

III. A mennyországban oly nagy és oly teljes lesz a boldogság, hogy ember ezt el nem képzelheti, fel nem gondolhatja. Midőn az Ur Jézus a talentomokról mondott példabeszédben a jó és hü szolga jutalmazását hirdeti e szavakkal él: Menj be Urad örömébe. (Máté 25. 22.) Vagyis mintegy azt tanitja az Ur, hogy az az öröm, mely a mennyország lakóira vár, oly nagy, oly teljes, hogy azt az üdvözültek lelke magába nem zárhatja teljesen, hogy ez az öröm befödi, áthatja egész lényöket, hogy valóban nem az öröm van bennök, de ők vannak az örömben, mert e boldogság nem emberi boldogság, és öröm, hanem az angyalok, a szentek, maga az Ur Isten boldogsága és öröme.

Megtelnek a szentek az isteni fényességgel, testök felékesittetik a dicsőség tulajdonságaival és szá-

munkra soha sem fogyik el a z é l e t v i z e, melylyel szomjuságuk oltatik.

Az üdvözültek ugy látják, ugy ismerik az Istent a mint valóságban van és ez a teljes boldogság, ez az örök élet. Maga az Ur Jézus mondja: E z p e d i g a z ö r ö k é l e t, h o g y m e g i s m e r j e n e k T é g e d, e g y e d ü l i g a z I s t e n t, é s a k i t k ü l d ö t t é l, J é z u s K r i s z t u s t. (Ján, 17. 3.) Az Isten látása a legfőbb jutalom és gyönyőr, ez a halál nélküli élet, üröm nélküli édesség. Méltán mondja tehát sz. Gergely pápa: Mit nem bir, mit nem lát, a ki a Mindenhatót birja, a ki a Mindenhatót látja? Ki látja azt, ki minden felséget és méltóságot magában foglal? Ugy hogy gyakran elmondhatják az igazak Istennek a mennyben: Felét sem vártuk annak, a mit nyertünk, meggyőzted Uram várakozásunkat tökéletességeiddel. Az igazak mindig egyet, mindig csak az Istent látják, de ez soha unalmassá nem lesz, nem lehet, mert a mint kezdetben ugy a végtelen örökkévalóságon át mindenkor egyenlő hévvel, örömmel és gyönyörrel szemlélik, mindig egyenlő forró óhajjal kivánkozik lelkök e minden felségest magában foglaló látvány után.

Fényes és megdicsőült lesz a szentek teste is. Halhatatlan, szenvedésmentes, helyhez nem köthető gyors lesz a feltámadt és megdicsőült test, hogy mint a fényeskedő villámlás a mely szempillantásban feltünik napkeleten, fénye elhat nyugotig és betölti sugaraival az ég boltozatát. Lelki test lesz az, melynek táplálékra nem lesz szüksége, mely be nem zárható többé, hanem viszont áthat mindent. Az érzékek müködése megmarad a feltámadás után is, hogy az ég boldogságát élveztessék a lélekkel, mint az irás mondja: N e m e l é g e d i k m e g a s z e m l á t á s s a l, a fül sem tellik be halással. (Préd, 1. 8.) A szaglás a drága illatok gyönyöreit fogja élvezni, az izlés a mi legbecsesebb, legmaradandóbb azt fogja folyton érezni, a tapintás mennyei édességgel tölti meg a szenteket. Egyszóval az ég boldogsága, boldoggá fogja tenni az egész embert és annak egész lényét át fogja hatni az igazak öröme.

És mindeme megdicsőült testeknek koronája és ékessége gyanánt ott fog az Atya-Isten jobbján tündökleni az Ur Jézus megdicsőült szent teste az üdvözitő sebhelyekkel együtt. Ott látható lesz mindvégig és folytonosan a fény, mely az Ur sirjánál az őrző katonákat földre sujtotta, a hóvilághoz hasonló tiszta ragyogás, mely az Ur testét a Tábor hegyen körülövezte, ott fog hallatszani folyton a mennyei Atya szózata az Ur Jézushoz intézve, mondván: M e g i s d i c s ő i t e t t e m é s i s m é t m e g d i c s ő i t e m. (Ján, 12.28.) Igen megdicsőitette őt Isten itt e földön

élete minden jelenségében és megdicsőiti őt folyton ama discőséggel, mely az övé volt, mielőtt e világ lett.

A szentek boldogsága végezetül állandó, biztos és végnélküli. Az élet minden fájdalmát megkönnyiti a tudat, hogy egyszer csak vége lesz, elmulik, szintugy viszont az élet minden örömét megkeseriti a keserves tapasztalat, hogy mint elhervad a virágés ós mint eltünik az árnyék, ugy semmisül meg minden földi boldogság. Az örökkévalóságban nem igy lesz. Ott megmarad végképen a büntetés, az soha sem enyhül, de mindig egyformán kinoz, — de ott megmarad örökké változatlanul az öröm, a jutalom is, és az soha nem fogyik, nem kevesbedik, soha veszélynek kitéve nincs, mert az tökéletes boldogság és örökkévaló, azokhoz a halál és enyészet soha hozzájok nem férhet. A mennyország örökös lakóhely, oly ország, mely soha sem bomlik fel, oly virág, mely soha sem hervad el, hanem mindenkor megmarad teljes pompájában, erejében. A szentek öröme változhatlan, mert e nem kézzel épitett házban örök a boldogság és nyugalom és e szent hajlékra mondhatók teljesen a Zsoltár szavai: Uram! szeretem a te házad ékességét és a te dicsőséged lakhelyét. (Zsolt. 25.8.)

Mielőtt az Ur Jézus a mai evangeliomban felolvasott példabeszédet elmondotta volna, egy a letelepültek közől mondá neki: Boldog az, ki asztalhoz ülhet az Isten országában. (Luk. 14.15.) Mai szentbeszédemnek az volt a célja, hogy bebizonyitsam nektek e mondás igazságát és én hiszem, hogy ki szivetek belsejében bizonyára felsohajttok és az evangelium szavainak igazat adva elmondjátok lelketekben: Boldog az, ki asztalhoz ülhet az Isten országában.

Ki ne kivánkoznék az ég örömeibe? Ha az élet minden szenvedéseinek árán kellene is azt megvásárolnunk, mégis készséges örömmel kellene érte törekednünk, — de ha felgondoljuk, hogy, miként sz. Ágoston tanitja, semmi sem olcsóbbb, mint a mennyország, mert hisz azt, ha egyebed nincs is, csak jóakaratod legyen, ezért is megveheted. — lehetetlen el nem csodálkoznunk, hogy akadhat olyan, ki e nagy vacsorához meghivatva, azt vissza képes utasitani.

Pedig az Ur házába, a gyönyörök vacsorájához mindnyájan meg vagyunk hiva, és fájdalom, de igaz, hogy sokan vannak a hivatalosak, de kevesen a választottak. A hivatalosak nagy része csak habozik, tétovázik. Keresik a föld mulandóságait, az örök kincsekre nem figyelnek. A földi élet megőrizhetéseért mindent megtesznek' mindent elszenvednek; — a mennyországért mit sem tudnak elviselni, minden csekélységtől visszariadnak. A mennyor-

szágot ugyan kivánják, de az odavezető utakat kerülgetik. Ohajtják a boldogságot, de azt csak a föld javaiban akarják föltalálni. Istennel élni, uralkodni akarnak, de az ő szent akarata szerint, nem harczolnak a test, a világ, az ördög ellen, hanem szövetkezve a világgal, annak mulandóságaiban elmerülnek, elejtik az örökkévaló javakat és kincseket.

Kérjük azért Istent mondván: Urunk, ki mennyei javaidat velünk a te gyarló szolgáiddal, a nagy vacsora példabeszéde által akartad megismertetni, alázattal kérünk téged, tölts el minket mennyei fényességeddel, hogy lélekben beláthassunk a szép mennyországba és ha csak képletileg is de megérthessük az ott uralkodó öröm, dicsőség és nyugalom boldogságát. Gyujtsd lángra akaratunk ellankadó erejét, oda nemcsak vágyódni, de e szép hazáért állandóul munkálkodni is, soha meg ne szünjünk és ha mégis itt ott a föld hiuságaitól elvakittatva, mennyei vágyaink tüze hamvadna, véghetetlen irgalmad szerint intézd ugy dolgainkat, hogy akaratunk ellene is utaidba visszatérjünk, feléd haladjunk és igy egykor veled és választottaiddal együtt örökké boldogok lehessünk. Amen.

Karácsonelőtti, vagy szent Atyák Vasárnapja.

Ime, egy szüz méhében fogan, és fiat szül, és neve Emmánuelnek fog hivatni, mi ezt jelenti: Velünk az Isten. (Máté. 1.23.)

A mai evangeliomban, fel van olvasva elöttetek az Ur Jézus Krisztus nemzetség-könyve, azon szent férfiak nevei, kiknek véréből származott a bold. Szüz, kitől született Jézus, ki Krisztusnak neveztetik. Az elmult vasárnap is ezen szent Atyák emlékét tisztelte az egyház, de akkor ugy tekintette őket mint különösen az Ur Jézus emberiségének törzseit, melyről származott Áron kivirágzott vesszeje, a szüz Anyja, de ma tisztelvén őket, arra emlékeztet az ünneplő anyaszentegyház, hogy ezen szent férfiak, több másokkal együtt képezték az ó szövetség ama fáklyavivő elemét, mely a bün éjszakájában az igaz Isten ismeretével, ezen ismeret terjesztésével, a jóslatokkal, eme jóslatok áthagyományozásával a valódi emberi rendeltetés fogalmát képviselte és megőrizte, mert hitt az igaz Istenben és várta a megigért Megváltót.

Azt mondá Isten: Alkossunk embert a mi képünkre és hasonlatosságunkra, ki uralkodjék a tenger halain és az égi madarakon és vadakon és az egész földön. (Móz. 1. 26.) És a mint Isten szólott ugy tett. Megalkotta az embert saját képére és hasonlatosságára, mert észszel és saját akarattal áldotta meg. Uralma alá rendelte az egész földet és mindent mi azon mozog. De az ember hálátlannak bizonyult. Bünt követett el. Isten fölé akart emelkedni. Isten tehát büntetésül megfosztotta őt természetfeletti adományaitól. Megmaradt az ész, de elfelejtette Isten ismeretét. Megmaradt a szabad akarat, de erőt vett rajta a szenvedély. És ily állapotában az ember elkezdett hanyatlani. Elméje mindjobban elsötétült, akarata mindjobban elgyengült, mig odáig jutott, hogy nem tudta

helyesen megkülönböztetni mi az erény és mi a bün. Erkölcstelenséggel tisztelte képzelt isteneit és az erényt mint gyávaságot és oktalanságot megvetette.

E gyászos állapotot megorvosolni jött alá az Ur Jézus, e gyászos korban hirdették előre a szent atyák, kiknek ma emlékét ünnepeljük, az ő eljövetelét. Hogy tehát az ő eljövetelét, születésének fényes ünnepét mi is kellőleg átérteni képesek legyünk, menjünk vissza lélekben a szent-atyák korába és lássuk meg:

I. mennyire sülyedt az emberiség?

II. mi módon tartotta fenn Isten a világban a sz. atyák által a megváltó vásárában való hitet? Mig erről szólok, figyeljetek!

I. Az első emberpár vétke által elveszté boldogságát, akarata meggyöngült, a rosz hajlam és indulat erőre kapott lelkében, eme rosz tulajdonságokat átöröklötték az utódok is, kik e rosz tulajdonságok vezérlete alatt Istentől elhajlottak, eltávoztak, elannyira, hogy mint a próféta mondá: *Az Ur mennyből néz az embezek fiaira, hogy lássa ha van-e értelmes vagy Istent kereső. Mindnyájan elhajlottak, mindegyütt hasztalanokká lettek, nincs, ki jót cselekedjék, egyetlen egy sincs. Romlás és szerencsétlenség vagyon utaikon és a békeség utját nem ismerik, nincs az Isten félelme szemeik előtt.* (Zsolt. 13. 2) Igen nézte az Isten a menny magasából az embert, kit ő teremtett, de kénytelen volt látni, hogy az ő tőle vett ékességeket beszennyezte a bün, látta, hogy a szabad akaratot arra használják teremtményei, hogy annál szabadabban vétkezzenek, de a végtelen bölcseség, következetlen lenni nem akart, hagyta maga utján haladni a szerencsétlen embert, mig az sülyedésében odáig nem jutott, hogy *látván Isten, mily nagy az emberek gonoszsága a földön és a szivnek, minden gondolata gonoszra figyel minden időben, megbáná, hogy embert teremtett a földön és benső szivbeli fájdalommal illettetvén. . . . . Eltörlöm, ugymond, az embert, kit teremtettem a föld szinéről, mert bánom, hogy alkottam őket.* (I. Móz. 6. 5.) és Noét és családját kivéve eltörlé Isten vizözönnel az egész emberiséget a föld szinéről.

Elmulván a vizözön megigérte Isten, hogy többé ezáltal nem törli el az emberiséget. Noe családja eleinte háladatos volt,

hiven őrizte az Ur törvényeit, de idők multával, miután elszaporodott ismét fajultak elfele. Vissza éltek a szabad akarattal, mindjobban elfeledték Isten igazságosságának nyilvánulását a vizözönt, nem remegtek az Ur szine előtt, mig végre az egy élő Istennek és akaratának, tiszteletének ismeretét is elvesztették és igy roppant zavar és sötétségben maradtak.

Keresték volna ők ismét az elvesztett drága kincseket, az Istenre vonatkozó nagy igazságokat, de azt többé föl nem lelhették, sőt a sötétség még mindig áthatlanabbá lett, mig végre a kevélységében elbizakodott emberi elme saját erejére hagyatva, érezvén a napnak, a holdnak, a földnek, a tűznek jótékonyságát, ezekhez fordult figyelmével és isteneknül kezdte imádni a föld elemeit, a mindenség egyes részeit. Ugy tett az emberiség, mint a gyermek, ki a kályhának tulajdonitja a melegséget, holott azt a benne rejlő tűz heviti, épp igy isteneknül imádta az emberiség azt, mi neki jótevője volt, nem lévén képes odáig emelkedni, hogy a természet nagyságából meg tudja ismerni a természet Urának teremtőjének nagyságát, felségét.

És mindez talán nem jött volna létre soha, ha erkölcseikben meg nem romlanak az emberek. Hisz, mit Isten az ősatyákkal közlött, az közönségesen ismeretes volt az emberiség között. E kinyilatkoztatás elemeit minden nép vallásos hagyományaiban fel lehet ismerni. A próféták, Isten akaratának eme kiküldött hirdetői, a jövendők leleplezői mindenkor tanitották az egy igaz Isten ismeretét. De mivel e szent és tiszta tanitás elitélte a bünös cselekvényeket és az embertől mint Istennek legkedvesebb áldozatot erkölcsi tisztaságot kivánt, — az emberek szeretvén a bünt, szivesen elfelejtették az igaz Istent, büneik kárhoztatóját és kezdtek imádni hamis isteneket, melyek nemcsak nem itélték el a bünt, de bünök és erkölcstelenséggel tiszteltettek.

Igy történt, hogy a világ első nemzetei az egyiptomiak és indusok halandó embereket, madarakat, négylábu állatokat, csuszómászókat, ezenfölül szobrokat, bálványokat, festményeket isteni imádással tiszteltek. A csupa testté lett ember, a földhöz tapadván, csak a föld göröngyei között akarta feltalálni az Istent, imádott mindent, a mit szeretett, sőt azt is, a mit gyülölt. A büszke Róma imádta azt, kit bosszujában meggyilkolt. Jupiter, ki apját fegyverrel üldözé és parázna életet élt, isteni tiszteletben részesült, igy a testiségben fetrengő Venus, igy a csalárd és tolvaj Mercur, igy a tobzódó és részeges Bachus és igy több más hamis és képzelt isten, kiknek gonoszságai minden képzeletet meghaladt, isteneknül lettek elismerve és imádva. És mégis, a megszokás, a

régiség, a törvények pártfogása és védelme mellett megerősödött a pogányság elannyira, hogy ha az ellen valaki istenesen gondolkozva szólani merészelt, számkivetéssel vagy halállal bünhődött. Következésképen megszaporodtak az istenek, ugyszólván, csaknem minden embernek külön istene volt.

De olyan is volt azok tisztelete: táncz, játék, versengés, bajvivás, részegség, vendégség, sőt szemtelen kéjelgések. Hogy többet ne emlitsek, Cibelének tiszteletére önkarjaikról szakgatták a testet, Bachusnak tiszteletére részegeskedtek, Venust nyilvános bujálkodással tisztelték, Florának példájára áldozatul adták szemérmöket.

Mily rettenetesnek kellett lenni az emberiség sülyedésének, hogy nemcsak bálványokat tisztelt, de sőt hamis isteneinek bünökkel szolgált, a fertelmeket erény gyanánt tekintette, azokkal akarta megnyerni az Isten tetszését, büneinek bocsánatát. Ide vezetett az első emberek engedetlensége, fokról fokra haladva az ember esze végkép elsötétült, ugy hogy Istent, mint szellemi lényt egyátalán nem volt képes elgondolni, akarata elannyira elgyengült, hogy nemcsak ellen nem állott a bünnek, de sőt a bünt erény gyanánt követte, az ellen megszünt küzdeni, nemcsak, de sőt csak azért élt, hogy annál sikeresebben, annál furfangosabban, annál nagyobb mértékben tudjon vétkezni, gonoszat cselekedni.

Az erkölcsi rend e teljes felbomlását, a hit eme tökéletes elfajulását kellett az Ur Jézusnak megszüntetni, eredeti alakjába visszaállitani és e töménytelen rut vétekért a mennyei Atyát sz. keresztje által megengesztelni.

II. Isten az ő végtelen bölcseségénél fogva, a mint öröktől fogva tudta előre, hogy az ember vétkezni fog, ugy öröktől fogva el is határozta, hogy nem hagyja őt végképen a bün uralma alatt, de megváltja egyszülött Fiának kereszthalála véres áldozata által. Az ember Isten nélkül, de sőt Isten ellenére akart élni, Isten tehát magára hagyta őt, megengedte az ember végképeni elsülyedését, elerkölcstelenedését, hogy megalázza az emberi kevélységet, hogy kénytelen legyen az ember belátni, hogy Isten segitsége nélkül mi jót sem tehet, célját, rendeltetését el nem érheti.

Az üdvösség szerzés, a megváltás gondozásának rendjében szüksége volt Istennek egy népre, mely a pogányság végtelenségében, mégis megőrizze az igaz Isten ismeretét és tiszteletét. E czélra választotta Isten az Izraelitákat. E népnek elválasztása,

költöztetése, raboskodása, elszéledése, mind az isten kitüzött terveinek kivitelére történt.

A megváltást mindjárt a bün elkövetése után megigérte Isten, midőn igy szólt a csábitó kigyóhoz: Ellenkezést vetek közötted és az asszony között, a te ivadékod és az ő ivadéka között; ő megrontja fejedet, és te sarka után leselkedel. (I. Móz. 3. 15) A teremtő Isten eme jövendölést magában foglaló mondata hagyományként szállott nemzedékről nemzedékre, és ha felgondoljuk, hogy az első emberek, de különösen az özönviz előtti pátriárkák élete több száz esztendőkre terjedt, világos lesz előttünk, hogy az első kinyilatkoztatás emléke és ismerete az emberiség közkincse volt egész az özönvizig és Noe családjában azontul is. Midőn pedig az emberiség romlásával eltünt az igaz Isten ismerete és a Megváltó eljövetelében való hit, kiválasztotta Isten Ábrahámot és annak nemzetségét, hogy letéteményese legyen az isteni kinyilatkoztatás titkainak.

Miután Isten próbára tette Ábrahám engedelmességét és hüségét, szövetséget kötött vele mondván: Enmagamra esküdtem, ugymond az Ur, megáldalak téged . . .és megáldatnak a te ivadékodban a föld minden nemzetségei, minthogy szavamnak engedelmeskedtél. (I. Móz. 22. 18.) Ez igéretet, mint a kötött szövetség jutalmát Isten az idők folyamán számtalanszor megujjitotta, a próféták jóslatai által, mindjobban kifejtette, megértelmezte.

Ábrahám fiának Izsáknak mondá az Ur: Megsokasitom ivadékodat, mint az ég madarait, és a te ivadékodban megáldatnak a föld minden népei. (Gen. 26. 4.) Ugyanezen jóslást ismételte meg Isten Jákobnak is mondván: megáldatnak tebenned és ivadékodban a föld minden népei (Gen. 28. 14.) Midőn pedig Jákob megáldotta fiait, Judára mondott áldásában meghatározá az időt is, melyben el kell jönnie a Megváltónak mondván: El nem vétetik a fejedelmi pálcza Judától és a vezér az ő ágyékából, mignem eljő, a ki elküldetik, s ő leszen az, kire a nemzetek várakoznak. (Gen. 49. 10.)

Az eljövendő Megváltót ábrázolta Izsáknak feláldoztatása, Józsefnek testvérei által való eladása, Mózes csodálatos megszabadulása, a pusztában felemelt vérkigyó. Jonás vizbevettetése és harmadnap mulva történt kiszabadulása, Dávid királynak fénye és hatalma, Salamonnak bölcsesége és nagy birodalma, az ó szövetségi véres engesztelő áldozatok, a husvéti bárány. Mindezek elő-

képek voltak, melyekből az igaz istenfélő férfiak a Messiásra és az ő eljövetelének körülményeire következtettek.

Az Isten megengedte, hogy a zsidó nemzet bálványozásainak büntetéséül két izben hosszu fogságra hurcoltatott, mert igy akarta a pogányokkal megismertetni az igaz Isten tiszteletét és igy akarta elterjeszteni a pogány nemzetek között a Megváltó várásában való hitet.

A kijelentések, példák, előképek folyton és pedig szerves összefüggésben következtek egymásután, és lehet mondani, hogy az Ur Jézus életének nincs egy jelentősebb körülménye sem, melyet a próféták előre meg ne jósoltak volna. Igy Izaiás megjövendölte, hogy a Megváltó Szüztől fog születni, Mikeás tanitotta, hogy Betlehemben fog születni. Meg volt jövendölve, hogy a Megváltó nazaretinek fog neveztetni, hogy születésénél a kisdedek ezrei fognak megöletni, vagy előhirnök fogja megelőzni. Izaiás jövendölésének 53-ik részében pedig oly részletességgel van elmondva az Ur Jézus kinszenvedése, hogy az olvasó azt véli történetirást és nem jóslatot olvas. Meg volt jövendölve, hogy az Ur teste nem fog rothadást látni, hogy harmadnapra feltámad, hogy uj országot, uj szövetséget, uj áldozatot rendel majd el, mely megmarad örökké.

Mintán Isten az előképek, jóslatok által mintegy már előre megmutatta mikor és mily körülmények között kell megjelenni a Megváltónak, végre elérkezett az idők teljessége. A rómaiak birodalma meghóditotta napnyugatot és napkeletet, elvétetett Juda nemzetségétől a fejedelmi pálcza, idegenek kormányozták az izraeliták országát. A zsidó nemzet elszóródott. Miként az apostolok cselekedeteiben olvassuk, (2. 8.) Europa, Ázsia és Afrika minden országában és vidékében laktak izraeliták, kik az ünnepekre följártak Jeruzsalembe. Ezek hirdették, tanitották, ismertették a Megváltóról szóló jóslatokat és igy Isten végtelen bölcseségü intézkedésénél fogva, bár csak egy népet választott ki az ő szövetség birtokosául és letéteményese gyanánt, mégis ezen nép élete, elszóródása, raboskodása által a prófétáknak adott kinyilatkoztatást, közölte az egész világgal, a világ minden népével.

Az Ur születése alkalmával a római császár kezében volt egyesitve az egész világ uralma és ez uralom alatt a népek hosszas zavartalan békét élveztek, hogy a földi békében annál nyugodtabban legyen átalakitható az emberiség lelki élete és igy az Ur, bár még meg sem született, mégis elrendezte, elkészitette önmaga elfogadására az egész világot.

Négyezer évig tartott az emberiség bukása, négyezer évig

tartott, mig Isten ugy el tudta késziteni a világot a Megváltó elfogadására, hogy az képes legyen az ujabb és teljes isteni kinyilatkoztatást méltányolni, átérteni, lelkébe fogadni, és e négyezer év történetének emlékét ünnepli ma az anyaszentegyház.

Megmutattam nektek, mily mélységre sülyedt az emberiség. Adjunk tehát hálát Istennek, hogy minket e rut és lealacsonyitó tévelygésektől megmentett, erkölcsi érzékünket megujitotta, isteni ismeretünket tisztává és magasztossá tette. Adjunk hálát Istennek az ó szövetség szent atyáiért, kiket isteni gondviselésének eszközeiül használni kegyes volt. Tiszteljük e szentatyák emlékét, kik mint Istennek hü szolgái, oly fényesen, oly magasztosan töltötték be hivatásukat.

De egyuttal okuljunk is a hallottakból és ne engedjük, hogy előkészület nélkül virradjon fel reánk az Ur Jézus születésének fényes ünnepe. Ha Isten négyezer évig nevelte, oktatta az emberiséget, hogy méltóvá, alkalmassá legyen a Messiás elfogadására, bizonnyára vétkes könnyelmüség volna részünkről, ha mi nem készülnénk el az Ur eljövetelének méltó megünneplésére.

Az Urat megjelenésében az angyalok, a szegény pásztorok, a napkeleti bölcsek imádták elsőkül. Készitsük mi is tehát elő lelkünket, ugy hogy lakozzék abban az angyalok imádata, a pásztorok tiszta jámborsága, a napkeleti bölcsek készséges engedelmes akarata, hogy teljesitsük mindenben az Ur parancsait.

Imádjuk az Urat az angyalokkal, ki az ég dicsőségét a földre hozta és nekünk az Isten jóakaratát megszerezte, — járuljunk eléje tiszta, romlatlan szivvel vagy a bünbánattartásban hófejér köntösét visszaszerzett lélekkel, — szolgáljunk neki buzgón, teljesitsük parancsait, fogadjuk meg tanácsait, vessük alá akaratunkat akararatának, akkor bizonyára az Ur, ki meg nem vetette a barlangi jászoly szegénységét, fölkeresi a mi szivünket is, hogy ott állandó lakást vegyen és lelkünket az ő születése méltó ünneplése által ujjászülje, megigazulttá tegye. — Amen.

A mi Urunk, Istenünk és Üdvözitőnk

Jézus Krisztus test szerinti szü'etésének ünnepére.

Karácson első napja. Dec 25 Jan. 6.

Ez lesz nektek a jel: Találtok egy kisdedet pólyákba takarva és jászolyba fektetve. (Luk. 2 12)

Az angyalok énekétől viszhangzik ma e szent hajlék, a mennyeiektől tanulva énekelünk ma Istennek, az Ur Jézus születését ünnepeli az anyaszentegyház, az Ur hiv szolgáinak, az angyaloknak magasztos énekével zengedezzük ma: Dicsőség a magasságban Istennek és a földön békeség a jó akaratu embereknek.

Bételtek a jóslatok. Elkövetkezett az idők teljessége. Eljött az idő, melyben az Üdvözitőnek meg kellett születni. A világ feszült várakozással volt tele. Az emberiség lelkülete érezte, hogy ujjá kell, ujjá fog alkottatni. Várta honnan derül fel az igazság napja. És mig az egész világ egy földi értelemben nagy és hatalmas királyt várt a Messiásban, az Üdvözitő, a nemzetek várakozása, ki kezdettől megigértetett, szerényen, szegényül, észrevétlenül született a betlehemi barlang jászolában, mert már e földre érkeztében kénytelen volt érezni: hogy tulajdonába jöve, de övéi be nem fogadák őt. (Ján. 1. 11.)

Pedig az ó szövetségi szent iratok bizonysága szerint Isten teljesen elkészitette a világot az ő egyszülött Fiának elfogadására. Ismeretes volt az anya, a kitől születnie kellett, — a hely, melyet megjelenésével meg kellett szentelnie, — az idő melyben el kellett jönnie, — várta is őt mindenki, de a földi ember földi javakat remélt a Messiástól, hogyan ismerhette volna fel a szegény, megvetett, minden gyámolitást nélkülöző kisdedben a Megváltót.

De éppen az emberi nem megvesztegetett gondolkozás módjának megdöntése céljából oly körülmények között jelent meg az Ur, melyektől az ember irtózott, idegenkedett. Nem azt mondta az angyal a pásztoroknak: fényes palotában, kényelem és pompa

között keressétek az Urat, de a szegénységet az alázatosságot nevezte meg a barlangban és jászolyban, mint olyan jeleket, melyekről mindenkinek meg kell ismernie, hogy Jézusban a világ Üdvözitője és a megigért Messiás született e világra.

És valóban az Ur Jézus megváltói küldetését mi sem bizonyithatta volna jobban, mint

I. születésének alázatossága és szegénysége,

II. ezen eljövetelének csodálatos foganata következménye. Ezek lesznek beszédem tárgyai.

Megtestesült Istenség, felséges csecsemő! áraszd ki reánk, kik itt szent templomodban születésedet ünnepelni összejöttünk, arra fényt, mely körülragyogta az angyalokat, midőn a pásztoroknak születésedet hirdették, hogy annak világánál felvett tárgyunkat meghatóan és meggyőzőleg fejtegethessem és igy születésed körülményeiben mindnyájan fel ismerhessük isteni végtelen bölcseségedet és irgalmadat. Tőletek pedig kérek béketürő figyelmet.

I. A felséges, szent és dicső kisded, kinek ma születése napját ünnepeljük, mint e világ Megváltója már első szülőinknek megigértetett. Eljövetele a próféták által, időről időre mindig világosabban megjövendőltetett, ki lett fejtve. De ha ő az, kit Isten megigért, a próféták megjövendőltek, a világ várva várt, — ha ő az Isten egyszülött Fia, — ha ő a megtestesült Istenség, az ég és föld Ura, — hogy jelenhetett meg a legutolsó szegénységben és oly nagy alázatosságban?

Mit háborit ez meg titeket halandó emberek! Igaz, ő megigértetett e világnak, — igaz, hogy négyezer évig lett oda nevelve a világ, hogy őt elfogadhassa, de nem egyébként lett ő megigérve, hanem mint a világ megváltója, üdvözitője, a bün áldozata, az erények tanitója az erkölcsi rend helyre állitója. Ha tehát ő azért jött, hogy a bünt elitélje saját testében, hogy uj parancsokat adjon, melyek a világ észjárásával homlok egyenest ellenkeztek, jelenhetett-e meg világos dicsőségben pompában, avagy ép ellenkezőleg kellett, hogy már megjelenésének első pillanata is tanuságot tegyen küdetésének magas céljáról, az üdvözités nagy munkájáról.

Igen kedves hallgatóim, Isten végtelen bölcseségét illette, hogy az Ur Jézus e földre jövén Megváltónknak bizonyuljon nemcsak a keresztfán, de már a születése perczében is, hogy megmutassa, miszerint ő közbenjáró Isten és emberek között, ki az emberi nem büneinek büntetését viselvén, egyrészről a végtelen sérelemért végtelen elégtételt van hivatva nyujtani az Istennek, másrészről

pedig földi életének célja, hogy megzabolázza és megjobbitsa az emberekben a bün okozta rendetlenséget.

Ezért választotta az Ur születése percétől a szegénységet, az alázatosságot. Ő ugyanis eljött, hogy az emberek büneiért föláldozza magát és habár azt a keresztfán tette is teljessé, születésénél már elkezdte, mert lehet nagyobb áldozatot kivánni, mint azt, hogy az Isten mennyei dicsőségéből leszáll, emberré lesz nemcsak, de legutolsóvá az emberek között, kinek nincs hová fejét lehajtani. A bölcsőben kezdett el az Ur értünk penitencziát tartani és annak tartására minket oktatni. Sir ő szegény pólyái között, de mint sz. Bernárd mondja, nem ugy mint más gyermek, se nem azon okból, melyből más gyermek, -- sír ő szánakozásból és szeretetből. — sír,mert látja az emberi nem lelki vakságát, nagy nyomorát, — sír, hogy könnyeivel a bünt lemossa, eltörölje, — sír felettünk, kik önmagunk felelett sirni nem tudunk és nem akarunk.

Önmegtagadólag, mély alázatosság és szegénységben jelenik meg az Ur, hogy velünk ismertesse meg a föld javainak hiuságát, csalárdságát, semmiségét. Nem tetszik ez a hir, név, gazdagság, testi jólét és gyönyör után epedő embernek, ki örömét és boldogságát csak a föld javaiban keresi. De épp azért, az Ur Jézus saját alázatosságát szembe állitotta a világ kevélységével, haszonlesésével, — szegénységét a föld javai után vágyakodó telhetetlen kivánságunkkal, -- önmegtagadását, kényelemszeretetünk puhaságunkkal, mely a test rabjává teszi az embert.

Ha az Ur Jézus dicsőségben, gazdagságban és a föld gyönyörei között jelent volna meg, ugyan ki lett volna képes velünk megkedveltetni az alázatosságot? ki győzött volna meg minket arról, hogy a szegénység becsülendő, tiszteletet érdemlő állapot? ki lett volna elég hatalmas, hogy az önszeretet hangját elnémitsa bennünk és megtanitson az önmegtagadás gyakorlatára. Senki, soha. Ha az Üdvözitő királyi palotában jelenik meg, vigasztalhatta volna a világ a küzködő szegényeket, nem vették volna ők azt soha komolyan, soha sem győzte volna meg őket a világ arról, hogy a szegénység Istentől is meg nem vettetik.

Hirdetnék én nektek egy minden kényelem és gazdagságban duslakodó üdvözitőt és aztán lelketek üdvözitésére az ön sanyargatást ajánlanám, ugyan mit gondolnátok lelketekben? adnátok-e hitelt szavaimnak? Bizonyára nem.

De miután én ma nektek hirdetek egy szegény, nélkülözések között élő; segedelem, vagyon, hatalom, hirnév nélkül szüköl-ködő Üdvözitőt,— megmutatom őt nektek jászoly-bölcsőjében és rongy-pólyáiban, — mily méltán és mily törvényesen megróhatlak titeket,

kiket e világ javai, vagy az azok után való szertelen vágyakodás kevélyekké, irgalmatlanokká tett, kiket a test, annak gyönyörei és az önhaszonlesés rabbilincsekbe füzött.

Méltán fölhivhatlak titeket: ha ti hisztek az Ur Jézus Krisztusban, akkor fussatok a büntől, melynek ő születése perczétől áldozatává lett és mely őt mostan is lehet mondani, hogy ujolag keresztre feszíti, — ha imádjátok őt, mint a világ üdvözitőjét, tekintsétek szegénységét, hogy zabolázva legyen a föld javai után való telhetetlen vágyakozástok, — ha a világ tanitójának valljátok őt, lássátok önsanyargatását, melyet irántunk való szeretetből vállalt el és viselt türelmesen, hogy képesek legyünk kerülni a puhaságot, a föld gyönyöreit, melyek eltompitják a lelkiismeret szavát, elveszik a lélek szemevilágát.

Dicsőség a magasságban Istennek, igy énekeltek az angyalok. igen, Isten a földre szállván, dicsőségét fönnhagyta a magasságban, itt nem akart tündökleni, csak tanitani, nem akart hódolatot fogadni az emberektől, csak szenvedni az emberekért, hogy békességet szerezzen a földön minden jóakaratu embernek.

II. A te születésed Krisztus Istenünk, földerité a világra az isteni ismeret világosságát. Igy szól az egyház mai tropárja. dicséneke. Igen az Ur születése megtanitott, hogy ismerjük az Istent és ismerve az Istent ismerjük iránta való kötelességünket, és igy ismerjük célunkat, rendeltetésünket. Mily viszás volt az emberek isteni tisztelete a pogányságban, mennyire sülyedt az emberek erkölcsisége a hamis istenek imádása és utánzásában, azt csak nemrég ismertettem meg veletek. Az Ur bölcsőjénél e sok tévely mind eloszlott, mint a hogy a nap sugarai elkergetik a földet boritó ködöt. Megtudtuk, hogy az Isten tiszta lélek, kit lélekben kell imádni. Megtudtuk az Isten nemcsak végtelen bölcs, de végtelenül irgalmas is. Megtudtuk, hogy az Isten nemcsak igaz biránk, de atyánk is egyuttal, ki szeret bennünket és szeretetből egyszülött Fiát küldé el, hogy annak áldozata által ujjászülessünk, átalakuljunk, eredeti emberi méltóságunk ismeretébe és birtokába visszahelyeztessünk.

Megjelent Jézus, és kibékéltette az embert Istennel és önönmagával. Egy a lélek, mely éleszt, egy a reménység, mely táplál, egy a kebel, mely magához fogad, egy az akol, mely lakot ad mindnyájunknak, egy a pásztor, ki táplál és kormányoz mindnyájat. Egy Atyának gyermekei, egy birtok örökösei egy város polgárai, egy test tagjai lettünk Jézusban, vagyis az

Ur születése valóban elhozta a földre a békeséget, az elme, a sziv békeségét, melyet addig a világ nem ismert.

Ez az Ur Jézus születésének, alázatosságának, szegénységének eredménye.

Az Ur Jézus legelső imádói, a szegényt tanulatlan pásztorok, az angyal szavára elmennek Betlehembe, megtalálják ott a hirdetett kisdedet a jászolban. Nem ütköznek ők meg a szegénységen, sőt inkább vigasztalást meritenek abból. Addig talán zugólodtak, de már most nem nyitják panaszra ajkukat. Nem irigylik többé a jeruzsálemi gazdagok javait, hanem örömmel karolják fel a szegénységet, mely eddig csak bánatot, panaszt, zugolódást okozott. És ezt a jászoly-bölcső szegénysége okozta.

A szegénység, mint egy ismeretlen drágakő sárbakeverve élt az emberek között, de annak becsét senki sem ismerte. Birták azt az emberek akaratuk ellen is, de abból maguknak hasznot szerezni nem tudtak. Voltak szegények, de az volt boldogtalanságuk, hogy szegények voltak, kik égtek a gazdagság vágyától, kik visszaéltek a szegénységgel. De mióta az Ur Jézus a szegénységet választotta osztályrészül, voltak és vannak szegények kiket szegénységök megszentel, boldogit és üdvözit, kik azt akarva választják életsorsul maguknak. Jertek tehát Betlehembe, kiket az élet terhe lesujt, nézzétek az édes Jézus szegénységét, lássátok nélkülözéseit és törüljétek le könnyeiteket. A ti veszteségtek nem oly nagy mint az Uré volt, mert ő végtelen dicsőséget hagyott oda, hogy végtelen szegény legyen érettünk, ti pedig ha elvesztitek e föld javait, ő vigasztalást ád itten, dicső jutalmat majd a mennyekben.

A csillag rendkivüli megjelenése által figyelmessé téve és azáltal vezéreltetve megjelennek az Ur bölcsője mellett a napkeleti bölcsek is, ajándékokat mutatnak az Üdvözitőnek, hódolnak előtte és az Ur bizonyára kedvesen fogadta tiszteletöket, ajándékukat, mert ha kedves Isten előtt az ő nevében türelemmel viselt szegénység, nem kevésbbé kedves a földi nagyok és hatalmasok alázatossága hódolata. A Jézus bölcsőjénél egyaránt boldogok a szegény pásztorok és a gazdag napkeleti bölcsek, mert e szegény bölcsőnek az a csodálatos ereje volt, és van ma is, hogy a tanulatlan pásztorok értelmesekké, a bölcsek pedig alázatos, engedelmes szolgáivá lettek az Urnak.

A pásztorok a föld szegényeiből arra lettek kiválasztva, hogy első apostolai hirdetői legyenek az Üdvözitőnek, de nemkülönben a bölcsek példájában is látjuk, hogy a gazdagság meghajlik a szegénység előtt, a hatalom alázatossá lesz az alázatosság előtt. Mindkettő csodálatos, emberileg felfoghatatlan és csak az

isteni kegyelem ereje által érthető jelenség, hogyan lehessen tisztelni a szegénységet, annak ki fényben és pompában él, hogyan lehessen megvetni a föld javait annak, ki egész életében küzd a szükséggel.

Ez volt az Ur alázatosságának gyümölcse. Igy akarta megtörni az emberek kevélységét. Az első bün a kevélység volt, melyet ez emberek elkövettek, — az első erénynek az alázatosságnak kellett lenni, melyet az Ur e földön tanitani és megkedveltetni akart. Ez mutatja legjobban, hogy a szegény és alázatos kisded az Ur küldöttje, a világ várakozása, a nemzetek reménye, ki eljött kijavitani azt, mit a bün elrontott és ott kezdte el az orvoslást, honnan a romlás, a betegség, a földi nyomor kezdődött.

Igy teljesült az angyalok énekének második része, igy jött le a földre a békeség minden ember számára, kiket Isten jóakaratánál fogva felkeresett, hogy meggyógyitson. Keserü, kelletlen volt az orvosság, hogy tehát azt velünk megkedveltesse, önmaga izlelte meg először. Kevélyek voltunk, ő tehát alázatosságban jelent meg, csak a földért, annak javaiért éltünk, azokban, azok által akartunk boldogulni, ő tehát szegénységben, lehet mondani nyomorban jelent meg, hogy mint sz. Ágoston mondja, a föld javaiban ne keressük a boldogságot és a föld szenvedései miatt ne legyünk boldogtalanok.

Az Ur Jézus szegénysége az, mely letörli a szenvedők könnyeit, bezárja a panaszra emelt ajkakat, megfékezi az emberi ész tulságos okoskodásait, a sziv kevélységét és elbizakodottságát, vagyis megszerzi az ember lelkének a békeség, a nyugalom, a boldogság érzetét.

Ha velünk valaki jót tesz, kénytelenek vagyunk érezni, hogy az ily embertársnak adósaivá válunk, kinek hálával és alkalomadtán hasonló, jó cselekedettel tartozunk, ha pedig valaki saját kárával, saját szenvedése és érdekének megtagadásával tesz jót, az ily magasztos erényt megbámuljuk és elismerjük, hogy kellőleg azt meghálálni, bármily készség mellett nem lehet.

Már pedig ily jótevőnk nekünk az Ur Jézus. Neki nem volt szüksége reánk. Ha az egész emberi nemzet elvész, azért Isten dicsősége csorbát nem szenved, boldogsága meg nem fogyatkozik és ő mégis nemcsak megváltott minket irgalomból, de megváltotott saját élete árán, szenvedése önmegtagadása által, mert szeretett minket.

Mi tehát a mi kötelességünk. Meghálálni a vett jót és a mennyire erőnktől függ, mindent megtenni, hogy az ő szenvedése

bennünk jó gyümölcsöt teremjen. A napkeleti bölcsök az Urnak aranyat, tömjént és mirrhát hoztak ajándékul, — a pásztorok tiszta szivvel imádták őt és én hiszem, hogy szegénysége és elhagyatottságában megvigasztalta Jézust, az ő hitök és imádásuk. Ezzel tartozunk mi is a Megváltónak.

Valljuk őt Megváltónknak, Istenünknek, Urunknak, — Urunknak, ki minket teremtett, fenntart és saját vére, szenvedése által kiváltott az ördög szolgaságából. Valljuk őt Megváltónknak, ki eljött, hogy minket ismét a mennyország fiaivá, az ég javainak örököseivé tegyen. Valljuk őt Istenünknek, ki végtelen bölcsesége által üdvünket biztositotta, lelkünk életét megmentette és szeretete által ujjáalakitotta. Megalázodott és megigazult lelketek édes illata lengje körül az Ur bölcsőjét, ez lesz neki a legkedvesebb tömjénfüst. Ez lesz teljes kárpótlása a nélkülözések és szenvedéseknek, melyeknek magát érettünk kitette. Ha ő érettünk kész volt isteni dicsőségét odahagyni, hagyjuk oda mi ma őérette a világot és annak csalfa dicsőségét és mutassuk be neki áldozatul lelkünket és ő mint az üdvösség és mennyei boldogság kiapadhatlan kutforrása megáldja és megszenteli azt és képessé teszi az örök üdv elnyerésére. — Ámen.

A legszentebb Istenszülő ünnepére.

(Karácson-második napja.)

Heródes látván, hogy kijátszatott a bölcsektől, igen megharaguvék, és elküldvén megöleté mind a gyermekeket, kik Betlehemben és annak egész környékén valának. (Máté 2 16.)

Azok között, kiknek nevét a szentirás, az Úr Jézus születését elbeszélve, emliti van Heródes Judea királya is, kiről a mai evangeliom szól. Elterjedt Jerusalemben a napkeleti bölcsek megérkezése, kérdezősködése folytán a hir, hogy az Úr Jézus, a megigért Messiás megszületett. Az irástudók és farizeusok megkérdeztetvén, minden habozás nélkül kijelentik, hogy a Messiásnak Betlehemben kell születni, mert igy van az megirva.

Megháborodék Herodes és vele egész Jerusálem e váratlan esemény hirére, és ők kik tudták ismerték a törvényt, kik folyton a Messiás eljövetelét hirdették, most midőn bekövetkezett a nagy esemény, nem tudnak örülni. Titkos félelem szállja meg őket. A hatalom birtokában, ebben helyezték éltök egész reménységét. Kétségbeesés között tudnak csak gondolni arra, hogy a Messiás eljövetele lerontja az ő hatalmukat. Mint a tengeri madarok a vihar közelgését, megérezték ők is a reájok közeledő pusztulást. És vajjon megtértek-e?

Korántsem. Ők Isten akarata ellenére is a hatalomban akartak maradni és a kegyetlen Heródes, a helyett, hogy alávetné magát az Isten gondviselő akaratának, hogy földi királyságát ne kelljen féltenie, elhatározza, hogy megöleti Jézust, kioltja a Messiás életét, azt az életet, melyet Isten évezredeken át előre megigért, melyet akaratának teljesülésére alkotott.

Az isteni akarat ellen hiábavaló az ember akarata. Heródes dühöngött, ezreket gyilkoltatott meg, az Úr megmenekült. Mily nagy ellentét! A napkeleti bölcsek csak homályos sejtelem által vezéreltetve messziről jönnek imádni a Megváltót, — Heró-

des és vele Jeruzsalem üldözi, halálra keresi a nemzetek várakozását. Isten meghivta évezredekkel előre a betlehemi bölcsőhöz a a zsidó nemzetet, az ellenáll, — a pogányság sötétségében élők pedig méltóknak találtattak, hogy hódolatukat, imádásukat bemutassák az Urnak. A napkeleti bölcsek keresték Jézust, hogy imádhassák, - Heródes kereste, hogy üldözhesse, hogy vétkezhessék ellene. A napkeleti bölcsek az igazi keresztény érzelmek példaadói, — Heródes az istentelen világi érzelmek tüköre.

Elmélkedjünk ma e két példáról. tanuljunk az Ur Jézus születésének történetéből és meggyőződhetünk abból, hogy

I. Isten ellen élni, egyet jelent a romlással, mig

II. Isten akaratát követve öröm és boldogság fog kisérni utainkon. Ezek lesznek beszédem tárgyai. Figyeljetek.

I. A világ bölcsesége, okoskodása a legtöbbször ellensége az Istennek, de viszont az Isten is ellenemond a világ romlottságának, mint a szentirásban mondja: Elvesztem a bölcsek bölcseségét és az okosak okosságát megvetem. (I. Kor. 1.19.) és ismét ugyanazon helyen mondja: Nem tette-e bolonddá Isten e világ bölcseségét. Fölemelkedik a gonosz az Isten ellen, és az Ur megszégyeniti őt, — háborut visel az Isten ellen, Isten megveti őt, — szemmivé akarná tenni az Istent, az Isten pedig lerontja, megsemmisiti törekvéseiket.

Igy akarta megsemmisiteni Isten végzését Heródes, megakarta öletni a Messiást, de az Ur megszégyenitette őt, mindent elkövetett, de azért Isten akaratát le nem ronthatta. Hizelgéssel, vette körül a bölcseket, tettetett buzgósággal kérdezte a megjejelent csillag idejét, azt mondá, hogy ő is készül imádni Jézust, kész volt minden csalfaságra, de midőn látta, hogy ravaszsága célt nem ért, kitört belőle egész vadságában a gonosz lelkület. Vérrel, — gyilkolással tölt meg egy egész tartományt. Nagyravágyása, képmutatóvá, kegyetlenné, gyilkossá, Isten üldözőjévé tette őt.

Most is vannak ily természetü emberek, keresztényeknek nevezik magukat, de gonoszabbak a hitetleneknél, kik ha saját hasznukról, előnyükről, kényelmökről, személyes érdekökről van szó se hitet, se törvényt nem ismernek, irgalmat, kegyelmet nem tudnak érezni, az önzés elnémitja lelkiismeretöket. De valamint Heródesnek, ugy az ő követőinek is ellene áll az Isten. Megengedi, hogy vétket kövessenek el a bünösök, mert a szabad aka-

ratot nem akarja lerontani az embernek, — eltüri, hogy a vétekkel beszennyezzók lelköket, megöljék örök üdvösségöket, de hogy célhoz jussanak azt meg nem engedi.

Heródes is vért ontott. A kiontott ártatlan vér örökké ellene kiált, lelkéhez tapadt, elvette nyugalmát és neve örökké gyülöletes lesz az emberek előtt, mert igaz az mit Jób pátriárka mondott az Istenről e szavakkal: Ő bölcs szivében és hatalmas erejében; kiállott ellene, és volt békesége? (Jób. 9.4.) Az önzés megöli a lelki életet az emberben. Az ilyenek csak magukat szeretik, mások érdemeit el nem ismerik, mindent maguknak tulajdonitanak, senkit sem szeretnek és viszont őket sem szereti senki, nyughatatlanság és békétlenség az ő kenyerők, mert nincs bölcseség nincs okosság, nincs tanács az Ur ellen. (Péld. 21.30.) Mondja a szentirás.

Heródes, hogy Jézust elveszitse, gyilkosságot követ el, ugy hogy a mai evangeliom szavai szerint, a mint Jeremiás próféta megjövendölte: Szózat hallatszik Rómában, sok sirás és jajgatás; Rákel siratja fiait, és nem akar megvigasztaltatni, mert nincsenek. És mégis e borzasztó kegyetlenségben nemcsak el nem veszett az Ur, de eljövete általánosan tudva lett az emberek között. Igy tud Isten bölcsesége az emberek gonoszsága által is magának dicsőséget szerezni. Augusztus római császár büszkesége által lett elrendelve a népösszeirás és e tény vezérelte az Istenszülő Máriát Betlehembe, — Heródes kegyetlensége üldözte az Urat, igy lett köztudomásu, hogy a Messiás Betlehemben megszületett. Nem rontja le Isten a bünös ember szabadakaratát és mégis bölcsesége által ugy rendezi a világot, hogy a bün is csak a bünöst veszíti el, de nem csorbitja meg az ő dicsőségét, sokszor pedig elő is mozditja.

Azt mondja az Ur: Itéletre jöttem én e világra, hogy a kik nem látnak, lássanak és a kik látnak, vakok legyenek. (Ján. 9.39) És valóban teljesedésbe is mentek e kimondott sz. igék. A bálványozó pogányság lelki vakságában foganatosabb volt az Isten kegyelme, mint az izraelitáknál, napkeletről három bölcs jön imádni és látni az Urat, az igaz isteni tisztelet központjában pedig a megátalkodottság nem akarja felismerni az Üdvözitőt. Igy vonja magához Isten az idegeneket, a háladatlan örökösöket pedig megveti és a lelki vakságban elveszni engedi.

Igy lett a zsidók romlása a pogányok fölemelése, az ő

megátalkodottságuk a pogányok megtéritésének egyik eszközévé, az ő gyülöletük az Ur Jézus eljövetelének hirdetőjévé.

Más nemzetek Istenben való gazdagsága minket szegénységgel és inséggel borit be. Ha mi a hittel visszaélünk, a hit el nem vész, de elhagy minket, háladatosabb lelkeket keres és mi elveszünk.

Előzzük meg tehát e veszélyt, és legyünk hü követői a hit világitó szövétnekének. Istenben és Istennél van az örök békeség és nyugalom bölcsesége, a világ bölcsesége háborgós viharteljes tenger, melyen lehetetlen nyugalmat élvezni és biztos az elmerülés. Az evangeliomi bölcseség utján keressük az Istent és nem önmagunkat, keressük azt mi Istené és nem a mi a miénk, mert ha csak magunkért fogunk élni, megtalálhatjuk önmagunkat, de ezzel együtt a bünt, a zürzavart a békétlenséget, a romlást is, mig, ha Istenért fogunk élni, feltaláljuk őt az élet utain és Istenben feltaláljuk saját boldogságunkat is. Az Ur Jézus az alázatosság engedelmesség, és önmegtagadás utját mutatta meg nekünk már születésében is, mint olyat, mely egyedül vezet Istenhez. Lépjünk tehát mi is ez erények utjára és itt öröm, boldogság fog reánk várni.

II. A napkeleti bölcsek látván a megjelent csillagot az egen, nem tanakodnak, nem vetekednek, hanem kész odaadó alázatossággal elhagyják az őket környező fényt, pompát és kényelmet, örömmel vállalkoznak az ut kellemetlenségei és terheinek elviselésére, édes érzelmek között indulnak Betlehembe, mert egyedüli vágyuk az volt, hogy lássák a született megváltót. Ez vigasztalta, ez erősitette őket az ut fáradalmai között.

Megjelent nekünk is a hitnek fénylő szövétneke. Jézus szent kegyelme hiv minket és kész Istenhez vezetni. De ha mi vonakrodunk, lehet, hogy megvonja tőlünk világosságát és háladatosabbra árasztja ki jóvoltát. Vigyázzunk tehát, hogy az Ur kegyes szavaira minden mentegetődzés és hátrálás nélkül indokoljunk, annál is inkább, mert mint ar. sz. sz. János mondja: könnyü követni a malaszt buzditásait, mikor az semmibe sem kerül, könnyü engedelmeskedni az isteni sugallatnak, mikor abban semmi világi érdek nem gátol. Hát mi csak ily könnyü szerrel, minden küzdelem nélkül óhajtanánk Istenhez jutni? Ha lehet igy, jó, de ha nem lehet, Istenért és az ő bizhatásáért, ha a szükség ugy kivánja, minden áldozatra készeknek kell lennünk. Istenért a legkedvesebb gyönyört és örömet is el kell hagynunk, a legszorosabb világi kapcsokat is el kell tépnünk, sőt szükség esetén életünket is készséggel fel kell áldoz-

nunk. Egyszóval le kell győzni önmagunkat, mert e nélkül nincs lelki tisztaság, az Isten országába pedig semmi tisztátalan be nem mehet.

A világi bölcseség szereti velünk álnokul elhitetni, hogy mindezek fölülmulják erőnket és igy ellankasztja a szivünkben felébredt buzgó érzelmeket, hidegekké, tunyákká, érzéketlenekké tesz üdvünkre nézve. Ha világi dolgokról, földi haszonról van szó, akkor az embernek semmi sem lehetetlen, de Istenért, a lelki üdvösségért már szereti az ember magát gyengének, erőtlennek, lehetetlennek tudni, pedig a lelki életért való küzdelemben az Isten önmaga segit, vezet, oktat, erősit, hogy annál biztosabban czélt érhessünk. Ha az ég felé törekedünk, ugy látszik, mintha néha néha Isten magunkra hagyna, az ut nehéz, tövises, akadályokkal van tele, de mindezek mellett sem szabad csüggednünk, csak bizalommal eltelve bátran haladjunk előre és biztos a siker. Legyünk állhatatosak mint Ábrahám, remélve reméljünk.

Mert hasztalan hizelkednék magának valaki azzal, hogy az Istent és az ő utait fáradság nélkül is feltalálhatja. A győzőnek adom az élet koronáját mondja az irás. Az örök üdvösség keresése is áldozatokat kiván és minél többe telt az nekünk, annál biztosabb a siker, bátorságosabb a feltalált ösvény. Szép példát adtak e részben a napkeleti bölcsek. Buzgóan, remélve, az ellenvetésekre nem hallgatva, haladtak utjokon és buzgalmuk nem maradt gyümölcstelen. Ezért mondja Isten a Bölcseség könyvének első versében: Jó gondolkozásban legyetek az Ur felől, és szivetek egyenességében keressétek őt, mert azok találják meg, kik nem kisértik őt, és azoknak jelen meg, kik benne hisznek. Valljuk meg tehát Istent bátran a bölcsekkel, kik nem figyeltek a gunyos sértő észrevételekre, sem Heródes indulatjára, igy ti is mint a bölcsek legyőzitek a világ álnokságát, ha hitetek szerint élni, beszélni és tenni dicsőségnek fogjátok tartani.

Nem háborodtak meg a bölcsek az Ur Jézus szegénységén, alázatosságán sem, de sőt éppen e jelben ismerik fel benne a Megváltót, a világ üdvözitőjét. Belátják, hogy a kit imádnak az nem földi, hanem mennyei király, ki nem rajtuk, hanem bennök akar uralkodni, ki tőlük azt kivánja, hogy valamint ő elhagyta az égi dicsőséget és szenvedett érettünk, ugy mi is ne akarjunk az égbe másként, mint a szenvedések utján feljutni. Ily erős hittel kell nekünk is eltelni és tántorithatlanul állani Jézus mellett, ha a szegény jászolyban látjuk őt vagy a kinos keresztfán, mert a mi szivünk királya az, ugy e lenézett állapotban, mint mennyei dicsőségében.

A bölcsek hódolatuk jeléül ajándékot adnak a született Messiásnak, aranyat, tömjént és mirrhát. Tömjént, mely magát az Istent illeti, ezzel megtisztelték Istenségét, mirrhát, melylyel az emberi testet szokták bebalzsamozni és igy a feloszlástól megoltalmazni, ezzel megbecsülték emberségét, végül aranyat, melyet mint közönséges adót fizetünk a fejedelmeknek, ezzel elismerték fejedelmi, királyi méltóságát. Igy tehát a bölcsek már ajándékuk által is megvallották, hogy a kit imádni jöttek, az Isten és ember egy személyben és a mindenség királya.

Ha mi is Istenhez akarunk jutni, nekünk is áldozatra kész lélekkel kell hozzá közeledni és nemcsak szándékban, de tettel is megvallani hitünket. Ajándékot vár és kiván az Isten tőlünk is és nem egyebet, hanem tömjént, mirrhát és aranyat, Tömjént az Ur Jézus Istenségének, sz. Gergely magyarázata szerint a mi imáink buzgóságában, — mirrhát testünk sanyargatása és őszinte bünbánattartásunkban,— aranyat a mi jó cselekedeteinkben. Ez ajándékok által bizonyithatjuk be Istennek, hogy mi nemcsak szóval, de szivvel, lélekkel, tettek által bizonyitva vagyunk az ő hiv szolgái.

Igen édeseim, imádság az, mi megnyitja nekünk az eget, imádság az a létra, melyen az Istenhez emelkedhetünk és melyen által az Isten leszáll hozzánk, imádság az a kulcs, mely megnyitja az Isten kincses kamaráját számunkra, hogy abból bőségesen részesüljünk, imádság nélkül nem lehet el a hit, és imádság táplálja azt bennünk. Legyünk tehát buzgóak az imában. De kössük össze azt az önmegtagadás gyakorlatával. A bőjt, a magány, a munka, az erős bánat, a sziv gyötrődése és töredelme, a test vágyainak megfékezése szükséges, ha a lélek uralmát biztositani akarjuk. Csak ha a testet az ő kivánságaival megfeszitjük, akkor leszünk méltók az Ur keresztjének áldásaira. Ha igy megtisztitjuk testünket, az ima által fölmagasztasulttá emeljük lelkünket, akkor bizonnyára lelkünk fogékony lesz a jó cselekedetekre is és buzgóak leszünk a testi és lelki irgalmassági tettek gyakorlásában, vagyis képesek leszünk tetteinket aranytisztaságban mutatni be az Istennek, hogy bünbocsánatban részesüljünk, vagyis elnyerjük Isten utain a lelki békét és boldogságot.

Ezekben igyekeztem előttetek kifejteni, mily álnok és csalárd a világ okossága, és minden külső látszat ellenére mennyire felemel, mennyire boldogit az evangeliomi tanitás, vagyis Heródes és a napkeleti bölcsek példájából láttuk, hogy akár a világ, akár az evangeliom utján halad az ember, okvetlenül fog találkozni éle-

tében az Isten kezével, csakhogy mig az a napkeleti bölcseket megáldotta, Heródest meg verte, épp ugy megáldja az alázatos, engedelmes, önmegtagadó lelkületet és megbünteti a kevélységet, a megátalkodottságot, az önzést, az élvhajhászatot.

Szabad akaratunknál fogva szabadon választhatunk e két ut közől. Élet és halál, romlás és áldás, menny és pokol között kell választanunk. Bizonnyára senki sem akar elveszni, a választás nem nehéz és ti bizonnyára a napkeleti bölcsek utján haladva Jézus felé szándékoztok haladni.

Adjon Isten e szent elhatározáshoz erőt, kitartást. mert csak a ki mindvégig hü marad, az fog üdvözülni. Az Ur Jézus azért jött, hogy tanitson minket, tanuljuk meg tehát mindjárt születése történetéből, hogy nincs bölcseség az Isten bölcsesége felett.

Kerüljük tehát e világ álbölcseségét, vagyis tegyünk nyilvánosan bizonyságot arról, hogy nem ismerünk más tudományt, más vezért, más utmutatót ez életre, csak az evangeliomot, mely minden bölcseségnek és boldogságnak alapja, Mondjuk el sz. Pál apostollal: *nem véltem közöttetek valamit tudni, hanem csak Jézus Krisztust és pedig a megfeszitettet.* (I. Kór. 2. 2.) Ez a bölcseség, ez a tudomány meg fog minket világositani, meg fog minket szentelni, tökéletessé tesz e földön és örökké boldogokká a mennyekben. — Amen.

Szent István első vértanu és fődiakonus ünnepére.

(Karácson harmadnapja.)

Melyik prófétát nem üldözték atyáitok? Megölték azokat, kik amaz Igaznak eljövetelét hirdették, kinek ti most árulói és gyilkosai voltatok. (Ap. Czel. 6. 52)

Az áldott Jézus megjelenvén itt a földön a bünösök iránt mindenkor kegyes es béketürő volt, ő volt a megtestesült szelidség és maga a béketűrő szeretet. De mindazonáltal midőn a farizeusokkal és irástudókkal állott szembe, szent haragra gyuladván éles és szigoru szavakkal fedte és dorgálta őket, mint olyanokat, kik az Isten hivó szavát mindenkor megvetik, a gondviselés ellen zugolódnak, azt megitélik, intézkedései ellen tusakodnak, a szentléleknek ellene állanak, megjobbulni, magukba szállani, Istenhez térni nem akarnak.

A gyülölet, melylyel emiatt Jézust a farizeusuk üldözték, örökségül maradt az Ur tanitványaira is és ezek közül az első áldozat sz. István fődiakonus volt. E szent férfiu teljes vala szentlélekkel, nagy csodák által dicsőitette meg őt az Isten, a zsidók vitatkoztak vele, de legyőzni nem tudták, miért vad gyülölettel eltelve, mint Isten káromlót bevádolták őt. És sz. István az itélőszék előtt állván, a szentlélek által negvilágosittatva, az Ur Jézus példája szerint a farizeusok és irástudókat megfedte, szemökre hányá hitetlensegöket és szivök keménységét. Nem rettentette őt meg a hatalom, nem a halál, ellenségei ellőtt is teljesitette az Ur akaratát, hirdette a Megváltót, megfeddette a bünösöket.

Mit gondoltok, ha sz. István ma élne, itt e szent helyen megjelenne, ha itt minden egyesnek szemére hányná büneit, ha nyilvánosan megróná hibáit, vajjon másképen bánnának-e vele? Ha meg sem ölnék őt az emberek, de bizonyára gyülölettel telnék meg a legnagyobb résznek szive, nem a megtérésre a megjobbulásra, hanem a bosszuállásra gondolnának.

Igen, mert az emberek nem szeretik a feddést sem adni sem venni. Szeretnek mást megitélni, de hogy hibáját szemébe mondják, hogy lelki állapotának veszélyes voltára figyelmeztetnék, odáig a felebaráti szeretetben nem tudnak emelkedni. Viszont, ha megfeddetnek, azt nem fogadják szivesen, még az Isten igéjét hirdető paptól is megkivánják, hogy ne szégyenitse meg őket önérzetökben. Pedig feddés nélkül nincs önismeret, önismeret nélkül nincs megtérés, megtérés nélkül nincs bünbocsánat.

Kötelességünk tehát

I. a feddést keresztényi szeretettel gyakorolni,

II. azt másoktól szivesen elfogadni. Sz. István példáján okulva elmélkedjünk ma ezekről. Figyeljetek.

I. Midőn az Ur Izaiás prófétát elküldé, hogy hirdesse a népnek az ő akaratát igy szóla hozzá: Kiálts, meg ne szünj, mint a harsona, emeld föl szódat és hirdesd népemnek az ő vétkeit. (Izai. 58. 1.) És valóban a próféta, bárha üldözést kinzást volt is kénytelen szenvedni, az Ur parancsát hiven teljesitette. Nem azt kereste mi tetszik az embereknek, nem félt a hatalmasok szavától, nem rettent meg a reárohanó boszutól, de mindenkor hirdette a népnek az ő vétkeit.

Isten az ő hatalmát itt e földön emberek által gyakorolja és mint sz. Pál apostol tanitja: nincs hatalmasság, hanem csak az Istentől, a melyek pedig vannak az Istentől rendeltettek. (Róm. 13. 1.) Minden hatalom tehát, mely emberek kezében van, tulajdonkép az Istené és az emberek tartoznak azt Isten akarata, szándéka szerint felhasználni. De vajjon igy tesznek-e az emberek? Éppen nem. A hatalmat, melyet Isten kezökbe ad, teljesen magukénak tartják és azt nem Isten akarata szerint, nem embertársaik javára, hanem csakis saját földi hasznuk, érdekök szolgálatára forditják.

Az ily elöljárók, az ily hatalommal felruházott emberek aztán nem azt nézik, ki érdemes a feddésre, kit kell büntetniök és kit jutalmazniok, nekiek a hatalom csak arra való, hogy megfeddjék, megbüntettessék azt, ki nem szolgálja érdekeiket, ellenben hogy büntetlenséget biztositsanak mindenkinek ki velők tart, ki az ő földi javukat előmozditja.

Igy válik aztán a pap, hanyaggá hivatala betöltésében, a — a biró megvesztegethetővé, — az elöljáró személyválogatóvá. Pedig jaj az ily embereknek. Isten nem hagyhatja boszulatlanul hatalmának megrontását. El jön a számadás ideje és a méltatlan

szolgák, kik Istennek, az ő Uroknak akaratát figyelmen kivül hagyták, bizonnyal érezni fogják Isten büntető kezét.

Sz. Istvánt Isten meghivta, hogy az egyházosak papja legyen, hogy hirdesse a megfeszitett Názáreti Jézust, és ő nem tartotta kicsinynek hivatalát, nem nézte le a kevés részt, melyet Isten neki az ő hatalmából juttatott, de bebizonyitotta, hogy a legkisebb tisztség is lelkiismeretesen betöltve Istennek dicsőséget, az embereknek üdvöt, jólétet szerezhet, mert ő nem magáért, hanem Istenért élt, mert ő tudta, hogy az Isten őt nem önmagáért, hanem saját dicsőségéért és az emberek üdvéért tette az egyház szolgájává, elöljárójává és épp azért ő, bárha hallgatással nemcsak életét menthette volna meg, de földi jólétet is biztosithatott volna magának, fölemelte szavát, hirdette a népnek az ő vétkeit és igy teljesitette az Ur parancsát.

Ily hüséggel kell teljesiteni, minden elöljárónak, minden családfőnek az ő kötelességeit. Gyakorolni kell a feddést, felfedni a gonoszt, büntetni a hibát, mert más különben lehetetlen hogy az emberiség megromlott erkölcsi érzéke mellett az Isten ügye hatalma veszendőbe ne menjen.

De ha kötelessége ez az elöljáróknak, mint Isten hatalma birtokosainak, nem kevésbé kötelessége a feddés, az intés minden kereszténynek a felebaráti szeretet parancsánál fogva.

Az emberek semmit sem szeretnek, annyira, mint mást megitélni, megszólani, más sejtett hibáit, nyilvánosságra hozni, azt gondolván, hogy igy másban megtagadva az erkölcsi tökéletességet, annyival bátrabban élhessenek bünös szenvedélyeik és szokásaiknak. Pedig más büne soha sem lesz mentsége a te büneidnek, más rosz példája, téged meg nem ment az élkárhozástól, mig ellenkezőleg, ha te felebarátodat szeretettel intve, feddve, megtériteđ, ha őt visszaviszed az Ur Jézushoz, kit bünei által elhagyott, megbocsáttatnak a te büneid is megigazulást szerzesz tenlelkednek is mert sz. Jakab apostol bizonyság tétele szerint: H a k i k ö z ö l e t e k e l t é v e d a z i g a z s á g t ó l é s v a l a k i ő t m e g t é r i t i, t u d j a m e g, h o g y a z k i m e g t é r i t i a b ü n ö s t u t j á n a k t é v e l y g é s é b ő l, m e g s z a b a d i t j a a n n a k l e l k é t a h a l á l t ó l, é s b ü n e i s o k a s á g á t e l t a k a r j a. (Jak. 5. 20.)

Ha szép és nemes tettet követ el az, ki az éhezőnek ételt ád, a ki a nyomorultat megsegiti, bizonyára még becsesebb, Isten előtt még kedvesebb az, ha valaki megtériti a bünöst keresztényi szeretetből származó fedéssel, intéssel, dorgálással.

Pedig ez lehet mondani a legkevésbé van gyakorlatban a

keresztények között. Ha valaki hibát követ el a községben, alig telik el egy két nap, már tudja az egész falu apraja nagyja, csak az nem a kiről éppen szó van. Megtámadja valaki embertársa becsületét, titoktartást fogadkozva széltében hirdetik az emberek a rágalmat, szemben hizelkednek a megrágalmazottnak, háta mögött elitélik és nincs senki, ki őt figyelmeztetné, mily rutul visszaélnek nevével, mily keményen elitélik őt, mily nagyitva hirdetik esetleges botlásait.

A valódi felebaráti szeretet ily esetekben azt kivánja, hogy menj felebarátodhoz, mond meg neki szemébe, hogy hibája közbotrányt okozott, avagy világositsd fel őt a becsületét rontó álhirekről, akkor megmutatod, hogy valóban szereted felebarátodat, hogy nem örülsz romlásán, hogy kész vagy neki a megtérésben segiteni. Attól félsz talán, hogy vissza leszesz utasitva, lehet, de ha szándékod tiszta, fáradságod nem lesz hiábavaló, Isten fölirja azt az élet könyvében, de felebarátod is, habár titkolja is, szivében megbecsül és előbb utóbb beismeri, hogy valóban jót tettél vele.

Gyakoroljátok tehát a feddést, a tanitást, legelső sorban ti elöljárók, szülők, gazdák, mert Isten helyett az ő hatalmával és az ő parancsából kötelességtek azt tenni, de gyakoroljátok azt mindnyájan felebaráti szeretetből, mint az irgalmasság lelki cselekedetét, hogy bünbocsánatot szerezzetek ugy magatoknak, mint felebarátotoknak is.

II. De ha kötelességünk a bünöst inteni, feddeni, nem kevésbbé kötelességünk az intést és feddést szivesen hallgatni, fogadni.

A ki szereti a fegyelmet, szereti a tudományt; aki pedig gyülöli a feddést, esztelen. (Péld. 12. 1.) mondja a szentlélek. Sajnos, de az emberek legnagyobb része esztelen akar inkább maradni, semhogy a feddést, az igazmondást szeretni tudná. Nem szeretik az emberek az igazat hallani, felboszankodnak arra, éppen azért mert igaz az, holott azt szeretnék, bárcsak igaz ne volna, bántja őket a dorgálás, a fenyités. Nem bánják, ha más untig van is dorgálva, csak ők ne. Reájuk még a pap is figyelemmel legyen oktatásaiban, hogy hibáik fel bolygatva ne legyenek, dulnak fulnak, hogy a pap nekiek mindig csak elszomoritó és leverő igazságokat tud mondani és nem akar hazudni, hogy vágyaik szerint büneikben megvigasztaltassanak.

Pedig feddő igazság nélkül nem lehet tiszta önismeret ez pedig oly szükséges, mint az Isten ismerete. Önismeretre, bárha keserü is az, csak az igazmondás vezethet, ennek van arra a leg-

nagyobb ereje. Mert ha mi folytonosan tanulmányoznánk is magunkat, mégis mások nélkül sok hibát jóváhagynánk önmagunkban. mivel, ha be is látjuk hibáinkat, természeti hajlamainknál fogva, szépitgetjük, mentegetjük azokat és nem igen szeretjük szemünkre vetni gonoszságainkat. Szükséges tehát üdvünk érdekében, hogy mondják meg nekünk mások hibáinkat, melyeket mi elrejteni eltitkolni szeretnénk. Hallgassuk meg alázatos készséggel mások figyelmeztetését, mint a hogyan szivesen veszi a beteg, ha az orvos megismerteti őt betegsége természetével, és köszönettel veszi a gyógyszert, ha éppen izetlen vagy keserü is az.

Hasonlóan kedvesen kell vennünk, ha az igazmondó, mint lelki orvos, izetlen is előttünk észrevételeivel, mert ő gyógyitja lelkünket, rendezi életünket, megjobbitja viseletünket. Sokszor egy igazságos nyilatkozat elegendő arra, hogy mi egy bünös szokást elhagyjunk. Az igaz szót nem akarni hallani, vagy csak szépitve eltakarva akarni hallani, azt kivánni, hogy a mi abban reánk nézve, sérelmes, a mi testünk vágyaival ellenkezik az abból kihagyassék és csak azt halljuk, mi abból kedvező és kellemes reánk nézve, ez hibás veszedelmes és megvesztegetett gondolkozás és óhaj.

Vajha mindnyájuknak volnának oly jó barátaink, kik az igazat minden álnokság nélkül mondanák el nekünk, ugy minden gonoszságunk gyökével orvosolva lenne. De fájdalom a mai müveltnek nevezett és ferdén nevelt világban az igazmondás igen ritka, azt a világ itélete szerint csak ügyetlen és tanulatlan emberek gyakorolják. Kimondják az emberek az igazat, csakhogy hátad megett, nem neked, hanem másoknak, kiket az nem illetne. Neked csak szépet, kedveset mondanak, koszoruba szedve hazudnak előtted. Megmondják milyennek kellene lenned, de nem azt, hogy milyen vagy. És az emberi hiuság és gyarlóság könnyen hitelt ád az ilyen álnok dicséreteknek. Hiu az ember és ennél fogva könnyen elhisz magáról minden jót. Nincs ember, ki ország-kormányzásra képesnek ne hinné magát. Hiu az ember és épp azért igazságosan és veszély nélkül nem dicsérhető. Elbizakodottá teszi őt az, hogy már mástól is hallja azt, mit eddig csak szive rejtekében mer önmagának el el mondani. Igy a dicséret őt aztán kevélylyé és elbizakodottá teszi és ezáltal elveszti jó tetteinek igaz érdemét és jutalmát.

A hizelgés számtalan lelki veszedelem okozója. A mi hizeleg, az rendesen elámit, megcsal minket. Szeressük tehát a minket feddő, korholó igazságot és pedig annál inkább szeressük azt, minél inkább irtózik attól önszeretetünk, mert a Példabeszédek könyvének tanitása szerint: Jobbak a szeretőtől vett

sebek, mint a gyülölő álnok csókjai. (Péld. 27. 6.) Igaz, hogy az igazság, mely minket fedd, keserü és izetlen, de annak hirdetése is nehéz és nem kedvos. Távoztassuk el tehát mindazt, mi az igazság hirdetőinek terhét sulyosbitaná. Őrizkedjünk hogy a mi kényességünk, be ne zárja ajkukat, hogy tulzó ildomosság kivánása által el ne kedvetlenitsük őket és egészben el ne tompitsuk buzgóságuk éles metsző, de üdvös fegyverét.

Mert nincs szükségesebb, mint a veszélyben levőnek felderiteni helyzetét, ki minden baj és veszélyen kivül képzeli önmagát, annak megmondani, mennyire téved és mily közel van a végveszedelemhez. Szükséges egy embert meginteni a rendetlenség miatt, mely az ő házánál történik. Szükséges egy leányzót, egy asszonyt figyelmeztetni a hirekre, melyek róla keringenek. Szükséges szemére vetni a botrányokat annak, ki azokat okozza, habár azt senki sem szereti is hallani.

Mi futunk az igazság elől és ugy tekintjük azt, mint üldözést és ha akaratunk ellen is a lelkiismeret az igazságnak pártját fogja, felháborodunk, feltámadunk ellene, vádoljuk azokat, kik azt szemünk elé teszik, mintha az ilyenek készakarva sérelmet okoznának nekünk. Sőt néha gyülöljük az igazságot éppen azért, mert az igazság. Ha az, mit szemünkre vetnek, kevésbé volna igaz a mi boszankodásunk is csekélyebb volna, de mivel a dolog igazabb, mintsem mi szeretnők, de sőt oly igaz, hogy azt nem is tagadhatjuk, azért oly rendkivüli haragunk és bosszuságunk. És ez nem csak a föld hatalmasainak hibája, hanem közös az minden embernél. Sokszor, kik az erkölcs dolgában igen szigoruak, saját hibáikra nézve a legmakacsabbak. Vannak, kik buzgók, ájtatosak, de hibáikért az intést elfogadni nem akarják.

Egy jó szivü feddőnek szavai megtartják lelkünket, ha azt szivesen fogadjuk, mig az ámitónak szavai örök kárhozatba, halálba taszitanak. Szeressük tehát az igazságot, mely előnkbe tárja botlásainkat. Feledjük a mi jót tettünk, de hibáink mindenkor szemeink előtt legyenek, hogy el nem bizakodván éppen büneinkből készüljön a gyógyír, mely lelkünket meggyógyitja, üdvözültté teszi.

Ákáb Izraël gonosz királya mielőtt hadba ment volna, megkérdezte a hamis prófétákat, mi vár reá e hadjáratban, győzelem vagy vereség. A hamis próféták, mind győzelmet igértek a királynak. Jozafát Juda királya mégis az igaz Isten prófétájától óhajtott jóslatot kérni és arra azt mondá Ákáb: Maradt egy férfiu, ki által megkérdhetjük az Urat; de én

gyülölöm őt, mert nekem nem jövendől jót, hanem gonoszat. (3. Kir. 22. 8.)

Nekünk is harczolni kell e földön a lelki üdvösségért. Ha valamit tennünk kell, mielőtt elhatároznánk magunkat, harczra kél bennünk a jó szándék a gonosz szenvedélylyel. Ámde az emberek a legtöbbször legyőzik magukban a jó szándékot, gyülölik a lelkiismeret szavát, mert az nem tud nekik a sok bün miatt soha megnyugtatót mondani, és bárha elismerik is, hogy az Ur szól hozzánk annak szava által, még sem tisztelik azt meg, kivetik lelkökből és igy Ákáb sorsát. a csufos és nyomorult véget, az örök kárhozatot ki nem kerülhetik.

Legyünk mi tehát sz. Istvánnak, kinek ma emlékét tiszteljük követői tettel és szóval. Hirdessük kitartóan és készséggel az igazságot és annak kimondásától semmi világi érdek vissza ne tartson. Igaz, hogy sokszor nagy nehézséggel, élet veszélylyel jár az, de Isten el nem hagy. Ő maga az igazság és azokat, kik az igazságot kedvelik és hirdetik el nem hagyhatja. Az ő oltalma és védelme alatt, ha le is győzetik a test, a lélek soha leigázva nem lesz, mert az örökévaló Igazság megtartja az ő akaratának hirdetőit.

De hallgassuk is jó kedvvel a feddő igazságot, és ne engedjük, hogy az önszeretet által megcsalatva, gyülölni tanuljuk meg azokat, kik nekünk az Ur akaratát hirdetik. És ha mindig csak roszat, mindig csak feddő korholó szót vagyunk is kénytelenek hallani, akkor sem szabad bedugnunk füleinket, de be kell ismernünk, hogy eltévelyedtünk, az Ur utjáról eltántorodtunk és igy, ha valaki figyelmeztet, azt az Ur küldöttének kell elismernünk és iránta őszinte hálával tartoznunk.

Igy ismerhetjük meg csak, minők vagyunk mi, minő az Isten akarata és mit kell tennünk, hogy azt teljesitve, örökké boldogok lehessünk. — Amen.

Karácson utáni vasárnapra.

Tudtul adom nektek, hogy az evangeliom, melyet hirdettem, nem emberi tanitmány; mert én sem embertől vettem vagy tanultam azt, hanem Jézus Krisztus kijelentése által. (Gal. 1. 11.)

Az Ur Jézus Krisztus e földön megjelenvén, már születése percétől fogva tanitott és a bölcsek hódolatának bemutatása alkalmából már kijelentette Isten, hogy a betlehemi kisded azért született, azért jött e világra, hogy a világnak tanitója, megváltója és királya legyen. A mai nappal bezárja az egyház a karácson ünnepét, az Ur Jézus Krisztus születésének emlékére rendelt ünnepek sorozatát, méltó tehát mintegy visszatekinteni, kötelességünk az átélt ünnepek tanuságát levonni, ma az a feladat vár reánk, hogy a lefolyt ünnepkörből kivegyük az egész év folyamára a megszivlelendő részeket, melyekről megfeledkeznünk egy percre sem szabad.

A karácsont megelőzőleg megemlékeztünk azokról, kik az Ur Jézust előre hirdették és azokról, kiktől testileg mint ember származott. Az ünnepen magán imádattal bámultuk az Ur szegénységében nyilvánuló végtelen bölcseséget és irgalmat. Az ünnep után tiszteltük a boldogságos Szüzet, az Istenszülőt, tiszteltük az első vértanu emlékét, mig ma azon szentekről emlékezünk meg, kik az Urat földi életében környezték, t. i. megemlékeztünk a bold. Szüz szüleiről Ivakim és Annáról, sz. Józsefről az Ur nevelő atyjáról és sz. Jakab apostolról az Ur Jézus rokonáról, ki mint első jerusálemi püspök vértanu halállal halt meg.

Vagyis az ünnepek során tanitotta az egyház, hogy az Ur Jézus kezdettől, a világ teremtésétől fogva előre lett hirdetve, hogy a nemzetség, melyből származnia kellett már régtől ki lett választva és a nemzetek között megőrizve, hogy az Üdvözitőnek az ő hivatásánál fogva szegénységben kellett születni és mindjárt megmutatta az egyház, hogy az Ur Jézus születése nekünk a bol-

dogságos Szüzben hatalmas pártfogót adott, hogy a kevély elbizakodott zsidóságból és a pogányok kiről vértanukat tett, kik az erényesség tökéletességével tündöklöttek, kik emberi ésszel felfoghatatlan módon szenvedve boldogok voltak és megvettetve, dicsőségtől ragyogtak.

Igen mert az Ur Jézus, mint Isten Fia, isteni tanitást hozott e földre, melyre igen méltán mondta sz. Pál apostol, hogy nem emberi tanitmány, hanem az Istentől adott kinyilatkoztatás. Ezt akarom ma én is nektek megértelmezni, bebizonyitani és szólani fogok hozzátok, lelketekbe akarom vésni, hogy

I. a kereszténység isteni eredetü, mely a tiszta igazság és szentség jellegével bir, és épp azért

II. kötelességünk azt követni és védelmezni. Figyeljetek!

I. Hogy az ember saját rendeltetésének megfeleljen, czélját elérje, erre okvetlenül szüksége van arra, hogy e czélt, e rendeltetést ismerje és az ahhoz vezető eszközök rendelkezésére álljanak. Hogy miben áll az emberi tökéletesség, hogy az a valódi ember, ki szenvedélyeinek indulatainak parancsolni tud és le nem tér az erény utjáról semmi földi érdekért, azt már tudták az ókor pogány bölcsei is. De az ő egész tökéletességöknek nem volt alapja, mert az nem az isteni félelmen és tiszteleten alapult, mert ők erényesek akartak lenni, de nem istenért, hanem önmagukért. Természetes, hogy igy egész igyekezetük meghiusult emberi tökéletességet el nem nyerték.

Egyedül a kereszténység tanitása volt képes és egyedül az képes jelenleg és mindörökké tökéletessé tenni az embert, midőn tanitotta és tanitja, hogy az Isten Urunk, de Atyánk is, Biránk, de testvérünk is, Teremtőnk, de megváltónk is, ki fölöttébb szereti az emberi nemet és azt kivánja, hogy mi is szeretetből tartsuk meg az ő parancsait és ne csupán szolgai, szivnélküli rettegés és félelemből.

E tanitást hozta le nekünk Jézus az égből és e tanitást értelmezte meg nekünk szelid egyszerüségben a betlehemi jászolban és teljes magasztosságában a sz. kereszt oltárán, midőn önmagát adá váltságul mindnyájunkért. E tanitás által mintegy azt mondá Jézus az embereknek, ti nem tudtatok eddig más czélt csak a magatok javát, hasznát, érdekét és épp azért boldogtalanok voltatok, ime én megmutatom nektek a ti rendeltetésteket, az a ti éltetek célja, éljetek Istenért és Istennek, ez lesz az az ut, melyen megnyeritek boldogságtokat, melyen haladva küz-

delmetek nem lesz hiábavaló, hanem örök jutalmat ad nektek, mert csak én leszek a ti legfőbb jutalmatok, de megsegitelek titeket, kipótolom erőtöket, erőtök leszek az erőtlenségben, hogy érettem, az én dicsőségemre és általam elérjétek a tökéletességet.

Ezt tanitja a keresztény kath. hittudomány és ez nem emberi tanitmány, mert ezt az Istenember Jézus Krisztus nyilatkoztatta ki és tanitotta élte minden perczével a bölcsőtől a kereszthalálig. Hogy e tanitás tökéletesit és boldogit az természetes, mert hisz azt Isten nem emberek által, de saját egyszülött Fia által tanitotta. Elküldötte Isten a prófétákat, évezredekkel előre hirdette az ő Fiának eljövetelét, de midőn elérkezett az idők teljessége, elérkezett vele együtt a teljes tökéletes isteni tudomány, melyet, hogy az emberekkel közöltessék, nem bizta Isten emberekre, de önmaga közölt az emberekkel, hirdetett a világnak.

Nem lehet tehát, hogy még e tanitásnál valaha tökéletesebb, teljesebb ismeret legyen az ember sajátjává, mert hisz képtelenség el is gondolni, hogy Isten ne közölte volna velünk mindazt, mit üdvösségünk, rendeltetésünk elérésére tudnunk kell.

És valóban a keresztény kath. hittudomány, kibékélteti az embert Istennel, önmagával és a világgal és képessé teszi, hogy már itt e földön, lehet mondani angyali életet éljen.

Kibékit Istennel az Ur Jézus bölcsőjénél hirdetett tan, mert megmutatja, hogy az Isten maga a végtelen szeretet, ki a végtelen sérelemért, melylyel illette őt a bün, egyszülött Fia által végtelen elégtételt adatott és vett magának, ugy hogy bárha igazságos is megbocsáthatja büneinket az Ur Jézus érdemeiért, csak arra méltókká tegyük magunkat. Kibékit önmagunkkal, mert erőt ad arra, hogy legyőzzük bünös szenvedélyeinket, hogy kerüljük a világot és annak örömeit, hogy a szenvedésben örömet, a gyötrelmek között élvezetet érezzünk. Kibékit felebarátunkkal, mert tanitja, hogy Isten közös Atyánk, mi neki mindnyájan gyermekei és igy egymás között testvérek vagyunk, hogy egymást Istenért és Istenben szeretni és tisztelni tartozunk, hogy mindegyikünk java szent Isten előtt és annak megsértését Isten büntetlenül nem hagyja, az üldözötteknek pártját fogja, az üldözőt megbünteti.

Hogy eme Istentől a világnak adott magasztos ajándék, e tanitás képes tökéletessé és boldoggá tenni az embert, élőpéldákkal megmutatták a szentek. Kiket látunk az Ur Jézus bölcsőjénél? Ott van először is a boldogságos anya, az Istenszülő szüz, ki önmagáról mondá, ime mostantól fogva boldognak hirdet engem

minden nemzedék, kit a sz. irás a szép szeretet anyjának nevez, bárha kebelét át is járták a fájdalmak tőrei. Ott van a tisztaság példányképe sz. József, az igaz ájtatosság és isteni félelem tanitója, ki boldog, mert engedelmeskedhetik az Isten titokteljes végzésének. Ott vannak a tudatlan, de tiszta életü szegény, de erényekben gazdag pásztorok. Ott vannak a bölcsek, kiknek a gazdagság meg nem rontotta alázatosságukat. És ha már az Ur bölcsőjénél ily magasztos erényeket látunk csoportosulni, van-e szó, melylyel eléggé képes volnék magasztalni sz. István első vértanu hitbuzgóságát, ellenségszeretetét, sz. Jakab Apostol vértanuságát, és az ő vérükből kikelt ezer és ezer szent dicső erényeit? És ezt mind az a tan hozta létre, mely a betlehemi jászolban az Ur Jézussal jött e világra és a sz. keresztről áradt ki az egész emberiségre.

Igen kedves hallgatóim, isteni a mi tudományunk, mert Isten hozta azt e földre, mert Isten tanitotta azt saját ajkaival és méginkább tetteivel, mert Istenhez vezet és igy fölemel, mert boldogit, tökéletesit e földön, hogy örök jutalomban, az Isten teljes birásában részesitsen a másik életben.

II. Az Isten eme nagy ajándékaival szemben, mi már mostan a mi kötelességünk. Örömmel és áhitattal kell felkarolnunk e nyert magasztos tanitást, követnünk kell annak utmutatásait és megvédeni azt minden méltatlan támadástól.

Legelső sorban át kell alakitani szivünket. Ki kell onnan tépni a rosz szenvedélyek minden gyökerét, meg kell szivünket puhitani a bünbánattartás keménysége szigorusága által és beleplántálni az isteni hit, remény és szeretet erényeit, hogy igy teljesen Istennek és Istenért tudjunk élni.

De nem elég csak bensőnket átalakitani, kötelességünk még hitünket, reményünket, isteni szeretetünket nyilvánosan meg is vallani, mert habár igaz is az, hogy a sziv vallásossága alapja a külső isteni tiszteletnek, de viszont igaz az is, hogy a külső isteni tiszteletben való buzgóság növeli szivünk ájtatosságát, éleszti isteni szeretetünket, tettre serkenti akaratunkat.

A helyes vallásos élet, vagyis az Isten tisztelete és parancsainak betöltése a belső és külső isteni tisztelet együttmüködésében áll és e tisztelet oly szoros és elodázhatlan kötelességünk, hogy azt el nem hanyagolhatjuk anélkül, hogy azért ugy Isten mint emberek előtt felelősséggel ne tartoznánk, mert az Isten azért rendelte el a külső isteni tiszteletet, hogy annak teljesitése neki dicsőséget, nekünk pedig üdvösséget hozzon. Valamint külsőképen, ugy belsőképen is meg kell

magunkat ismertetnünk, kik vagyunk. A keresztségben az Isten fiaivá, az anyaszentegyház tagjaivá leszünk, be kell azt tetteinkkel is igazolni, igy másoknak utmutatást adni, istenitiszteletünk által másokra is vonzólag hatni. A kiket az Isten hatalomba helyezett, kötelességük azt az istenitisztelet gyarapitására használni, mit ha elmulasztanak, szigoru számadásra vonja őket az Isten, kitől van minden hatalom.

Szent a mi hitünk és isteni tiszteletünk Mestere, szent tehát az önmaga is és mégis hányan vannak, kik dícsőségnek tartják, ha e tan szentséges titkokról pajkosan, tréfa között könynyelmüen fecsegnek? Szép és magasztos a mi istenitiszteletünk, de hányan vannak, kik benne mi szépet sem akarnak látni, és hidegen hallgatják azt, vagy tudákoskodva teljesen el is hanyagolják azt. Gunyosan beszélnek az egyház ájtatosságairól. Ha azokban visszaélés történik, azt nagyobbitva hiresztelvén, kárhoztatják magát az istenitiszteletet, mintha egyes emberek gonoszsága miatt, az mi magában véve szent és magasztos, az istenitisztelet megszünnék szent és magasztosnak maradni.

Az anyaszentegyház édes tejével sok hálátlan is táplálkozik, de azért ebből nem az következik, hogy e szent táplálék rosz, hanem igen is roszak azok, kik a vett jótéteményekkel viszszaélnek. Sokan irigylik az anyaszentegyház fényét, gazdagságát, szép szabadságát és azt akarnák, hogy az egyház ma is oly rabszolga módra lenne tartva, mint volt a pogányok között. Az ilyenek aztán örvendenek ha az anyaszentegyház kisebbittetik, hisz erőszakolt okoskodásaikkal ők is kicsinylik azt. E tekintetből valamint minden szót, ugy minden rosz könyvet is felkarolnak, azt ujongva, gyönyörrel olvassák hirdetik. Az ilyenek a Sátán munkatársai; kik a tiszta buza közé konkolyt vetnek, hogy megrontsák a hivők keblének vallásos érzelmeit.

Kerüljétek az ilyenek társaságát, nehogy ti is velök tévelyegni kezdjetek. Vonjátok el magatokat az ily gonosz lelkületü emberektől, ha pedig állapot, sors helyzet hozzájok köt, mint az édes Jézusnak felvértezett hive, el ne hallgass semmit, mi Mesteredet, Véredet sérti. Támadjon bár reád az egész társaság, nevezzenek bolondnak, esztelennek, tudatlan, miveletlennek, hitedért tántorithatlan kitarthatlan kitartással állj ki, mert mindenkor és bármily áldozattal kötelessége egy gyermeknek szülőit védelmezni, kötelessége egy alattvalónak törvényes fejedelme becsületeért sikra szállani, kötelessége egy katholikusnak hitét és vallását védeni oltalmazni a pártütők ellen, kik azt ócsárolni merészlik. E kötelezettségtől semmi emberi tekintet fel nem menthet,

mentségül fel nem hozható, mert Isten előtt be nem vétetik, mert nemcsak az árulója hitének, ki arról rágalmat és hazugságot beszél, hanem az is, ki annak igazságát, szentségét, midőn megtámadtatik, meg nem védelmezi. Épp azért kötelességünk nemcsak akkor, ha az áldozatba nem kerül, de ha veszélylyel járna is hitünket megvallani és megvédeni, bármily körülmények között is tartsuk dicsőségnek, hogy isteni tudományt birunk örökségben.

Az egyháznak mindig voltak és vannak ellenségei, mert hisz a sátán soha sem alszik, de mindenkor körüljár keresvén, kit veszitsen el; de az egyház tulajdon fiai között soha sem volt annyi hálátlan, annyi tékozló fiu, annyi áruló Júdás, mint a mostani időkben. Ha valamikor, most elmondhatja az egyház Jeremiás siralmainak szavával: Azért sirok én és megáradtak szemeim, mert távol van tőlem a vigasztaló, ki lelkemet éleszsze; az én fiaim elvesztek. (Jer. sir. 1. 16) De azért Isten az ő bölcs gondviselése szerint megengedi bár, hogy botrányok történjenek, meg nem engedi, hogy a romlás teljes legyen, — megengedi hogy elveszszenek a gonoszok, de megőrzi az egyházat, melyet saját vérével szerzett és tett dicsőségessé.

A jerusalemi tudós, de gőgős irástudók helyett elvitte a gondviselés az Úr bölcsőjéhez a tudatlan, de alázatos pásztorokat, — Heródes helyett a napkeleti bölcseket, Heródes és az irástudók elvesztek, — az Úr és az ő tanitása él és élni fog örökkó, azok megszégyenültek, Jézus bölcsője pedig dicsőséggel volt közül övezve, és dicsőség környezi őt a földön és az égben most és mindörökké.

Az Úr Jézus bölcsőjénél megjelentek a bölcsek és ajándékokat mutatva be hódoltak a megjelent Isten-embernek, — ti megünnepeltétek az Ur Jézus születésének emlékét, ti is eljöttetek az ő bölcsőjéhez. Hiszem, hogy nem jöttetek hozzá ajándék nélkül, hanem elhoztátok szivetek, lelketek szent érzeményeit a hitet, reményt és szeretetet, hogy bemutassátok azt az isteni kisdednek. Én mint az egyház szolgája az Úrnak hozott ajándékot viszonozni óhajtom és az Úr születésének emlékéül adom nektek mai szent beszédem tartalmát.

Nem szabad nektek ker. hallgatóim, soha egy perczre sem felednetek, hogy az evangeliom, mely e helyről van nektek hirdetve, nem emberi tanitmány, hanem az Istentől kinyilatkoztatott tanitás, mely itt e földön tökéletesit, boldogit, holtunk után pedig üdvözit és épp azért követni, megvallani, megvédeni kötelessége azt minden hivőnek.

Ezt adom én nektek emlékül, ezt tartsátok folyton emlé-

ketekben és akkor az Úr bölcsője által ujjá fog születni a ti lelketek is.

Az emberek általán úgy megszokták már, hogy a nap világitsa meg a nappalt, a hold az éjjelt, hogy el sem tudják képzelni, mi lenne akkor, ha a nap és hold elvesznének, pedig csak akkor lennének képesek kellőleg méltányolni azon jótéteményeket, melyeket Isten nekik a nap és hold működése által nyujt. Igy vannak az emberek általán a kereszténységgel is. Elterjedt az, telve van vele a világ, az emberiség közérzülete és annak erkölcsi hatása mindenkire kiterjed kivétel nélkül, ki e tanok tudomásával bir, és épp azért, mert lehet mondani ugy részesül az emberiség a kereszténység áldásaiban, hogy annak tudatára sem ébred, nem tisztelik úgy az anyaszentegyházat, mint kellene, nem hálásak iránta úgy, mint talán lennének máskülönben.

Azért akartam én ma figyelmeteket az egyház isteni eredetére és az egyház iránti kötelmeitekre felhivni. Legyünk mi tehát Istennek igaz tisztelői, hitünknek hű védői. Érzékenyek vagyunk mi becsületünkre, miért ne lennének azok vallásunkra, a melyet vallunk? Ha azokat, kik hozzánk tartoznak, becsmérelni nem engedjük, ne engedjük sérteni hitünket sem, mert ez jelöli meg az utat, melyen haladva, itt e földön nyugodtakká, túl ez életen pedig végnélkül boldogokká leszünk. Ámen.

A mi Urunk Jézus Krisztus körülmetélése
és
nagy sz. Vazul püspök ünnepére
Jan. 1.—Jan. 13.

Minekutána elteltanyolczadnap, hogy körülmetéltessék a gyermek, hivaték az ő neve Jézusnak, mikép az angyaltól neveztetett, mielőtt méhben fogantatott.
(Luk. 2.21.)

A mai ünnepet lehetne az Úr Jézus névünnepének is mondani, mert mai napon vette fel ama nevet, melyet számára az angyal által még fogantatása előtt kijelölt az isteni kinyilatkoztatás. Igen e mai nap teljesen kifejti az Úr isteni küldetését, midőn egyrészről Jézusnak azaz megváltónak, szabadítónak, neveztetik, másrészről bűn nélkül a bűnös emberek közé áll és testére veszi a körülmetélésben a bűnösség jelét, a megváltás szükségességének bizonyitékat és igy megmutatja, hogy benne egyesült a megváltó Isten és a megváltandó ember, a Teremtő és az eredeti méltóságából kiesett ember.

Kettő az, mi a mai ünnep alkalmául szolgáló eseményben figyelmünket felkölti, először, hogy az Úr Jézus, ki azért jött, hogy az ó-szövetséget megszüntesse és egy ujat kössön, mégis az ószövetségi törvény parancsának engedelmeskedve, annak külső jelét a körülmetélésben elfogadja, másodszor, hogy Jézusnak neveztetik, mely értelme által nagy és magasztos, de kiváltképen jelentőségteljes azért, mert e név lett számára kijelölve már fogantatásának hirüladásakor.

E kettőt kell nekünk ma megérteni, e két irányban kell felismernünk az isteni bölcseség utait, mert hisz az Úr Jézus egész élete, annak minden mozzanata érettünk lett, üdvünkért vitetett véghez és épp azért a mai ünnep kettős eseménye is üdvünkért lett Istentől elrendelve, egyrészt, hogy az Úr előkészittessék megváltói hivatására, másrészt, hogy eljövetele az emberek között hirdetve legyen.

Lássuk tehát mit kell tudnunk:

I. Jézus körülmetélésének titkáról,

II. az ő szentséges nevéről Mig ezeket előttetek kifejtem, figyeljetek.

I. Hogy a bűn által okozott sérelemért Istennek elégtétel legyen adva, arra kellett, hogy ki azt magára vállalja, szenvedni, meghalni legyen képes, de egyúttal véghetetlen nagy lévén a sérelem, véghetetlen nagy érdemeket tudjon Istennek bemutatni, mert az üdvözitő gondviselés rendjében a keresztfa és a halál volt kiválasztva a megváltás eszközeiül.

Ezért kellett Istennek emberré lenni, hogy szenvedni, meghalni tudjon és szenvedése által mint Isten Istennek végtelen elégtételt tudjon szolgáltatni. Az Úr Jézus születése által testünk közösségébe lépett, de e test szent, szeplőtelen, az emberi természet, a bűn átkától érintetlen volt, mert az eredeti bűn terhe nélkül fogantatott és született, kellett tehát, hogy ne csak szenvedésképes legyen, de kellett még, hogy mint ember a bűnösök, a megváltandók sorába legyen iktatva. Ezért jelent meg ma Jézus a templomban, hogy velünk ne csak mint emberekkel, de mint bűnösökkel is közösséget vállaljon, hogy a bűnösségnek és igy a megigazulás szükségességének jelét magára vegye, elfogadja.

Az egész ó-szövetség a megváltandók számára lett Istentől kötve, fenntartva, hirdetve, ma Jézus, midőn az ó-szövetség jelét felveszi, a megváltandók sorába lép, az emberiség, a bűnös emberiség tagjává lesz, hogy az emberiségért magát feláldozhassa, hogy a megváltandók egyik társává lévén, áldozatul adja magát és pedig kedvesen fogadott áldozatul társaiért, kiket társaiul választott, irgalomból meg nem vetett, de testvéreiül fogadott. Igen, mert bármily szent is és tisztaságos Jézus szemé lyében a körülmetélés, mindazonáltal cáfolhatlan igazság marad az, hogy a körülmetélés Isten rendeléséből a bűnös megigazulásának jele, jelképe és pecséte volt, miért is mihelyt Jézus e jelet elfogadta, habár bűnös nem is volt, de mégis mint közbenjáró Isten és ember, az igazság és a bűn között, a bűnösök jelét viselé és igy alkalmassá lett arra, hogy a bűn átkát viselje, azért bűnhődjék, azért az Isten haragját megengesztelje. Azért mondja a próféta: Mi mindnyájan, mint a juhok, eltévelyedtünk, kiki az ő útjára térült; és az Úr ő reá tette mindnyájunk gonoszságát. (Izai. 53.6) Igen, mert ő arra vállalkozott a bűn jelének elfogadásával, mert őt a mi gonoszságunk elboritotta, mert ő reá állott, hogy bűnösnek látszassék, tehát az Atya úgy fog vele bánni mint bűnössel és halálra a keresztnek halálára fogja őt adni.

Most jelent meg Jézus először az Ő mennyei Atyja előtt és már most is mint bűnös ember jelent meg ottan, viselvén a bűn jelét, ruháját, mert habár az Úr születésénél fogva ember volt is, de még eddig semmi sem volt benne a természeten kivül, mi

őt az emberekhez csatolná. Az ő megtestesülése a szentlélek munkája, fogantatása, születése csodálatos, mert a bűn terhe nélkül történt. Mindez távol tartotta őt a bűn legkisebb látszatától is. De a mai napon, mint sz. Bernárd mondja, a mint aláveti magát Jézus az ó-szövetségi törvény parancsának, ama törvény parancsának, mely csak a bűnösökért rendeltetett, világosan a bűnösök közé áll, a bűnösökkel közösséget vállal és igy teljesen azon állapotba helyezi magát, melyben kellett lennie, hogy áldozatul adhassa magát a mennyei Atya igazságos megengesztelésére.

Ma kezdődik a mi megváltásunk, ma folyt legelső ízben üdvünkért az uj szövetség bárányának vére, ma lett megszerkesztve a kötelezvény, melylyel Jézus az egész megváltás véghez vitelére kötelezte magát, midőn az apostol szavai szerint tulajdon vére által meghintve ment be a szentek szentjébe. (Izid. 9.12) Vérrel, ártatlan vérrel kellett lemosni a bűnnek szenyjét és e vér ma kezd el folyni, örvendj tehát bűnös, mert nem lehet már messze szabadulásod napja sem.

De ne gondold hogy szabadulásod neked semmibe sem kerül? Mert habár Jézus szenved is éretted, ha le is fizeti helyetted adósságodat, azon adósságtól, melylyel e végtelen jótéteményért neki tartozol, fel nem mentett, fel nem ment, hanem, miután ő saját vérén vett meg téged, megkivánja, hogy légy te egészen az övé és szolgálj neki hittel, reménynyel és szeretettel. Ha Jézus engedelmességből felvette a testi körülmetélést, mi az ő példáját követve vigyük véghez szivünkön a körülmetélést, nem késsel tett körülmetéléssel a testi bűnös rész elvetésével, hanem irtsuk ki onnan a szenvedélyeket, tépjük el a bűn kötelékeit, hogy eltemettetvén ővele a keresztségben, vagyis a keresztség az uj szövetség első szentsége által meghalván a világnak, támadjon fel bennünk az uj ember, az Isten hatalmának hite által és legyünk a jó cselekedetek követőivé és így Krisztus méltó társaivá, testvéreivé, mert máskép nem lehet részünk az Úr Jézus országában.

Ma kezdődik megváltásunk, ma kezdjük el mi is a buzgó együttműködést az Úr Jézussal. Ő mindent megtesz érettünk, tegyünk meg mi mindent ő érette. Az ő segitsége el nem marad, utunkon el nem hagy, de velünk jön, hogy ellenségeinket legyőzze és üdvünket biztositsa.

Ma áztatják és megszentelik a földet megváltásunk első vércsöpjei, induljunk e nyomok után, igaz, hogy a keresztfához vezetnek azok, de a mennyországba az út csak a kálvária tetejéről vezet. Tövises talán és rögös odáig az út, de visszarettennünk nem szabad. Erőtlenségünket Isten kipótolja és ez útra talizmánul egy

nagy kincset, Jézus szent nevét adta, miről, hogy mit kell tudnunk, kifejtem beszédem második részében.

II. Az Úr Jézus Krisztus minden törvényszerzők legnagyobbika, itt e földön élvén nemcsak szóval, de talán még inkább tettel tanított és ama magasztos tanok gyakorlati alkalmazását nekünk saját életének fénylő és tanulságos példájával ajánlotta. Az Úr élete tehát egy előkép a mi számunkra, melyet követnünk kell és ha el akarjuk vele nyerni a jutalmat, ő vele és szerinte kell élnünk, nyomdokait kell követnünk, úgy kell szeretnünk Istent, felebarátainkat és lelkünk üdvét, mint szerette ő mennyei Atyját, az embereket és a lelkek üdvösségét.

De ha Jézus élete nekünk előképül adatott, hogy azt kövessük, ugy sincs igyekezetünkben a jelszó, melyet mindig szem előtt kell tartanunk, mely egész hivatásunkat kell, hogy emlékünkbe idézze, nem lehet más, mint az Úr Jézus szentséges neve. Igen mert e név figyelmeztet minket Isten bölcseségére, jóságára, szeretetére, igazságosságára, nemcsak, de egyúttal oly erővel is bir, hogy Isten igazságosságát megengesztelje és részünkre az Atya teljes kegyelmét, irgalmát kiérdemelje.

A világ üdvözitőjének Isten választotta nevét, midőn az angyal mondá Máriának: Ime méhedben fogansz és fiat szülsz és az ő nevét Jézusnak hivod. (Luk. 1.31.) Jézusnak nevét sokan viselték már előtte, de senki ezen névnek oly teljes értelemben meg nem felelt, mint ő. Jézus neve ugyanis héber nyelven üdvözitőt, szabaditót jelent, mert mint az angyal mondá: mert ő szabaditja meg népét bűneitől. (Máté 1.21.) E név tehát, melyet a bold. szűz Mária isteni kinyilatkoztatás után választott az ő egyszülött Fiának, jelentette az Úr egész hivatását, földi életének czélját. A betlehemi jászolban született és ma az Úr templomában körülmetélt kisded, azért jött, hogy ő megszabaditsa a népet a bűntől, úgy hogy lemossa a bűnt és erőt adjon a bűn ellen való harczra, hogy így megszabaduljunk a lelki haláltól és az ördög uralmától, kinek a bűn miatt volt uralma a halál által a világon. Vagyis a kisded, kinek ma az emberiség üdveért vére folyt, valóban szabaditója, Jézusa az emberiségnek.

Nagy név ez és csak az Isten lehetett annak szerzője, mert csakis az Isten ösmeri e névnek teljes értelmét, jelentőségét, mi csak e név erejét, hatalmát, dicsőségét ismerjük annak müveiben és eredményeiben. Méltán tanitja tehát sz. Pál apostol, hogy senki sem mondhatja: Úr Jézus! hanem csak a Szentlélek által (I Kor. 12.3.) azaz, senki sem folyamodhatik az Úr Jézus nevé-

nek teljes erejéhez, hacsak a szentlélek az isteni malasztok sugallata által lelkét e név teljes jelentősége, mély tartalma, csodálatos foganata iránt fel nem világositja, azt neki sugallataiban ki nem nyilatkoztatja.

Nincs is tehát név, mely tiszteletreméltóbb legyen a Jézus szentséges nevénél, mire nézve ugyancsak sz. Pál apostol tanitja, hogy az Isten fölmagasztalta őt és oly nevet ajándékozott neki, mely minden név fölött vagyon, hogy Jézus nevére minden térd meghajoljon, a mennyeieké, a földieké és a földalattiaké. És miért adta Isten Jézus nevének e dicsőséget? mert megalázta magát, mert engedelmes volt mindhalálig, és pedig a keresztnek haláláig. (Filip. 2. 8.) És valóban maguk a szentiratok bizonyitják, hogy a Jézus nevére engedelmeskedett a pokol, a föld az Isten akaratának.

A Pál apostolt Filippi városának utczáin egy ördögtől megszállott leányzó követte, az apostol mondá a léleknek: Parancsolom neked Jézus Krisztus nevében, hogy menj ki belőle. És kimene azon órában. (Ap. Csel. 16. 18.) Péter és János apostolok, midőn fölmentek a jeruzsálemi templomba az imádság órájára, a templom ajtajánál ülő és alamizsnát kéregető sántán született férfiunak mondá Péter apostol: Ezüstöm és aranyom nincsen, de a mim vagyon, azt adom neked: A názáreti Jézus Krisztus nevében kelj föl és járj. És megfogván jobbkezét fölemelé őt és azonnal megerősödének az ő lábai és talpai. (Ap. Csel. 3.6.)

De ugyancsak a Jézus nevére megnyílik nekünk az ég is és Isten adományainak bősége árad ki reánk, mert az Úr Jézus mondá: Akármit kértek az Atyától az én nevemben, megcselekszem azt, hogy az atya dicsőittessék a Fiuban. Igen mert az Úr Jézus végtelen érdemei és ez érdemekre emlékeztető szent neve mintegy kényszeríti a mennyei Atyát, hogy a gyarló és bűnös emberek kérését meghallgassa. Azért mondá az Atya Isten a próféta szavaival az Úr Jézusról: Ime az én szolgám, kit választottam, az én szerelmesem, kiben lelkemnek kedve telik. Az én lelkemet adom rája, és itéletet fog hirdetni a nemzeteknek. (Máté 12. 18.)

Az Úr Jézus nevének ereje és dicsősége tette a hitben

erőssé, a szenvedésben kitartókká az apostolokat és eme szentséges név ereje téritette meg a világot és adja meg ma is a hivőknek a lelki erőt a hitben, reményben és szeretetben. A zsidó főtanács megparancsolá az apostoloknak, hogy teljességgel ne szóljanak a Jézus nevében és megveretvén őket, elbocsáták. És az apostolok? Örvendezve menének el a gyülekezet elől, mivelhogy méltókká lettek Jézus nevéért gyalázatot szenvedni. (Ap. Csel. 5. 41.) Szent Péter főapostol pedig ugyancsak tanitotta az Úr nevéről: Minden próféták bizonyságot tesznek, hogy a bűnök bocsánatát az ő neve által nyerik mindnyájan, kik őbenne hisznek. (Ap. Csel. 10. 43.)

Ime kedves hallgatóim, ily nagy és magasztos, erős és csodálatos az a név, melyet Isten adott az ő egyszülött Fiának dicséretül és dicsőségül, nekünk pedig segitőül és vezérül az élet utaira. És mégis, ily nagy vezér, ily magasztos jelszó mellett is a keresztények gyakorta eltévednek, az élet utain egymásban nem ismerik meg a testvért, hanem tévelyegnek és tévelyitenek. Miért? Talán az Úr nevének ereje fogyatkozott meg? Nem, hanem megfogyatkozott a keresztények hite, reménye és szeretete, mert nincs lelkök a megszentelő malaszt köntösében, épp azért nem tudnak az Úr nevével az Éghez folyamodni. Ma vette fel Jézus e szent nevet, vegyük azt fel mi is, véssük azt lelkünk mélyébe, helyezzük minden fölé és akkor bátran haladhatunk az élet utain, nézvén a hit elkezdőjére és bevégzőjére, Jézusra. (Zsid. 12. 2.)

A mai napon ünnepeli anyaszentegyházunk egyúttal a Kappadocia tartományban fekvő Caesarea város volt püspökének, nagy sz. Vazulnak emlékét is, miért ez ünnepen mindig e szent atya magasztos imádságokkal és hosszasabb ájtatossággal ellátott sz. liturgiája végeztetik. N. sz. Vazul neve görög nyelven királyt jelent és valóban e szent atyát az összes szent atyák királya, fejedelme gyanánt kell tisztelnünk, mert az isteni titkok, a Jézus által kinyilatkoztatott égi tanitás értelmezésében, eme titkokról való elmélkedésben az összes szent atyákat felülmulta, úgy hogy mint egyik életirója megjegyzi, az ő iratait olvasva azt véli az ember, hogy az égben van és látja Isten fölségét, érzi a mennyország boldogságát.

Beszédem folyamán kifejtettem előttetek, mit kell tudnunk az Úr Jézus körülmetélésének titkáról és az ő szentséges nevéről,

most még egy a szükséges, hogy a miről elmélkedtünk, azt ne csak eszünkkel értsük át, hanem szivünkkel is érezzük, ne csak igaznak valljuk, hanem tetteinkkel igaznak bizonyitsuk. Erre azonban csak az Isten szent kegyelme a szentlélek sugallata, malasztja tehet minket képessé.

Forduljunk tehát sz. n. Vazul püspökhöz es kérjük az ő hathatós közbenjárását, hogy ő, ki a szent titkok megértésében Isten kegyelméből oly különös magasságig tudott emelkedni, kérjen számunkra is kegyelmet, hogy az Úr Jézus körülmetélésében ismerjük meg megváltásunk kezdetét, Istennek igazságosságát, az Úr Jézus végtelen szeretetét, hogy értünk bűnösökért nemcsak szenvedni. de még a bűnösség jelét is viselni kegyes volt, — eszközölje ki e szent atya Istennél, hogy az Úr Jézus szentséges nevének erejét ne csak ismerjük, de érezzük is, hogy azt a mennyire az emberi gyarlóság engedi, teljes mértékben átérthessük, és mint éltünk jelszavát, szerethessük és tisztelhessük mindenkor. -- Amen.

Vizkeresztet megelőző Vasárnapra.

Készitsétek el az Úr útját, tegyétek egyenesekké ösvényeit. (Márk. 1. 3.)

A mai vasárnappal egy jelentőségteljes és nagy ünnepre óhajt minket az anyaszentegyház előkésziteni. E napokban fogjuk ünnepelni az Úr Jézus Istenségének kinyilatkoztatását és a sz. Háromság titkának kijelentését, az anyaszentegyház tehát ma figyelmeztet, hogy az Istenség három személyének megismerésére készitsük elő magunkat, hogy ha leszáll majd galampképében a szentlélek az Úr Jézus fejére, hogy elhozza neki az Atya bizonyságtételét, egyúttal a mi szivünkbe is leszállhasson és elhozhassa nekünk a Jézus érdemeiért az Atya Isten szeretetét, vagyis el kell készitenünk az Úr útját, egyenesekké kell tennünk az ő ösvényeit.

De hogyan lesz az lehetséges? Megmondja Ker. sz. János, midőn figyelmeztet: Tartsatok bünbánatot! mert

elközelgetett mennyeknek országa. (Máté 3 2.) Hogy tehát az Istent lelkünkbe fogadhassuk, annak első és elmellőzhetlen feltétele, hogy bűnbánatot tartsunk, hogy a bűnöktől tisztitsuk meg lelkünket. Igen, mert a bűnös lélekben Isten nem vehet lakást, a bűn tanyáján nem tartózkodhatik. Ha tehát mi igazán szeretjük magunkat, és kivánjuk Istent keblünkbe fogadni, mindent el kell követnünk, hogy az Istenhez minél közelebb juthassunk. Szorgalommal kell keresnünk az Istent, mert ha őt birjuk, bármennyit is kelljen máskülönben nélkülöznünk, mégis Istenben sajátunk marad a legfőbb jó, míg ha Isten nincs velünk, habár minden földi jót magunkénak mondhatnánk is. semmink se volna, árnyékot ölelnénk, mely a halálban kisiklik karjaink közől.

Választanunk kell tehát Isten és a bűn között, a megigazult álllapot és a bűnösség által okozott lelki halál között. Isten szivesen jönne segitségünkre, de ne feledjük, hogy a bűn töviseivel lett ő érettünk megkoronázva, hogy a bűn tette nehézzé, keserűvessé az ő utját, midőn a kalváriára emelte a keresztfát, el kell tehát távolitanunk a bűnt, fel kell támadnunk a bűn halálából, mert máskülönben Isten nem jöhet hozzánk, Isten nélkül pedig biztos veszély vár reánk.

Hogy tehát én veletek a bünbánattartást megkedveltessem, kifejtem ma előttetek, hogy a léleknek bűn okozta lelki halálában

I a bűnösség állapota megfoszt még jó tetteink jutalmától is, mig viszont

II megigazulván minden jó tettünk jutalomra érdemes Isten előtt. Figyeljetek!

I. A bűn állapota nem teszi ugyan képtelenné az embert a jóságos cselekedetek gyakorlására, de mindamellett hitünk tanitja, hogy a bűnnek állapotában teljesitett jócselekedetek semmit sem érdemelnek a mennyországra, az örök boldogságra nézvé, és Isten azokat semmi tekintetbe sem veszi, mivel az ily jó tettek nem a megszentelő malasztból származnak. Azért mondja sz. Pál apostol: Oszszam el bár a szegények táplálására minden vagyonomat, és adjam át testemet, úgy hogy égjék, ha szeretetem nincs: mitsem használ nekem. (I. Kor. 13. 3.) Vagyis mintegy azt mondja az apostol; egyedül az isteni szeretetből származó jó tettek üdvözitenek, máskülönben ha ez a szeretet, vagyis a lélek megigazult állapota hiányzik, a jó tettek jutalom nélkül maradnak, mert nem Istenért és nem Istenben lettek azok véghezvive.

Oly rettenetes tehát a halálos bűn, hogy attól szennyezetten legszebb tetteink érdemei is megsemmisülnek, igen, mert a halálos bűnben élő lélek állapota maga a lelki halál, a halál állapotában pedig senki sem munkálkodhatik, az ő tettei nem az élő tettei és az ily állapotra nézve nagyon találóan mondja a Jelenések könyvében az Úr a szárdesi egyház püspökének: Tudom cselekedeteidet, csak a neved, hogy élsz, de meg vagy halva (3.1.) Vagyis mintegy azt mondja az Úr, tetteid után itélve, azt kellene vélni, hogy élsz, hogy a megigazulás állapotában vagy, de titkos bűneid miatt, melyek lelkedet terhelik, te meg vagy halva, és tetteid csak hazudják az életet, mint a száraz kórón a felfutott növény virágai. Mély álmot alusznak az ily bűnösök és midőn a halál közelében felébrednek, tapasztalniok kell, hogy a képzelt örök kincsekből semmi sincs kezeikben.

Ennél mi sincs természetesebb, mert hisz a mi tetteink a jutalmazásra való érdemességet az Úr Jézus Krisztus végtelen érdemeiből veszik, és nem a mi igazvoltunkból. Az Úr ad tetteinknek termékenységet, hogy az örök élet gyümölcsét termeljék. Mielőtt szenvedett volna Jézus, tanitványaihoz tartott magasztos búcsúbeszédében mondá: Én vagyok a szőllőtő, ti a szőllővesszők; a ki énbennem marad, és én őbenne, az sok gyümölcsöt terem; mert nálam nélkül semmit sem cselekedhettek. A ki énbennem nem marad, kivettetik, mint a szőllővessző, és elszárad; és összeszedvén azt, tüzre vetik, és elég. (Ján. 15.4.) Szükséges tehát, hogy mi Jézushoz legyünk nőve, mint a szőllővessző a tövéhez, mert valamint a szőllővessző az ő tövétől elválva gyümölcsöt nem hozhat, úgy mi is, soha sem fogunk az örök életre érdemeket szerezni, ha az apostol szavai szerint nem leszünk az Úr Jézus Krisztusba, mint éltető, tápláló tőkébe beoltva. Meddig az összeköttetés az Úr Jézus és lelkünk között fennáll, addig minden tettünk különös erőt és foganatot nyer az Úr Jézustól, mint a szőllővessző a gyökerektől, de ha ez az összeköttetés megszakad, gyümölcshozásra alkalmatlan szőllővesszőkké válunk, melyek összeszedetnek és a tüzbe vettetnek.

A próféta szavai szerint az Izraeliták zúgolódva kiáltának Istenhez: Miért bőjtölünk, ha te nem tekinted azt? miért alázzuk meg magunkat, ha te nem figyelsz reá? És az Úr megfelel nekik: Ime bőjtöléstek napján tünik ki akaratotok. (Izai. 58.3.) Azaz azt mondja mintegy az Isten, ti látszólag sokat tesztek, de épp mikor nekem láttszottok szolgálni, akkor tünik ki akaratotok, akkor látszik meg mit vártok, mit ohajttok, s sanyargatjátok tehát magatokat, de nem érettem, hanem különféle

szándékból, nem engedelmességből, hanem mert ezáltal reméltek vágyaitokhoz juthatni.

A midőn szent hitünk tanitja, hogy a bűn elrontja jó tetteink értékét, nem tanitja azzal azt, hogy a bűn állapotaban a mi jó tetteink magukban véve kárhozatosakká lesznek, mert bár mily rendetlenséget okozzon is a bűn, nem megy az annyira, hogy az erényt bűnné változtassa, mert legyünk bármennyire bűnösök is, ez állapotban tehetünk mi jót, és nemcsak tehetünk, de kötelességünk is tenni, mert habár azok az örök üdvösségre haszonnélküliek is, de megtérhetésünkre okvetlenül szükségesek. Sok jó tett, imádság, bőjtölés és fogadás után nyer egy-egy kevés malasztot a bűnös és igy napról napra közeledik Istenhez, a teljes megigazuláshoz.

A bűnös kérésére nem müvel ugyan az Isten csodákat, mert a vakon születettnek szavai szerint: Tudjuk, hogy Isten a bűnösöket meg nem hallgatja. (Ján. 9.31.) de kész őt meghallgatni mindenkor, ha bűneitől megtisztulni, megigazulni óhajt. A vámos bűnös volt és mégis fölkiálta: Isten légy irgalmas nekem, bünösnek, (Luk. 18.13.) és az Úr meghallgatta őt, mert ellene mondott a bűnnek és teljesen megvált attól. Kitünik e példákból, hogy a bűn állapotában is köteles és képes az ember jót tenni és habár az nem is lesz jutalmazva a mennyben, mégis előkésziti a bűnöst a teljes tökéletes megtérésre.

Ha oly embernek haragját költitek fel, kitől függ földi boldogságtok, szerencsétek, ugye a kiengesztelődés érdekében mindent megtesztek, csakhogy jövőtök veszélyeztetve ne legyen, — a bűn által az Istent bántjuk meg és haragitjuk magunk ellen és igy miután legfőbb javunk ideig és örökkévaló boldogságunk tőle függ, tétlenül lenni nem lehet, nem szabad. Igaz, hogy mindaddig mig a kiengesztelődés teljessé nem válik, jó tetteink jutalmat nem nyernek, de mivel előkészitenek a kibékülésre, nagyon hasznosak és okvetlenül szükségesek, mert ezek mintegy kényszeritik Istent, hogy büneinkből vissza hivjon és az üdvösség útjára vezessen.

Hogy Isten e kegyelme mihamar kinyerhető legyen, tépjünk szét minden köteléket, melyek a bűnhöz csatolnak minket, tisztogassuk meg lelkünket, hogy Isten visszavegyen magához és élhessünk a kegyelem, a megszentelő malaszt kiváltságaival, mely Istenhez fűz és legkisebb jó tetteinket is nagy értéküekké teszi Isten előtt.

II. Valamint a bűn állapota elrontja minden jó tettünk érdemét, ha még oly nagyok is azok, úgy a kegyelem állapota biztositja jó tetteink jutalmát, bármily csekélyek legyenek is azok.

A megszentelő malaszt a lelket ujjászüli, a létek szemeit fölnyitja, hogy ismerje Isten jóságát, fölségét, szeretetét, hogy belássa saját semmiségét, gyarlóságát és igy lélekbe ihleti a bűntől való tartózkodást, irtózást, a bűn gyülöletét. A megszentelő malaszt által a megigazulás fehér köntösébe öltözött lélekben nincs az önzésből semmi, nem él magáért, hanem Istenért, és embertársait is, nem saját hasznáért, de Isten dicsősége és parancsáért becsüli, tiszteli valódi felebaráti szeretettel szereti. A megszentelő malaszt megérteti velünk e földi javak hiuságát, semmiségét és előre érezteti a menny boldogságát és az égi javak végtelen becsét. Vagyis ily állapotban a lélek Istenben, Isten által és Istenért él és épp azért tettei, ha közönségesen még oly kicsinyek is Istenben, Isten által és Istenért vitetnek véghez és ép azért Istentől, ki azok szerzője és végczélja jutalmazatlanul nem maradnak, nem maradhatnak.

Ez magyarázza meg azt, hogy Isten előtt a legkisebb jó tett is a megigazulás állapotában érdemszerzésre alkalmas, mert nem a nagy tettek szerzik az üdvösséget, hanem szerzi azt a lélek készültsége, a sziv tisztasága, mely a tettekben nyilvánul és azokat kedvesekké teszi Isten előtt. Isten kiszabta mindenkinek életfeladatát itt a földön, nem nyujtott mindenkinek nagy és föltünő foglalkozást, de sőt sokkal többen vannak oly emberek, kiknek az élet egyszerü, nem feltünő, sokaktól lenézett, kicsinyelt sorsot juttatott, és Isten ezek elől sem zárta el az üdvösség útját. Teljesitse mindenki kötelességét hiven Istenért, tegye azt úgy, mint az Isten napszámát, és az Úr, ki azt neki kiosztotta, épp úgy megjutalmazza őt a kicsiért, mint a nagyot a nagyért, mert lélekben magas és alacsony sorsu Istennek engedelmeskedve egyenlő lesz. Ez értelmezi meg nekünk az Úr Jézus szavait, ki az özvegy aszszony fillérét, mert ezzel mindenét odaadta, többre becsülte, mint a gazdagok bőséges adományait, kik a nekik jutott sokból keveset tudtak csak Isten dicsőségére felajánlani.

Nem szabad tehát kicsinyelni a sorsot, melyet Isten adott kinek kinek, de nem szabad elhanyagolni a legkisebb jótettet sem, melyet gyakorolnunk alkalom nyilik mert a kegyelem állapota nagy értéküekké teszi azokat is. Igy van az még az emberek között is A jó barátok minden csekély szivességet, szolgálatot nagyra becsülnek, nem azért a jóért, mit ez a szivesség maga nyujt, hanem azért a baráti érzelemért, mely e szolgálatok forrása és inditó oka. Igy az Isten is, kinek ti hü és buzgó szolgái vagytok, tetteiteket ezerszeresen fogja jutalmazni, mert a kegyelem által éltek ti, de már nem ti, hanem Krisztus él bennetek, ő viszi véghez általatok

a tetteket, az ő érdeme pedig véghetetlenül nagy, ebben részesültök ti tehát és ezen érdemek fogják képezni azt a kincset, mely örökké megmarad és örökké boldogít.

Jól tudom én, hogy ha a keresztényi igazsággal és buzgósággal össze volna kötve, együtt járna az élet nagysága és gazdagsága, nem volna terhes az Ur Jézus igája az embereknek, mindent megtennének, hogy szentül élve nagyok és gazdagokká legyenek, — de mivel épp ellenkezőleg a keresztény tökéletesség az önmegtagadás, alázatosság, szegénység által a szenvedést és nélkülözéseket kiemeli és megdicsőiti, és ki a keresztény igazságban elő akar haladni, annak a gazdagságban is ugy kell élnie, mintha szegény lenne, azért a megigazulás állapotát állandóvá tenni a lélekben nehéz az embereknek.

Az emberek igen okosak a világ szerint és a világiakban, de a lelki javakat illetőleg oktalanok, esztelen gyermekek, kik a valódi kincset megvetve, csillámló semmiségek után futnak. Nincs ember ki ne érezné lelke mélyén Isten hatalmát, igazságosságát, jóságát, ki ne ismerné saját gyengeségét és gyarlóságát, nincs ember, ki a lelket becsesebbnek ne tudná a testnél, az égi javakat, az ideig tartóknál, és mégis az emberek általán jobb meggyőződésük ellenére, eszök belátását megtagadva, futnak a világ után, elhanyagolják a lelket és élnek a testnek. Valóban mostan is elmondhatná az Úr a példabeszédek könyvének szavait: Meddig szeretitek kicsinyek a gyermekséget? meddig kivánják a bolondok azt, mi nekik ártalmas? és az esztelenek meddig gyülölik a tudományt? (1.22.)

Ne halogassuk tehát a megigazulást, mert az Isten türelmének is van határa, és ha kegyelmeit következetesen mindig visszautasitjuk, eljön az idő, midőn esztelen kivánságunk szerint végkép magunkra hagy, hogy annál biztosabb és kérlelhetlenebb legyen vesztünk. Vigyázzatok tehát, óvatosan éljetek, nem úgy, mint esztelenek, hanem mint bölcsek; megváltván az időt (Efez. 5.15.) jó cselekedetekkel, melyek az életet hasznossá teszik az örökkévalóságra nézve és a lelket a tisztaság köntösében állandóan megőrzik.

Az emberi kebelnek egy megbecsülhetlen kincse a remény, vagyis a jövendő javak várása és mondhatnám az ég örömeinek előérzete. A remény vezeti a munkást fáradságai között, ez után halad a tengeren a hajós, szárazföldön az utas, ez a magasztos horgony, mely által az élet hullámai között a kétségbeeséstől mentve, ha százszor elboritanak a habok, még is élni és ujra remélni tudunk.

De fájdalom e földön mint minden, úgy a remény is csalóka, nem biztos. Ti tudjátok nagyon jól, hogy igazat mondok, mert már nem egyszer csalódtatok ti is.

Úgy de a remény a mennyiben az égiekre vonatkozik, teljesen biztos. Itt csalódás nem várhat reánk, mert Isten nem változhatik, csak mi legyünk állhatatosak. Mai szent beszédem folyamán kifejtettem előttetek, hogy Isten csak ugy jöhet hozzánk, ha előbb megválunk a bűntől, hogy erre titeket buzdítsalak, megmutattam, hogy a bűn megöli a lelket, elveszi tőle az élet minden tehetségét, lerontja jó tetteinek jutalmát, mig viszont láttuk, hogy a megigazulás állapotában nem vész el egy sóhajunk sem, és tetteink biztos jutalmat nyernek.

Készitsétek el tehát az Úr utját, tegyétek egyenesekké ösvényeit, a bűnbánat által váljatok el a bűntől, egyesüljetek Krisztussal és ő lesz a ti jutalmatok.

Nemde, ha valakiről hallottátok, hogy valahol boldogult, csak úgy özönlöttetek oda, hogy ti is élvezzétek azt a jót, melyet már ő előbb élvezett, magának megszerzett. Ily erős, nem ingadozó, minden akadály leküzdésére, minden szenvedés elviselésére elszánt határozottsággal induljatok ti is a megtérés útjára és legyetek meggyőződve, hogy valamint ker. sz-Jánoshoz eljött az Úr, hogy megkereszteltessék tőle, úgy eljő hozzátok is, hogy lelketeket megszentelje, ujjá szülje és benne lakást vegyen a malaszt által. — Ámen.

A legszentebb Szentháromság kijelentése.

(Vizkereszt jan. 6.—18.)

Ime megnyilának neki az egek és látá az Isten lelkét galambképen lejönni és rászállani. És ime szózat lőn mennyekből, mondván: Ez az én szerelmes fiam, kiben nekem kedvem telik. (Máté 3.16)

Keresztelő sz-János a Jordán vizében kereszteli a népek sokaságát, tanitja a bűnbánattartás szükségességét, a megtisztulás jeléül vizzel önti le a töredelmes szivüeket és ő, ki a bűnős vilá-

got inteni, figyelmeztetni volt elküldve, a bűnösök soraiban látja a Jordánhoz közeledni az Úr Jézust is, kiről ő maga bevallá, hogy nem méltó lábain a saruszijakat megoldani. Sz. János a prófétai ihlettől vezéreltetve felismerte Jézusban a megtestesült Istenséget és felkiált: Nekem kell tőled megkereszteltetnem és te jösz hozzám? De Jézus lecsendesiti őt és felel: Hagyd ezt most, mert így illik teljesitenünk az egész igazságot. Engedelmeskedik tehát a szolga az ő Urának, megkereszteli az előkövet a hirdetett és eljövő megváltót és a Jordán, mely már oly számos és nagy csodát látott hullámai között lefolyni, egy még nagyobb, mindenek fölött magasztosabb kijelentés szinhelyévé lett, mert a legszentebb Szentháromság érzékelhetőleg kinyilvánitá magát, a mint az Úr Jézus meg lett keresztelve. Az Atya Isten szózatott adott, Fiának nevezte, tanitotta nyilvánitotta az Urat, a szentlélek pedig galambképen jött le, hogy, igazolja az Atya szavának igazságát.

E nagy titok emlékét ünnepeli ma az anyaszentegyház, vagyis hirdeti a Jordánnál végbement csodás jelenés alapján, hogy az egy Istenben három személy van, elválaszthatlanul es összevegyülhetlenül. E nagy titokról kell tehát nekem is ma veletek elmélkednem, óh de hogyan legyek képes én gyarló ember megérteni, és veletek is megértetni az Istenség lenyegét? E tekintetben kénytelen vagyok Jeremiással felkiáltani: Ah Uram Isten! ime nem tudok szólani, mert én gyermek vagyok. De a mit az Úr Jeremiás prófétának mondott az bátorit engem is Ne félj, mondá az Úr a prófétának, mert én veled vagyok, hogy kimentselek téged. (Jer. 1.6—7). E vigasztaló és bátoritó szavakra emlékezve én is az Isten sz. Lelkének segélyében bizakodva bátran szólok ma hozzátok a Szentháromságról és hogy a nagy titok ismerete erkölcsi hasznunkra legyen, kifejtem ma előttetek mire köteles miket az Istenség három személyének kinyilatkozása.

I Istennel szemben,

II. Önmagunkért.

III. Felebarátainkat illetőleg. Óh megoszthatatlan teljes Szentháromság! imádattal leborulva előtted alázattal esedezem, adj nekem a te méltatlan szolgádnak bölcseséget, nekem erőtlennek erőt, nekem homályban levőnek világosságot, hogy a te isteni valód magasztos titkáról meggyőzőleg szólhassak, — a hallgatók lelkének adj készséges szívet, alázatos elmét, hogy épülésökre szavaimat figyelemmel hallgassák, — és ti szeretett hiveim béketűrően figyeljetek.

I. Az idők kezdetétől előkészitett és az Úr Krisztus által teljessé tett kinyilatkoztatás igazságai között egy sincs, melyben

az Isten megfoghatatlanabb lenne, mint a Szentháromság titkában. Hogy az egy Istenben megoszthatlanul és összevegyülhetlenül három személy van, t. i. az Atya-Isten, a Fiu-Isten és a Szentlélek-Isten, és hogy e három személy együttesen és egyenkint örökkévaló, egyaránt mindenható, egyszóval az Istenben levő magasztos tulajdonságok mind a három isteni személylyel egyenkint és együttesen közösek, ezt az isteni kinyilatkoztatás alapján tudjuk és hiszszük, de hogy ez miként lehetséges, azt a mi emberi értelmünk felfogni, átérteni, belátni nem képes.

Akadtak mindig és ma is vannak tudákos emberek, kik a hit dolgaiban szeretnek kontárkodni. kik azt kivánnák, hogy a kinyilatkoztatás titkai ne lennének rejtélyesek előttünk, de ha saját életünket, ez élet számos jelenségeit is szemléljük oly sok rejtélyes, megfoghatlan és eszünk képességeit fölülmuló jelenségre találunk, hogy bátran elmondhatjuk, hogy titkok között élünk, látjuk az eredményt, de a mozgató erőt, a létrejött esemény alapját képező okokat nem ismerjük. Ha tehát abban a létrendben, melyhez mi magunk is tartozunk, számtalan, értelmünket fölülmuló, de mégis kétségbe vonhatlanul igazán létezőnek bizonyult jelenséggel találkozunk, lehet-e csodálkozni, ha az Istenség lényege, a Szentháromság titka titoknak marad reánk nézve mindenkor?

Bizonyára, nem Isten saját lényegének titkai közöl kinyilatkoztatott nekünk annyit, a mennyi üdvösségünkre szükséges, a mennyit ismerve az Isten üdvözìtő gondviselésének magasztossága teljesen átérthető lesz reánk nézve, többre szükségünk nem volt, többet kivánni vakmerőség, istenkisértés lenne. A Szentháromság titka értelmezi meg nekünk, hogyan lehet a végtelenül igazságos Isten végtelenül irgalmas is, hogy ő, ki utálja a bűnt és bűnteti, hogy szeretheti a bűnös embert, midőn tanítja, hogy a Fiu-Isten emberré lett, hogy szenvedhessen érettünk, az Atya-Isten elfogadta az ő általa nyujtott elégtételt, a Szentlélek-Isten pedig a keresztáldozat érdemeiben részeltet, midőn a szentségekben ujjászüli lelkünket, malasztja altal erősiti, buzditja akaratunkat. Ha tehát látom azt, hogy e titok ismerete mellett meg tudom érteni Krisztus Urunk szenvedését, emberréléteIét, egyszóval mindazt, mit Isten üdvünkért tett, ha látom, hogy e titok vezetése mellett értelmem kénytelen leborulni az Isten gondviselésének magasztos rendje előtt: be kell vallanom, hogy a Szentháromság titka igen is felülmulja értelmemet saját lényegére nézve, de más tekintetben nem hogy ellenkeznék értelmemmel, de sőt segíti azt, hogy értsen, lásson, tudjon egy parányi részt az Isten végtelen bölcseségéből.

A Szentháromság titka képezi alapját az egész isteni kinyi-

latkoztatásnak, a honnan következik egyrészt, hogy az igen is természetszerűen megfoghatatlan reánk nézve, másrészt hogy egy titok sincs, melynek vallása kedvesebb lenne Isten előtt és dicsőségesebb ő reá nézve, mint éppen ez. Mert bizonyos, hogy az Isten nagyságáról soha méltóbb eszmét nem alkothatunk magunknak, mint ha azt valljuk, hogy ő megfoghatatlan. Már pedig Isten mindenben inkább megérthető, mint a Szentháromság titkában, ennél fogva Istennek kedvesebb, nagyobb hódolatot nem mutathatunk be, mint ha hiszszük és valljuk a Szentháromság titkát.

Igaz, hogy ez alázatosságot kiván tőlünk, de lehet-e azt megtagadnunk Istennel szemben? Okszerűen nem és csak a kevélység adhat más tanácsot. Ha méltó és igazságos, hogy szenvedélyeimnek, vágyaimnak, szívem hajlamainak parancsoljak, határt szabjak, azokat megalázzam Isten kedvéért, épp úgy méltó és igazságos, hogy értelmemet, mely épp úgy Isten adománya lelkemben mint a szeretet vagy a vágyakodás, megalázzam Isten színe előtt, és hol Istenről van szó, ne akarjak ott mást tudni, mint a mit Isten kinyilatkoztatott és szeressem a hitet, ott hol az igazság elmém erejét felülmulja.

Sajnos a mai keresztények nem így tesznek. A vértanuk, mint egy sz. püspök mondá, nem tudtak vetekedni a hit felett, de tudtak szenvedni és meghalni a hitért. Ma megforditva van. Ma a keresztények igen is szeretnek vetekedni a hit dolgai felett, de nem tudnak élni és meghallni a hitért. Kerüljük mi az ilyes álbölcseket, kiknek okoskodása mindig világi érdeket takargat, hanem kövessük a szent atyák és vértanuk példáját, alázzuk meg magunkat Isten előtt, ez az, mire e nagy titok ismerete minket Istennel szemben kötelez.

II. Az isteni kinyilatkoztatás titkai között számos olyan van, mely bár szoros összefüggésben áll az alapigazságokkal, mégis tudtunkon kivül maradhatnak, a nélkül, hogy üdvösségünk veszélynek volna kitéve, de a Szentháromság titkának ismerete nélkül lehetetlen üdvözülnünk. E titok alapja, kulcsa, megértelmezője az egész isteni kinyilatkoztatásnak, e titoknak kell alapjának lenni a mi lelki életünknek, ujjászületésünknek, megigazulásunknak.

Hogy a beszédem első részében mondottakra hivatkozzam, ismételve tanítom, hogy a Szentháromság titka ismerteti meg velünk Isten végtelen igazságosságát, irgalmát, szeretetét, vagyis e titok által tudjuk, hogy az Isten nekünk Urunk, Atyánk, Megváltónk, Megszentelőnk. E titok által ismerjük meg, mily becses, mily drága Isten előtt a mi lelkünk, midőn megtanít, hogy az Isten úgy

szerette e világot, hogy egyszülött Fiát adta érette a halálnak, az ő vállaira tette a mi gonoszságunkat, ő benne megbüntette hamisságainkat, vétkeinket, és tőlünk csak azt kivánja, hogy benne higyjünk, mert ő akarta, hogy mindnyájan, kik ő benne hisznek, el ne veszszenek, hanem örök életet nyerjenek.

Mire kötelez tehát minket e titok ismerete önmagunkért? Arra, hogyha drága volt Istennek a mi lelkünk, legyen az drága nekünk is, ha ő szeretni tudta a bűnös világot, szeressük mi őt, ki érettünk meghalt, — ha ő kész minket üdvöziteni, mi legyünk készek üdvözülni.

Keresztény nyé, Krisztus országának az anyaszentegyháznak tagjaivá a keresztség által leszünk, a keresztviz által lemosatik lelkünkről az eredeti bűn átka és mi a megváltottak áldásában részesülünk, a harag fiaiból az igéretek örököseivé és birtokosaivá leszünk és e szentség az Úr Jézus rendelése szerint a Szentháromság, az Atyának és Fiunak és Szentléleknek nevében szolgáltatik ki. Tanitja ezáltal az egyház, mint Krisztus tanának letéteményyére, hogy a lélek ujjászületését nemcsak az Atyának vagy a Fiunak vagy a Szentléleknek, hanem együtt a teljes Szentháromságnak köszönhetjük és ezáltal tanitja, hogy nem elég csak hinni a megváltásban, de szeretet által kell viszonozni az Isten szeretetét és meghallgatni a malaszt sugallatait, vagyis a hitet tettekben gyakorolni.

Ha a hit által Istennek áldozatul viszszük értelmünket, mert annak szertelen csapongását megfékezve alázatosságra kényszeritjük, ezáltal megteszszük azt, mivel Isten dicsőségének tartozunk. Önmagunkért pedig azzal tartozunk, hogy fékezzük meg vágyainkat, vessünk határt szenvedélyeinknek, vagyis vigyük áldozatul Istennek szivünket. Akkor a Szentháromság nevében megkereszteltetve, ujjászületve, ez állapotban meg is maradunk, de másképp az lehetetlen.

Az emberek oly annyira el vannak telve saját képzelt nagyságukkal, hiu tényeikkel, hogy egyátalán alig alig jut idejök lelkökre is gondolni, pedig Isten nem e földért teremtette az embert, de megforditva az emberért teremtette a földet és azt akarta, hogy teremtése munkájának végső eredménye, gyümölcse a lelkek örök üdvössége maradjon. Minden elvész, minden elenyészik, semmiből alkottatott, semmivé lesz minden, csak egy marad meg örökké: a lélek. Ez az élet a lelkek próbája, itt kell a léleknek kiérdemelni az örök életet. Nem az tehát a feladatunk, hogy eszünkkel örökké kutassuk a lét okait, hogy kieszeljük az élet kényelmességét, hogy szívünknek minél több gyönyört nyujtsunk, hanem az, hogy üdvözüljünk.

És e feladat, ez életczél nem csekélység. Ha az Isten, a teljes Szentháromság e czélból rendezte be gondviselését, ha a világ kezdetétől fogva, egész a mai napig, de sőt mindvégig csak azt az egyet munkálta, hogy a mi lelkünk üdvözüljön: úgy bizonyára részünkről is nem szabad semmi, mást elsőbbnek tartanunk, de valamint a Szentháromság kezdettől fogva, mindent e főczél elérésére tett: úgy nekünk is mindent úgy kell tennünk, hogy éltünk főczéljául az örök üdvösség maradjon és azzal az élet semmi ténye sem ellenkezzék.

Vajjon így éltünk-e mi eddig? Lelketekben kénytelenek vagytok igazat adni nekem, nem éltünk igy az örök üdvösség nem volt czélja élteteknek, de sőt arra alig is gondoltatok. Legyen tehát e nap, e magasztos ünnep a megtérés kezdetévé. A Szentháromság titka megtanított minket arra, mily drága Istennek a mi lelkünk, legyen az drága előttünk is; e titokból megismertük, hogy Istennek az a czélja velünk, hogy üdvözüljünk, legyen tehát ez a mi czélunk is, így a Teremtő akaratával együtt munkálkodva, boldog lesz életünk itt is, ott is, hová vár minket a mi mennyei Atyánk.

III. A mennyei tanításnak, melyet az Úr Jézus e földön hirdetett és anyaszentegyháza által fenntart, főjellege a szeretet, mert szeretet hozta azt a földre, szeretet terjesztette el, és szeretet tartja fenn, t. i. az Istenség, a Szentháromság irántunk való szeretete. E mennyei tanitás jellemzése gyanánt az Úr Krisztus tanitványainak azt mondá: Uj parancsolatot adok nektek, hogy szeressétek egymást, a mint én szerettelek titeket. Arról ismernek meg mindnyájan, hogy az én tanitványaim vagytok, ha szeretettel lesztek egymáshoz. (Ján. 3.34.) Hogy az Úr Jézus mennyire szerette e világot, megmutatta keresztáldozatával, ebben tündőkölt a mennyei Atya szeretete is, mert nem kegyelmezett egyszülött Fiának, hogy rajtunk tudjon segiteni, a Szentlélek-Isten pedig bizonyossá tette és teszi szeretetét az anyaszentegyház elterjesztése és fenntartása által.

A Szentháromság titkában való hit egyesit minket az egyház kebelében, egy a mi Atyánk, kinek mindnyájan gyermekei vagyunk, egy a Fiu, kinek mindnyájan testvérei vagyunk, egy a Szentlélek, ki mindnyájunkat éltet és ihlet, egy a hit, melyet mindnyájan vallunk, szoros tehát a szeretetnek köteléke, mely mindnyájunkat összefűz. Jaj tehát annak, ki azt önzése és gonoszsága által felszakgatni merészli, mert bár szent hitünk minden igazsága

is hirdeti a felebaráti szeretetet, mégis erre első sorban a Szentháromság titkának ismerete kötelez minket.

De fájdalom, a hitnek, a lelkek eme rokoni kötelékének egysége kevés eredményt mutat fel közöttünk. Az eretnekek egyesülnek, mi pedig megoszlunk, — a hitetlenek atyafiui szolgálatokat tesznek egymásnak, mi pedig ellenség gyanánt viselkedünk egymás iránt. Látják ezt az egyház ellenségei és itéletbe vesznek minket is, de a mi legroszabb: hitünket is. Gyujtsuk meg tehát szivünkben a felebaráti szeretet lángját, hadd melegítsen, nyujtson segélyt és védelmet minden embertársainknak. Szeressük egymást, mint az isteni személyek szeretik egymást, mint az Atya szereti a Fiut, a Fiu szereti az Atyát, mint az Atya és Fiu szeretik egymást a Szentlélekben. Ily szeretetet kiván tőlünk a Szentháromság titkának ismerete, a mint az Úr Jézus szavai igazolják, midőn hiveiért könyörgött, mondván: Hogy mindnyájan egygyé legyenek, a mint te, Atyám, énbennem és én tebenned, úgy ők is mibennünk egygyé legyenek. (Ján. 17.21.)

Azt akarta az Úr e szavaival értésünkre adni, hogy egyesülnünk kell szívben és akaratban, hogy nekünk a malaszt az isteni kegyelmek hatása alatt azzá kell lennünk, úgy kell együvé oltatnunk, mint a hogy össze van forrva az Istenség három személye az ő lényegének titkos törvényei szerint. Azaz, hogy valamint semmi sincs, a mi a három isteni személy között közös ne volna, mint a hogy az Úr Jézus mondja az Atyának: Az enyéim mind tieid, és a tieid enyéim, — úgy közöttünk se legyen semmi, a mi szívben és lélekben elválaszthatna minket.

Ha ezt a keresztények megtennék, mily kedves és boldog volna az élet, ha ily szeretet honolna az egyház tagjai között, megszünnék a békétlenség, nyughatatlanság, biztosabb volna földi vándorlásunk, akkor valóban elmondhatnók a zsoltáros szavait: Ime mely jó és mely gyönyörüséges az atyafiaknak együtt lakniok (Zsolt. 132.1.) az anyaszentegyház kebelében. Fájdalom! a keresztények nem tartják meg e magasztos törvényt, méltatlanságot és kárt tesznek egymásnak, atyafi atyafival száll törvénybe, holott sz. Pál apostol tanítása szerint a békeség kedvéért inkább el kellene tűrni a méltatlanságot is, el kellene szenvedni a kárt is. (I Kor. 6.5-8.) Ránk illik valóban az apostol e dorgálása, mert oly elütő, oly botránkoztató egymás iránti viseletök a keresztényeknek, hogy maga a világ megitéli azt, mennyivel inkább megitéli majd az Isten.

Az egyház a mai ünnepén az Úr Jézus megkeresztelkedésének emlékére vízszentelést tart és az így megszentelt vízzel meg-

hinti a templomot és a híveket, a legtöbb helyen pedig a hívők házai és épületei is meghintetnek e szentelt vízzel, hogy a Szentháromság áldása szálljon le minden hívőre, töltse be a házaikat és így mindeneknek nyilvánossá legyen téve az Úr Jézus Istenségének és a Szentháromság titkának kijelentése.

A vízszentelés során Izaiás jövendőléséből olvastatnak fel szakaszok, melyek a Messiás országát mint a békeség, jólét és boldogság országát mint a békeség, jólét és boldogság országát írják le és ezáltal mintegy azt mondja az egyház: az Úr megkeresztelkedvén, megismertük a Szentháromság titkát, a föld fel lett oldva az őt lenyügző átok alól, szabadítsuk fel tehát lelkünket is a bűn rabságából, mert azt mondja az Úr: Az én igém, mely számból kimegyen, nem tér vissza hozzám üresen. Az Úr szólott hozzánk, az Atya-Isten szerelmes Fiának nevezte Jézust, kijelentette az ő Istenségét, — a Fiu-Isten tanított minket az ő engedelmessége által, — a Szentlélek-Isten bizonyította galamb képében az Atya szavának valódiságát, — az Úr igéje tehát elhatott hozzánk, üresen nem tér vissza.

Vajha vihetné Isten elé a mi töredelmességünket, Isten iránti hódolatunkat, szívünk tisztaságát, szeretetünk jóságos tetteit, — de ha ezeket nem is fogja megtalálni lelkünkben, azért üresen még sem fog vissza térni. Elmondja az Úr trónja előtt mennyire méltatlanok voltunk a jó Isten kegyelmeire és bevádol az igaz Biró szine előtt.

Keressétek (tehát) az Urat, míg föltalálható; híjátok őt segitségül, míg közel vagyon. Ma az Úr jött hozzánk, hogy kijelentse magát, tehát föltalálhatjuk őt, mert közel vagyon. Imádjuk tehát őt elménk alázatosságával, tiszteljük szivünk tisztaságával, tegyük bizonyossá hitünket, reményünket, szeretetünket éltünk tetteinek jóságával, akkor ő el nem távozik tőlünk, megvilágosítja elménket, eltölti elévülhetlen örömökkel a mi szívünket, és boldogít itt és a jövő életben. — Ámen.

Vízkereszt utáni Vasárnap.

Kezde Jézus tanitani és mondani: Tartsatok bűnbánatot! mert elközelgetett mennyeknek országa (Máté 4.17.)

Az elmult ünnepen Isten végtelen irgalmából, az ő üdvözitő gondviselésének rendelete szerint megismertük a Szentháromság titkát, de egyúttal a János által megkeresztelt Jézusról is megtudtuk, hogy az Atyának kedves Fia, vagyis hogy ő a megtestesült Isten, ki mint az Istennek áldozatra szánt báránya, eljött, hogy elvegye a világ bűneit, azaz megtudtuk, nyílvánosan ki lett jelentve, hogy a megkeresztelt Jézus, nem más, mint a mi Megváltónk, üdvözítőnk, a világ kezdetétől megigért Messiás.

És az Úr Jézus a neki öröktől fogva kiosztott tisztet egyenesen el is kezdte viselni, annak kötelmeit teljesíteni, mert egyenesen tanitani kezdett és figyelmeztette az embereket, tartsanak bűnbánatot mert elközelgetett mennyeknek országa. A karácsoni ünnepkörben megjelenítve láttuk az Úr Jézus kisded korát és a megváltás nagy művének előkészítését, ma lehet mondani, emlékét ünnepeljük ama nevezetes eseménynek, midőn az Úr Jézus elvévén a mennyei Atyának és keresztelő sz. Jánosnak bizonyságtételét, megjelent nyilvánosan az emberek előtt, hogy az erkölcsi rendet, az emberek gondolkozásmódját, azok lelki életét mennyből hozott tanaival átalakitsa, ujjászülje és képessé tegye, hogy a megváltás érdemeiben részesülhessen. Nézzük meg tehát e tanitást, tanulmányozzuk annak fővezérelveit, lássuk annak az ember testi és lelki életére való alkalmazását. hatását. A közmondás azt tartja, hogy az ellentétek egymás mellé állitva, jobban kiválanak, a mai evangeliom szavai szerint pedig Izaiás az Úr tanítására nézve azt jövendölte, hogy a nép mely sötétségben ül vala, nagy világosságot lát, a hogy a világias tanok és érzület által lelki sötétségbe merült nép előtt a Úr tanításában nagy világosság tünt fel, mely a homályhoz szokott szemeket eleinte káprázta ta bár, végeredményében mégis a nappal fiaivá tette az embereket.

Hogy tehát az Úr tanításának fényét, magasztosságát annál

jobban átérthessük, vizsgáljuk meg egyúttal a sötétséget is, melybe a világ okossága vezeti követőit és meglátjuk, hogy

I. a világ okossága végveszélybe dönti az embert, mig

II. az Úr Jézus tana boldogít itt is és ez életen túl is.

Erről akarok ma veletek elmélkedni. Figyeljetek.

I. Az ember életének hármas nyilvánúlása van itt a földön, a mennyiben az embernek vannak kötelességei Isten iránt, önmaga iránt és felebarátai irányában. E kötelességek betöltésének mértékét, módját, körülményeit az ember okossága határozza meg, és jaj annak, kinél ez az okosság egyedül világi, és ellentétben áll az Úr Jézus okosságával, tanitásainak elveivel.

Ha az ember nem él Istenért, természetesen élni fog önmagáért, és míg az isteni okosságú ember mindig azt fogja kérdezni, mielőtt tetteire nézve elhatározná magát, mit parancsol, mit kiván az Isten, — épp úgy a világias okosságú ember előtt mindig az lesz a fő, mit parancsol, mit kiván az ő saját érdeke.

Az ilyen embernek igen kínos Istenre gondolni. Isten azt parancsolja, hogy neki szolgáljunk, de ő csak önmagának szolgál, Istennek megtagadja az engedelmességet. Szíve érzi, hogy rosz úton halad, de a világi okosság azt sugja fülébe, ha az Isten útain haladsz, le kell mondanod önmagadról, élvezeted nem lesz, a világ meghal reád nézve, — ámde ő élvezni akar, arról lemondani nem óhajt. — kiveti tehát lelkéből az isteni félelmet, a malasztokat fel nem használja. Isten végre is visszavonul tőle és fájlalja bár, mégis megvesztegetett gondolkozásában hagyja az embert, hogy a miben remélt, a mi által boldogulni kivánt, az legyen büntetésére, hogy az önzés, az önhaszonlesés legyen gyötrőjévé, kínzójává.

Az ember élete Isten tisztelete nélkül olyan, mint a növény napsugár nélkül. A föld megadja neki mindazt, a mit csak adhat, de a boldogsághoz, a teljes üdeséghez hiányzik neki a világosság, hiányzik az éltető erő és így el kell vesznie. Az ember, ha megtagadja az engedelmességet Istennek, kegyetlen rabszolgaságba sülyed, a mennyiben szenvedélyeinek, bűnös hajlamainak zsákmányává válik. Nagyon igaz az, hogy a bűnösnek nem kell önmagát, lelkének rejtekét sem elhagyni, és már is büntetve van, mert a sok élvezet, a sok vágy, a sok szenvedély mind igen sok és mind egyforma üledéket hagy hátra lelkében, mert kénytelen mindig beismerni, hogy csalódott, hogy már a biztosság, a boldogság biztos révében gondolta magát és midőn leszámolt magával, érezte, hogy

a kínok tengerén még beljebb jútott és sehol semmi remény, hogy valaha biztos pontot érhessen.

Az ilyen ember önmagára szabja ki a büntetést. Míg élvezeteinek kábultságában él, addig nem gondol Istenre, — ha a csalódás felébreszti, fél Istenre gondolni, onnan segélyt nem várhat, nem remélhet. De hisz embertársaiban sem bízhat, ha felgondolja, hogy azok érdekével soha sem törődött, hogy ha élvvágya úgy kivánta, nem becsülte meg becsületét, jó hírét, vagyonát, mert ő úgy élt, mintha az egész világ csak az ő szenvedélyeinek eszköze, szolgája lenne, magán kivül mást nem ismert. Visszahúzódnak tehát tőle embertársai, nincs többé erkölcsi hitele, megtérését sem tartják őszintének és ő, ki nem akart szolgálni Istennek, nem akarta becsülni embertársait, egészen az ő elve szerint magára marad, hogy érezze tehetetlenségét, gyámoltalanságát.

Sok van most ily haszonleső bölcselkedő, mert sok most a tudomány, csak úgy nyög a világ annak súlya alatt. Sokat tud most az ember, de fáj is bele a feje. Sok most az okos ember, de minél kevesebb a jó ember, mert a világ okossága szerint a test javát lesik, keresik, a lelket pedig elvesztik. A világ útain csillámló értéktelenségek után kapkodva, Jézust megvetik, őt a farizeusokkal megtagadják, de írva van: Elvesztem a bölcsek bölcseségét és az okosok okosságát megvetem. (I. Kor. 19.) és az ily világi bölcsek mihamar kénytelenek érezni Istennek büntetését, mert elhomályosodik értelmök, szívöket keménynyé teszi a bűnnek szokása és a felfuvalkodottak, kik a csillagok útját kiszámitják, céljaikra csodás erejű gépeket készitenek, kik a természet erőit kifürkészik, önmagukat igazgatni, szívöket, lelköket rendben tartani nem tudják, mert a bölcseség kútfejét, az Úr tanítását elhagyták. Meg kell tehát szégyenülniök, mert csak is a testre figyelnek, a nemesebb rész, a lélek figyelmen kivül marad, a keresztény bölcseséget megvetvén, saját okosságukban az állatoknál alacsonyabbá fajulnak, minden reményök az ideigtartókban öszpontosúl, az örökkévalókra pedig nem gondolnak.

Ilyen úton halad a világi okosság, erre emelkedett fel az ember, hogy az ártatlanságot gázolja, a másokét tépje, szakgassa, azt nevezik ma az emberek felvilágosodásnak, hogy minél több furfanggal, álbecsületességgel, képmutatással, isteni félelem nélkül éljenek a testnek, a vágynak, a világnak.

Gyötrelem, lelki háborgás, elégületlenség, egyenetlenség, rút viszálykodás a gyümölcse az ily életnek. De ha valaki mégis mindezeket a világ utain elkerülhetné, a mi különben lehetetlen, egész a sírig, ott az elköltözés pillanatában kénytelen beösmerni,

hogy a világban árnyékot ölelt, nemcsak, de kígyót, mely csalta, rászedte, megmérgezte és halálba döntötte testét, de egyúttal lelkét is.

Kerüljétek tehát hívek a világ okosságát, és ha eddig annak utain járva sötétségben voltatok és a lelki halál árnyékában ültetek, ébredjetek föl, ismerjétek meg Krisztus Jézus tanítását, világosságul adatott az nekünk, hogy tüzes oszlop gyanánt vezéreljen minket a halál árnyékai között, a világ mulandóságai és halálthozó élvezetei között és annak fényénél megtaláljuk itt a földön a nyugalmat, túl ez életen a boldogságot, miről beszédem II-ik részében fogok szólani.

II. Az Úr Jézus Krisztus ama szavaival, melyeket mai beszédem jeligéjeül vettem fel, egy uj ország, a mennyek országának közeledtét hirdeti. Ez az ország nem földi, mert máshelyt maga az Úr mondá, az én országom nem e világból való, annak határai nincsenek, mert kiterjed az egész világra, lakosainak száma végtelen nagy, mert magába öleli az élőket és holtakat, a földieket és a mennyeieket, és ez az ország nem más, mint az Úr Jézus által alapitott egyház, melynek feje ő maga, lakosai pedig a szentek a mennyben, a szenvedő lelkek a tisztitó helyen és mi ker. katholikusok itt e földön. E nagy és dicső országot kezdte ma Jézus megalapítani, e nagy ország közeledtét hirdeti ő más szavaíval.

És hogyan van megalapitva ez az ország, minő annak berendezése? Királya nem más, mint maga az Isten Fia, a megtestesült Istenség, maga az Úr Jézus Krisztus a mi megváltónk, megalapitotta pedig e nagy országot önmaga, minden más segély nélkül, mert tanított, országának törvényeit kihirdette, azt az emberekkel saját életének példája által megkedveltette és ez ország ellenségét az ördögöt, kinek a halál által volt az embereken birodalma, sz. vérének kiontása által végkép legyőzte, halálával a halált az ördög szövetségesét megölte és föltámadván halottaiból az ő országa lakóinak örök életet ajándékozott.

Végtelenül nagy e birodalom kincseinek száma oly végtelenül nagy, mint a mily nagy az Úr kereszthalálának érdeme. E kincsek az ország minden lakosának közösek és bőségesen osztanak ki azok az Úr szolgái, a papok közbejöttével a szentségekben mint kegyelmek, malasztok, hogy táplálják a hívek lelkét és megőrizzék az üdvösség utján. És ha mégis valaki vétkezik, roszat tesz, az Úr nem bünteti azonnal, várja a bűnös megtérését, és ha megtér, azt kivánja csak, tegyen őszinte vallomást, bánja meg bűneit és hogy valóban megbánta, mutassa meg azáltal, hogy többé

azt el ne kövesse és a király megbocsát, az oltár szolgája feloldozza őt és ő ismét az Isten fiává és a mennyország örökösövé lesz.

De hát minők ez ország törvényei? Csak kettő az egész. Az első így szól: Szeressed a te Uradat Istenedet teljes szívedből és teljes lelkedből és teljes elmédből. Ez a legnagyobb és első parancsolat. A második pedig hasonló ehhez: Szeressed felebarátodat, mint tennenmagadat. E két parancsolaton függ az egész törvény. (Máté 22.37—40.) Ime az egyház, az Ur országának csak egy törvénye van: a szeretet, a szeretet Isten ~~és emberek~~ iránt és ez nagyon természetes. Szeretet, az Ur irántunk való végtelen szeretete, melylyel úgy szerette e világot, hogy egyszülött Fiát adta a halálnak, hogy mindnyájan, kik benne hisznek el ne veszszenek, hanem örök életet nyerjenek, e szeretet alapitotta meg ezt az országot, csak a szeretet tarthatja azt fenn.

Oh kedves keresztény hallgatóm! értsd meg, figyeld meg, mily nagy kitüntetés ez ország tagjának lenni, az Isten a te királyod, a te Atyád, a te testvéred, a te örökös társad csak azt kívánja, hogy szeresd őt, mert ő szeret téged, hogy szeresd minden embertársadat, mert ő is szeret mindnyájunkat, és ha e parancsot megtartod, boldog lész itt e földön, mert békében leszesz Istennel, önmagaddal, felebarátoddal, de még inkább boldog leszesz túl ez életen, mert ott Isten az ő egész dicsőségét, jóvoltát közli majd veled.

Hogy pedig ezt elérd, szeresd a keresztény okosságot és kerüld a világ bölcseségét. Aquinói sz. Tamás, az angyali hittudós azt mondja, hogy a keresztény okosság a jó erkölcsök anyja, ez igazgatja a többi, ez jelöli meg az utat, az irányt, mely az örök boldogság felé vezet, ez az igazi bölcseség, mely a léleknek békeséget és üdvöt szerez, mely a multak példáján oktat, a jelenvalókat óvatosan intézi, a jövendőket előre késziti.

Ezen okosságra okvetlenül szükségünk van, hogy üdvözüljünk, mert hisz a test, a világ is minduntalan a szeretet szavával int magához, édesget, csábit, és a keresztény okosság nélkül, mely megmondja, hogy nem méltó ideigtartókért elveszteni az örökkévalót, lehetetlen megmaradni az Isten szeretetében. A keresztény okosság azt mondja a kevélynek: nézz vissza a multba, miként jártak a kevély angyalok és tanulj alázatos lenni. A buja ingerekkel küzködőt figyelmezteti: emlékezzél Szodoma és Gomorrhára és tanuld meg vesztükön, hogy a tiszta élet Isten előtt a legkedvesebb áldozat. A dobzódónak fülébe harsogja: ne feledd a dúsgazdag példáját, tanuld meg az ő esetéből, hogy mérsékletes és könyörületesnek kell lenned. A lelkéről elfeledkezőnek a folytonos halálozás és mulandóság által lel-

lelkére köti, minden dolgaidban emlékezzél meg arról, hogy veled szemközt jön a halál, folyton közeledik hozzád, nem tudod, melyik perczben ér hozzád, készen légy tehát, hogy meg ne lepjen készületlenül. Egy szóval a ker. okosság képes csak egyedül a dolgok helyes rendjét felmutatva, lecsendesíteni a szenvedélyek rohamát, visszavenni az ördög, a test, a világ támadásait és megőrizni minket az Isten szeretetében.

Ezért mondja sz. Pál apostol: Legyen bár jövendölő tehetségem és tudják minden titkot és minden tudományt, . . . ha szeretetem nincs: semmi vagyok. (I. Kor. 13.2.) Vagyis mintegy azt mondja az apostol: össze kell kötni a tudományt az istenes élettel, az okosságot a szeretettel, akkor leszünk Isten előtt valamik, vagyis akkor érdemeljük ki az örök életet. mert a tudomány felfuvalkodttat, a szeretet pedig épit. (I. Kor 8.1.) Már pedig mit ér az nekem, ha tudományommal elragadom az egész világot. de nem magamat, sem mást jobbá nem teszek. Nagyobb bölcseség az emberek lelkét kormányozni, mint hegyeket átfúrni, tengereket áthidalni, mert a világ tudománya elvész, mint elvész annak haszna, de a ki Istenben okos, annak okossága mindvégig megmarad, mint a hogy el nem enyészik az istenes élet érdeme, melyre a kor. okosság képesit.

Ezen okosságot, ezen bölcseséget kezdte ma hirdetni az Úr Jézus, járuljunk tehát az ő tanítói székéhez, itt van az felállitva e szent helyen, itt halljátok az ő szavát, itt ismerhetitek meg az ő tanítását, itt lehettek Krisztus szerint okosakká, itt hevülhet szívetek az isteni szeretet lángjától, ez emel fel titeket a földgöröngyeiből, ez mutatja meg a mulandók hiúságát, hogy megkedveltesse az elévülhetlen kincseket, mert: e világ elmulik és az mulik és az ő kivánsága; a ki pedig Isten akaratát cselekszi, mindörökké megmarad (I. Ján. 2.17.)

Az Úr Jézus Krisztus, míg itt e földön élt és tanított, szivesen vette, ha követték őt, és a nép étlen szomjan követte az Urat a pusztákba és megtagadva minden kényelmet magától sietett, hogy a magasztos tanítást hallhassa.

Az Úr Jézus ma is tanit, tanit az egyházban és az egyház által, nekünk tehát kötelességünk őt követni, kötelességünk megtagadni önmagunkat, erőt venni saját tetszésünkön és alávetni akaratunkat az ő akaratának, eszünket az ő bölcseségének, vagyis a ker. okosság törvényei szerint kell élnünk.

A mostani időknek egyik jellemvonása, hogy mindenek felett az eszet becsüli az emberben, míg az istenesség, a ker. okosság szerint való élet figyelmen kívül marad, nem ritkán kigúnyoltatik

és megvettetik. Beszédem első részében kifejtettem előttetek, minő élete van a világi okosság útain haladó embernek, és láttátok, hogy a föld javai után vágyakodó aprónként végkép a földhöz tapad, és így ellentétben végcéljával. Tulajdonképéni emberi méltóságának érzetéig emelkedni nem tud, mert távol van az Istentől és bárha csodálatos eredményeket tud is fölmutatni esze után, szíve sivár, üres marad, mert azt az élvvágy be nem töltheti, csak egyedül az Isten szeretete.

Elmélkedésünk második részében láttuk, mily dicsőséges az emberre, ha az Isten egyházának tagja, mily fölemelő a tudat, hogy az Isten az ő szeretetéért az ember szeretetét kivánja, mily megnyugtató, ha tudjuk, hogy az Isten Atyánk, ki gondunkat viseli, és botlásaink jóvátételében nemcsak türelmes bíránk, de egyúttal segítő testvérünk, ki a bűn felett velünk tart bánatot, a megtérés örömében velünk osztozik. Ezt tanitja az Úr, ennek istápolására kell a világ bölcseségével szemben a ker. okosság, hogy el ne tántorodjunk.

Most rajtatok van a sor, én az Úr akarata szerint elétek tettem a tüzet és vizet, az életet és halált, a világ tudományát és az Úr tanítását, megmutattam mindkettőnek végét, válaszszátok, de ne feledjétek, hogy örök üdvösségtekről van szó. — Amen.

Nagy sz. Vazul, isteni tudományú sz. Gergely és aranyszájú sz. János egyháztudorok ünnepe.

(Három püspök napja. Jan. 30. Febr. II)

A ki felbont egyet e legkisebb parancsolatok közül és úgy tanitja az embereket, legkisebbnek fog hivatni mennyeknek országában, a ki pedig megcselekszi és tanitja, az nagynak fog hivatni mennyeknek országában (Máté 5.)

Komnen Elek görög császár uralkodása alatt erős vita támadt a konstantinápolyi hittudósok között. Némelyek ugyanis minden

sz. atya fölött nagy sz. Vazult dicsőitették, mások ismét nazianzi sz. Gergelyt tartották elsőnek, voltak számosan továbbá, kik ar. sz. szent Jánost emelték ki minden mások felett, úgy hogy az illető sz. atyák neveiről elnevezett egész külön pártok keletkeztek. Azonban Isten nem akarta, hogy e nagynevű sz. atyák tana, mely ha más úton, is mégis ugyanegy célra vezetett, egymással ellentétbe állittassék és csodás jelenésben felhivta János evchaiti püspököt, hogy a keletkezett vitának vessen véget.

E püspöknek ugyanis, ki úgy a világi bölcsészek tanaiban, mint a jelzett sz. Atyák irataiban igen nagy képzettségre tett szert, hozzá még különös életszentséggel is tündöklött, megjelent a három sz. püspök nem álomban, hanem nappal, előbb egyenkint, majd együttesen és egy ajakkal mondották: Mi, a mint látod, Isten előtt egyek vagyunk, nincs köztünk semmi ellenkezés, vagy ellenmondás, de mindegyikünk egy célra, az emberek üdvére munkált és a mit tanitás által kaptunk, azt tanitottuk is. — Nincs köztünk első, sem második. Azért parancsold meg, kik fölöttünk vitatkoznak, meg ne oszoljanak egymás között. E szavak után leirhatlan fény között az Ég felé emelkedtek és eltüntek a szent életü püspök szemei elől.

János evchaiti püspök a vett parancsot teljesítette, a vitatkozókat egyesítette a Krisztus Jézus tanában és miután január hónapban külön külön mind a három sz. atyának emlékezete volt, az ő együttes ünnepöket jan. 30-ára tette és attól fogva ünnepli azt a keleti anyaszentegyház.

A három püspök, kinek ma emlékét tiszteljük, nem akarta, hogy egyik a másika felett tiszteltetvén, a ker. hívek között megzavartassék így az egység, a szeretet köteléke és Isten engedelméből csodás jelenésben hívták fel tisztelőiket, hogy mindnyájan egygyé legyenek az Isten iránti hit, remény és szeretetben, ha tehát őket mi valóban tisztelni akarjuk, nekünk is fő kötelességünk megőrizni az egységet, mindenben, mit Jézus tanított és parancsolt.

Pedig Jézus követői között hiányzik ma is az egység. Sokan vallják magukat keresztényeknek, de azért nem egyedül Jézust követik, hanem megoszolnak tévtanítóik szerint, uj profétákat keresték maguknak és így beállott az a körülmény, hogy azok között, kik a felfeszített Krisztusban hisznek, nincs még sem a hit egysége, sem az isteni tisztelet egysége, sem a kormányzat egysége, hanem megoszolnak tévtanítóik, országaik, nemzetiségök szerint.

Azért hogy a mai napon e szent három püspök emlékét méltván megtartsuk, kifejtem előttetek, hogy Krisztus igaz egyházában egységnek kell lenni

I. a hitre nézve

II. a kegyszerekre nézve,
III. az egyház kormányzatát illetőleg. Mig erről szólok, figyeljetek.

I. Az Úr Jézus Krisztus itt e földön tanitván, bizonyára csak egy tanitást hirdetett. A hitigazságokat, melyeket az égből hozott, azért nyilatkoztatta ki, hogy az embereket üdvözitse. Eme igazságokból csak annyit nyilatkoztatott ki, a mennyit az emberek üdvössége megkivánt és épp azért azon igazságokon kivül az emberiségnek több igazságra szüksége nincs, ámde a kinyilatkoztatott igazságokra mindre szüksége van, mert így rendelte azt az Úr, és ő bizonyára fölösleges titkok kijelentésével nem terhelt volna minket, épp azért bizonyos, hogy a miket ő tanitott, arra mindre szüksége van az embernek.

Maga a józan ész azt parancsolja tehát, hogy az egyházban az Úr Krisztus tanitásának kell fenntartva lennie és pedig minden csonkitás nélkül, de egyúttal minden hozzáadás nélkül is.

Az Úr Krisztus tanitása pedig le van téve a Szentirásban, a sz. Atyák irataiban és a hagyományban. Az tehát Krisztusnak igaz egyháza, melynek tanitása megegyezik a szentirással, a sz. Atyák irataival és a hivők mindenkori hagyományával, melynek tanitása mindenkor egy volt, melynek hite közvetlenül az Úr Krisztustól származik. Ilyen egyház pedig csak egy van, t. i. a keresztény katholikus egyház, mely az egész világon nyugaton a latin, keleten a görög szertartással elterjedve ugyanegy hitet vall és vallott mindenkor, és e hitének bizonyitékai gyanánt hivatkozhatik az ősidőkre és annak minden tanujára.

Az Úr Jézus még életében megjövendölte hogy távozása után ragadozó farkasok jönnek majd a hívek közé, hogy azokat elszéleszszék és valóban alig állotta ki az egyház a kegyetlen üldözéseket, már is fölkeltek a tévtanitók és mindent elkövettek, hogy megrontsák az egyház hitét. De az Isten gondoskodott az ő anyaszentegyházáról. Hatalmas és nagy tudományu férfiakat támasztott, kik az eretnekek tévelygéseit lerontották, Krisztus tanát épségben fenntartották, és ily nagyok voltak egyházunkban éppen a szent püspökök, kiknek ma emlékét tiszteljük.

Hála Istennek, az akkori eretnekségek mind elenyésztek, nyomuk sem maradt, csak a történelemből ismerjük neveiket, az egyház pedig áll, és állani fog mindörökké.

Látva a történelem bizonyságtételét, biztosan mondhatjuk, hogy a most élő eretnek felekezetek szintén el fognak enyészni, és Luther valamint Kalvin és száz más társuknak nevét, mint az egyház békéjének megzavaróit, az első és rég megszünt tévtanitók ne

vével fogja együtt emliteni majd az egyház küzdelmeinek történelme. Az ő tanitásuk nem a Krisztus tanitása, mert ellenkezik az a szentirással, ellenkezik a sz. Atyák irataival és a hagyománynyal, — az ő felekezetük nem az Úr egyháza, mert annak hite nem egy ma, nem volt egy soha, mert ők Krisztus tanitását részint hozzáadás, részint megcsonkitás által megrontották és így valóban sz. Pál apostol szavaival mondhatjuk nekiek: Megoszlott-e Krisztus? (I Kor. 1.11.) Vajjon mást tanitott-e ő hajdan és most, mást a felekezetek és mást az egyház részére? Nem, Krisztus Úrunk tanitása mindig egy volt, hanem ugyancsak az apostol szavai szerint vannak némelyek, kik el akarják ferditeni a Krisztus evangeliomát. (Gal. 1.7.)

Szent Pál apostol hallván a krisztusi egyház kebelében előfordult surlódásokat, e szavakkal fordult hozzájok: Kérlek pedig titeket, atyámfiai, a mi Úrunk Jézus Krisztus nevéért, hogy azon egyet valljátok mindnyájan, Szent Pál apostol e szavai nekünk is szólanak. Igyekezzünk tehát megtartani a hit egységét, ne hallgassunk a tévtanitókra, vannak a mi egyházunknak vezérei, a mai napon ünnepelt szent Atyák, az ő bizonyságtételök többet ér az eretnekek minden erőlködéseinél, ők pedig egyházunk tanát igazolták, védték azért éltek és meghaltak. Véssük azért e hitet szívünkbe, és tartsuk életünk legfőbb javának, hogy az Úr tanitásának őréül és tanitójául alapitotta és fenntartja a kath. anyaszentegyházat.

II. Az egyház egységéhez tartozik másodszor, hogy az egyház híveit mindig és mindenhol ugyanazon kegyszerekkel lássa el és minden korban és minden helyen ugyanazon eszközökkel munkálja a hívek lelki üdvét.

A hit alapja az ember lelki életének és a tettek nem egyebek, mint a szívben élő hitnek virágai. Tettek nélkül holttá lesz a hit, hit nélkül nincs alapja, nincs érdemszerző képessége a jó tettetnek.

Ámde a jótettek gyakorlása küzdelmébe kerül az embernek, mert meg kell győznie önmagát, a világot, a gonosz lelket. Erre pedig saját erejéből senki sem képes, hanem szüksége van az Isten láthatatlan segitségére, a malasztra, mely az értelmet megvilágositja, a szívét, az akaratot helyes irányba tereli és a jóban állhatatossá teszi.

E láthatatlan kegyelmeket adja Isten ugyan mindenféle körülmények között, de mégis tetszett azok kiváló adományozását neki bizonyos külső jelekhez kötni és a Szentségeket alapítani. A

Szentségekben az állapotokhoz mérten, melyek számára azok alapítva vannak, különös kegyelmeket nyer a hivő, így a keresztségben ujjá születik, az átok fiából, Éva gyermekéből, az áldás fiává és a mennyország örökösévé lesz, a bérmálásban megerősíttetik, hogy szeresse hitét, — a házasságban a házas életre nyer kegyelmeket. És e szentségek úgy vannak rendezve, hogy megszentelik az élet minden nevezetesebb eseményét, az ember minden kedves viszonyát és az egész életen át istápolják, fenntartják azok lelki életét, kik azokhoz szorgalmasan járulnak.

E szentségek az egyházban mindig és mindenütt, vagyis minden korban és az egyház minden részében megvoltak és pedig ugyanegy módon, ugyanazon számmal és mint valaha a ma ünnepelt sz. Atyák vallották és tanitották, úgy tanitja ma is az egyház és valljuk mi, hogy hét szentség van és pedig szentség nemcsak a keresztség, és az oltári szentség, hanem épp úgy szentség a bérmálás, a bünbánattartás, az utolsó kenet, az egyházi rend és a házasság, mely épp azért, mert szentség, felbonthatatlan.

A szentségekben épp úgy egységesnek kell lenni az egyháznak, mint a hitre nézve, mert a szentségek mindegyike egy-egy hitigazságot fejez ki, ha tehát azok változást szenvedhetnének, megrontatnék a hit, elveszne a hit egysége.

E tekintetben az egység ismét csak a kath. egyházban van meg, de a felekezeteknél soha sem volt meg és nincs meg ma sem. Ha megfigyelitek az eretnek vallásokat, melyek közöttünk el vannak terjedve, látni fogjátok, hogy ájtatossági gyakorlataik, szentség névvel jelölt ténykedéseik, lényegökben, nemcsak a külsőségeket illetőleg lehet mondani naponkint változnak, az egyes felekezetek e tekintetbeni tana pedig egymással homlok-egyenest ellenkezik, egymást kizárja.

Hogy a kegyszerek tekintetében is meg kell lenni az egységnek, maga a józan ész is bizonyitja. Az ember természete ugyanis mindig ugyanaz marad és bárha a müveltség képes is ideig-óráig féket szabni a szenvedélyeknek, azokat állandóan lecsendesíteni csak az isteni kegyelem, a vallásos élet képes. És e tekintetben a vad vidékek szegény lakója és a városok polgáriasult népe között csak annyi a külömbség, hogy ugyanazon szenvedélyek egyiknél vadabb módon nyilvánulnak, mint a másiknál, de ugyanazon hatékonysággal és romboló erővel a lelki élet ledöntésére nézve.

A Krisztus Urunk által alapított szentségek teljesen és tökéletesen megfelelnek az emberi természetnek. Kiemelték azok a pogányokat a bálványozás sötétségéből, a vad népeket a durva szokások igájából és ugyancsak azok képesek egyedül a mai álmüvelt-

ség álarcza alá rejtőzött sima képmutató erkölcsi érzéketlenség közepette is megmenteni az ember lelki életét.

E szentségekből meritettek erőt a mai napon ünnepelt szent atyák, ez fog erőt adni nekünk is, az ő követőiknek. Isten irgalmából az igaz egyház tagjai vagyunk. Van papságunk, melyről azt mondá sz. Pál apostol: Úgy tekintsen minket az ember, mint Krisztus szolgáit, és az Isten titkainak sáfárait. E papság lelki hatalma az apostoli leszármazás útján, magától az Úr Jézustól veszi eredetét, épp azért teljes lelki hatalommal közli a hívekkel a szentségekben az isteni kegyelmet, míg a felekezeteknek nincs papságuk, épp azért szentség névvel jelölt ténykedéseik is értéknélküliek, melyeknek nincs ereje a hívek megszentelésére.

Legyünk mi tehát mindig egyek a hitben és az annak istápolására rendelt szentségekben. Krisztus Urunk a mennyországot többször a mennyei lakoma példaképével ismertette, itt a földön az Úr oltáránál egyesülve jelképezzük az Úr szent testének és vérének vétele által az égi lakoma örömeit. Legyen tehát közöttünk egy a lélek, egy a hit, a mint egy a keresztség, egy az oltár, melynél szolgálunk, egy az Úr, kinek testét és vérét veszszük.

III. Az egyház kormányzatában való egységet maga az Úr Jézus rendelte, midőn az egyházat alapitva e szavakat intézte Péter apostolhoz: Te Péter vagy és e kőszálon fogom épiteni anyaszentegyházamat. (Máté 16.18.) Az egész egyháznak tehát az Úr Jézus által vetett alapon, sz. Péter apostolon, mintegy kőszálon, és igy az ő utódain kell fölépitve lennie, úgy hogy bátran mondhatjuk, mindaz, ki ezen alapról lelép, attól magát elszakitja, egyúttal elválik Krisztus igaz egyházától is.

Hogy az Úr Jézus egyházát kormányzatilag is egységessé akarta tenni, kitünik az ő szavaiból, midőn azt hasonlitja egy országhoz, már pedig az ország fogalma föltételezi a kormányzás egységét, — továbbá hasonlitja azt házhoz, a háznak feje van a családatyában, így feje az egyháznak a római pápa, — hasonlitja továbbá egy akolhoz melynek csak egy pásztora van. Igy tanitották azt az apostolok is. Sz. Pál testhez hasonlitja az egyházat, melynek egy feje van, habár számos tagja.

A szentirás tanitását megerősiti a hagyomány, a szent atyák bizonyságtétele, kik között első helyet foglalnak el épp a ma tisztelt sz. atyák. Aranyszáju sz. Jánost, mert a császári udvar kicsapongásait megtámadta, Arkadius császár elűzte a konstantinápolyi pátriarchai székről, és ő a római pápához fordult, hogy szolgáltasson neki igazságot, és helyeztesse vissza méltóságába. Kérelme meg

lett hallgatva. A római pápa közbenjárására a császár visszavonta igazságtalan rendeletét és a sz. püspök visszatért méltóságába.

Az Úr Jézus Krisztus rendeletei az egyház kormányzati egységére vonatkozólag a természet törvényeivel teljesen megegyeznek. Minden egyesület, legyen annak földi vagy örökkévaló célja, ha célt akar érni, meg kell egyeznie nemcsak e cél eszközeiben, de egyúttal azok alkalmazásának módjában és miután ezer mindenféle körülmény jöhet elő, melyekben az adott törvények alkalmazása nem mindig könnyü, kell lenni egy főnek, kell lenni egy tekintélynek, mely az egyesek itéletén fölül legyen és az egész egyesülettel szemben is képviselje a föltétlen igazságot. Ha ez szükséges minden emberi társaságban, még inkább szükséges az egyházban.

Az eretnekségek ezerféle baja és neme, ugyan mivé tette volna az egyházat, ha annak alapja kőszikla nem lett volna, ha abban nincs meg a római pápákban a hitnek legfőbb őre és tanítója. Az egyház feje válságos időkben mindig fölemelte szavát, intett, dorgált, büntetett, tanitott, és az igaz tan meg lett védve, a tévtanitók megszégyenültek.

Az isteni tiszteleteknél, ti magatok tudjátok, az emberek szeretik sok esetben a túlzást, és meg nem engedett, helytelen módon akarták sok esetben a szent szolgálatokat berendezni. Az egyház feje e tekintetben is őrt állott. Megőrizte a szent szertartásokat saját ősi alakjukban és azokat megrontatni soha sem engedte.

A kevélység ördöge az egyházat sem engedte nyugodni, gyakran támadtak egyének, kik gyanus céloktól vezéreltetve, az egyház békéjét megzavarták. Az egyház feje az ilyeneket egyházi büntetésekkel sujtotta és így megmentette az egyház egységét.

A mi a kormányzati egységet illeti, az ismét csak a katholikus egyházban áll fenn, teljes egészében, valójában, de hijával vannak annak, úgy a különféle protestáns felekezetek, mint a szakadár egyházak, mert lehet mondani, hogy minden országban, minden tartományban külön-külön fő alatt állanak, és közöttük még a lelki érintkezés sincs meg, nemhogy a szeretet köteléke füzné őket össze.

Pedig azt mondja az apostol: más alapot senki sem vethet azon kivül, mely vettetett. (I Kor. 3.11.) Jézus Krisztus az egyház alapkövévé a sz. Péter apostol és az ő utódaihoz való ragaszkodást, a vele való egyezséget tette, a ki ezen kívül épit, homokra épit, mely midőn eljő a szélvész, nem menti meg a föléje emelt épületet, hanem eléri az érdemlett sorsát, a rombadőlést.

Ragaszkodjunk mi tehát teljes szeretettel, hitből származó

engedelmességgel az egyház látható fejéhez, az Úr Jézus Krisztus földi helytartójához, a római pápához. Ismerjük el benne a hit és erkölcs dolgaiban az egyház tanitóját, oktatóját, — fegyelmi dolgokban az egyház legelső törvényhozóját, biráját, — a szentségeket illetőleg, Krisztus Urunk főpapját, kinek teljéből meritenek a többiek és úgy árad szét az egész egyházra e szellemi test minden tagjára az élet vize, a szentlélek kegyelme, hogy a lélek a megszentelő malaszt köntösében megmaradjon.

Az eddigiekben fejtettem ki előttetek, miben áll az egyház egysége, és láttuk, hogy a Krisztus igaz egyháza egy a hitben, a szentségekben és kormányzatára nézve.

Az Úr szavai szerint, melyeket jeligéül választottam mai beszédemhez, a ki felbont egyet e legkisebb parancsolatok közöl és úgy tanitja az embereket, legkisebbnek fog hivatni mennyeknek országában, a tévtanitók el fogják venni büntetésöket, az ő részökre nem lesz hely mennyeknek országában, mert ők is szét darabolták Krisztus egyházát, ezen sz. Cyprián szerint varrás nélküli egyben szőtt ruhát. De ugyancsak az Úr szavai szerint nagyok a ma általunk ünnepelt sz. atyák, mert ők az Úr parancsait mind megtartották, mindet hirdették, és ha lehet őket mégis egymástól megkülönböztetni, sz. nagy Vazul megvédte a hit egységét, mert a hittitkok kifejtésében mindenek fölött áll, sz. Gergely megvédte a kegyszerekben az egységet, mert az eretnekek ellen sikerrel küzdött, sz. János beigazolta a kormányzati egységet, mert a római széket főnökéül ismerte el és tőle kérte sérelmeinek orvoslását.

Mondjuk mi is tehát az Úr Jézussal nagynak e szent atyákat, tiszteljük emléköket különösen azáltal, hogy kövessük erényeiket, és ha ők a jelenéskor mondott szavaik szerint egyek Isten előtt, legyünk mi is egyek itt a hitben, a reményben és a szeretetben.

E szent atyák közöl kettő a sz. liturgiát rendezte, szervezte, és sz. János liturgiáját használja az egyház rendszerint, míg sz. Vazul liturgiája egy évben tizszer végeztetik. Midőn tehát a szent szolgálaton jelen vagyunk az ő szavaikkal imádjuk az Istent, az Urat, ki oltárainkra leszáll, az ő általok szervezett imákkal járulunk a kegyelem királyi székéhez, azért, hogy mai elmélkedésünk után az ő szándékuk szerint legyünk itt jelen, könyörögjünk az Úrhoz a mai szent misén az egész világ békességeért, Isten szent egyházainak jóléteért és mindnyájunk egyesiteseért. — Amen.

Bazsant. 1913. 1914.

A mi Urunk Jézus Krisztus találkozása Simeonnal.

(Gyertyászentelő Boldogasszony Febr. 2. Febr. 14.)

Fölvivék a gyermek Jézust szülői Jerusalembe, hogy bemuttassák az Úrnak; a mint megiratott az Úr törvényében. (Luk. 2.22.)

Az ó-szövetségi törvény rendeletei szerint, minden első szülött gyermeket, lett légyen az fiu vagy leány, a jerusalemi templomban az Úrnak be kellett mutatni és egyúttal áldozatot tenni, mely áldozat állott egy pár gerliczéből, vagy két galambfiából. Az Úr Jézus, ki az ó-szövetségi törvényt jött megszüntetni, mégis miután az érvényben volt egész az Úr kereszthaláláig, engedelmeskedett e parancsnak, és szent szülője és nevelő atyja kiséretében megjelent a templomban, hogy be legyen mutatva a mennyei Atyának. Az üdvözítő gondviselés megdicsőítette a gyermek Jézus fogantatását, születését, kereszteltetését, bemutatását is arra használta fel, hogy hirdetve legyen a Megváltó eljövetele. Élt Jerusalemben egy Simeon nevü istenfélő férfiu, ki igéretet vett az Istentől, hogy nem hal meg, míg nem meglátja a Messiást, az Úr Krisztust. E szentférfiu a Szent lélek sugallatától vezéreltetve az Úr Jézussal egyszerre jelenik meg a templomban, felülről jövő ihlettséggel megismeri a kisded Jézusban a világ Üdvözitőjét, vágyai be vannak töltve, tovább nem akar élni és felfohászkodik az Urhoz: Most bocsátod el, Uram, szolgádat a te igéd szerint békeségben; mert látták szemeim a te Üdvözitődet. Ugyanekkor egy Anna nevü prófétaasszony is volt ott jelen, ki hálát ada az Úrnak és szóla a kisded Jézusról mindazoknak, kik várták a váltságot Jerusalemben.

Íme az Úr Jézus engedelmeskedett és meg lett dicsőítve, betöltötte a törvényt és az Atya kinyilvánította, hogy a kit Simeon karjain tart, az az Isten Fia, az egész föld megváltója, vagyis az Ur Krisztuson már itt is beteljesedétt a mondás: a ki magát megalázza, fölmagasztaltatik.

Hogy tehát a mai ünnep tanulságos legyen reánk nézve, ta-

nuljunk meg ma az Urtól engedelmeskedni Istennek és Isten után minden tőle származó hatalomnak, mert az Isten parancsainak

I. kivétel nélkül mindnyájan, és pedig

II. teljes alázatossággal és készséggel tartozunk engedelmeskedni. Ez lesz mai beszédem tárgya. Figyeljetek!

I. Az Isten e mindenség legfőbb Ura, ő a mi legfőbb királyunk. Mi mindnyájan emberek, kivétel nélkül mint az ő alárendelt jobbágyai, szolgái születünk. Ő intézkedik, törvényeket alkot, parancsol, mi pedig kivétel nélkül engedelmeskedni, az ő parancsait teljesiteni tartozunk. De fájdalom, sz. Pál apostollal mindegyikünk elmondhatja: Mást törvényt látok tagjaimban, ellenkezőt elmém törvényével. Igy én magam elmével Isten törvényének szolgálok, testtel a bűn törvényének. (Róm. 7. 23.) Igy válik az Isten szolgálatára rendelt emberből pártütő, ki nem akar meghajolni Ura előtt és nem akar engedelmeskedni Teremtőjének, bárha Istenének ismeri is azt.

Szabadulni kiván az ember az Isten törvényei alól és nem veszi észre, hogy ugyanekkor a test a világ, az ördög rablánczaira fűzi magát, a bűn és gyötrelem örvényébe sodortatik és sz. Ágostonnal végre be kell vallania, hogy saját akaratánál fogva oda jutott, a hová jutni nem akart. Az Isten törvénye ugyanis nem korlátozza az ember szabad akaratát, hanem csak vezérli azt, hogy el ne fajuljon az igazságtól, mely nem egyéb, mint az Isten törvénye, el ne térjen. Isten törvénye nélkül épp azért, ha a külső tetszetős is, de szabadsága nincs az embernek, és ha nem szolgál az ember Istennek, úgy bizonyára szolgájává lesz testének és a test gonosz szenvedélyeinek.

És mégis az ember kevélységében fölemelkedik az Isten ellen és a próféta szerint a hálátlan Izraelitákkal felkiált: Nem szolgálok. (Jer. 2. 20.) és eleinte fogásokat keres, melyek révén magát a törvény alól felmentettnek állithassa, később pedig teljesen elveti a törvényt, mert ez neki izetlen, kelletlen, mert az ellene mond az ő tetszésének.

Teszik ezt első sorban a gazdagok, a föld nagyjai, kik magasabb polcon állanak, mintha ők kivételek lennének, mintha nem is oly emberek volnának, mint mások, mintha, mert ők az emberek között elsők, már azért az Isten sem volna oly annyira Ur és király felettök, mint más ember fölött. De ugyan volt-e nagyobb az Úr Jézusnál és ő mégis a mai napon készséggel betölti a törvényt?! volt-e dicsőbb Királyné, mint a boldogságos Szűz anya és ő engedelmeskedik? Ki az tehát, ki ezeket látva és tudva, azt vélhetné,

hogy ő kivétel lehet az Isten előtt? Mert ha ti sokat bírtok a születés vagy hatalom által, sokkal tartoztok a törvényhozó Istennek, ki reátok sokat bízott, mert nem egyébért emelt ki titeket az Isten, hanem hogy általatok és bennetek ő legyen megdicsőítve, hogy ti az engedelmességben másoknak is példái legyetek, hogy sz. Gergely pápa szavai szerint: a kicsinyek tanuljanak a nagyoktól engedelmeskedni.

Nincs hatalmasság, hanem csak az Istentől, a melyek pedig vannak, az Istentől rendeltettek. (Róm. 13./1.) mondja az apostol. Isten tehát embereknek adja az ő hatalmát, de nem azért, hogy azzal saját hasznukra visszaéljenek, hanem hogy azt Isten akarata szerint Isten dicsőségére és embertársaik javára fordítsák és így minden hatalom tulajdonképen nem egyéb, mint Isten iránti engedelmesség, az Isten parancsának teljesitése. Isteni szolgálat nélkül sem hatalom, sem méltóság, sem elsőség nem volna e földön. Nincs tehát miért kevélykedni a nagyoknak és nincs miért elkeseredni a kicsinyeknek, mert mindnyájan egyformán kivétel nélkül alá vagyunk vetve az Istennek és engedelmességgel tartozunk neki. És örök hála Istennek, hogy oly nagy és oly végtelenül jó Úr szolgáivá tett, mint a milyen ő.

Oh de fájdalom, a nagyok nem akarnak engedelmeskedni Istennek, mert ők hatalomban vannak, a kisebbek pedig engedelmesek ugyan, de csak az embereknek és nem Istennek, szolgailag hódolnak a föld nagyjainak, de nem az Istennek, alázatosak az emberek előtt, kevélyek Istennel szemben. A világi törvények féken tartják őket, az Isten törvényeit minden félelem nélkül szegik meg.

Sz. Pál apostol figyelmezteti az efesusiakat, mondván: Szolgák, engedelmeskedjetek testi uraitoknak, szívetek egyenességében, mint Krisztusnak, jó akarattal szolgálván, mint az Úrnak és nem mint embereknek. (Efes. 6. 5.) De a mai világban meg lehetne fordítani e figyelmeztetést és azt mondani, vajha annyira engedelmeskednétek, ti alárendeltek az Istennek, a mennyire engedelmesek vagytok földi uraitok iránt, csak legalább oly kész alázatos és hű szolgálattal lennétek Istenhez, mint a milyet kivánnak tőletek az emberek, és a milyet ti készséggel meg is adtok. Valóban, ma az emberek szivesebben szolgálnak az embereknek, mintsem az Istennek, pedig ha a szolgálat átalán véve megaláz, Istennek engedelmeskedni dicsőség, az ő szavát hallgatni gyönyörüség, mert csak az Isten a valódi úr, ő az egyedüli szent és felséges.

II. Midőn Mózes és Áron megjelentek hajdan Fáráó előtt és az Izraelitak elbocsátását kérték az Úr nevében felkiáltott a király: Ki az az Úr, hogy szavát hallgassam, és Izraelt elbocsássam? Nem ismerem azon urat és Izraelt nem bocsátom el (2. Móz. 5.2.) És az Úr keze ránehezedett Egyptom földére, csapás csapásra jött, és Fáráó kénytelen volt megismerni az Urat, hogy nagy az ő hatalma, kénytelen volt szavát hallgatni, és végtére is Izraelt elbocsátani. Épp igy jár Istennel szemben minden pártütő emberi teremtmény. Hangoztassa bár élte fogytáig az istentelen király szavait, ne hallgassa bár soha az Úr parancsszavát, eljön az idő, mikor meg kell alázodnia és el kell ismernie, hogy az Úr az Isten, hogy a kinek engedelmeskedni tartozik az ő Ura, az a mindenség Istene, már pedig ki oly nagy mint az Isten?

Nem szabad tehát bevárnunk az Isten büntető kezét, hanem jóakarattal, szívünk egyenességében teljes készséggel kell szolgálni az Istent és akkor méltók leszünk majd egykor hallani: Örülj, jó és hív szolgám! mivelhogy a kevésben hű voltál, sokat bizok reád; menj be urad örömébe. (Máté 25.21.)

A szív pártoskodása annyira viszi az embert, hogy azt kívánná, ő hozzá, az ő tetszéséhez alkalmazkodjék a törvény. Szivesen elismeri azon törvények kötelező erejét, melyek neki tetszenek, melyek betöltése áldozatába nem kerül. De a melyek neki nem tetszenek, a melyekre pedig talán leginkább szüksége lenne, hogy valamely bűnös szenvedélyét kiirtsa, a kárhozattól megmentse, de mert azt teljesitenie önmegtagadásába kerülne, az ily törvényt nem teljesiti, azt megtagadja, és fokról fokra sülyedvén, végre minden törvényt tagad és saját tetszését, élvezetét, hasznát teszi élte törvényévé.

Vigyázva járjatok tehát az élet útain. Sok istentelenséget helyesel a világ, de az nem lesz mentség Isten előtt. Az Úr törvényei világosak, szívünk, lelkünk jobb részének természetével oly annyira megegyezők, hogy az ember azokat teljesitve csak édes örömet, megnyugvást érez, de soha mardosást nem, épp azért a pártütők kárhoztatni fognak, mert az Isten, midőn törvényeit alkotá, nem hívta meg tanácsába a világot, szintúgy a világ kedvező ítélete nem lesz mentség majd egykor az ő itélőszéke előtt. De végre bármennyire is pártütő legyen is valaki, szíve mélyén, lelke legtilkosabb rejtekén a lelkiismeret szava, mindig pártját fogja az Urnak, kárhoztatja a világot és épp azért mingegyikünknek elmondhatja majd az Úr, ha az engedelmességet megtagadjuk: a te szádból itéllek meg gonosz szolga. (Luk. 19.22.)

Nincs itt tehát más választás. Ha megtartjuk a törvényt,

a törvény megtart minket, — ha megtagadjuk az engedelmességet, megtagad majd egykor minket is ezen törvények szerzője: az Úr Jézus. Méltán mondja tehát a zsoltáros király: Boldogok, kiknek útjok feddhetetlen, kik az Úr törvényében járnak. (Zsolt. 118.1.) mert az evangeliomi törvény a kegyelem, a szeretet, az irgalom törvénye. Az emberi gyarlóság gyakran nehéz és elviselhetlen tehernek tartja a keresztény kath. egyház Istentől adott törvényeit, igaz, hogy küzdelembe kerül azt megtartani, igaz, hogy ez teher, de oly teher, mint a hogy tehernek nevezhetné a madár az ő szárnyait, melyeket testén viselnie kell. A madarat szárnyai emelik a magasba, az embert csak az Úr törvényei képesitik, hogy a földről a mennyek felé emelkedjék.

És ugyan miért volna lehetetlen az Úr törvényeinek engedelmeskedni? Talán azért, mert sok esetben parancsolja, hogy váljunk meg attól a mit szeretünk, — mert sokszor a magányba rendel, hogy minden földinek hiuságáról elmélkedhessünk, mert sokszor megaláz, hogy Isten előtt fölemeljen? Ezek ellen ezer a panasz és ezek miatt szabadulni óhajt az ember a törvény kötelékéből. De hát kedves hallgatóim, az üdvösség a fő, mindenek fölött első, erre vezérel minket az Isten törvénye. A mi üdvösségünkért Jézus önkényt áldozatul adta magát, a bold. Szüz szívét a fájdalmak tőrei járták át és ők mégis teljes készséggel teljesítenek mindent, mit az Atya előirt. Hát mi önjavunkért nehéznek, lehetetlennek mernők mondani a törveny teljesìtését? Az Isten a világ, a test, az ördög szolgáságából kiszabaditani óhajt minket, hogy lerázva a bilincseket szabadok lehessünk és ha ez nekünk nem is lenne kedvünkre, vajjon szabad-e azért zúgolódni, panaszkodni? Isten azt mondja, szabaditsd ki magad a pokolból, költözzél ki a szolgaságból, tépd ki szívedből a téged lealázó szenvedélyeket és helyezd oda az én szeretetemet, -- felelhetjük-e neki: Uram! sokat, lehetetlent kivánsz?!

Ha az Isten, mint legfőbb Urunk, teljes hatalmát éreztetné velünk és azt parancsolná, hogy legtörvényesebb hajlandóságainkat is áldozzuk fel, -- ha azt mondaná egyiknek: szállj le a méltóságról, melybe érdemeidnél fogva emelkedtél, - másiknak: foszd meg magad a javaktól, melyek törvényesen a tieid, — feledkezzél el családodról, mely házad vigasza és reménye, — szakitsd szét a tiszta szövetséget, mely téged boldogit, mert én, az Úr, azt kivánom, — ha mondom ekképen rendelkeznék is velünk az Úr, akkor is engedelmeskedni tartoznánk. De ő nem kivánja, az általa adott, megáldott, megszentelt javaktól váljunk meg. Ő csak azt mondja: áldozd fel értem azt, mi téged elveszit, kárhozatba dönt,

— az én dicsőségemért, szeretetemért mentsd meg lelkedet, egyebet mindent hatalmadban hagyok, — ha erre azt merjük mondani, hogy törvényének igája nehéz, menthetlenek vagyunk, nem az Isten itél el minket, magunk választanók így az örök kárhozatot.

Mint kegyes Atya és nem mint törvényhozó bíró bánik velünk az Isten, és épp azért, habár nehéz is elhagyni az élet örömeit, de ha azok üdvünket veszélyeztetik, oda kell azokat hagynunk, — sőt ha a törvény betöltése gyalázatot hozna is fejünkre, ne irtózzunk attól, de sőt örömmel fogadjuk, mint az apostolok, kik az irás bizonysága szerint: örvendezve menének el a gyülekezet elől, mivelhogy méltókká lettek Jézus nevéért gyalázatot szenvedni. (Ap. csel. 5.41.) mert a földi megalázódás árán mennyei fölmagasztaltatást nyerhetünk.

De mit tesz az ember? A földiekért mindenre kész, a mennyeiekért a csekélységek is nehezek. Pedig minden, a mi földi, mulandó, az isteniek pedig örökkévalók. Szolgáljunk tehát Istennek saját jószántunkból és teljes készséggel és az Úr a föld porából fölemel, fölmagasztal, mert ne feledjük soha, hogy Isten annyira lesz hű mihozzánk, a mennyire híveknek bizonyitjuk mi magunkat ő hozzá.

Boldog volt az öreg Simeon, mert hosszas szolgálata által kiérdemelte azt, hogy midőn el akart távozni e földről, midőn a szolgálatból el lett bocsátva, maga az ő felséges Ura, Istene jött el hozzá, hogy őt elbocsássa, vele leszámoljon, neki az örök jutalmat biztosítsa és őt az örök életbe bevezesse.

Képzeljétek magatokat, ti kedves hallgatóim, az öreg Simeon helyzetébe. Ime reátok is elkövetkezett a nagy percz, lehet, hogy a legközelebbi órában itt lesz a király, hogy veletek leszámoljon, hogy meglássa, hogyan használtátok a vett talentomokat, mennyi kincset gyüjtöttetek azokból magatoknak az örök életre. Ugyan mondjátok meg, lelketekben kérdezzétek meg magatoktól, tudnátok e örülni az Úr, a felséges biró ily rögtöni megjelenésének? Én féltelek titeket, úgy vélem, hogy az Úr megjelenése megrémitene titeket, kénytelenek volnátok bevallani talán igen igen kevés kivétellel mindnyájan, hogy a vett talentomot elástátok, hogy ti Istennek mit sem tudtok felmutatni munkáitokból, mert ti éltetek eddig is, de nem Istennek, fáradtatok, de nem Istenért küzdöttetek, de nem lelketekért, vagyis szolgáltatok eleget és szolgálatotok, ti tudjátok nagyon jól, igen kemény, igen szigoru volt, de nem Istennek szolgáltatok, hanem az Isten ellenségeinek.

Ne tegyen titeket elbizakodottakká az a gondolat, hogy e percz, az elbocsátás, a leszámolás percze még messze van, addig van sok időtök, hogy arra elkészüljetek! Nézzetek szét e világon, a halál minduntalan szedi áldozatait, de azért mindig korán érkezik, az embereket mindig, de mindig készületlenül találja, mert az ember a halál perczének bizonytalanságából hamis reményt csinál magának és készakarva, tudva megcsalja önmagát.

Az Isten megigérte Simeonnak, hogy meg nem hal, mig nem meglátja a Messiást, nekünk az Isten megigérte, hogy ha a Messiást látjuk, őt sziyünkbe fogadjuk az Oltári szentségben, soha meg nem halunk, örökké élünk. Szolgáljunk tehát Istennek mindnyájan kivétel nélkül, nincs ennél dicsőbb sors, mintha az Istent valljuk Urunknak, — szolgáljunk neki örömmel, saját jószántunkból és nem kényszerüségből; járuljunk hozzá minél gyakrabban, hogy vele találkozhassunk, és igy biztosithassuk magunknak azt a kegyelmet, hogy a halál perczében is megtaláljuk őt és vele az örök boldogságot. Ámen.

Az Istenszülő örvendetes híradásának ünnepe

(Gyümölcsoltó Boldogasszony) Márc. 25. Apr. 6

A Szentlélek száll tereád és azért a Szent is, mely tőled születik, Isten Fiának fog hivatni. (Luk. 1.35.)

Miután előkészíttetett ez emberiség az Üdvözitő elfogadására, miután minden szem az ég felé fordult a segitség után sóvárogva, miután átérezte a világ egy nagy esemény bekövetkezésének szükségét, miután a ház, melyben Istennek laknia kellett, a bold. Szüz, a szeplőtelen fogantatás és Istennek történt fölajánlása által fölékesíttetett, az Ige testté lőn, vagyis az Istenség második személye, anélkül, hogy elhagyná trónját, a földre szállt, megtestesült.

Miképen történt ez? Most lett felolvasva előttetek a mai nap evangeliomi szakaszában. Isten elküldte Gabriel arkangyalt a

bold. Szűzhöz, tudtul adja neki, hogy fiat fog szülni, nevét Jézusnak fogja hívni. A szent Szűz megdöbben, tudja, hogy ő tisztaságát megőrizte, tudja, hogy Isten segitségével azt mindvégig megőrizni ohajtja is, — visszautasitja tehát az angyal köszöntését, inkább lemond a magas isten-anyai méltóságáról, semhogy tisztaságát megsértené még csak gondolatban is. De az angyal kifejti előtte Isten utait és elmondja a Szűznek, hogy a Szentlélek Isten müködése folytán, szűzességének sérelme nélkül fog foganni és szülni, mert a Szent, ki tőle születni fog, Isten fiának fog hivatni.

Igy meg lévén nyugtatva a sz. Szűz, kész már engedelmeskedni Isten akaratának, nem nézte a fölemeltetést, melynek részesévé lett, nem a fájdalmakat, melyek reá vártak, ő csak engedelmes alázatos volt, és azt mondja: I m e a z Ú r s z o l g á l ó l e á n y a, l e g y e n n e k e m a t e i g é d s z e r i n t, és miután így önakaratával hozzájárult az Isten akaratához, a z I g e t e s t t é l ő n mint a mai tropár mondja: a z I s t e n F i a a S z ű z f i á v á l e t t.

Ekkor lett a bold. Szűz földdé, mely fölszántatlanul az üdv kalászát tenné, — égő csipkebokorrá, melyben Isten lakott, — híddá, mely a mennybe vezet és lépcsővé, melyet Jákob látott álmában, melyen Isten e földre leszállott.

De talán ti azt kérdeznétek tőlem:

I. M i é r t k e l l e t t az I s t e n n e k e m b e r r é l e n n i és

II. emberré lévén, m i é r t l e t t é p p i l y m ó d o n e m b e r r é ? Kérdéseitekre megfelelek, csak béketűrő figyelemmel legyetek.

I. Az Isten teremtvén az embert, tökéletesnek teremtette őt vagyis felruházta mindama szellemi és testi képességekkel, melyekre szüksége volt, hogy czéljának megfeleljen. Az ember czélja itt a földön, hogy az Istent megismerje, tisztelje és ezáltal boldog legyen úgy itt a földön, mint az örökkévalóságban is. És az első emberek ezen magasztos életfeladatnak teljesen meg is feleltek. Istent ismerték, neki szolgáltak, boldogok voltak, mert értelmi képességük tisztán látta az Isten végtelen fölségét, nagyságát, dicsőségét, — akaratok a jóra erős, abban állhatatos és tántorithatlan volt, — és épp ezért távol a rút szenvedélyek viharától lelkök nyugodt, boldog, békés, elégedett volt.

E tökéletes állapotot elrontotta az első bűn. Az ember vétkezett. A vétek sötétséget boritott az ember elméjére, gyengévé, állhatatlanná tette az akaratot, az ember lelkének egyensúlya elromlott, oda lett békéje és boldogsága, az Isten szolgájából, az

ördög, a világ, a test szolgájává lett. Ily állapotban többé az ember rendeltetésének meg nem felelhetett. A teremtés gyöngye, a föld koronája, sárba lett tapodva, és mint a meváltást megelőző évezredek történelme bizonyítja, vastag tévelygésekbe merült az ember, nem ismerte az Istent, nem az ő akaratát, nem tudott különbséget tenni az erkölcsi jó és rosz között, de sőt odáig jutott tévelygseiben, hogy azt vélte, miszerint az Istent bűnökkel és kicsapongásokkal lehet és kell tisztelni.

Isten, ki öröktőlfogva előre tudta, hogy az ember vétkezni fog, öröktől fogva el is határozta, hogy megváltja az emberiséget, vagyis képessé teszi az embert arra, hogy a mit a bűn elrontott, azt kijavíthassa magában és a már általam többszörösen említett végczélt, az Isten ismeretét és így az ember boldogságát elérhesse.

A bűn kétféleképen ártott az embernek. Megsértette az Istent, megrontotta az embert. A megváltásnak tehát az volt rendeltetése, hogy kiengesztelje az Istent és ujjászülje az embert, és e czélból kellett az Istenség második személyének, a Fiú-Istennek emberré lenni, megtestesülni. A bűn nagyságát az határozza meg; ki ellen vét az, és mily nagy annak belső gonoszsága, vagyis mennyire gonosz szándék vezeti annak elkövetőjét. Ha e két szempontból vizsgáljuk meg ősszülőink bűnét, be kell látnunk, hogy az önmaga az Isten ellen irányult és a lehetőségig gonosz szándékkal lett elkövetve, t. i. hogy Isten fölé emelkedjék az ember. Az ember szereti általán a bűnt, de nem azért mert azt Isten tiltja, hanem azért az élvezetért, melyet szerez neki a bűn, — első szülőink elkövették a bűnt nem annak élvezeteért, mert hiszen mindennel el voltak látva, hanem elkövették Isten ellen támadt kevélységökben és e bünöknek semmi egyéb czélja nem volt, minthogy az Isten uralmát lerázzák; Urokat megsértsék, az ő hatalmától megmenekedjenek. Miután tehát e vétek közvetlenül és egyedül az Isten ellen tört, oly végtelenül nagy volt annak belső gonoszsága, a mily nagy, végtelenül fölséges maga az Isten.

Ámde a véges, a gyarló ember végtelenül nagyot nem művelhetett, tehát büneért eleget nem tehetett, azért Istent soha meg nem engesztelhette és így az Isten végtelen jósága, irgalma, szeretete nélkül örökre elveszett volna. Ezért lett az Isten emberré, hogy a bűnért szenvedni és miután a bűn büntetése volt a halál, a bűnért meghalni is tudjon, hogy így az a szenvedés és halál, mi a gyarló embernél nem volt elég erős a bűn eltörlésére, az ő Isten-emberi személyében végtelenül érdemszerző képességet nyerjen és így a végtelenül nagy bűnért, végtelenül nagy és teljes elégtételt adjon.

Az Isten igazságossága és irgalma csak így békélhetett meg egymással. Az igazságosság azt követelte, hogy veszszen el az ember, ki tudott végtelenűl gonosz lenni, de nem tudott végtelenűl nagy elégtételt nyujtani. Az irgalom a tehetetlen embernek pártját fogta, nem nézte azt, hogy az a kegyelmet nem érdemli, csak azt látta, hogy szenved, hogy az örök kínokra van kárhoztatva és szánta tehetetlenségében, szerette, bárha méltatlan volt. Az Isten bölcsesége tehát igazságossága és irgalma közzé odaállította az ő egyszülött Fiát, a ki emberré lett. Megverte, megbüntette őt addig, míg csak az igazságosság mértéke be nem tölt, megengedte, hogy meghaljon, mintegy megsemmisűljön az emberek helyett, és akkor az irgalom felfogta az embert a megengesztelt Úr, a kibékűlt Atya elé állította, hogy szánja meg benne az ő saját képét. És az Isten megnyitotta kincseinek tárházát, az Úr Jézus érdemeinél fogva kiárasztotta szent Lelkének malasztjait, ujjászűlte azokat, kik megértették hivó szavát, saját munkásságuk által kiérdemelték, hogy az Úr Jézus javaiban részesűljenek.

Ezért lett az Isten emberré, vagyis azért vette fel az emberi természetet, hogy abban és azért szenvedni tudjon nemcsak, de azt együttal meg is újítsa, ujjászűlje és képessé tegye az Úr parancsainak betöltésére.

II. Az Úr Jézus megtestesülésének nagy csodájánál három körülmény érdemli meg leginkább a mi figyelmünket, hogy t. i. a bűnbeesés után csak kétezer év mulva, a bűn terhe nélkül, és édes anyjának szüzességét meg nem sértve testesűlt meg.

A mi az elsőt illeti, az emberi gyarló értelem előtt első tekintetre érthetetlen, ha az Isten meg akarta váltani az embert, miért halasztotta azt oly hosszu időre. Hogy az üdvözitő gondviselés emez intézkedésének mély bölcseségét megértelmezhessem nektek, ama magasztos példabeszédre figyelmeztetlek titeket, melyet az Úr Jézus mondott a tékozló fiuról. A kisebbik fiu kivette örökségét, és messze földre távozván eltékozolta azt parázna-élettel. Igy tett az ember is Istennel szemben, — kivette örökség részét és eltékozolta azt. Az Isten adományait Isten szándéka ellen, a Teremtő sérelmére, önmagának veszedelmére eltékozolta és nagy lelki nyomorba sülyedt. A tekozló fiu csak a véginségben eszmélt fel, ép így tett az ember is. Midőn már a végletekig vitte a bűnt, midőn már megirtózott önmagától, akkor emelte az ég felé szemeit. Igaz, hogy a reánehezedő lelki vakság mély sötétségében nem látott ottan semmit, de azért érezte, hogy csak onnan jöhet ré-

szére segedelem és a jóslatok szavaíval felsohajtott, mondván: H a r m a t o z z a t o k é g i m a g a s o k, igen harmatozzátok le az ígazság, az istenismeret permetegét.

Az ember Isten nélkül akart lenni. Isten tehát magára hagyta őt. Nem akarta, hogy az Úr gondviselése vezesse az élet útain, vezető nélkül maradt tehát és eltévelygett egész addig, míg csak végképen be nem ismerte tehetetlenségét és nem kivánkozott vissza az atyai házba szolgának legalább, ha már fiu többé nem lehetett.

Midőn az Ur Jézus megtestesült, mint az irás mondja, már elérkezett az idők telje, a világ közérzülete megundorodott a bűntől, óhajtotta, epedve várta az Üdvözitő eljövetelét.

És az Ur, ki az angyal szavai szerint is s z e n t volt, vagyis a bűnnek terhe nélkül fogantatott, el ís jött, hogy kiállja a bűn büntetését. A megváltónak hivatása volt, hogy saját vérét adó gyanánt fizesse le a mennyei Atyának, mert az ő vére volt ára a mi váltságunknak, díja szabadságunknak. A szent iratok tanusága szerínt az Úr Jézus Krisztus emberré lévén, mindenben hasonló lett hozzánk, vagyis a mi az emberi természetet illeti, e tekintetben közte és közöttünk külömbség nem volt, mert ő a mi a bűn által rabul ejtett természetünket teljesen felvette, ámde a bűn nélkül.

Hogy ennek így kellett történnie, az egészen természetes. Ha az Úr emberí természete a bűn uralma alatt állott volna, úgy ennek a természetnek szenvedése nem lett volna eléggé érdemes arra, hogy az egész vilag bűneit eltörölje, de éppen az ő ártatlansága adta meg szenvedésének az áldozat jellegét, mert ő bűn nélkül, mint az ártatlan bárány vitetett a leöletésre, és vére által nem saját részére, mert hisz arra szüksége nem volt, hanem az emberiség részére szerzett bocsánatot, engesztelődést, irgalmat. Az Úr teljes mentessége a bűntől teszi végnélkül érdemessé a keresztáldozatot és ez tette képessé Megváltónkat, hogy ő valóban érettünk, bűnösökért szenvedhessen.

Az Úr Jézus emberi természete azért hiányos nem volt, mert hisz bűn nem alkotó eleme az emberi természetnek, hanem annak csak hibája, megromlott állapota. Az Úr Jézus emberré lévén, az emberi természetet oly állapotban vette fel, mint a milyenné azt kezdetben teremtette, midőn az veleszületett erőinek, képességeinek teljes birtokában és a bűn uralmától mentve volt, mely ugyan szenvedésképes volt, de nem szenvedett szükségképen, melynél a szenvedélyek zaklatása nem volt meg, mely végcéljának, az Isten dicsőitésének teljesen tudatában és e cél betöltésére lelki erejének birtokában volt.

Ezeket tudva és ezekről elmélkedve teljesen átérthetjük és igaznak kell vallanunk, a mit sz. Bernárd tanit, mondván: Ha az Istennek, emberré lévén, anyára volt szüksége, az Isten méltóságát illette és így szükséges volt, hogy az az anya Szűz legyen, — és ha egy Szűznek minden emberi értelmet meghaladó módon, a természet rendjén felül, fiat kellett szülnie, szükségképen ama fiunak, az Isten Fiának kellett lennie. Az Úr Jézus tehát a Szentlélek ereje által fogantatott és így a bold. Szűz tisztasága sértetlenül megtartatott.

Minden más fogantatás ellenkezett volna nemcsak az Úr isteni méltóságával, de magával az Úr Jézus megváltói hivatásával is. Az Ur Krisztus az embert jött megváltani, tehát az emberi természetet kellett magára ölteni, embertől vett tehát testet, de nem az ember akaratából, vagy tisztátalan szenvedélyéből, hanem az Isten és ereje akaratánál fogva, úgy hogy vérünk közösségébe be lépett, de azért a szenvedélyek lángja le nem égette a kiválasztott anya tisztaságát. Ha az Úr Jézus más úton módon lett volna emberré, nem lett volna közössége velünk, ha pedig a teljes testi leszármazás is megmaradt volna fogantatásánál, el nem kerülhette volna az eredendő bűn átkát. Mí igy az Ur Isten végtelen bölcsesége teljesen a természet erői által tette őt emberré és fogantatása is nem a természetességgel ellentétben. hanem a természet erőin fölül lett az üdvözitő Gondviselés által elrendezve.

Az isteni kinyílatkoztatás magasztos titkainak egyike ez is, melyet bár véges értelmemmel felfogni képes nem vagyok, mégis igaznak vallani kényszerülők, mert csak e titok tudata értelmezi meg előttem az üdvözitő gondviselés utait és csak e titokkal felfegyverkezve vethetek egy pillantást a végtelen bölcseségbe, mely üdvünk utait elrendezte.

Méltán alkalmazhatjuk tehát a bold. Szűzre a Példabeszédek könyveinek szavait: S o k n ő g y ű j t g a z d a g s á g o t; d e t e f e l ü l h a l a d t a d m i n d n y á j o k a t. (31. 29.) Igen ar Szent Szűz gazdagabb mindnyájánál, mert az erények, az adományok, a kitüntetések oly bőségével bír, minőt senki soha más nem bírt és birni nem fog, mert ő anya lett és tiszta maradt, mert ő Istenét szűlte és mégis alázatos maradt, mert ő az egek királynéjává lett, és mégis egész dicsősége abban volt hogy az Ur alázatos szolgálójának mondotta magát.

Ha titok az, miként foganta méhébe szeplőtlenűl a bold. Szűz az Istenség második személyét. nem kevésbé titok az, miképen tudta Isten az embert annyira szeretni, hogy érette elhagyta mennyei

királyi székét és emberré lett. A mai ünnepi tropár szerint: Ma van a mi üdvösségünk kezdete és az örök titok kijelentése, — igen, mert az Isten szavait, melyekkel Ádámot és Évát megbüntetve, meg is vigasztalta, ma értettük meg, mert azt tanitja az Irás, hogy az asszony ivadéka fogantatott, a ki megigértetett, eljött, hogy összetörje a kigyó fejét.

A mai nap Üdvözítőnk földi életének első napja, leszállt ő égi honából és a bold. Szűznél kezdett lakni. Legye tehát, ha eddig nem, vagy kevésbé gondoltunk lelkünk üdvével, mint kellett volna, a mai nap teljes, tökéletes és komoly megtérésünk kezdetévé és legyünk rajta, hogy szivünk hajlékában a földre szállt Ige kedves otthonra találjon.

Hogy pedig ezt megnyerhessük, tanuljunk a bold. Szűztől. Az ő erényei között örömmel lakott az Úr. Magasztalja tehát a mi lelkünk is az Urat és örvendezzék a mi üdvözitő Istenünkben, vagyis teljes hittel fogadjuk az Urat e földre jövetelében, magasztaljuk bölcseségét, dicsérjük végtelen jóságát,áldjuk szeretetét és örvendjünk, hogy általa üdvöt, örök boldogságot, nyerhetünk. Legyünk alázatosak, és akkor megtekinti az Ur a mi lelkünk szegénységét, felruházza azt minden ékességgel, nagy dolgokat cselekszik majd velünk a Hatalmas, kinek szent az ő neve, mert a világban megszentel, a bűn között megőrzi, a romlandóság közepette az égbe emel lelkileg, betölti a lelket mennyei békeséggel és édességgel és mi érezni fogjuk nemcsak, de hirdetni is, hogy nem adhat, boldogok vagyunk, mert velünk vanmit a világ meg az Isten, és mi ő vele. — Amen.

1916.

Csodatevő sz. György nagy vértanú ünnepére.

(April 23—május 5.)

Nem nagyobb a szolga Urnál. Ha engem üldöztek, titeket is üldözni fognak. (Ján. 15, 20)

Vértanuknak nevezzük az anyaszentegyházban azokat, kik a hitért életöket áldozták és vérökkel tettek bizonyságot Krisztus Urunk Istensége és a ker. kath. hitigazágok isteni eredete mellett.

Az Úr Jézus szavai, melyeket mai sz. beszédemben jeligéül választottam, alig ment ő fel a mennyekbe és küldte le tanítványaira a Szentlelket, teljes mértékben beteljesültek, mert mint sz. Pál apostol megjegyzé, az egyháznak harczolnia kellett Isten ügyéért és a lelkek üdvéért, nemcsak a test- és vérrel, nemcsak a gonosz lelkek ádáz gyülölete ellen, hanem a hatalmasságok és minden földi kormányzat ellenében is. Mint a mai apostolban hallottátok, az üldözés kezdetén mindjárt fogságra lett vetve Péter apostolfejedelem, de az Úr csodálatos módon kiszabaditotta, míg sz. István födiakonus és sz. Jakab apostol az Úr atyafia és első jeruzsálemi püspök életökkel adóztak a hitért, és az ő kiöntött szent vérök lett a kereszténység bő termést hozó magvává.

E két első vértanu megöletése után szakadatlanúl folyt a kereszténység üldözése 300 esztendőn át. Ha nem is számítjuk a kisebb helyi üldözéseket, melyeket legtöbbször a zsidóság felbujtására szenvedtek itt-ott a keresztények, magában a római birodalomban 10 keresztényüldözés volt, midőn a császár parancsára éveken, sőt tiz—húsz évig is irtották a kereszténységet minden kigondolható módon. Ama kor volt a kereszténység hősi kora, melyben magasztos erénypéldákkal volt tele a világ, midőn az isteni szeretet lángolt a hívek kebelében, midőn a hit valóban tettekben nyilvánult és nyert győzelmet.

Mert mint sz. Hilarius tanítja: Az egyház sajátos tulajdonsága, hogy éppen akkor győz, midőn megsebesítik, — akkor értik meg ha jogtalan módon üldözik, — akkor halad, ha cserben hagyják. Így a zsidóság és pogányság egyesült üldözéseinek daczára, de sőt éppen azáltal az egyház elterjedt, a hitben megerősödött, az erényekben tündökölt, a tudományba világosságot árasztott, egyszóval ő, a rab, az üldözött fogoly, a hit rabjává, foglyává tette üldözőjét, a világot.

E korban élt Sz. György nagy vértanu is, kinek ma emlékét tiszteljük és hogy a tiszteletnek okát ismerjétek, helyes módját el ne téveszszétek,

I. megismertetem veletek röviden sz. György szenvedéseinek történetét.

II. az ő követésreméltó erényeit, miről mig szólok, figyeljetek.

I. Diokleczián római császár idejében, ki az utolsó, de egyúttal legkegyetlenebb üldözést támasztotta a keresztények ellen, élt sz. György nagy vértanu, ki Kis-Ázsia Kappadoczia nevű tartományában nemes családból született. Mint katona számos érdemeinél fogva

ezredessé lett, midőn pedig háboruba indultak, vezérré, vagyis egy egész hadsereg fejévé, vezetőjévé lett kinevezve. Mint ilyen magasrangú hivatalnok tagja volt a római birodalom tanácsának is, és midőn ott a császár jelenlétében a keresztények üldözésének megindítása felett tanácskoztak, lelkiismeretének sugallatát követve, fölkelt, és ékes, lelkes szavakkal figyelmeztette a császárt, hogy a keresztények a birodalom legjobb alattvalói, a hadsereg legvitézebb katonái, igazságtalan tehát őket üldözni azért, mert a bálványoknak áldozni nem akarnak, mert hisz a bálványokat csak a lelki vakságban levők tarthatják isteneknek, végül felhívta a császárt, hogy ismerje el ő is Krisztus Urunkat Istenének, akkor megmenti birodalmát az ellenség hatalmától és lelkét a kárhozattól.

Megdöbbenve hallotta a császár a sz. vértanu szavait, sajnálta benne a jeles katonát, a dicső hadvezért elveszteni, figyelmeztette őt, hogy életét és mindenét koczkára tette és ha szavait vissza nem vonja, a legrettentőbb büntetés vár reá, de sz. György hajthatlan maradt, mire börtönbe vettetett és kegyetlen kínzásoknak lett alávetve.

Első ízben lándzsával átüttetett. A seb helyén sok vére folyt el, de midőn a lándzsát kivették testéből, sértetlennek maradt a szent vértanu. Azután szögekkel kivert kerék talpára fektették arczczal, erősen odakötözték és egy magas hegyről leeresztették, — teste darabokra lett szakgatva, de midőn leoldozták a kínzó eszközről, az Isten angyala megjelent, a részeket összeilleszté és sz. György ismét épnek maradt. E csoda láttára sokakat megtérített, ezek között maga a császárné, Alexandria megtért és kegyetlen férje előtt megvallotta Krisztus Istenségét.

Majd tüzes kemenczébe vetették a szent férfiút, onnan is sértetlenűl jött elé, ismét szegekkel belülről kivert vas czipőket húztak lábaira és azokban futni kényszerítették, majd kegyetlenűl megostorozták, de sz. Györgynek, miként ha teste elfásúlt volna, nem árthattak, lelkét még nem ingathatták, és ő szenvedései között is nyugodt volt és Krisztust hirdette hóhérainak.

A császárnak társa Magnentius azt mondta sz. Györgynek, hinni fog szavainak, ha valami jelt mutat neki, például, ha egy halottat feltámaszt. Sz. György buzgón imádkozott erre egy sír fölött és ime az ott eltemetett ember feltámadt, köszöntette sz. Györgyöt és nyilván vallást tett Krisztus Istenségéről. A császár megkérdezte a feltámasztottat, mikor élt itt a földön, azt felelé. hogy még Krisztus eljövetele előtt halt meg és a bálványimádás miatt az időtől fogva még mindig szenved a másik életben. E csoda látása még többet térített meg, kik között kitünt különösen sz. Gliceria,

ki is a többiekkel és a feltámasztottal együtt vértanu halált szenvedett.

A császár azonban ennyi csoda láttára sem tért meg, a látott csodákat ördögi mesterség és tudománynak mondta és nem szünt meg kérni sz. Györgyöt, hogy tagadja meg Krisztust. Egy alkalommal a császár egy bálványtemplomba ment, magával vitette sz. Györgyöt is, hogy vele együtt áldozzék a bálványnak. Sz. György a templomba érkezvén, szemeit az ott álló bálványra emelé és azt mondá: „Te vagy-e az Isten és téged kell-e imádni?“ és az ördög, mely abban lakott, sírva felelé: E g y e d ü l K r i s z t u s a z I s t e n. Erre az ott levő bálványok mind megrendültek és összeomlottak.

A hamis istenek papjai igen felbőszültek e csoda láttára sz. György ellen és kényszeríték a császárt, hogy minden további kínzás nélkül végeztesse ki sz. Györgyöt, mire a császár karddal fejét vételé neki is, és Alexandra császárnénak is, ki sz. György csodáit látva tért a kereszténységre. Igy végezte be életét a nagy vértanu. Sokat szenvedett, de meg is dicsőítette őt az Isten már itt a földön a számos csoda által, míg az égben javainak élvezetébe helyezte. Történt pedig mindez 296-ik évben Kr. után, mely évben sokan haltak meg a hitért, és tettek bizonyságot az Úr Jézus mellett.

Ime kedves hallgatóim, a mennyire a reánk maradt hiteles adatokból kivehető, megismertettem veletek sz. György szenvedéseinek történetét és úgy hiszem velem együtt mondhatjátok, hogy önként elvállalt szenvedése által Istennek kedves áldozatot adott, mint a mai tropárban énekeljük, megszégyenítette kínzóinak gonoszságát, mert azok kifáradtak, ő nem, azok kínozni akarták, de csak megjutalmazták, mert az általa megvívott jó harczért, győzelmi koszorút nyert Istentől.

II. Mit tanulhatunk mi e magasztos életpéldából ? Bizonyára egy oly magas tökéletességű szentben, minő sz. György, az erények egész koszorúját tisztelhetjük, én e koszorúból mégis különösen a szigorú l e l k i i s m e r e t e s s é g e t ajánlom ez alkalommal figyelmetekbe, mert e tekintetben a világ ma talán a leginkább meg van romolva.

Minden embernek, legyen kicsiny vagy nagy, szegény vagy gazdag, király vagy koldus, megvannak a maga kötelességei, vagyis meg van részére szabva, mivel tartozik Istennek, embertársainak és önmagának. E kötelességek teljesítése és annak mértéke az ember lelkiismeretességétől függ, vagyis attól, mily szigorúan veszi e kö-

telmeket és mennyire érzi azok kötelező erejét. A lelkiismeret az emberben az Isten szava, azt mondhatom tehát, az teljesíti teljes hűséggel kötelmeit, abban van valódi lelkiismeretesség, ki a rá rótt terheket Istenért, Isten nevében viseli, nem okoskodik azok mértéke, téljesítésének módja felett, hanem betölti kötelességeit, mint az Isten napszámát, és örvend, ha teljesítve kötelmeit, bebizonyíthatja ezáltal Isten iránti hűségét, odaadó engedelmességét.

Ily értelemben volt lelkiismeretes sz. György nagy vértanu, és ezt kell tőle nekünk első sorban megtanulnunk. Neki csak egy szavába került volna és megmenthette volna életét és minden javait, ha megtagadja Krisztust; kitüntetés, hatalom és dicsőség vár reá, de ő minden külső kényszer nélkül, saját szent meggyőződését követve áldozatúl adta magát Istennek. Ha sz. György akarta volna, eltitkolhatta volna a tanácsban keresztény voltát, és hallgatásával valószinüleg megmenthette volna életét, de ő kötelességének teljesítésében nem a világ itéletéhez tartotta magát, nem a világnak akart tetszeni, de hű szolgája akart lenni az Istennek és szólott úgy, hogy megnyerje az Isten tetszését és nem az emberekét. Szent Györgytől sokat kivánt az Isten, állhatatosságát ismételten és ismételten próbára tette; mások egyszeri szenvedés árán lettek vértanukká, ő számtalan szenvedés után nyerte csak el a dicsőség koszorúját és azért nem zúgolódott, szenvedéseinek minden részében egyarán, kötelességtudónak mutatta magát és nem tett abban külömbséget hanem mindet egyaránt teljesítette Istenért.

Ma a keresztények nem követik sz. Györgyöt. Kötelességeikből annyit tesznek meg, a mennyit megtenni kénytelenek, de saját jószántukból nem szolgálnak az Istennek. Ámde Istennek nagy voltát illeti, hogy olyan emberek szolgáljanak neki, kik dicsőségnek tartják, hogy övéi lehetnek, hogy neki szolgálhatnak, már pedig minden kötelesség Istentől származik és kötelességeinket teljesítve, Istent tiszteljük. Kérdem már most tőled, kedves hallgatóm, azt véled, hogy kedves lesz Isten előtt a te kötelességteljesitésed, ha te ez alól szívesen menekülnél; hogy megmenekedjél, mindent meg is próbálsz és utoljára is mint mondani szokták muszájból teszesz annyit, a mennyit? — véled-e, hogy ily lelki készültség mellett tetteid valaha jutalmazva lesznek? Nem hiszem, hogy ily csalfa reménységet táplálj, de ha mégis tudnád így csalni magadat, én biztosítalak, hogy tetteidnek nincs érdeme, hogy te azokért jutalmat nem nyersz soha, de sőt azok hiányossága lesz bizonyítéka a te lelkiismeretlenségednek, isteni félelmed fogyatékosságának. Ha azt akarod, hogy tetteid elfeledve ne legyenek, fakadjanak azok szívedből, jószántodból szolgálj az Istennek, akkor jutalmad meg lesz, el nem vész.

Azt mondod, nehezek a te körülményeid, a világ kigúnyol, kinevet, ha kötelmeidben igen lelkiismeretes leszesz. Hallgasd, mit mond az Úr: A ki nincs velem, ellenem vagyon; és a ki nem gyűjt velem, szétszór. (Luk. 11. 23.) Mit fogsz erre felelni? Okoskodásod azt mutatja, hogy te inkább akarsz tetszeni a világnak, semmint Istennek, te eszerint nem vagy az Istennel, következésképen ellene vagy, hogyan akarsz tehát üdvözülni?! A jó barát bajban tűnteti ki barátságát, — a fejedelem harc idején ismeri meg alattvalói hűségét, — mert a ki csak a jólétben szegődik hozzánk, a bajban pedig elhagy. az áruló. Ha így van az embereknél, mennyivel inkább az Isten irányában?! Avagy talán mind a két irányban eleget akarsz tenni és tetszeni óhajtol az Istennek is és az embereknek is? Tudd meg, hogy ez lehetetlen. A te kötelességeid mértéke az Isten akarata és nem az emberek tetszése. Az Isten akarata független, változatlan és épp azért örrökkévaló, az emberek tetszése hívságos, mulandó es épp azért szabályúl nem szolgálhat. Ha tehát mindkettőnek akarsz szolgálni, egyiket sem éred el. Isten látja szíved kétszínűségét és elfordul tőled. Kifogásaidat, álbölcselkedéseidet, az általad kieszelt kibúvókat Isten mentségűl el nem fogadja, — a világ elégnek nem fogja találni és te kénytelen leszesz tapasztalni, hogy Istent te hagytad el, téged pedig elhagyott a világ. Az ily lelkületre mondja az Isten: Mivel lágymeleg vagy, és nem hideg, sem meleg, elkezdelek téged kivetni az én számból. (Jel. 3. 16.)

Sz. Ágoston azt mondja, hogy készeknek kell lennünk, ha úgy kivánják a körülmények, meg is halni hitünkért, és ha erre készek nem vagyunk, akkor már szándékban megtagadtuk a hitet. Nem szabad tehát válogatni Isten és emberek között, hanem álljunk teljes határozottsággal a Isten mellé és teljesitsük kötelességeinket minden tekintetben, hiányosság nélkül. Az emberek ma igen szeretik teljesíteni kötelességeiket, ha az könnyű, vagy ha haszonnal jár, vagy legalább is dicsőséget hoz számukra; de ha a kötelességet betölteni terhes, az kárunkkal, talán megalázódással van öszszekötve, az alól minden áron szabadulni akarnak. Sz. György vértanu szívesen tette meg kötelességét akkor is, midőn az által vezéri méltóságra emelkedett, de akkor is, midőn az a vérpadra vezette őt, mert kötelességeit szentűl tartotta és azokban nem azt nézte, mennyire nehéz vagy veszélyes azok egyike vagy másika, hanem csak azt tudta, hogy mindegyiket Isten adta neki és Isten megkivánja, hogy kivétel nélkül teljesítse is azokat. Vajha így gondolkoznának ma is a keresztények! de most éppen ellenkezőleg van az emberek érzelme. Ha valaha, most önző a világ. Mindenki saját

érdekét nézi. Isten akarata helyébe az emberek saját hasznukat tették. Mindent feláldoznak földi javukért, fel még az örök üdvösséget is, mert meg van vesztegetve az ő lelkiismeretök. Az ilyenekre mondja a zsoltáros király: Fizess meg nekiek cselekedeteik szerint, és találmányaik gonoszsága szerint. (Zsolt. 27. 4.)

Hogy e büntetést elkerülhessük, tanuljunk meg ma sz. György vértanutól lelkiismereteseknek lenni. Emeljük szemeinket az Istenhez, ő legyen életünk vezércsillaga, az ő akarata legyen cselekedeteink mérvadója és akkor elnyerjük a boldogságot itt is, túl e földön is, mert nagyon igaz az, hogy a vallásos élet, a midőn szemeinket a túlvilágra irányozza és elvonja a földtől, nemcsak az az ég boldogságát biztosítja az embernek, de itt a földön is a lehetőségig kielégíti a szív vágyait, vagyis igaz az, mit az Ur e szavakkal tanított: Keressétek először az Isten országát és az ő igazságát, és ezek (a földi szükségesek) mind hozzáadatnak nektek. (Máté 6. 33.)

Szent György vértanut úgy festik, mint egy teljesen harczi szerekkel ellátott lovon ülő katonát, ki lándzsájával a legyőzött sátánt a földhöz szögezi. Igen, ő Krisztusnak győzedelmes bajnoka volt, ki Urának jogait megvédte, ki teljes volt a hitben, reményben és szeretetben, ki valósággal megértette, de egyúttal életének jelmondatául választotta az Ur Jézus szavait: Bizzatok, én meggyőztem a világot. (Ján. 16. 03.) E teljes bizalom volt az ő lelki harczában a pajzs, mely védte őt, a fegyver, melylyel ellenségét megtámadta, az erő, melylyel fényes győzelmet aratott.

Én hiszem, hogy ti mindnyájan, kik szavaimat mostan hallgatjátok, szeretnétek úgy megdicsőűlni, mint megdicsőűlt sz. György, de ha elétek tárom az odavezető útat, melyen oly sok a tövis, oly nagyok az akadályok, megretten a ti szìvetek és talán nem mertek még rá sem lépni. Miért? Mert hiányzik lelketekből az erős bizalom Istenben. E tántoríthatlan bizalom adott erőt a vértanuknak, ez tette szilárddá sz. Györgyöt, csak ez fog képesekké tenni titeket is, hogy az Ur útján elinduljatok és annak nehézségein meg nem ütközve, azon bátran előrehaladjatok,

Nézzétek az Ur példáját. Hogy ő az Atya-Isten jobbján elfoglalhassa helyét, elébb a nehéz keresztet kellett a Golgotára emelnie, nemcsak, de azon meg is halnia és csak úgy dicsőűlt meg. A ti részetekre sincs más út. A mennyországba az út a kálvária tetejéről indul ki. A ki nem tud Krisztussal szenvedni, nem lehet része az ő dicsőségében sem. Mert azt mondja az Ur: A győzőnek adom

az élet koronáját. Győzelem pedig nincs küzdés, tűrés, szenvedés, fáradtság nélkül. Szeretnünk kell tehát a szenvedést, ha egyszer meg akarunk dicsőülni.

Hogy tehát mi is sz. Györgynek valódi tisztelői lehessünk, iktassuk szívünkbe az Isten iránti tántoríthatlan bizalmat, ez erőssé teszi bennünk a lelket, állhatatosságot ad a jóban, megedzi az akaratot, felvilágosítja az értelmet, helyesen vezeti a lelkiismeretet, vagyis képessé teszi az embert, hogy ne akarjon egyebet, csak a mit az Isten akar. E bizalom lesz az erős pajzs, mely az ellenség minden támadásától megment. E bizalommal felvértezve nincs olyan áltudomány, nincs olyan hizelgő dicséret, nincs olyan haszon, nincs olyan gyönyör, mely a lelket megejthetné, mert tudjuk, hogy az Isten minden bölcseség kútfeje és az egyedüli szent és tökéletes; minden földi haszonnál és gyönyörnél nagyobb kincset, nagyobb örömet készített nekünk, ha parancsait megtartjuk. De e bizalom segít minket oda is, hogy a bűn ne csak le ne győzhessen minket, hanem hogy a bűnt le is győzhessük, hogy sz. Györgyhöz hasonlóan dicső bajnokaivá legyünk az Urnak, hogy a hitet ne csak valljuk magunk, de tetteink, szavaink által másoknak is hirdessük és Isten országát itt e földön növeljük, terjeszszük.

Ha ezt sz. Györgytől megtanuljuk, az ő imái feltámasztják lelkünket a bűn halálából és egykor vele együtt részünk lesz az Isten mennyei országában. — Amen.

Az Úr előhirnöke, keresztelő sz. János születése.

Jun. 24. — Jul. 6.

Nagy leszen az Úr előtt, bort és reszegítőt nem iszik és Szentlélekkel betelik még anyja méhétől. (Luk. 1. 25.)

Ma ünnepli a keleti anyaszentegyház az utolsó próféta születésének emlékét, ki az Urat nemcsak előrehirdette, hanem az összesereglett népnek meg is mutatta, őt az Isten bárányának nevezte, és a Jordán folyóban meg is keresztelte. Keresztelő sz. Jánosról mondotta Krisztus Urunk, hogy az asszonyok szülöttei között

nincs nagyobb ő nála, és mintegy ismételte ezzel az angyal szavait, melyekkel Zakariásnak tudtára adta, hogy az ő fia, kinek születését jött jelenteni, Szentlélekkel betelik, vagyis a Szentlélek hét adományát teljes mértékben bírni fogja és így az erényekben oly tökéletességre fog emelkedni, minőt más halandó ember el sem érhet

Eme magasztos tökéletességre neki szüksége volt, mert az Isten gondviselése őt választotta, hogy az embereket csodálatos fogantatása, csodálatos születése, csodálatos remete-élete által meghitelesítve, mint a pusztában kiáltó szava, a romlottság közepette a bűnös álomból fölserkentve, az emberiséget bűneinek tudatára ébreszsze és így töredelmes bánatra indíthassa.

De hát kérdem tőletek, hogy áll ma a világ erkölcsiség, isteni félelem dolgában? Bizony kénytelenek vagytok megvallani, hogy puszta ma is a világ a jótettekben , nincs a jámborságnak becse, elismerése, kérkedik a gonosz az ő gonoszságával, nem féli a világ az Istent, egész kényelmesen, lehet mondani a bűnben megrögzötten és elfásultan, anélkül, hogy lelki üdvösségükkel csak a legkevésbé is törődnének, egyedül a jelenvaló életnek élnek az emberek.

Keresztelő sz. János születését ünnepelve, hasson tehát szíveinkbe az ő szava is, melylyel figyelmeztette a köréje seregletteket: Teremjétek a bűnbánat méltó gyümölcseit, .. Mert a fejsze már a fák gyökerére tétetett. (Luk. 3. 8.) és igyekezzünk követni az ő erényeit, hogy így az ő útain biztosan elérhessünk az Isten bárányához, az Úr Jézushoz, ki érettünk élt és érettünk meghalt és érettünk ma napig is mindenkor velünk van, hogy üdvözítse a világot.

Ámde sz. János erényei oly magasztos koszorút képeznek, hogy annak virágait, mind egyúttal kellőképen méltatni lehetetlen, abból választani is nehéz, azonban én, hogy mégis hű maradjak a jeligéhez, melylyel szentbeszédemet kezdettem és hogy veletek megkedveltessem azt a szent józanságot, melyet éltében ker. sz. János követett, mert az angyal szavai szerint bort és részegítőt nem ivott soha, megismertetem veletek a részegség undokságát és kifejtem

I. mennyit árt a részegség az embernek e földi életet illetőleg,

II. mily biztosan fosztja meg a lelket az örök üdvösségtől. Míg erről szólok, figyeljetek!

I. Ti, kik szavaimat hallgatjátok, úgy hiszem láttatok már

részeg embert. Mily visszataszító, mily lealacsonyító, mily undortkeltő az ilyen ember! És valjon igazán irtóznak, megdöbbennek-e az emberek az ily látványon? Éppen nem! És miért? Mert az iszákosság olyannyira általánosan el van terjedve az emberek között, hogy azon meg sem ütköznek, azt föl sem veszik és ha láttak ma valakit, a mint részegségében az emberi méltóság gyalázatára szégyenletes tetteket visz véghez, egészen rendén valónak tartja a világ, hogy az kijózanodva már tiszteletet, megbecsültetést követeljen és nyerjen is.

Ezt látva, ezt tapasztalva, valóban azt kell mondanom, hogy a részegeskedés nem az egyesek hibája, hanem az egész társadalom betegsége. Ha gyermek születik e világra, annak örömére részegeskednek az emberek, — ha két fiatal örök hűséget esküszik egymásnak az oltárnál, szégyen volna a köznép feltogása szerint, ha a lakadalomban még részeg ember sem volna, — meghal valaki, a halotti tor az iszákosság kielégítésére szolgál. Egy szóval részégség fogadja a gyermeket midőn megszületik és részegség gyászolja, midőn az életből eltávozik.

A gyermekek, látva a felnőttek viselkedését, a férfiasság, a függetlenség egyik kielégítő részének tartják a részegeskedést, és alig cseperednek fel, máris hogy legénységüket bebizonyítsák, látogatják a korcsmát, és ezt megszokva, midőn már házasságot kötnek is, folyton találnak ürügyet, hogy a vendéglőt felkeressék, ott eldicsekesznek legénykoruk csinyeivel, melyek között folyton szerepel a pálinka és így nemcsak hogy maguk roszak, hanem még egész rendszeresen rontják az utánok jövő nemzedéket is.

Ha falun részeg embert látnak, kinevetik, de a ki megsajnálná a szerencsétlent, olyan csak elvétve, vagy talán nem is akad. Pedig bizony, ha sajnálatraméltó a koldus, kinek nincs keze vagy lába, vagy tagjai el vannak torzulva, bizonyára még inkább sajnálatraméltó a részeg. Emlékezzetek vissza az ily látományra. Azt mondják: a szem a lélek tükre, a részeg ember szeme zavaros, arczvonásai el vannak torzulva, szája, ha szót ad, csak az Istent szidja, feje el van szédülve, ruhája rongyos, a sártól piszkos, járása bizonytalan. Ugyan kérdem tőletek, van-e hatalom az Isten ege alatt, mely egy ép, erőteljes embert ennyire butává, ennyire állatiassá tudjon tenni? Nincs, ilyen hatalom nincs, és az ember mégis ennyire meg tudja gyalázni önmagát!

Az embert ilyen állapotban látva nem feljajdulhat-e bennünk a lélek. Istenem! ez-e az a magasztos teremtmény, melyet csak egy kevéssé tettél kisebbé az angyaloknál? Azt tanítod, hogy az embert saját képedre és hasonlatosságodra teremtetted, — ugyan

miről kell felismerni e teremtményben a te képedet? mi van ebben, a mi hasonló volna tehozzád, Uram? Valóban az ilyen nem ember többé, de sőt még az állatnál is kevesebb.

Megfelelhet-e már most az ilyen ember e földi rendeltetésének? Mindenki beláthatja, hogy nem, mert az lehetetlen, mert a részegség elveszi a földi vagyont, feldúlja a családi boldogságot, elveszi az emberből a szemérmet, a becsületérzést, tönkreteszi a test egészségét és időelőtti halált szerez.

Nincsen oly tolvaj, ki többet lopjon tőletek, mint a részegség, nincs oly rosz ellenség, ki több kárt okozzon, mint az iszákosság, mert az italos ember nemcsak tékozol, de ezenfelül nem is szerez, míg végre a munkakedvet teljesen elvesztve, ha tesz is valamit, csak azért mozdul, hogy legyen mit elinnia. Nincs oly nagy vagyon, melyet fel ne emészthessen egy ember, ha azt csak fogyasztja, de annak fenntartásán nem dolgozik, nem munkálkodik. Az ember legnagyobb vagyona a munkaerő, a dolog; a ki nem dolgozik, nem csak, hogy nem szerez, de miután életének minden percze kerül valamibe, folytonosan fogyaszt és szegényedik. A részeges tehát kétszeresen néz a koldusbothoz, mert először tékozol, vagyonát eliszsza, elhányja, másodszor nem szerez, nem dolgozik, apránként teljesen tunyává lesz és végre, ha ő meg is hal az apjától örökölt házban, de gyermekei már ritkán laknak abban csak egy napot is. A mit most mondtam, azt a ti tapasztalatok is bizonyítja.

E földi élet legnagyobb áldása a boldog családi élet, de hát a részegeskedőnek lehet-e boldog családi élete? Ugyan hogy tisztelje a nő férjében a család fejét, ha az a férj a korcsmába viszi gyermekeitől a kenyeret, ha a férj csak azért jön haza, hogy nejét szidalmazza, verje, halálos fenyegetésekkel hazulról elkergesse? Az ily háznál a gyermek nem tud imádkozni apjáért, a hála, a szeretet érzelme helyett a bosszúvágy fészkeli be magát a gyermek szívébe, mert kénytelen gyűlölni atyját, a ki miatt csak folytonos remegés az ő élete, sírás az anyjáé. Innen van aztán, hogy nincs békeség előbb a szülők miatt, később ha a gyermekek felnőnek, a gyermekek miatt, kik erőre kapva, durvák, engedetlenek szüleik iránt és elérkezettnek látják az időt, hogy megfizessenek a részeges apának vagy anyának a gyermekkorban kényszerűlve eltűrt méltatlanságokért.

A részeges emberből kivész a becsületérzés, a szemérem és kész minden aláválóságra, csakhogy szenvedélyének élhessen. Az ilyen hazudik, csal, lop, hamisan esküszik, szája a mint nem irtózik Istent káromolni, szemtelen aljas beszédnél egyebet nem ismer,

és ha valamelyik bűnén rajtaveszít, meg nem tér, azt nem is szégyenli, életén mit sem változtat, és folytatja aljávalóságait.

Végre is eljön az idő, mint mindenkinek, neki is meg kell halnia. És sajnos, az eljövő időelőtti halálon nem okul sem a részeges, sem a többi emberek. Szeretik elmondani: Isten úgy rendelte, hát meghalt. Megmondják azt is, hogy minő betegségben halt el, mindent számba vesznek, csak a részegséget nem. Pedig az orvostudomány megállapította, hogy a szesz folytonosan használva megöli az embert és az méreg természetével hat a szervezetre. A részeges ember nem eszik, azt mondják nem kell neki, igen, mert összeégeti emésztő szerveit, vére megromlik, könnyen kap tüdővészt, gyuladást, és ha rendszeresen él, Isten után bizonyára kétannyi évet remélhetett volna, míg így bezárják felette a koporsót, elhantolják a sírt, az emberek elfeledik.

Mit ért az ilyen élet? Feleljen meg erre kiki magának lelkében. Semmit, de sőt nem semmit, még ennél is roszabbat, szerencsétlenné tette őt magát, szerencsétlenné összes családját és sírja felé az özvegy, az árva áldás helyett átkot küld, örülnek halálán, hogy megszabadultak tőle, nem síratja meg szívből senki. A részeges nyugtalan, boldogtalan, elégületlen itt a földön, útálja, megveti önmagát, és vajjon megnyugszik-e a más világon?

II. E kérdésre megfelel sz. Pál apostol e következő kijelentése: A részegesek nem fogják bírni Isten országát. (I. Kor. 6. 10.) Vagyis a részegesnek a mint itten kín és gyötrelem volt élete, úgy kín és gyötrelem lesz reá nézve az örökkévalóság is, mert az Isten országában, a mennyország boldogságában része nem lesz: Méltán mondja tehát a próféta: Jaj nektek, kik reggel felkeltek a részegeskedésre, és az estig való ivásra. (Izai. 5. 11.) Igen, jaj az ilyeneknek, mert átkot gyűjtenek maguknak és önmaguk gyújtják fel a pokol tüzét, hogy kínozza őket örökké.

És ez nem is lehet másképen, mert a részegség megöli a lelket, számtalan bűnök forrásává lesz, és így végképen elvonja az embert rendeltetésétől.

Minden halálos bűn kiöli a lélekből a megszentelő malasztot, az embert Isten ellenségévé teszi és megfosztja a képességtől, hogy bár a legcsekélyebb érdemet is szerezze az örök életre. A részeges ember pedig valahányszor leiszsza magát, ugyanannyiszor halálos vétket követ el, és miután e vétekbe ismét és ismét beleesik, soha teljesen meg nem tér és így eltölti egész életét minden jó cselekedet nélkül, a mennyországba érdemet nem szerez és nem is szerezhet.

A részeges ember az ő hibáját szereti mentegetni, azt csekélységnek veszi és elhiteti magával, hogy ő mindamellett is üdvözülhet. Igy lassankint lelkileg vakká lesz, és biztosan elvész. Látjuk az életben, hogy az emberek bár részegesek, eljárnak templomba, bőjtölnek, de sőt gyónnak és áldoznak is, de azért meg nem javulnak. Dehát kérdem, kedves lehet-e Isten előtt annak a bőjtje, imádsága, ki alig hogy lemorzsolta az imádság szavait, már is az ital után nyúl, alig hogy tölti be e bőjt idejét, már is részegeskedve ünnepel? Az ilyenek megcsalják önmagukat, de Istent meg nem csalhatják, mert csak külsőleg, látszatra szolgáltak Istennek, szívüket meg nem tisztították, bűnbánatot nem tartottak.

Mint már beszédem elején említém, mi az Isten képére és hasonlatosságára vagyunk teremtve, ugyan mivé teszi a részeges önmagában az Isten képét és hasonlatosságát? A szent keresztségben ellene mondunk az ördögnek és az ő szolgálatának és mégis a részeges ugyan szolgál-e másnak, mint egyedül az ördögnek? Az apostol tanitása szerint a mi testünk az Isten Szentlelkének temploma, a részeges pedig odaadja testét bűnnek, megfertőzteti az Ur templomát, megszentségteleníti azt.

Lehet-e már most gondolni, hogy Isten üdvösséget adjon annak, ki az ő képét beszennyezi, a neki tett esküt megszegi, az ő templomát befertőzteti?

Könnyű belátni, hogy Krisztusnak nem lehet semmi közössége Beliállal, nem lehet abban Isten kegyelme, ki megöli magában a lelket.

Minden emberben kivétel nélkül sok rosz szenvedély lakik. Míg az ember eszénél van, e szenvedélyeket megzabolázza, megfékezi. Ámde ha egyszer eszét a részegséggel eltompítja, lelkiismeretének szavát elhallgattatja, mint a lánczrakötött ebek felszabadulnak a szenvedélyek és rontják, marják a lelket. Köztudomású, hogy a részegek káromkodnak, beszédökben szemérmetlenek, rágalmazók, verekedők. Hányszor okoz az ital emberölést, lopást, becstelenséget, csak a jó Isten tudja, de sőt majdnem azt lehet mondani, hogy ritkán történik nagyobb baj, ritkán vétkeznek az emberek, hogy egyúttal ne is részegeskednének.

Nem hiába van a torkosság a főbűnök között, de mint a bojtorványnak száz ága és száz magva van, úgy hajt ki a részegségből, mint gyökérből, a bűnök ezerféle faja és neme, a mint mondja a szentirás: A sok ital versengést és haragot és sok romlást okoz. (Sir. 31. 38.) A vízcseppek kivájják a legkeményebb sziklát, vajjon a számtalan és folytonosan meg-meg újuló vétek el nem fogja-e meríteni a lelket? A részeg-

ség önmagában véve elég volna arra, hogy örökös kárhozatba döntsön, a belőle és általa származó számtalan bűn pedig lehetetlenné teszi mintegy a megtérést, sötétté a lelki vakságot, erőssé a kárhozat ajtaját, hogy ne szabadulhasson az áldozat.

És aztán végre is eljön a halál, vége az életnek, vége vele a bűnnek is, de ha keserves volt itt a részeges élete, bizonynyal túl ez életen ott vár reá a bűnhődés, a megfizetés. Megszünik a lélek vaksága, a lelkiismeret szemei tisztán látnak, a részeges felismeri vétkének undokságát, fogja látni Isten nagyságát és elrémül, hogyan tudott káromolni ennyi fenséget, ily nagy hatalmat; fogja látni az üdvözültek fényét és dicsőségét, fogja látni, mint tiszteli meg Isten azokat, kik őt itt e földön megtisztelték, és belátja, hogy ő arra valóban nem érdemes, mert Isten őt hivta, kereste, de Isten szavának nem engedelmeskedett, szerette a fertelmet, fertelem tehát és gyalázat az ő része mindörökké.

Az ilyen elkárhozott óhajtja a megsemmisülést, de élnie kell, mi több: teste is feltámad, hogy bűnének jegyével legyen megverve és az irás szavai szerint a mennyire vétkezett, annyira szenvedjen.

Te, ki részegeskedve töltöd napjaidat, mostan nem érzesz szégyent, fölemelt fővel jársz-kelsz az emberek között, de hogyan fogod kiállani Istened lesújtó itéletét, az összes mennyei karok és dicsőült szentek tekintetét, mert az itéleten fel lesz födve minden hibád, minden vétked, minden undokságod, tested a részegség által reátapadt szenynyel fog feltámadni és míg az igazultak teste a feltámadt Üdvözítő testéhez hasonlóan fényleni fog, a te részed marad az örökös sötétség, megútálod testedet és az mégis veled marad örökké.

Istennek oly drága volt a mi örök üdvösségünk, hogy annak biztosítása végett kész volt kínos halált szenvedni. Ha Isten előtt oly drága a mi üdvösségünk, meg kell azt becsülnünk anynyival is inkább, mert Isten tőlünk nem kiván áldozatot, a minőt ő hozott, csak azt kivánja, hogy becsülettel, isteni félelemben dolgozva töltsük el életünket. Legyünk tehát rajta teljes erővel, hogy a részegeskedés irtassék ki az emberek közől. A ki e bajban volt, térjen meg, — a ki mentve volt ettől, vigyázzon magára és munkálja felebarátja megtérését, intéssel, fenyitéssel, dorgálással mindent megkisértvén, mert nagy kincset kell megmentenünk, saját és felebarátaink lelki üdvösségét, melyet a részegeskedés elterjedése folytán végveszély fenyeget.

Lehet, hogy akad közöttetek olyan, ki elgondolja most

magában, hisz igaz a mit hallottunk, de az emberek részegeskedtek eddig, részegeskedni fognak ezután is, hiábavaló fáradság, azt megszűntetni nem lehet.

Az ilyeneknek én azt felelem, hogy én hiába nem fáradtam. Nem fáradtam hiába először is önmagamat illetőleg. Isten e helyre rendelt, hogy őhelyette őrt álljak. Én látom a veszélyt, mely felétek tárt, és végromlással fenyegeti földi és lelki boldogságtokat, figyelmeztetlek tehát benneteket, megtettem kötelességemet.

De nem fáradtam hiába titeket illetőleg sem. Hiszem az Istent, hogy nem tagadta meg tőletek kegyelmét, látva a lelki és testi romlást, melybe a részegség dönt, Isten malasztja által érintetve, szívetek megrendűlt és ha állhatatosak tudtok lenni, e percz lehet kezdete megtéréseteknek.

De nem fáradtam hiába azokra nézve sem, kik nem akarnak megtérni. Az Úr Jézus azt mondta a farizeusokról: Ha nem jöttem és nem szólottam volna nekik, vétkök nem volna; most pedig mentségök nincs az ő vétkökről. (Ján. 15.22.) Ha tehát meg nem tértek, nektek sem lesz mentségetek. Az én ajkaim által az Úr szólott hozzátok, általam ő fejtette ki előttetek a veszélyt, mely egész biztossággal reátok jön, ha meg nem tértek; — nem mondhatjátok tehát, hogy nem ismertétek betegségetek nagyságát, azért nem tértetek meg, — hanem ellenkezőleg elmondja majd nektek is az Úr: A ki engem megvet, és nem fogadja be igéimet, van, a ki megitélje őt. A beszéd, melyet szólottam, az itéli meg őt az utolsó napon. (Ján. 12. 48.)

Talán nehéz megtérni, de attól megrettenni nem szabad. Ime előttünk megy ker. sz. János. Volt-e valaha keményebb bűnbánat, mint a milyet ő tartott, bárha ártatlan volt? És ha ő kész volt arra, csakhogy az Urat láthassa és megkeresztelhesse, nekünk bűnösöknek kétszerezett buzgalommal kell szeretnünk a poenitentiatartást, mert mint ő mondá, a fejsze talán már a fa gyökerére tétetett, lehet, hogy ez az utolsó alkalom, mely megtérésünkre adatott és tovább nem vár az Úr, hanem kivágja életünket az élet földéről.

Járuljunk tehát az Úr kedves prófétájához, ker. sz. Jánoshoz, kérjük az ő közbenjárását, fogadjuk meg, hogy erényeit követni fogjuk, és akkor nem lesz nehéz legyőzni a torkosságot, tudva, hogy lemondva e nehéz bűnről, e fáradságon a mennyország örömeit veszszük meg. — Amen.

1914

1912. Bridgeport, Conn.

Szent Péter és Pál apostolfejedelmek ünnepe.

Jun. 29. — Jul. 11.

Örömest dicsekszem erőtlenségeimmel, hogy bennem lakjék a Krisztus ereje. (2. Kor. 12. 9.)

A tapasztalat minden nap megerősíti a régiek ama közmondását, hogy a szó megindít, de a példa vonz, vagyis a szó által szívünkben gerjesztett szent tűz kialszik és elvesztheti erejét, de a látott jó példa oly erősen hat lelkületünkre, hogy annak behatása alól nem menekedhetünk, és akaratunk ellenére is, a látott jótettet nemcsak helyeselnünk, de körülményeinkhez képest követnünk is kell.

Ily magasztos példa nekünk, embereknek az Úr Jézus Krisztus e földi élete, mert ő nemcsak szavával, de tetteivel is tanított és életének minden ténye egy-egy fönséges tanítás. De talán akad hatna, ki azt mondaná, hogy a mit az Úr, mint megtestesült Isten megtehetett, azt a gyenge gyarló ember el nem érheti. Pedig Isten megparancsolta: *Legyetek ti tökéletesek, mint a ti mennyei Atyátok is tökeletes.* (Máté 5. 48.) E szabály alól tehát nincs kivétel, mindnyájunknak kötelességünk az Ur Jézus életét követni, vagyis kötelességünk úgy szeretni Istent, felebarátunkat, önmagunkat, a minő szeretetet tanitott és tanusított e tekintetben a mi Megváltónk.

Lehetséges-e ez? Igen lehetséges! A két apostolfejedelem, kiknek ma emlékét ünnepli az anyaszentegyház, e földi életükkel megmutatták, hogy az Ur Jézus életét lehet követni és nem emberi erővel ugyan, de az Isten erejével el lehet érni azt a keresztény tökéletességet, melyet Krisztus Urunk parancsolt és saját életével ajánlott és megmutatott.

Azért mondja sz. Pál apostol a mai apostolban, hogy örömest dicsekszik erőtlenségeivel, vagyis elismeri, hogy a mit tett, azt nem ő tette, hanem a Krisztus ereje, mert ő erőtlen, gyenge, de viszont azt is hirdette: *Mindent megtehetek az által, ki engem megerősít.* (Fil 4. 13,)

Hogy tehát az ő életök példája által vonzatva, minden kételkedés nélkül, teljes bizalommal lépjetek a keresztény tökéletesség utjára, először is be kell ismernetek eddigi éltetek hibáit, vagyis teljes bünbánatot kell tartanotok, azután pedig állhatatosaknak kell lennetek a jóban, mert az Ur Jézus tanitása szerint csak az üdvözül, ki mindvégig állhatatosnak marad. Megösmertetem azért veletek ma röviden e két apostolfejedelem élettörténetét és

I. sz. Péter apostoltól fogunk tanulni tökéletes bánatot tartani.

II. sz. Pál apostoltól pedig Krisztus követésében állhatatosaknak lenni. Figyeljetek!

I. Sz. Péter apostolfejedelem, mielőtt az Ur Jézus tanitványai közé lett volna választva, egyszerü halászember volt, ki hálóval kereste kenyerét és ugy tartotta föl életét. Egy alkalommal az Ur Jézus hajócskájába ült és onnan tanitotta a népet. Midőn Jézus bevégezte beszédjét mondá Péternek, hogy vegye beljebb a hajót és eresszе meg a hálót. Sz. Péter felelé, hogy egész éjjel fáradtak és semmit sem fogtak, de mégis az Ur szavára megereszté a hálót és a halak oly sokaságát rekeszték be, hogy alig birák azt partra vonni. Sz. Péter látva e csodát, elhagyta a hállót, el hajóját és követé Jézust, hogy többé tőle el ne váljon.

Sz. Péternek neve eredetileg Simon volt. Midőn az Ur megkérdezte tanitványait, kinek tartják őt, az összes tanitványok nevében Péter felelé: Te vagy Krisztus az élő Isten Fia. Mire Jézus azt mondá neki. Te Péter vagy, és e kőszálon fogom épiteni anyaszentegyházamat és a pokol kapui nem vesznek erőt rajta. (Máté 16. 18.) Ekkor nyerte Simon helyett a Péter nevet, miáltal Krisztus Urunk előre jelezte, hogy őt fogja tenni az egyházfejévé és alapjává.

Sz. Péter apostolt az Ur többszörösen kitüntette, őt mindenkor elsőnek tette és mégis sz. Péter ijedtében háromszor tagadta meg az Urat. Midőn az Ur Jézust elfogták ellenségei, hogy a főpap elé vigyék, sz. Péter egy másik tanitványnyal, ki a főpapnak ismerőse volt, messziről követé őt, majd az ismerős tanitvány segitségével bement a katonák közé. Ott galileai beszédmódjáról, ráismertek a katonák, — egyik szolgáló megismerte, hogy látta őt a kertben Jézussal, — és ő mint a hogy az Ur Jézus előre megjövendőlte, háromszor esküvel megtagadá mesterét, hogy nem ismeri azt az embert. E perczben megszólalt a kakas. Sz. Péter megemlékezett az Ur igéjéről. Szemére tárt hálátlansága. Beösmerte nagy vétkét. Kiment és keservesen sirt nemcsak, de egész életén át nem szünt

meg siratni eme egyetlen vétket, úgy, hogy a hagyomány szerint a könyek árja egész barázdát vésett arczának felületén.

Föltámadása után átadta Jézus sz. Péternek az egész egyház kormányzatát és valóban az apostolok is elismerték benne mindenkor fejöket. Sz. Péter sokat szenvedett Krisztusért. Első izben a szent földet járta be, majd Antiochiában tanitott, mig végre Rómába ment, és ottan Krisztus születése után 67. évben jun. 29-én kereszthalálra itéltetett és miután nem akart az Úrhoz hasonlóan szenvedni, fejjel lefelé szegeztetett a keresztre és úgy nyerte el a vártanuhalált.

Sz. Péter apostol egész nyilvános élete egy folytonos és szigoru bünbánattartás volt. Egyszer vétet az Üdvözitö ellen és azt élte végeig siratta. Miért? Mert teljesen felfogta és átérezte kit sértett meg megtagadásával és mennyire méltatlanul, mily nagy hálátlansággal feledkezett meg Uráról, Mesteréről. Igen, sz. Péter felgondolta, hogy a kit ő megtagadott, az Krisztus, az élő Istennek Fia, az ég és föld Ura, az az ő Megváltója, ki érte szenvedett, meghalt, az az ő Mestere, ki őt tanitotta, vezette, ki őt tanitványtársai között annyiszor kitüntette, és egészen annyira kiemelte, hogy az egyház fejévé tette. Másrészről felgondolta, hogy ennyi jósággal szemben ő semmit sem tett arra, hogy azt kiérdemelje, minden, a mit vett, ajándék volt, kegyelem, irgalom tette azokat birtokába és még sem becsülte meg. Átérezte saját erőtlenségét, eszébe jutott, hogyan igérte Jézusnak, ha az egész világ elhagyja is, ó nem — és mégis a legelső alkalommal elesett, megtagadta mesterét, megszegte fogadalmát.

Igy kell nekünk is gondolkoznunk, igy kell éreznünk, igy kell tennünk, ha valódi bűnbánatot akarunk tartani. De valjon igy bánjuk-e mi a bűnt? Sz. Péter egyszer vétkezett és élte végeig siratta, mi, lehet mondani, folytonosan vétkezünk, de éltünk végeig is ritkán jut eszünkbe a bűn nagy roszasága, gonoszsága Az erdő miatt nem látjuk a fát, bűnt bűnre halmozva, nem jut eszünkbe bánatot tartaní. Miért? Mert soha nem szállunk magunkba, mert erőseknek hiszszük magunkat, mert alaposan meg nem vizsgáljuk lelkünk állapotát.

Az isteni malaszt, az igaz, felkeresi a bűnöst a világ zaja között is, de elveszti erejét és nem eszközöl tökéletes megtérést, mert az élet baja vagy öröme elűzi azt. Azért mindenkinek okvetlenül szükséges, ha magába akar szállani, hogy szakitsa ki magát a világ kötelékei közől, keressen fel valamely magányos helyet, a hol szemben lehet Istenével, önmagával és módjában van komolyan gondolkozni életének tetteiről. Ime Péter apostol, a mint az isteni

malaszt erejét érezte, a mint belátta vétkét, nem maradt tovább a katonák között, kiktől pedig már többé nem félhetett, hanem kiment, elvonult, magába szállott és keservesen sirt, mig, ha tovább is ott marad és a malaszt első behatásának nem enged, lehet, hogy elvész és soha teljes bánatot nem tart.

Tette pedig ezt azért, mert belátta, hogy erőtlen, hogy a kisértet erejét ki nem állja, hogy hiában igérte annyira az állhatatosságot. De hát igy teszünk-e mi? Korántsem. Alig, hogy elhagyjuk a gyónószéket, lehet, hogy már a legelső lépésnél elfeledjük a fogadalmat, hogy a bűnre szolgáló alkalmakat elkerüljük. Mostan a keresztények nem akarnak semmit Istenért és lelkökért tenni. A bünös barátságot fel nem áldozzák, az igaztalan vagyont el nem dobják maguktól, egy szóval azt várják, hogy az Isten tegyen csodát és mentse meg lelköket oly körülmények között is, melyek talán még egy szentet is megtántorithatnának, nem hogy egy bünös embert. Míg ily elbízakodottnak marad valaki, addig nincs valódi megtérés, mert az illető tulajdonképen nem is akar valóban megtérni.

E földi életben is azt tartják rendes embernek, ki azt, mije van, mindig szemmel tartja, és vagyonának teljes valódi állapota soha sem ismeretlen előtte. Ha ezt meg is teszik a keresztények, de már a lélekkel nem törődnek. Jó, ha egy évben egyszer felületesen elvégzik a gyónást, pedig az ily ritka számvétel nem lehet ment a hibától, a ki pedig ebben hibázik, lelkét veszti el. Mit kell tehát tennünk? Meg kell vizsgálni mindennap lelkiismeretünket, vagyis mielőtt elmulna a nap, kérjük számon magunktól, mit vétkeztünk, mi jót tettünk. Ha igy fogunk élni, akkor a bűn nem vesz erőt rajtunk, mert nem lesz ideje, hogy szivünkben gyökeret verjen és akkor életünk, mint sz. Péteré, egy folytonos bünbánattartás lesz, melyben megsiratatlanul nem fog maradni a legkisebb vétek sem, és igy lelkünk tisztán fog megjelenni az Isten itélőszéke előtt, mert mint nagy sz. Gergely pápa mondja: bünbánatot tartani tesz, az elkövetett bűnöket megsiratni és azokat többé el nem követni, vagyis állhatatosaknak kell lennünk, mit beszédem második részében sz. Pál apostol életéből tanuságot véve, óhajtok veletek megkedveltetni.

II. Sz. Pál apostol előkelő család sarjadéka volt és Jerusalemben neveltetvén, kíváló buzgósággal követte a zsidók hagyományait. Midőn sz. István fődiakónust és első vértanut agyonkövezték a zsidók, sz. Pál apostol ott volt, nemcsak, de azon férfiak felső ruháit őrizte, kik agyonkövezték sz. Istvánt és ő helyeselte e

vétkes tettet. Majd buzgóságában parancsot eszközölt ki a zsidó főtanácstól, azzal Damaskúsba indult, hogy az ottan élő vagy odamenekült keresztényeket elfogassa és Jerusalembe kisértesse.

Azonban az Úr Jézus, ki sz. Pált a nemzetek apostolául választotta, ez útjában megtéritette önmaga sz. Pált. Nem messze Damaskustól hirtelen erős fény ütött reá az égből és e szavakat hallotta: Saul, Saul! miért üldözesz engem? Saul kérdé: Ki vagy? Uram! és a hang felelé: Én vagyok Jézus, kit te üldözesz. Aztán megparancsolá neki az Úr, hogy menjen be a városba, ott majd meg fogja látni, mit kell tennie. Fölkelt Saul és semmit sem látott, szemeire hályog ereszkedett, kézen fogva vezették őt társai. Damaskusban egy Ananiás nevü tanitvány kézföltétele által visszanyerte szeme világát, szemeiről halpikkely forma keményedés esett le és megkereszteltkedett.

És ettől fogva beteljesedett Saulon, ki aztán a Pál nevet vette föl, a mit az Úr mondott felőle Ananiásnak e szavakkal: én megmutatom neki, mennyit kell az én nevemért szenvednie, mert valóban emberi erőt felülhaladó módon tanitott, küzdött, szenvedett és tanitani még a börtönben sem szünt meg, ugyanis onnan is leveleket küldött a hiveknek, melyekben Krisztus Urunk tanitását kifejtette, védelmezte és a hiveknek megőrzésül általadta.

Sz. Pál apostoltól eleinte féltek a hivek, de midőn látták állhatatosságát, erős bizonyságtételét, megvédték őt a zsidók ellen, kik többszörösen összeesküdtek élete ellen. Miként sz. Pál apostol leveleiben önmaga elmondja, fogságot, verést, éhséget, szomjuságot szenvedett, számtalanszor volt veszélyben a tengeren, fenevadak között, és ő nem csüggedett, el nem fáradt, míndvégig állhatatos maradt.

És mi tette őt ily állhatatossá? Isten iránt való erős, teljes mindenekfölötti szeretete. Szent Pál apostol levelei az uj szövetségi szent iratoknak majdnem felét teszik mennyiségre nézve. E levelekben, melyeket az általa alapitott egyházak némelyikéhez intézett, részint, hogy őket tanitsa, részint, hogy némely közöttük támadt viszálykodást lecsendesítsen, kifejtette sz. Pál apostol az egész Krisztus Urunk által kinyilatkoztatott égi tanitást és ezek között elsőnek tette a szeretetet. Azt a tökéletesség kötelékének nevezte és tanitja nyiltan, hogy a parancsolat végczélja a tiszta szivből, jó lelkiismeretből és tettetés nélküli hitből való szeretet. (1. Tim. 4. 12.) Más helyen pedig ismét azt mondja: Legyen bár jövendőlő tehetségem, és tudjak minden titkot és tudományt; legyen bár oly teljes hitem, hogy a hegyeket áthelyezhessem, ha szeretetem nincs, semmi vagyok. (1. Kor. 13. 2.)

Vagyis sz. Pál apostol tanitása szerint a lélek üdvösségét csak egy biztosithatja, az Isten iránt való szeretet.

És ő e szeretetet nemcsak tanitotta, de tettel, szóval, egész életével nyilvánitotta és az áthatotta egész lényét, úgy, hogy elmondhatta: Élek én, de már nem én, hanem Krisztus él énbennem. (Gal. 2. 19.) Teljesen megfeledkezett önmagáról, fentebbi szavai szerint az ő élete többé nem volt az övé, hanem az Úr Krisztusé, a mint tanitotta is, mondván: Nekem életem a Krisztus. (Filip. 1. 21.) Sz. Pál apostol tudományosan képzett ember volt, nemes családból származott, de azért a legteljesebb mértékben alázatos volt, azért mondja a Korintusiakhoz irott levelében: Mikor hozzátok jöttem, atyámfiai! nem jöttem a beszédnek vagy bölcseségnek fönségével, hirdetvén nektek a Krisztus bizonyságtételét; mert nem véltem közöttetek valamit tudni, hanem csak Jézus Krisztust és pedig a megfeszitettet. (1. Kor. 2. 1.) Más helyen ismét tanitotta: Én tőlem távol legyen másban dicsekednem, mint a mi Urunk Jézus Krisztus keresztében. (Gal. 6. 14.)

Ime kedves hallgatóim, a keresztény tökéletesség ily nagy, ily magasztos példányképévé lett sz. Pál apostol és mindezt az isteni szeretet munkálta benne; örömest dicsekedett erőtlenségeivel, mert tudta, hogy ez által lesz méltóvá arra, hogy benne lakozzék a Krisztus ereje, melylyel mindezt megtehet az ember, mi üdvösségére szükséges.

De valjon él-e ma a keresztények között az a szeretet, melyet sz. Pál apostol tanitott és érzett? Bizony, ha végig gondoljuk a keresztények életét, azt kell mondanunk, hogy hit van az emberekben, hisz templomba járnak, gyónnak, imádkoznak, böjtölnek, remény is él a keresztények szivében, mert várják az üdvösséget Isten kegyelme után, de szeretet, az vagy teljesen hiányzik, vagy a hol van is, nem teljes, nem erős, nem mindenek felett való.

A szeretetnek próbája az, mennyire irtózik az ember a büntől, mely az Istent sérti meg. A ki az Istent szereti, az a bünt teljes lelkéből kerüli, utálja, készebb meghalni, mintsem hogy Istent a bün által megbántsa, és minden más tekintetet mellőzve, az Istent szeretőnek elég ok a bün elkerülésére az, hogy az az Istent sérti, bántja. Ha e szabályt a mai világra alkalmazzuk, bizony kénytelen mindenki beismerni, hogy, miután most az emberek a bünt sok esetben nem is szégyenlik már, miután vétkezve eszökbe sem jut az Istent érő nagy sérelem, miután ha nem vétkeznek is, annak

oka inkább a bün okozta gyalázat, semmit az Isten iránt való tekintet, mert nincs a keresztények között az a szeretet, mely egyedül lehet a tökéletesség alapja.

Mig a részeges azzal menti magát, hogy ő üdvözül, ha naponta vétkezik is, mert hisz mások is részegeskednek, mig a buja életü a természet szükségességének állitja féktelen kicsapongásait, mig a tolvaj saját szegénységében feljogositva érzi magát arra, hogy a kinek többje van, azt megrabolja, mig a rágalmazó kárörömmel veri dobra felebarátja titkos hibáit, mondván, hogy ő csak az igazat mondja, egyszóval, mig a bűnös vétkét szépiteni, mentegetni tudja és szereti, addig ne csalja meg magát senki, benne nincs az isteni szeretetnek egy szikrája sem, az ilyen nincs az Istennel, tehát az Isten sem lehet ő vele.

Sz. Pál apostol szeretete azért volt kedves Isten előtt, mert e szeretet által benne meghalt az önzés, és egyedül a hit élt, de ha valakiben az önszeretet ellene mond Istennek, ottan elvész a lélek, mert bálványt állit az ilyen magának saját személyében és azt imádja, annak él, annak szolgál Nem szabad tehát semmit sem sajnálnunk Istenért és lelkünk üdvéért feláldozni, elhagyni, megvetni, de sőt fel kell áldoznunk önmagunkat, meg kell vetni önmagunkat, be kell ismerni semmiségünket, hogy méltók legyünk az Isten megszentelő malasztjára, mert az Isten a kevélyeket megalázza, és az alázatosaknak adja kegyelmét.

Csak ezen az uton lehet a szeretet megnyerni, azt a lélekben állandóvá tenni, mig minden más út, bár ha tetszetős is, kiöli a lélekből a szeretetet, és igy elvezeti az embert Istentől és végcéljától, az örök boldogságtól.

Az első bűn volt a kevélység, ez okozta romlásunkat és ez temette el bennünk az Isten természetfölötti adományait, ha tehát megakarunk térni, az első erény, melyet követnünk kell, nem lehet más, mint az alázatosság, vagyis beösmerése Isten végtelen jósága, fölségével szemben a mi gyengeségünk és erőtlenségünknek.

Ez az erény tette tökeletessé sz. Péter apostol bünbánatát, ez tette állhatatossá a szeretetben sz. Pál apostolt, mert ők mindketten dicsekedtek erőtlenségeikkel, hogy bennök lakozzék az Isten ereje. Ezt az utat kell tehát nekünk is követni, más út nem vezet Istenhez, vagyis Isten akarata szerint alázatosaknak kell lennünk.

Bizony a mai keresztények nem szeretik ezt a magasztos erényt, de sőt lehet mondani, hogy ez a kor a kevélység, az önhittség, az elbizakodottság kora. És mi az eredmény? láthatjátok ti magatok nap nap mellett, nyomor, bün, kétségbeesés, és tisz-

tességtelen halál, mig a sz. apostolok alázatosság, ebből eredő bűnbánat és valódi isteni szeretet által megerősitve, sok szükséget szenvedtek, de azért mégis mindenben bővelkedtek, bünösök között éltek mindig és tisztán maradtak, naponkint halálra adattak, de kétségbe nem estek, és most a másoknak keserü halál nekik végtelen örömet es minden földi dicsőség felett álló dicsőséget adott.

Ezt mi mindnyájan elérhetjük, mert hisz a nekik jutott osztályrész birtokába Isten mindnyájunkat meghivott. Azt mondjátok, ti azt meg nem tehetitek? Igen jól van ez mondva, csak jól legyen értve. Igen ti azt meg nem tehetitek, de megteheti veletek, értetek az Isten, mert az ő ereje a ti erőtlenségtekben fog tündökleni és csodákat mivelni.

Nem szabad tehát haboznunk. Ime előttünk ragyog már nemcsak a megtestesült Istenség, de a ma ünnepelt két apostolfejedelem életének példája is. Igaz, hogy ki a jó utra tér, az sok akadályt fog ottan meglátni, de csak az elsőt győzzétek le, a többi könnyen fog menni, vagyis győzzétek meg saját kevélységteket, az út többi részén az alázatosság megsegit, elvezet és biztos jutalmat vesztek majd az Úr kezeiből. — Amen.

Az első hat szent általános zsinat atyainak emléke.

(Julius 16-ikát megelözö vagy követő vasárnap.)

A mint az Úr Jézus Krisztus megjövendőlte, alig ment föl az Úr a mennyekbe, előjöttek a ragadozó farkasok, hogy, ha lehet elszéleszszék a nyájat és számtalan tévtanitó támadt, kiknek mindegyike az igaz és egyedül szent tanitás örve alatt mindenféle kárhozatos eszzmék és tanokat hirdetett, úgy, hogy lehet mondani a sok eretnekség mellett. majdnem eltünt Krisztus igaz egyháza.

Ámde az isteni gondviselés, mely minden e világra jövő embert üdvöziteni akart, nem engedte, hogy az igaz tanitás meg legyen hamisitva, és bár megengedte, eltürte, hogy az emberek

gonoszsága és kevélysége időnként megzavarja az anyaszentegyház békéjét, mégis e magasztos épületet, melyet kőszikla alapra épitett, hogy azon a pokol kapui erőt ne vegyenek soha, megőrizte, a tévtanitók és az ő tanitványuk elveszett, megsemmisült, az Úr Jézus által alapitott egyház pedig él és él benne az ő tanitása sértetlenül, minden megcsonkitás és hozzátoldás nélkül.

Az Isten üdvözitő gondviselésének rendjében az anyaszentegyház és abban az igaz Krisztus Urunk által hirdetett tan megőrzésére van felállitva az egyházban a püspöki rend, mert ugyanis a püspökök, mint az apostoloknak utódai az Úr Jézus által az apostoloknak átadott hatalmat a maga teljességében örökölték és öröklik folytonosan és hogy eme hatalom gyakorlatában a helyes útról el ne tévelyedjenek, megőrzi őket a Szentlélek Isten, kit vesznek felszenteltetésök alkalmával és ki az Úr Jézus igérete szerint velök van, hogy eszökbe juttasson minden igazságot és felvilágositson előttök minden rejtélyt.

Az első hat szent zsinat atyái eme hatalomnál fogva és a szentlélek által vezéreltetve, az egyház szorongatott helyzetét látva, időnként összejöttek, a tévtanitókat kárhoztatták, az igaz tant kifejtették és megértelmezték. Ezért kell nekünk ma hálatelt szívvel magasztalni az Isten jóságát, mert e szent atyák hithüsége, bátor hitvallása, mentette meg Isten akarata folytán az hitet az elenyészéstől, és igy nekik köszönhetjük azt, hogy mi ma Krisztus igaz egyházának tagjai vagyunk és hogy az ő tanitása ez egyházban sértetlenül fön áll.

Hogy tehát kellőképen fel tudjátok fogni, mily nagy hatalmat tett Isten a püspöki rend kezeibe és mi módon élnek ők e hatalommal az egyház föntartása és a hivek üdvének munkálásában kifejteni ma előttetek:

I. miben áll a püspöki rend hatalma,

II. miként élnek ők e hatalommal egyenkint és együttesen, miről mig elmélkedni fogunk, fipyeljetek!

I. Az Úr Jézus Krisztus itt e földön élvén, hármas hivatást egyesitett magában, mint az emberi nem megváltója, vagy is arra, hogy az emberiség meg legyen, váltva szükségesnek tartotta, hogy az emberiségnek főpapja, tanitója és királya legyen.

Az Úr Jézus Krisztus főpapi ténykedése volt első sorban az ő keresztáldozata, másodsorban pedig eme áldozat fentartása iránt és a szentségek alapitása felől tett intézkedései. Sz. Pál apostol a zsidókhoz irott levelében magasztosan fejti ki az Úr Jézus

főpapi hivatását és elmondja, hogy minden főpapnak hasonlónak kell lenni atyjafiaihoz, hogy szánakozhassék azokon, kiknek ügyét Isten előtt képviséli, az Úr Jézus is tehát testünket, természetünket elfogadta, kivéve a bűnt mindenben hasonló lett hozzánk és a Szentek szentjébe, nem az állatok vérével meghintve, de saját vérétől elborittatva ment be egyszer mindenkora és egyúttal önmaga is Melkizedek rendje szerint vagyis kenyér és bor szin alatt áldozva és tanitványainak sz. testét és sz. vérét nyujtva Melkizedek rendje szerint az uj szövetségnek uj papi rendet adott, mely az Úr Jézus alapitása szerint mutasson be áldozatot Istennek és közölje az emberekkel az Isten irgalmát és segedelmét.

Hogy az Úr Jézus Krisztus tanitott, azt bizonyitja az ő egész élettörténete, mely nem egyéb, mint a tanitások egy folytonos lánczolata. És e tanitói hivatalában az Urat megerősitette mindenkor a mennyei Átya, de a legfölségesebben akkor, midőn a Táborhegyen, mennyei dicsőségtől körülragyogva e szavakat intézte az Úrhoz: Ez az én szerelmes Fiam, kiben nekem jó kedvem telik; őt halgassátok. (Máté. 16. 5.)

Mint király nem földi, hanem mennyei országot óhajtott alapitani itt a földön és ellátta az anyaszentegyházat mindazon hatóságokkal, melyek szükségesek voltak arra, hogy e mennyei hivatással biró társaságban meg legyen őrizve a jó rend. Igy az Úr már életében 72 tanitványt küldött ki, hogy előtte járjanak, majd 12 apostolt választott, hogy azokkal közölje Isten országának titkait, és midőn föltámadása után elhagyni készült e földet, Péter apostolt társainak fejévé, az anyaszentegyház alapjává, saját helytartójává tette, hogy igy megőrizze egyházában az egységet, mely a szilárdság első föltétele.

E hármas hivatalt az Úr Jézus Krisztus tanitványaira ruházta és az apostolok mindenkor ugy tanitották, tetteikkel bizonyitották, hogy bennök maradt fenn és lett állandósitva az Úr Jézus főpapi, tanitói és királyi hivatala. Sz. Pál apostol azt mondja: Úgy tekintsen minket az ember, mint Krisztus szolgáit és az Isten titkainak sáfárait. (I. Kor. 4. 1.) vagyis tanitja a nemzetek apostola, hogy náluk van a hatalom, a titkok kiszolgálására, melyek megujitják az Isten malasztjainak tárházait, hogy az embereket az üdvösség útján megerősitsék. Midőn pedig a diakonusakat választották, igazolták az apostolok, hogy a tanitói hivatalt lelkiismeretesen betölteni igyekeztek, mert azt mondák: Nem illő nekünk elhagynunk az Isten igéjét, és az asztaloknál

szolgálnunk. (Ap. Csel. 6. 2.) vagyis nem akarták, hogy a hivek földi bajainak gondozása elvonja őket az Ige hirdetésétől, miért is a jó rend fentartására egy uj rendet alapitottak az egyházban és igy tettel igazolták, hogy az egyházat kormányozni és annak ügyeit rendezni örökölték Krisztus Urunktól az egyházban a királyi, fejedelmi, a kormányzási jogot, hivatalt.

E hármas hivatal az apostolokról átszállott, örökség gyanánt maradt az ő utódaikra, a püspökökre, vagyis a püspök az egyházban főpap, tanitó és fejedelem. Midőn az Úr Jézus Krisztus mennybemenetele előtt tanitványaihoz szólott, azt mondá: Ime én veletek vagyok mindennap világ végezetéig. (Máté. 28. 20.) az Ur Jézus e szavai szerint az apostoloknak élniök kell egész a világ végezetéig, hogy igy ő mindenkor velök maradhasson és valóban élnek is ők a püspökökben, kiknek kézföltevés által átadták az Úrtól vett hatalmat.

Igy olvassuk a Szentirásban, hogy az apostolok mindjárt az Úr mennybemenetele után Mátyást apostollá választották és felavatták, vagyis püspökké szentelték, sz. Pál pedig figyelmezteti Timoteust, hogy ne hanyagolja el a kegyelmet, melyet az egyházi férfiak kézföltevése által kapott, (I. Tim. 4. 14.) vagyis intette, hogy mint az apostolok utóda, emlékezzék meg mindig arról, mire kötelezi őt e nagy méltóság és épp azért a felszentelésben kapott kegyelmet gyakorta ujitsa meg és azt folytonosan forditsa a maga és hivei lelki hasznára: Mert ezt cselekedvén tenmagadat is üdvözited, azokat is, kik téged hallgatnak.

Igy szállott át a hármas hivatást egyesitő püspöki hatalom a Megváltó Jézusról, a megváltást hirdető és az emberekre alkalalkalmazó apostolokra és ezekről a püspökökre és a mostani püspöki rendre.

A püspökök tehát főpapok, vagyis bennők van és él a papi hatalom teljessége, úgy, hogy nekik a püspöki rendnél fogva önmagukban van hatalmuk a szentségek kiszolgálására, mig a fölszentelt papoknak csak az ő engedélyük folytán, úgy, hogy ők nem csak papok, de másokat is papokká avathatnak és lelki hatalommal ruházhatnak fel.

Továbbá a püspökök az egyház tanitói, vagyis náluk van letéve az igaz hit kincse, az egyház hagyományainak ők a birtokosai és a ki őket hallgatja, Krisztuszt hallgatja, a ki őket megveti, az Urat veti meg. Továbbá a püspökök az egyház fejedelmei, vagyis nekik adta Isten a hatalmat, hogy az egyházat kormányozzák, annak törvényeit magyarázzák, kiegészitsék, ha a körülmények ugy kiván-

ják megváltoztassák, vagyis náluk van az egyház törvényhozásának joga, miért is a hivek irántuk teljes engedelmességgel tartoznak, mire sz. Pál apostol különösen is inti a hiveket, mondván: E n g e d e l m e s k e d j e t e k e l ő l j á r ó i t o k n a k é s h ó d o l j a t o k n e k i k. (Zsid. 13. 17.)

II. Eme hármas hivatást, melyek együttesen és elválaszthatlanul teszik a püspöki hatalmat, egymással összeköttetésben gyakorolják a püspökök az egész egyházat illetőleg, egyenkint pedig saját alárendeltjeik irányában.

A püspökök gyülekezetét, midőn azt mint az egész egyház feje, a római püspük hivja össze, abban vagy maga, vagy megbizottja által elnököl, és midőn a püspökök oly számban és oly módon gyülnek össze, hogy az egész egyházat képviselhetik és teljes szólásszabadságot élveznek, általános zsinatnak nevezzük és az ily zsinatok határozatai a hit és erkölcs dolgaiban tévmentesek, egyebekben is általánosan kötelezők, de később megváltoztathatók.

Ily nagy tekintélyü volt ama hat szent zsinat is, melynek ma egyházunk emlékezetét tartja, melyek minden törvényes kivánalomnak megfeleltek, a mennyiben a kath. hitigazságokat mint szent énekeink mondják, kevés szóval, de nagy bölcseséggel tanitották és megvédték.

Hogy az általános zsinatoknak ilyen tekintélye van, bizonyitja a szentirás és az egyház egész élő hagyománya. Az Úr Jézus, mint már ma idéztem is, megigérte tanitványainak, hogy velök marad mindennap világ végezetéig, még életében megigérte tanitványainak, hogy a hol ketten vagy hárman is összejönnek az ő nevében, ott van közöttük, szenvedése előtt pedig határozattan megigérte az apostoloknak, hogy elküldi nekik a szentlelket, ki eszökbe juttat minden igazságot és erőssé teszi őket a hitben és sz. Pál apostol határozottan tanitja, (Ap. Csel. 20. 28.), hogy a püspököket az Isten anyaszentegyházának kormányzása a szentlélek avatja fel és vezeti.

De a legjobban bizonyitja azt az első Jerusalemi zsinat, mely az apostolok idejében és az apostolok által tartatott. Ezen első általános zsinat határozata e szavakkal kezdődött: T e t s z e t t a S z e n t l é l e k n e k é s n e k ü n k. (Ap. Csel. 15. 28.) vagyis az apostolok azt tanitották, hogy a határozat, melyet kimondanak, nemcsak övék, de a szentléleké is egyúttal és ép azért az, mint a szentlélek erejével és közremüködésével hozott határozat föltétlen hitelességü, változhatlan, s ép azért minden hivőre kötelező.

Ha ez igy volt az első sz. zsinatra nézve, ugyanigy kell,

hogy legyen a többi általános zsinatokra nézve is, mert az Úr Krisztus kősziklára épitette az ő anyaszentegyházát, azon a pokol kapui soha erőt nem vesznek, annak tehát sértetlenül, teljes épségben kell fölállania mindvégig, a mi nem lehetne, ha abban az igaz tanitás csak egy perczre is elhomályosodnék.

Ugyan ilyen erejü a püspökök közmegegyezése, akkor is, ha zsinatban össze nem jönnek bár, mégis valamely kérdést illetőleg teljes egyhangu értelemmel vannak, mert az ily egyértelmü általános vélemény az egyház hitét nyilvánitja, a mi ha mindenütt, minden helyen egyforma, kell hogy a tévedéstől mentes legyen.

Az általános zsinatokon kivül tarthatnak a püspökök részleges zsinatokat is, igy összehivhatja egy patriárka az ő összes érsekeit és püspökeit, az érsek a hozzá tartozó püspököket, a püspök az ő egyházmegyéje lelkipásztorait, azonban az ily részleges zsinatok nem tévmentesek, csak az illető tartományra kötelezők és csak akkor, ha a római pápa által meglettek erősitve.

Minden püspök, a mint a többi püspökökkel résztvesz az egész anyaszentegyház kormányzatában, ugy közvetlenül saját hatáskörében Istentől vett hatalmánál fogva kormányozza saját egyházmegyéjét, vagyis a hivek részére áldozópapokat szentel, azokat az egyes parochiákba kiküldi, a hitet és erkölcsöket ellenörzi, a külső rend fentartására törvényeket hoz, egyszóval mindent megtesz, a mi a hitélet és jó erkölcsök ápolására szükséges.

Nekünk pedig mindnyájunknak hivek, vagyis a papságnak és hiveknek egy a kötelességünk, a püspöknek szót fogadni, engedelmeskedni, m e r t ő k ő r k ö d n e k, m i n t a k i k s z á m o t f o g n a k a d n i l e l k e i t e k é r t.

A püspök kinevezése nélkül senki sem gyakorolhat lelki joghatóságot, például én felszentelt áldozópap vagyok, de a felszentelés által nyert hatalmat, csak akkor és ott gyakorolhatom, a mikor és a mely helyre engem püspököm kijelöl, épp azért, én nem a magam hatalmával, de a püspöki kiküldés megbizás folytán vagyok papotok, és csak addig, mig a püspököm parancsait megtartom, vele összeköttetésben maradok, mig ha esetleg tőle elválni akarnék, mint a szőllővessző nem hozhat gyümölcsöt, csak úgy, ha a tőkén marad, és elszárad, ha arról le lesz vágva, ugy az én papi hatalmam is elszáradna, ha elveszteném a püspöki megbizást.

Jól tudták ezt a hivek mindenkor, és tisztelték, hódoló engedelmességgel környezték a püspököket. De tudták ezt az egyház ellenségei is, és ha üldözni akarták az egyházat, üldözték a püspököket, mert tudták, hogy ha megverik, üldözik a pásztort, elszéled a nyáj, megsemmisülnek a hivek. Az egyház hite és ta-

nitásán kivül tehát a püspöki iránti mély hódolat, és tiszteletre tanitson meg titeket a pogányok, az eretnekek irántuk való gyülölete is, és ne feledjétek soha, hogy csak ott van igaz hit, hol püspök vezeti azt és csak addig marad az tisztán, mig a püspökök, mint az egyház főpapjai, tanitói, fejedelmeinek psrancsai tiszteletben tartatnak, vagyis él a hivekben az egyház kormányzói iránt való engedelmesség.

A szent Miklós püspök ünnepére rendelt evangeliomi szakasz szerint, egy alkalommal az Úr Jézus Krisztus merős helyen tanitván, megállott és tanitványai, valamint nagy népsereg környezte őt, kik mindnyájan érinteni akarták ruhája széleit, mert az irás szavai szerint: e r ő m é n e k i b e l ő l e é s m e g g y ó g y i t á m i n d n y á j o k a t. (Luk. 6. 19.) Az Úr Krisztus nincs többé e földön, ő elment előre a mennyei Atyához, hogy helyet készitsen mindnyájunknak az ő végnélküli országában, de hatalmát itt hagyta az anyaszentegyházban és ha isteni teljhatalmát nem is közölte apostolaival, annyit bizonyára adott nekik, hogy a mi üdvösségünk biztos legyen.

Valamint tehát a népsereg tódult az Úr Jézus után, hogy őt hallgassa, úgy siessünk mi is e püspökök közönségének szavát hallgatni, parancsaiknak szót fogadni, nemcsak, de ha betegek vagyunk, ha az emberi természet nemesebb része, a lélek a bünök martalékává lett, járuljunk az egyház főpapjaihoz vagy azok helyetteseihez, a lelki pásztorokhoz, mert az az erő, mely az Úr Jézusból származva mindenkit meggyógyitott, itt van ma is az egyházban az egyházi rend szentsége ezen erővel ruházza fel a püspökök kézföltétele által a papságot és nincs oly lelki betegség, nincs oly halálos veszedelem, melyen ez az erő ne tudna segiteni, mert hiszen az Úr Jézus megmondotta: V e g y é t e k a S z e n t l e l k e t. A k i k n e k m e g b o c s á t j á t o k b ü n e i k e t, m e g b o c s á t t a t n a k n e k i k, é s a k i k n e k m e g t a r t j á t o k m e g v a n n a k t a r t v a. (Ján. 20.)

Adjunk tehát hálát Istennek a kegyelemért, hogy értünk bünösökért és a mi üdvösségünkért nemcsak tanitott és meghalt itt e földön, hanem hogy az emberi gyarlóság ellen megvédje az ő művét, az ő tanitásának fentartására az egyház vezetésére kirendelte az apostolokat és azok utódait a püspököket, hogy a püspökök közönségének adta a Szentlelket vezérül, oktatóul, hogy átadta nekik főpapi hatalmát, mely által keresztáldozata vérontás nélkül bár bár, mégis teljes valójában megujittatik, mert igy biztositva vagyunk, hogy a jó útról el nem tévedhetünk, e jó uton el nem

csüggedhetünk, mert van, a ki a jó uton vezessen, annak bajai között isteni kegyelmekkel megerősitsen, ti az Ur hatalmát örökölt örökös papsága az uj szövetségnek. — Amen.

Szent és dicső Illés próféta ünnepe.

(Jul. 20. Aug. 1.))

Atyámfiai: Béketürés példáiul vegyétek a szenvedésben ... a prófétákkal, kik az Úr nevében szólottak. (Jak. 5. 10)

Az emberi nemzet megváltását elrendelő isteni végzés az izraelitákat választotta ki, hogy közöttük és általuk legalább kis helyen feltartsák az igaz Istenben való hitet. Hogy pedig ezt elérhesse, szövetséget kötött e néppel, azt számtalan jótéteményben részesitette, de miként sz. István a zsidó főtanács előtt mondott beszédében emlité, a kiválasztott nép mindig kemény nyaku és körülmetéletlen szivünek mutatta magát. Számtalanszor estek az Izraeliták bálványozásba, eltértek az Úrtól és a jó Isten mindig támasztott soraikból nagy és szent férfiakat, kik a népet az igaz Isten tiszteletéhez visszavezették, és ezenfölül még figyelmeztették a pátriárkáknak adott isteni igéretekre, hogy eljön majd a Messiás, a megváltó Isten, ki a lerombolt erkölcsi rendet visszaállitja és az igazi istenitiszteletet, minden nép között ismeretessé teszi.

Eme szent életü férfiak voltak a próféták, kik isteni ihletéssel felfegyverkezve az emberek gonoszságát okozták, és apránként az Úr Jézus eljövetelének és földi életének minden részletét oly hiven és oly pontosan leirták, megjövendőlték, hogy valóban, ha a sz. irásokat ismerték, nem volt volna nehéz az Úr Jézusban felismerni a zsidó nemzetnek a kezdettől fogva megigért Megváltót.

A próféták az igaz, hogy sokszor egyebet is előre megmondottak, és nem egyedül az Úr Jézus eljövetelét hirdették, de minden jövendőlésök valóban isteni eredetü volt, vagyis mindig oly

dolgokra vonatkozott, melyek az isteni gondviselés rendjében foglaltak helyett a megváltás mint főczél, munkálására.

Egy ilyen próféta volt sz. Illés, kinek ma a keleti anyaszentegyház emlékét üli. Sokat szenvedett, sokat türt, Illés, de soha nem hátrált. Istenének szent ügyét védelmezve bátor, tántorithatlan volt, miért is megdicsőitette őt az Isten, úgy, mint senkimást a próféták közől, mert élve ragadtatott a mennyekbe.

Hogy tehát sz. Illés próféta erényeit követhessük és iránta való tiszteletünk megleleljen ama nagy érdemeknek, melykre ő Isten kegyelméből, szert tett:

I. elmondom nektek az ő élettörténtét

II. kivonjuk az ő életéből a tanulságot, vagyis megnézzük, a mi körülményeink között melyik erényét kell különösen követnünk, hogy az üdvösséget elnyerhessük, miről mig szólok, figyeljetek!

I. Illés próféta a szent atyák öszhangzó véleménye szerint, valamely vallásos oktatásra szánt iskola vezetője volt és szülővárosáról, mely a Jordánon túl Israel országának Gálaád nevü tartományában feküdt teszbi-inek neveztetett. Midőn Illés próféta az Úrtól ihlettetve prófétai tisztjét teljesitette, a gonosz lelkü és bálványimádó Ákáb uralkodott Israel-ben, ki nem csak maga megengedte a bálványok tiszteletét, de feleségül is pogány nőt vett, névszerint Jezabelt, ki a pogány papokat különösen kedvelte és az irás szavai szerint azokat asztalánál látta el minden szükségesekkel.

Az Úr Isten Ákábot gonoszságaira figyelmeztetni akarván, elküldé hozzá Illés prófétát, ki miután gonoszságai miatt megfeddette a királyt, végül kijelentette, hogy nem lesz három esztendeig sem eső, sem harmat a földön. E kijelentés a gonosz királyt igen fölharagitotta, de még inkább feleségét Jezabelt és halálra keresék Illést és az Úr hiv embereit mind megöleték, egyedül Illés menekedett meg.

Az Úrtól parancsot véve Illés a Kárit nevü patak hegyvidékén rejtőzött el és ott a gondviselés akarata szerint ivott a patak vizéből és hollók által neki hozott kenyérrel táplálkozott. De a nagy szárazságban elfogyott a patak vize. Szólott azért az Úr Illés prófétához és elküldé őt a Szidon földi Szarepta nevü városba, mert az Úr szava szerint, gondoskodva van róla, hogy ott egy özvegy asszonynál találjon táplálást addig, mig a szárazság elmulik. Engedelmeskedett Illés a vett parancsnak, elment Szareptába és midőn a városhoz közelgetett, látott egy szegény asszonyt ottan fát szedegetni. Isteni ihletől vezéreltetve megszólitá az asszonyt

és kérte, hogy készitsen neki ennivalót. Elmondta erre az asszony, hogy nincs egyebe, mint egy maréknyi lisztje és egy kevés olaja, azt akarja most elkésziteni, hogy meg egyék fiával és aztán meghajanak. De Illés megismetelte kérését és hozzá tette, hogy: a v e d e r l i s z t n e m f o g y e l, s e m a k o r s ó o l a j n e m k e v e s ű l m e g a z n a p i g, m e l y e n a z Ú r e s ő t á d a f ö l d s z i n é r e. (III. Kir. 17. 14.) És a mint Illés megmondotta, úgy lőn. A kevés élelem, melyet a szegény háznál talált, eltáplálta őket három esztendőn által.

Időközben a szegény özvegy asszony fiát, midőn egy nagy és hirtelen betegségben meghalt, feltámasztotta. Végre betelt az Úr haragja és Illés parancsot kapott, hogy menjen ismét Israel-be és jelenjék meg Ákáb előtt. Engedelmeskedett Illés az Úr akaratának, megjelent Ákáb előtt és kéré, hogy gyüjtse egybe az egész népet Kármel hegyére és mutassanak ott be áldozatot a pogány papok és ő is áldozni fog az Úrnak, de tüzet ne tegyenek az oltárra és a kinek oltárára az égből fog szállani tüz, annak Istenét tisztelje az egész nemzet.

Tetszett e beszéd Ákábnak és az egész népnek és megtették, a mit Illés kivánt. A pogány papok elkészitették az áldozatot, de az égből tüzet nem kaphattak, bárha őrjöngve késsel vért eresztettek is magukból. Ekkor elkészitette Illés az Ur oltárát, Izrael tizenkét nemzetsége szerint, 12 kődarabból állitotta azt össze, föltette az áldozatra szánt barmot, aztán leöntötte az egészet háromszor vizzel, úgy, hogy még az oltár körül ásott barázda is megtelt egészen vizzel. Aztán buzgón könyörgött Istenhez, hogy mutassa meg erejét és a nép megtéritése végett hallgassa meg az ő kérését, adjon tüzet az áldozatra. És kérése meg lett hallgatva. Égő tüz szállott alá az égből. Megemésztette az áldozatot és még az oltár körül levő vizet is fölszáritotta a barázdából. A nép látva e csodát, földre borulva kiáltotta: A z Ú r, ő a z I s t e n! A z Ú r, ő a z I s t e n!

Illés ezután a pogány papokat mind elfogatta és leölette, majd könyörgött és még az nap esőt adott az Isten és megáztatta a föld szinét. De a megátalkodott Ákáb és neje Jezabel még e csoda után sem tértek meg, de sőt a pogány papok kivégeztetéseért halálra keresék Illést. Ő tehát ismét fizetni kényszerült és elmenekült a pusztába. Itt ledőlt egy gyalogfenyő árnyékába és elaludt. Elkeseredett a próféta, hogy annyi üldözést szenvedett és felsohajtott: E l é g n e k e m, U r a m! v e d d e l l e l k e m e t; m e r t n e m v a g y o k j o b b a t y á i m n á l. Álmából angyal serkenté őt fel. Föleszmélve fejénél egy kis kenyerét és

egy edény vizet talált. Evett tehát és ivott és ismét elaludt, de ujból felébresztette őt az Ur angyala, ismételve evett és ivott és az irás szavai szerint negyven nap és negyven éjjel jára azon étel erejével az Isten hegyéig Hórebig. Ezen útjában vevé magához Elizeust, kit prófétává avatott, majd visszatérvén utjából, miután Ákáb utódját Okoziás királyt is megfeddette, mert a bálványokat tisztelte Elizeussal együtt meglátogatta tanitványait Bételben és Jerikóban, majd a pusztába ment és a Jordánhoz ért. Palástjával ráütött a folyóra, annak vize két felé vált és ők Elizeussal szárazon mentek át. És midőn menének és járván beszélgetének, ime egy tüzes szekér, tüzes lovakkal elválasztá mind a kettőt; és fölméne Illés a forgószéllel az égbe. (IV. Kir. 11.)

Elizeus lett az ő prófétai tisztjének örökösévé, miről teljesen megbizonyosodott, midőn Illésnek leesett és általa felvett palástjával visszatértében ráütött a Jordánra, az ketté vált és a mint jöttek szárazon, úgy szárazon is ment ő vissza a folyó vizei között.

Ezekben mondtam el nektek röviden Illés próféta életének történetét. Türés, szenvedés volt az ő osztályrésze és soha nem zugolódott, mindenki megtagadta az Urat, nem volt csak egy sem, ki mellette föl mert volna állani és ő kész volt egymaga is küzdeni Isten dicsőségeért, mert volt erős hite, reménye és szeretete az Istenben.

II. Mit kell tehát tanulnunk Illés próféta életének történetéből. Azt, hogy az Istenben való hit, remény és az Isten iránt való szeretet, mindenben megsegit és teljes győzelemre vezet.

Ugyan gondöljátok ti magatokat Illés próféta helyébe, midőn Kármel hegyén az elkészitett áldozatra tüzet kért az égből. Mily erősnek kelletett lenni a hitnek, mely az ő tetteiben nyilvánult. Ott voltak körülötte ellenségei, kik lestek reá, mint a dúvadak. és ha kérése meg nem hallgattatik, biztos lehetett, hogy életének végórája ütött. És ő mégis meg nem tántorodott. A hit Istenben áthatotta egész lényét, összefort az lelkével, teljesen uralta gondolkozását. szivét és minden érzékét, és épp azért minden legkisebb utógondolat, a kétségnek árnyékától sem érintve védte az Ur dicsőségét. Vajjon van-e nekünk ilyen erős hitünk.

Kénytelenek vagyunk megvallani, hogy nincsen. Pedig a mi életünket nem fenyegeti veszély, az Isten szent nevéért nem üldöznek minket, sőt ellenkezőleg magán életünk java, a közrend fentartása, saját becsületünk és tisztességünk kérdése mind arra intenek,

hogy higyünk Istenben és pedig higyünk erősen, azaz, hogy hitünk legyen élő, legyen összekötve jó cselekedetekkel. Sajnos, hogy ma a keresztények ismerik a hitet, de nem követik, tudják, hogy fejök felett él az Isten, de nem szolgálnak neki, mert szeretik elhitetni magukkal, hogy ők nem képesek parancsolni szenvedélyeiknek. Pedig nem az a hiba, nem azért erőtlenek ők, mert gyarlók; hisz Isten az emberi gyarlóságot megsegiti, hanem erőtlenek azért, mert nem tudnak teljes lélekkel Istenben hinni, mert a mi hitök van, az is egyedül csak ismeret, de minden kenetet, minden isteni kegyelmet nélkülöz az, igy tehát nem tudja kipótolni saját gyarlóságát az Isten mindenható erejével, már pedig hit nélkül és pedig valódi isteni hit nélkül senki sem nyerheti el az üdvösséget.

A régiek vallásosak voltak; hittek Istenben, de félték is az Istent, épp azért nem volt ismeretes előttök a mai kor betegsége: a kétségbeesés, vagyis a teljes reményvesztett lelki állapot. Sok bajra és bajlódásra van teremtve minden ember és küzdve e földön nincs senki, kire csalódások ne várnának, kinek hitét próbára ne tennék az élet keservei. Nincs ez alól kivétel. A gond, a bú épp úgy otthonos van a nagy urak palotáiban, mint a szegény ember viskójában. Épp azért mindnyájunknak kivétel nélkül szükségünk van a reményre, mely, midőn megédesiti szenvedésünket, egyúttal a jövendő javak igéretével megedzi lelkünket, hogy tudjunk örömmel szenvedni.

A mai világ szerfölött anyági. Nem vár más jutalmat, mint a mit itt e földön élvezhet. Csupa testté vált az ember, mintha lelke sem volna. Az ilyennek nehéz, szinte lehetetlen az Ég felé emelkedni, itt pedig a földön minden öröm, ha élveztük, ürömmé válik, mely gyötör és kínoz. Minő más volt Illés próféta élete. Ő szenvedett, de szerette a szenvedést, üldöztetést, de mindig volt menedéke; elhagyta mindenki és még sem volt soha egyedül, mert vele volt az isteni remény. Az Úr azt parancsolta, hogy menjen Kárit patakához, elment, mert remélte, hogy ott is vele lesz az Úr. Majd a király elé kellett állania és nem habozott, mert reménye meggyőzte, hogy az Isten akaratán kivül veszély nem érheti. Ez a magasztos lelkület és csak ez teheti az embert valóban tökéletessé, mert ez adhatja meg neki a valódi önzetlenséget, vagyis az isteni szeretetet.

A szeretetről irva azt mondja sz. Pál apostol, hogy az a tökéletesség köteléke, (I. Tessz. 4. 9.) az Úr Jézus pedig azt mondja: Legyetek ti tökéletesek, mint a ti mennyei Atyátok is tökéletes. (Mát. 5. 48.) Ha tehát üdvözülni óhajtunk, törekednünk kell elnyerni a tökéletességet,

ámde erre csak az isteni szeretet képesit, arra kell tehát mindenek előtt törekednünk, hogy isteni szeretetünk legyen.

Illés próféta egész élete az ő isteni szeretetének nyilvánulása volt. A szeretet azt kivánja, hogy magunkat áldozzuk fel azért, a kit szeretünk, hogy érte tűrjünk, szenvedjünk és legyen öröm reánk nézve, hogy érte szenvedhetünk. Igy tett Illés próféta. E szent férfiu valóban Isten embere volt, mert egészen Istennek szentelte magát. Nem tudott élni magáért, csak Istenért, nem akart szerezni magának semmit, még csak tisztességet sem, csak Istennek dicsőséget.

Ma éppen ellenkezőleg van minden. Ma az emberek nem tudnak élni Istenért, csak önmagukért, nem tudják megvédeni Isten ügyét, csak saját érdeküket, mert bár nincsen szó, melyet többször használna a világ, mint a szeretet szava, mégis mindent inkább érez és követ mint ezt a magasztos erényt.

Hogy valaki képes legyen jót tenni, azt még megengedi a világ és ha valaki javaiból másnak is juttat, azt még megérti a mai ember és magasztalja, de hogy valaki eldobja magától a vagyont és legyen szegény Istenért, hogy midőn parancsolhatna, föltétlenül engedelmeskedjék, midőn élvezhetne, öldökölje testét és ölje meg abban mind a szenvedélyeket Istenért, ezt a mai világ már nem érti és miután ő maga eltévelyedett, kész tévelygésnek, eszelősségnek keresztelni az ily hősies erénygyakorlatot.

Igen kedves hallgatóim, Isten teljesen és kizárólagosan kivánja a maga részére szivünket és csak oly érzelmet tür meg maga mellett, mely nem akadályozza meg életünk feláldozását ő érette, mely nem ellenkezik az ő mindent felülmuló szeretetével. Illés próféta ily teljesen szerette az Urat, pedig ő még nem érte meg az isteni szeretet legmagasztosabb nyilvánulását, a kereszt áldozatot, hanem csak prófétai ihletében látta azt előre. Ha őt e magasztos isteni példa a távol idők homályából ily erőssé tudta tenni szeretetben, annál inkább elnyerhetjük azt mi, kik azt már megértük nemcsak, de naponkint ismételve láthatjuk oltárainkon a szent titkok ünneplésében.

Minden szentet különösen erényeik követése által tisztelhetünk. Legyünk tehát követői sz. Illésnek az isteni erények, különösen pedig a szeretet gyakorlatában, ezen erények adnak majd nekünk is szárnyakat, hogy az ég felé emelkedhessünk és ezek lesznek tüzes szekérré, mely lelkünket a mennyország örömeibe fogja ragadni.

És hogy eme intelmet mindjárt a tett is kövesse, ime itt

az oltár, rajta székel a mi Istenünk, és Megváltónk, az ének azt tanitja, hogy mi a kerubokat ábrázoljuk, boroljunk le tehát az oltári szentségben jelen levő Jézus Krisztus előtt és valljuk meg előtte isteni hitünket, reményünket, gyakoroljuk a szeretetet.

Itt van az áldozat, melyet Illés áldozata előre jelképezett, az oltáron van az Isten báránya, ki elveszi a világ büneit, Illés helyett ott áll az áldozópap, kíterjeszti kezeit és tüzet kér az égből, kéri az Istent, hogy az ő végtelen hatalma által tegye meg azt, mit végtelen szeretetében elrendelt és változtassa a kenyeret az ő szent testévé, a bort az ő szent vérévé. És leszáll a mi oltárunkra is a Szentlélek, átváltoztatja az ajánlatok lényegét és mi már akkor nem kenyeret és bort, hanem az Urnak a kereszten felfeszitett és kiszenvedett szent testét és kiöntött sz. vérét mutatjuk be Istennek és az Atyának mindnyájunkért és mindenekért.

A Karmel hegyén összegyült néppel mondjuk azért mi is: Az Ur, ő az Isten, igen a megváltó Jézus, ő Isten, a ki oltárunkon megjelenik, hiszszük és valljuk, hogy az Istenség második személye, mindenek ura és alkotója, ki, hogy rajtunk könyörülhessen, vállaira vette büneinket és eltörölte azokat saját testének szenvedésével, reméljük, hogy ő, ki megelőzött minket irgalmasságával és midőn még ellenségei voltunk, meghalt érettünk, megadja nekünk mindazt a segitséget, mí szükséges, hogy e földön el ne tántorodjunk, és ha egyszer kiszólit e világból, megnyugtat fáradalmaink után ott, hol nincs többé sem aggódás, sem sóhaj, csak végtelen élet; hogy pedig mindezekre erőnkhöz képest méltókká tegyük magunkat, fogadjuk, hogy nem akarunk egyebet tudni, csak Krisztust és pedig a felfeszitettet, vele akarunk szenvedni, vele meghalni, megtagadjuk gyarlóságunkat, holttá teszszük földíes érzületü tagjainkat, vagyis Istenért és Istennek áldozzuk egész valónkat és egész életünket, hogy igy vele lévén itt mindenkor, vele lehessünk majd örökké az ő országában. — Amen.

New York ...
... 1935

A mi Urunk Jézus Krisztus sz. szinváltozása.

(Aug. 6. — Aug. 18)

Fölvivé őket egymagas hegyre külön. És szinében e változék előttök; és fénylik orczája, mint a nap, ruhái pedig fehérek lőnek, mint a világ. (Máté 17. 1.)

Az egyházi év haladtával elérkeztünk annak utolsó hónapjához, augusztushoz, mely bezárja az egyház ünnepeinek körét, hogy aztán ismét egy uj ünnepkör vegye kezdetét.

Az egyházi év elején ünnepeltük az Istenszülő születését, ki mint hajnalcsillag hirdette, hogy közeledik az igazság napja, az Ur Krisztus. Majd a kereszt jelét tiszteltük és mint a pusztában a fölemelt rézkigyó előképezte a fölfeszitett Üdvözitőt, úgy az egyház a hívek tiszteletére fölmagasztalván a keresztet, előre figyelmeztetett mintegy mindnyájunkat, hogy a Szüztől születendő Megváltó a kereszt oltárán fogja bemutatni az egész világ büneiért az engesztelő áldozatot. Megtartottuk aztán az Ur születésének ünnepét, láttuk vizkeresztkor a Szentháromság megjelenését, hallgattuk a bűnbánatot hirdető Üdvözitőt, megsirattuk szenvedéseit, örömmel telt el lelkünk föltámadásának dicsősége fötött. Elfogadtuk a mennybemenő Üdvözitő áldását, vettük a mennyei Szentlelket, és csak nemrég a fő apostolok és a szent zsinatok emlékét ünnepelve megemlékeztünk az anyaszentegyház csodálatos elterjedése és talán még csodálatraméltóbb fenmaradásáról. Ma pedig felvezet az egyház a Tábor hegyére, megmutatja a szinében elváltozott Üdvözitőben a mennyország dicsőségét, az apostolok elragadtatásában az örök élet boldogságát és mintegy azt mondja: eddig arra tanitottalak titeket, mit kell tennetek, hogy üdvözüljetek, veletek sirtam büneitek felett, veletek örült szivem, midőn megtértetek, ime ma elétek tárom, lássátok szemeitekkel, mit készitett Isten az őt szeretőknek, ne rettegjetek tehát, bátran küzdjetek, mert nagy a ti jutalmatok mennyekben.

Fogadjuk meg tehát az Anyaszentegyház parancsát, menjünk fel lélekben a Tábor hegyére lássuk ottan Urunkat szinében

elváltozva, érezzük át az apostolok elragadtatását és figyeljük meg mit kell e nagyszerü jelenetből tanulnunk

I. az Úr Jézus példája után,

II. a tanitványok viselkedése folytán, miről mig szólok, béketűrően figyeljetek.

I. Midőn a világi fejedelmek hosszantartó uralkodás után atyai szeretettől vezéreltve a királyi trónt fioknak, kik utódul választanak, még életökben átadni igyekeznek, azt teszik, amit Dávid király tett, a midőn Salamont még éltében királyi székébe ülteté és őt a főpap által királylyá kenette fel egész Izrael felett. Egybegyűjtik ugyanis az ország főbbjeit és népét, azok előtt magasztalják fioknak erényeit, uralkodási képességét, szerénységét, jóindulatait, aztán intéssel, kéréssel és parancsolattal mindenkit rászoritanak, hogy a királylyá tett örököst uroknak ismerjék, neki hódoljanak, és hozzá jobbágyi hüséggel ragaszkodjanak.

Emez eljáráshoz hasonlóan tett ma a mennyei Atya is. Az Úr Jézus szinváltozásának napján az Atya az ő egyszülött Fiát, ki akaratát mindenkor híven teljesitette, megjutalmazni akarván, hogy ez mindenek előtt tudva legyen, az ó szövetség két fő emberét. Mózest és Illést a Tábor hegyére rendeli, az uj szövetségből az apostolok főbbjeit oda vezérli, és azok jelenlétében fiát királyi méltósághoz illő fénybe öltözteti és kinyilatkoztatja, hogy az Ur, az ő egyszülött Fia, ki a szűztől született, és emberré lett, az egész világ örökös Ura es valamint az ó-szövetségnek, úgy az ujnak is szerzője, alapitója, legfőbb törvényhozója, és épp azért a jelenlevőkben az egész világnak megparancsolja: ő t h a l l g a s s á t o k.

Az Ur szent szinváltozása tehát mintegy megerősitése volt a Jézus tanitói hivatalának és e szent esemény legelsőben is arra tanit minket, hogy az Üdvözitő Jézust Urunknak, Tanitónknak ismerjük, őt hallgassuk, vagyis iránta föltétlen engedelmességgel viseltessünk. Kijelentette az Üdvözitő Istenségét és egész világra szóló hatalmát az Atya-Isten, hogy a tanitványok meg ne botránkozzanak rajta, ha majd f ö l f e s z i t v e f o g j á k l á t n i, de tudják meg és világnak hirdessék, hogy ő önakarva szenved a mi büneinkért. Minket pedig figyelmeztet mintegy az egyház a mi ünnep által arra, mily nagy rosz a bün, mely ily hatalmas királyt a kegyetlen halálra vitt és mily nagy az isteni szeretet, mely értünk önkényt ily nagy áldozatra szánta el magát.

Valljuk tehát Jézást Urunknak, hódoljunk neki mint hü jobbágyai, legyünk engedelmes alattvalói, mert hisz az ő öröksége vagyunk, neki adott minket ma a mennyei Atya, mert késznek

nyilatkozott, hogy saját vérén váltson ki minket az ördög szolgaságából. Ezt bizonyitja az is, hogy alig mutatták be Mózes, Illés és a jelenvolt tanitványok az Urnak hódolatukat, már is a megváltás nagy művéről kezdtek tanácskozni: b e s z é l v é n a z ő k i m u l á s á r ó l, m i t e l j e s ü l e n d ő v a l a r a j t a J e r u s a l e m b e n. Vagyis alig lett királylyá kiáltva az Ur Jézus, már is az ellenség legyőzéséről, a népek lelki üdvéről kezdett hiveivel tanácskozni, kik mintegy megmondották neki ez úton, hogy bizony igen igen terhes és viszontagságteljes fejedelemségre vállalkozott és az őt ottan körülvevő fényt még sok időre el kell hagynia, de azért kinos halált kell szenvednie, mert csak úgy biztosithatja, teheti örökössé királyi méltóságát.

Mire figyelmeztet tehát minket e körülmény? Ha a mi királyunknak szenvedni kelletett érettünk, szeressünk mi szenvedni ő érette és ha ő a mennyei dicsőség közepette készült a gyalázatteljes halálra, gondoljunk mi is a fényben, a pompában a szegénységre, a jólétben a szenvedésre, de sőt magára a halálra is, mert csak így leszünk méltó alattvalói a legjobb királynak. Fájdalom, de az emberek nem így tesznek. Az emberek irtóznak a szükségtől, a bajtól, a szenvedéstől, rettegnek a haláltól, és azért még rá sem szeretnek gondolni, hogy egyszer mindenkinek meg kell halni és meg kell jelenni az Isten előtt. Ez az oka annak, hogy az emberek meg nem térnek, azt folyton halogatják és végre is a halál megelőzi őket és bűnbánat nélkül kell távozniok.

Bizonyára az Ur dicsősége, fénye, tündöklése, mely őt a Tábor hegyén környezte, fölülhaladt minden földit, minden gondolhatót és ha ez a nagy és magasztos szem alkalmas volt arra, hogy a kínos halált emlegessük, mely az Urra várakozott, úgy bizonyosan nincs oly földi jólét, melyben helyesen ne tennénk, ha megemlékezünk utolsó dolgainkról, és nincs oly szenvedés, melyet szivesen ne fogadnánk, tudván azt, hogy Urunk és Királyunk is fölmagasztaltatásában szerette a szenvedést, mint a mennyei dicsőség útját, eszközét, megadóját.

Ha ezekről üdvösen elmélkedünk, belátjuk, hogy nem az volt a csoda, mi a Tábor hegyén végbement, de az volt rendkivüli és az angyalok bámulatára érdemes, hogy az Ur Jézust, mig itt e földön élt, nem környezte folyton az a dicsőség, az a fény, mely őt a Tábor hegyén körülragyogta. Az Ur Jézus a Szentháromságnak második személye, az Atya Isten dicsőségének képmása, az ég és föld Ura volt, az a dicsőség, melyet egy perczre szemléltek a tanitványok, az neki sajátja volt öröktől és ő mégis emberré lévén eltakarta, az emberi gyarlóság homályával befödte Isten-

ségének dicsőségét, mindenben hasonlóvá lett hozzánk, kivéve a bűnt és földi életének csak egy futó pillanatában és akkor is csak meghittjei előtt tárta fel a dicsőség megmérhetlen nagyságát, mely láthatlanul folyton vele volt. Vagyis alázatos volt és alázatosságot tanitott nemcsak szóval, de tettel is mindenkor.

Követjük-e mi e tekintetben Urunkat? Ismét csak azt kell elismernünk, hogy Urunk felülmult minket szolgákat, még az alázatosságban is. Ha az embereknek hatalmat ad az Isten, azt eltulajdonitják mintegy az Istentől és saját czéljaikra forditják. Ha van mivel esetleg dicsekedniök, el nem titkolják, nem meghittjeikkel közlik, de gondoskodnak róla, hogy azt minél hamarább tudja a világ. Ha magukban néha el is ismerik gyarlóságukat, de a kevélység nem engedi, hogy a valót megtudja a világ és teljék bármibe, veszszen el miatta a becsület, vagy sokszor még az örök üdvösség is, de ők azért többnek akarnak látszani, mint a menynyit valóságban érnek. Legyünk mi tehát okosabbak, tanuljunk alázatosságot a királyok királyától, ne mutogassunk oly földi fényt, mely nem is a miénk, de sőt azt is födjük el, a mink valóságban van, ne akarjunk elsők lenni ott, hol a mi Urunk utolsó volt, hanem legyünk neki szolgái, kövessük őt a szenvedések szeretetében, üresitsük ki önmagunkat ő érette, vagyis alázzuk meg magunkat úgy, mint ő, akkor lehet reményünk, hogy az ő dicsősége és boldogsága, melyet ma láttak a tanitványok, ez élet napjának lehunytával reánk is felvirrad.

II. Midőn az Isten be akarta vinni az Izraelitákat az igéret földére, Mózes az Ur parancsára minden nemzetségből egy-egy férfiut választván, tizenkét embert elküldött, nézzék meg a földet, melyet az Úr igért nekik, minő az, minők városai, minők lakói és majd megjövén, jelentsék meg mind, a mit ott látni fognak. Elment a tizenkét férfiu és látták, hogy a tartomány valóban tejjel és mézzel folyó, hogy földe bőséges termést ad, hogy városai erősek és hatalmasan védve vannak és hogy a nép, mely ott lakik erős, bátor és teljes jólétnek örvend. A kémek vittek a föld gyümölcseiből is, szőllőt és más terményeket.

Kettő a küldöttek közül dicsérte az igéret földjét és erősen reménykedtek, hogy az Úr hatalmával övék lesz az, de a többi tiz megrettenvén a városok és lakói erősségétől és félvén az elfoglalással járó kemény harczoktól, gyalázták a látott földet és igy a népet lázadásra vitték Mózes és Áron ellen Az Isten megbüntette őket és miután nem reméltek benne, kimondotta, hogy Józue és Kaleb kivételével, kik dicsérték az igéret földjét, mind a pusztá-

ban vesznek el és csak gyermekeik mennek be az igéret földére, a hazudó kémek pedig hirtelen halállal multak ki abban a perczben. (IV. Móz. 13. és 14. rész.)

A mai napon az Ur Jézus szent szinváltozásánál jelenvolt tanitványok a Mózes által küldött kémekhez hasonlóan, be lettek vezetve az igéret földére, a mennyország dicsősége és boldogsága tárult föl előttök, és ők a látottak által teljesen elragadtatva arczczal a földre borulnak; Péter felkiált: U r a m j ó n e k ü n k i t t l e n n ü n k és magáról teljesen megfeledkezve folytatá: h a a k a r o d, c s i n á l j u n k i t t h á r o m h a j l é k o t, n e k e d e g y e t, M ó z e s n e k e g y e t é s I l l é s n e k e g y e t.

Sz. Péter szavai mutatják, hogy ők teljesen boldogak voltak, oly boldogak, minővé e világ soha sem lehet, oly boldogak, mint a mennyire boldogak a szentek az égben.

Sz. Péter, mint szavai mutatják, teljesen megfeledkezett magáról, óhajtotta, hogy legyen hajléka az Úrnak, Mózesnek és Illésnek, neki csak egy vágya volt, hogy, a mit lát, azt folyton lássa, a mit érez, azt folyton érezze, csak arra gondolt tehát, hogy az Úr dicsősége az ott épitendő hajlékokban állandósitva legyen, és ez kielégitette minden kivánságát. Ilyen lesz a mennyország boldogsága is. Ott nem lesz többé szüksége semmire az embernek, nem többé vágya, óhaja, az ég boldogsága betölti az üdvözültek minden kivánságát, vagyis talán jobban mondva megszüntet minden kivánságot és minden vágyat, mert mindenök lesz és semminek sem lesznek hijával, mi boldogságukhoz kell.

Mi míg élünk, mint az Izraeliták, a pusztában vándorlunk, ezer a bajunk, sok a szükségünk, folyton vágyódunk és mindig azt mondjuk, keressük a boldogságot, de soha sem találjuk azt meg és minden fáradságunk eredménye ujabb és ujabb csalódás. Isten belénk oltotta a boldogság utáni vágyat, de nem elégiti ki azt ez életben, de azt akarja, hogy itten folyton csalódva, itten soha nyugtot nem lelve, emeljük szemeinket az ég felé, az igéret földe felé, melyet az Ur Jézus saját vérével nyitott meg nekünk, melyet ma a tanitványoknak megmutatott, melynek egy percze megadja azt, mit bármily hosszu élet meg nem adhat, a lélek nyugodtságát, a vágyak elmulását és teljes eltünését, vagyis azt a valódi békeséget, melyet a világ nem ismer, tehát nem is adhat.

Ugy de a ki a Tábor hegyére föl akar jutni, annak a Kálvária tetején is helyt kell állani, ki a mennyország örömeiben részesülni óhajt, annak nem szabad elmaradni az Úrtól akkor sem, midőn a keresztet emeli a kalváriára, vagyis nem szabad megrettenni az odavezető út nehézségeitől.

Az Izraeliták elvesztek a pusztában és soha nem látták meg az igéret földjét, mert nem akartak azért harczolni; — igy elveszünk mi is és soha a mennybe nem jutunk, ha előre nem megyünk Jézus után, hanem visszavágyódunk Egyiptomba, a szolgaság országába, a bűnök fertelmeibe.

A kereszténység elterjedésének története tanitja, hogy a szent vértanuk arczán, szemeiben az ég boldogsága tündöklött, mialatt testöket marczangolták, égették, tüzes fogókkal a húst a csontokról letépték. Ugyan mi adott nekiek ily embertelen kínzás között nyugalmat, mi több, boldogságot? Az, a mi Péter apostolt ma boldoggá tette, az ég dicsősége és öröme.

Valjon tudunk e mi ugy vágyni a mennyország után, mint Péter apostol, úgy szenvedni azért, mint szenvedtek a vértanuk? A ti lelketek már megfelelt e kérdésre, ti lelketek rejtekében bevallottátok, mit talán nyilvánosan megmondani szégyenlenétek, hogy ti komolyan a mennyországra talán soha nem is gondoltatok, az után nem is vágytatok, mert hiszen féltek meghalni, mert lelkiismeretetek nem tiszta, mert egyedül a világnak, a világért éltetek elannyira, hogy a világon kivül mástól boldogságot remélni nem tudtok.

Itt az idő. Ime a férfiak, kik látták az igéret földét, ma az evangeliomből sz. János szavaival, az apostolból sz. Péter főapostol szavaival dicsérik, magasztalják, mindenek fölött ajánlják azt, a mit ott láttak; meg ne keményitsük tehát szivünket, gerjeszszük fel abban a földi vágyak felett az örök élet utáni vágyat, mert szent igaz, a mit sz. Ágoston mond, hogy nyugtalan a mi szivünk mindenkor és nem is nyugszik meg soha másban, csak te benned, oh Mindenható Istenünk, édes Üdvözitőnk.

Az Ur Jézus Krisztus egy példabeszédben a mennyországot a család-atya által készitett nagy vacsorához hasonlitotta, mélyre sokakat meghivott, de a vacsora idején a meghivottak k e z d é k e g y ü t t m i n d n y á j a n m a g o k a t m e n t e g e t n i. (Luk. 14. 18.) Midőn látta az Ur, hogy a meghivottak el nem jönnek, azt mondá szolgáinak, hivják el a vakokat, sántákat, bénákat, hogy megteljék a ház letelepültekkel, mintegy jelentvén ezáltal Jézus, hogy bizony az élet javai és örömei igen gyakran elvonják az embereket Isten országából, de ha azok, kiknek Isten többet adott, hogy többet várhasson tőlök, vagyis ha azok, kiket jótéteményei által első sorban meghivott, nem mutatják magukat méltóknak és Isten jótéteményeivel szemben hálátlanok, azért a mennyország üresen nem marad, meghívja Istén azokat, kiknek itt e földön szen-

vedés, baj jutott osztályrészül, kik nincsenek a földhöz nőve, kik örömest tudnak a halálra gondolni, mely véget vet szenvedéseiknek és megnyitja számukra az ég örömeit.

Ha valamikor hiv Isten minket a mennyországba, úgy hiv bizonyára a mai ünnepen, melyen lehozta egy perczre e földre az ég dicsőségét és boldogságát, tanukat rendelt annak bizonyitása végett maga mellé, oly tanukat, kiknek aztán megparancsolta, elmenvén az egész világra, tanítsatok minden nemzetet.

Fogadjuk meg tehát az anyaszentegyház szavát és emeljük szemeínket az ég felé, éleszszük fel szivünkben a hit, remény és szeretet érzelmeit, ezek fognak adni szárnyat lelkünknek, hogy a földi kötelékek által le nem tartóztatva, bátran emelkedhessünk az Ur Jézus társaságába, arra a helyre, melyet ő előre ment nekünk elkésziteni, és a melyre meghivott mindnyájunkat. — Amen.

Szent István első magyar apostoli király ünnepe.

(Aug. 8. — Aug. 20.)

Az igaz király fölemeli az országot. (Péld. 29. 4.)

Ha valaha királyra lehetett alkalmazni a példabeszédek könyvének általam most idézett mondatát, úgy bizonyult Sz. István királyt illetőleg.

A magyar nemzet hosszas, majdnem egy századon át tartó vándorlás után elérkezett e földre, mely a mi szeretett hazánk, hogy azt mint Attilla király örökségét elfoglalja. Nem minden nehézség nélkül ment az elfoglalás, de meg azután is, hogy a legyőzött népekkel szemben és a szomszédos országok előtt is megingathatlanul meg legyen alapitva a magyar nemzet tekintélye, sok időn át ez uj hazában is harcz volt a magyarok kenyere és rettegetté tették nevöket a szomszéd népek előtt.

De ha szükséges is volt ez talán az idejövetel első évtizedeiben, természetesen később meg kellett annak szünnie, mert a

folytonos harczokban megkevesbedett a nemzet száma, eldurvultak erkölcseik, és ha végre is barátokra szert nem tesz az uj ország és nem mutatja magát képesnek arra, hogy a békés művelődés és haladás utjára lépjen, a húnok és avarok a magyarokkal rokon és e földön már előbb birodalmat alkotott népek történetének bizonysága szerint, elébb-utóbb leverettek volna és elődjeik sorsára jutva a többi nemzetek között szétszóródva, eltüntek volna a föld szinéről.

Belátta ezt már sz. István király atyja, Géza fejedelem is, és a keresztény hittéritőket szivesen látta az országban, némileg önmaga is kereszténynyé lett, de a mit ő meg nem tett, véghez vitte Sz. István király, ki a pogánysággal és némelyek előitéleteivel szakitva, önmaga is megkeresztelkedett és népét is minden erőszak nélkül egyedül saját jó példája, buzgó és intő szava által a kereszténység fölvetelére bizta és igy országát, nemzetét fölemelte, annak a művelt népek sorában helyett biztositott, a nép erkölcseit megnemesitette, egyszóval a magyar nemzet és királyság elismertetését és fönnállását biztositotta.

Szent István király ünnepét tartva tehát, ünnepeljük egyúttal ama nagy esemény emlekét is. hogy itt hazánkban a keresztény vallás elismertetett és a magyarok a keresztény vallás felvétele által a müvelt nemzetek sorába lettek iktatva.

Hogy tehát a mai ünnep jelentőségét annál inkább felfoghassátok, kifejtem ma előttetek:

I. mit tett sz. István a kereszténység fönállásának biztositására,

II. mi a kötelességünk az ő általa tett intézkedések folytán? Mig erről veletek elmélkedni fogok, figyeljetek.

I. Hogy hazánkban már a magyarok bejövetele előtt is el volt terjedve a kereszténység, különösen a Dunán tuli és inneni részein az országnak, az kétségtelen és ezen hivek hét püspök kormányzása alatt sz. Cyril és Method görög püspökök által megtéritve már addig is a kereszténység áldásaiban részesültek.

A magyarok bejövetele a kereszténység első behozatalával majdnem összeesik és miután a történelem sehol sem emliti, hogy e föld régi lakói a kereszténység miatt üldözve lettek volna, kétség kivül a magyarok a jelzett hét püspökséget nem csak, hogy nem zavarták, de sőt a hivő néppel való érintkezés által önmaguk is elő lettek készitve a kereszténység elfogadására, mit bizonyit az is, hogy a kath. vallás behozatala a nemzet általános részénél semmi

ellenkezésre sem talált és az ország főbbjei sz. István példájára mindnyájan megkeresztelkedtek.

Sz. István 997-ik évben lépett atyja, Géza halála után a a fejedelmi méltóság birtokába és a pogányságban viselt Vajk-név helyett, sz. Adalbert prágai érsek és sz. Method görög püspök utóda által Esztergomban megkereszteltetvén, az István nevet vette fel. Hogy pedig az egész ország megtéritését eszközölje, felosztotta az országot tiz püspöki megyére, melyek között elsővé tette az esztergomi érseket, és minden tiz faluból egy-egy parochiát alakitott, melyeknek központjában templomot épittetett és az oda rendelt lelki pásztor illő ellátásáról gondoskodott.

Ugyancsak ezenfölül szerzetházakat alapitott, így nevezetesen a pannonhalmi apátságot és a veszprém-völgyi görög kath. apácákat gazdag adományokkal látta el. Önmaga járt, kelt az ország minden részében. Fölkereste a népet az ő szegénysége között, megtörte a hatalmasak büszkeségét és három évi uralkodás után oda vitte a dolgot, hogy a nemzet megtéritését bevégezhette. Hogy tehát munkájára föltegye a koronát, Asztrik pannonhalmi főapátot elküldte Rómába II. Szylveszter pápához, hogy jelentse be neki a magyar nemzet megtérését és kérje ki a magyar nemzet részére a szent pápa áldását és mindazon intézkedések jóváhagyását, melyeket az ifju király a ker. vallás érdekében tett.

Sz. Szylveszter pápa értesülvén a magyar nemzet megtéréséről, örömmel adta áldását az uj keresztény országra, sz. István minden intézkedését jóváhagyta és neki egyúttal nemcsak koronát, hogy magát királylyá koronáztassa, hanem még apostoli keresztet is küldött, és ezzel megtisztelte sz. István apostoli működését és elismerte, hogy a magyar nemzet megtéritését Isten után sz. István királynak lehet és kell köszönni.

Asztrik visszaérkezvén küldetéséből, sz. István magát 1000-ik esztendőben nagy-boldogasszony napján Székesfehérvárott a nemzet örömkiáltásai között a pápától kapott koronával királylyá koronáztatta és ezzel egyúttal a kereszténység diadalát és fennállását is biztositotta.

A szent életü és jámbor király élete azonban nem mult el keservek nélkül. Kupa somogyi vezér és Gyula erdélyi fejedelem a kereszténység behozatala miatt föllázadtak sz. István ellen, de Isten diadalra vezette a király hadseregét, a lázadókat legyőzte és mig elődei mindig a külföldet háborgatták csatározásaikkal, addig ő népét vallásossá tette, a müveltségben előre vitte, a föld miveléséhez szoktatta. egyszóval apostoli buzgalmában mindent elkövetett, hogy nemzetét a kereszténység minden áldásaiban részesitse.

Ily szent élet után 1038. évben uralkodásának 41-ik esztendejében, mi után országát a bold. Szüz pártfogásába ajánlotta, elhúnyt és Székesfehérváron eltemettetett. Isten azonban, kinek dicsőségeért buzgólkodott a sz. Király, megdicsőitette őt halálában, számos csoda által megerősitette az ő szent élete felől való általános meggyőződést, miért is sz. László uralkodása alatt fiával Imre herczeggel együtt a szentek közzé iktattatott. Midőn a szentté avatás megtörtént, fölnyitották a nagy király koporsóját, nehéz szag helyett, drága illat szállott föl abból és akkor látták, hogy jobb keze, mely által annyi jót tett, sértetlenül fönmaradt. Azt a sìrból kivették, mint ereklyét tisztelték és mai napig is tisztelik, a menynyiben az Budán a királyi palotában őriztetik ma is és a mai ünnepen ünnepélyes körmenetben a hivek tiszteletére körülhordoztatik.

Azt mondhatjuk tehát, hogy sz. István nem halt meg, velünk van az ő dicső sz. Jobbja által folytonosan, ámde kérdés vajjon velünk van-e az ő szent buzgalma is, vajjon az a szent Jobbkéz, ha feltámadna, megáldana-e minket, avagy megfenyitene, megbüntetne? Hogy e kérdésre megfelelhessünk, nézzék meg beszédem második részében, mire kötelez minket sz. István emléke és az általa tett rendelkezés?

II. Szent István király, hogy országát erőssé és hatalmassá és a mi legfőbb, állandóvá tegye, nemzetét a keresztény katholikus hitre téritette és egyúttal országát a bold. Szüz pártfogásába ajánlotta. Minden épület csak azon az alapon lehet állandó, a melyre fel lett épitve és igy bátran elmondhatjuk, hogy a mi hazánk is csak akkor és addig lehet boldog, a meddig megmarad kereszténynek, a meddig tiszteli a boldogságos Szüzet, mert e kettőt tette sz. István az ország alapjává.

A történelem tanitása és bizonyságtétele szerint valóságos csoda, hogy Magyarország még fenáll, annyi mindenféle csapás vonult el felette. A tatárjárás sivataggá tette az országot, de e rettenetes csapást a nemzet mihamar kijavitotta, mert meg volt az egység a jóakarat, mert egy volt a nemzet hite, mert a sz. István által letett alap nem volt megingatva. A második tatárjárás azonban, a törökök pusztitása az már sokkal tovább tartott és majdnem két századon keresztül Magyarország legszebb része a törökök uralma alatt nyögött, mert a mohácsi vészszel beütött az országba a vallásujitás is, mely a nemzet legjobbjait megosztotta, pártokra szakgatta és oda vitte, hogy némelyek magával a pogány törökkel kötöttek szövetséget és igy a nemzet testén megerősitették a rabság bilincseit. Ekkor már a sz. István által letett alap meggyengült, a nem-

zet legnagyobb része elpártolt a bold. Szüztől, a kereszténység ellen a hitetlenekkel szövetkezett és pusztult, veszett a nemzet. Az ország e szerencsétlen helyzetén ismét csak az az idő segitett, midőn megszüntek a vallási háboruk. midőn az eltévelyedettek nagy része ismét az egyház kebelébe tért és igy sikerült aztán a közös ellenség ellen egyesülni, és egyesült erővel azt kivenni.

A mit a történelem bizonyit, azt beláthatja saját eszünk is. Az anyaszentegyház parancsai ugyanis oly sajátos természetüek, hogy midőn az embernek biztositja az örök boldogságot, együttal itt e földön is boldoggá teszi. Lehet-e valami fenségesebb az állami életben, mint ha király és nép együttérez és a király kegyes jóakaratu, mert Isten parancsolja, az alattvalók hűségesek, engedelmesek, törvénytisztelők, mert Isten parancsolja, mert az Üdvözitő mondotta: adjátok meg Istennek, a mi az Istené, a császárnak, a mi a császáré, mert sz. Pál apostol tanitja: nincs hatalmasság hanem csak az Istentől, a melyek pedig vannak, az Istentől rendeltettek. (Rom. 13. 1.)

A hatalom tehát, melylyel a király kormányoz, tulajdonkép nem a királyé, hanem az Istené, mert Isten szolgája ő mindnyájunknak javára, és az engedelmesség, melylyel az alattvalók neki tartoznak, tulajdonképen istenitisztelet, mert a ki ellenáll a hatalmasságnak, Isten rendelésének áll ellene, mondja az apostol. Kérdem már most tőletek, ha az országban alattvalók és kormányzók mindig tiszteletben tartanák e törvényt, nem volna-e boldog a nemzet? Bizonyára boldog volna teljesen. De az is bizonyos, hogy ha nem vagyunk boldogak, ha az állami rend nem elégiti ki lelkünket, semmi más nem az oka, egyedül csak az, hogy nem vagyunk valódi keresztények, csak névleg követjük sz. István buzgalmát, de tettekben nem.

Pedig bizony a mai idők kedveznek a vallástalanságnak, ma a kormányzat nem akar tudni a vallásosságról, intézményei gyakran ellenkeznek a kereszténység szellemével, azt mondja ma az állam, hogy neki minden vallás egyforma, erre akarja rászoktatni az állam lakosait is, pedig a ki minden vallást egyformán jónak tart, az tulajdonképen mindet rosznak itéli, és a mely ember nem tudja szeretni saját vallását, az nem becsüli meg a másét sem, de a magáét sem és igy apránként az embert merő állattá, géppé sülyesztik, mely nem érez, melynek lelke nem vágyik Isten és azok után, mik Istenéi, egyszóval csupa testté lesz az ember ezen az úton, mely a lelket szolgaságra veti.

Ideje tehát, hogy föleszméljünk, hogy igyekezzünk megmenteni lelkünket, örök üdvösségünket és igy együttesen megment-

hetjük az országot a romlástól és veszedelemtől, mert az országot nem az ész ereje teszi jóvá, hanem a sziv jósága, nem a tudomány, hanem a becsületesség, vagyis nem e világ ereje, hanem a vallásosság, a valódi keresztényi élet. Mit kell tehát tennünk, hogy ezt elérjük? Gyakoroljuk a hitet, igazoljuk tettekkel hitünket, szeressük az imádságot. a böjtöt, a jóságos cselekedeteket és tiszteljük a boldogságos Szüzet.

Én szentül hiszem, hogy Isten előtt kedvesebbet nem tehetünk, mintha szeretjük azt, kit ő szeretett, ha tiszteljük azt, kit ő megtisztelt, ha dicsőitjük azt, kit ő a menny dicsőségébe emelt, vagyis tiszteljük a megváltó Jézus édes anyját, a Szűz Máriát. Nem lehet az rosz keresztény, ki őt tiszteli, viszont nem tisztelheti az jól az Úr Jézust, ki az ő édes anyját nem tiszteli.

Ha szétnézünk hazánkban, valóban eldicsekedhetünk vele, hogy a mi országunk a Szűz Mária országa, mert hisz oly számos és nevezetes kegyhelye, bucsujáróhelye van az országnak, hogy lehet mondani, lépten-nyomon találkozhatni az Istenszülő Szűz pártfogásának jeleivel és az ő közbenjárása folytán sok, igen sok kegyelemben részesülhetünk. Egyházmegyénk területéhez tartozik a mária-pócsi kegyhely is. Az ott tisztelt kegykép könnyezett hazánk bajai felett. Vigasztalják meg tehát az ő szivét, a bold. Szűz a mi pártfogónk, hazánknak védasszonya, oly sokszor vétettünk ellene és oly sokan tagadják meg e magyar haza lakói közöl is a neki tartozó tiszteletet, és ő mégis értünk érez, értünk könyörög, könyörögjünk tehát mi ő előtte, kérjük az ő közbenjárását és a mit nem tud elérni a tudomány, nem milliónyi hadsereg, kieszközli az imádság, a bold. szüz közbenjárása; boldogok, elégedettek leszünk előbb egyenként és igy eljön az ország jóléte is, mert az Isten áldását nem a világ utjain, csakis a sz. István példájának nyomdokain járva, lehet kiérdemelni.

Miként mai beszédem elején mondtam, Sz. István tulajdonképen nem halt még, velünk van az ő sz. Jobbja által. Az emberek jobbkeze az, mely int, fenyit és áld, Sz. Istvánnak épül csodálatosan fenmaradt sz. Jobbja tehát folytonosan int bennünket, folytonosan figyelmeztet, mindenkor mutatja az utat, melyen járnunk kell. A mai napon az ország lakosai közől milliónyi sokaság megy fel az ős budai várba, hogy lássa a sz. király Jobbját, mi nem lehetünk ott jelen, de lélekben egyesülhetünk az ott levők lelkével, imájával és dicséretével nemcsak, de elfogadhatjuk e sz. Jobbnak útmutatását és áldását is.

Adjunk hálát tehát ma Istennek, mert az ő gondviselésének

végtelen irgalma és bölcseségében úgy intézkedett, hogy dicső eleink rövid ideig lakván e földön, sz. Istvánban oly fejedelmet kaptak, ki a valódi erő és hatalom birtokába helyezte népét, mert kereszténynyé tette és a pogányság nyomasztó ködös legköréből a ker. kath. hit derült napfényes ege alá átvitte.

De egyúttal fogadjuk meg mindnyájan, hogy az ő példája szent lesz előttünk mindenkor és a keresztény vallást nemcsak szokásból, de lélekkel fogjuk követni, hogy annak parancsait fogjuk tekinteni mérvadóul úgy a családi életben, mint a nyilvánosság előtt lefolyó működésünkben is, hogy ne csak magunk legyünk jó keresztények, de a keresztény hitérkölcstan magasztosságát, fenségét hirdessük mindazoknak, kik velünk élnek és tetteinket látják.

Hogy pedig e szent feltevésben állhatatosak legyünk, forduljunk, sz. István példáját követve, védelem és közbenjárásért az Istenszülő szent Szűzhöz és az egyház imádságával mondjuk: A te irgalmadhoz menekedünk Istenszülő Szűz, ne vesd meg kérelmünket szorongattatásunk idején, de szabadits meg minket a bajoktól, egyetlen tisztaságos és áldott szűz Mária. — Amen.

Legszentebb Nagyasszonyunk, az Istenszülő Mária elhunytának ünnepe.

(Nagy-Boldogasszony napja. Aug. 15. Aug. 27.)

Csodálatosak a téged környező titkok, tisztaságos szűz Mária, — a fölségesnek voltál trónja, és ma a földről az égbe távoztál. (Az egyház éneke.)

Miután az Ur Jézus Krisztus a kereszt-fájdalmai között a boldogságos Szüzet sz. János evangelista gondjaira bízta, a kedves tanitvány magához vevé őt, ki Jerusalemben elvonultan élt sz. emlékeinek és várta az órát, mely őt kedves Fiához viszi és a mennyország örömeibe beavatja. Azonban tetszett az isteni gondviselésnek, hogy az Ur mennybemenetele után a bold. Szüz még 14 évet éljen itt e földön. Ez idő alatt a bold. Szűz volt a központ, mely

köré sereglettek a hivők. De kit is környezhettek volna nagyobb bizalommal a tanitványok, mint Mesteröknek édes anyját? Kinek imája támogathatta volna őket inkább magasztos küldetésökben, mint az Istenszülőé, ki nemcsak jelenléte és részvéte által, de ama csodás eseménynek közlése által is, melyeket addig a világ nem ismert, sokat tett az egyház tanainak megerősitésére és elterjesztésére.

De végre is elérkezett az idő, neki is távoznia kellett a földről. Össze jöttek az elszéledt apostolok a haldokló Anya mellé, megjelent az ő halálos ágyánál Ádám és Éva, eljött végre maga az Ur Jézus Krisztus is, hogy betöltse édes anyjának utolsó kivánságát és elvitte lelkét az örömök állandó hazájába, a mennyországba. A bold. Szüz tetemeit az apostolok az angyalok csodaszép énekének folytonos zengése között temették el a getszemáni kertben. Harmadnapig folyton hangzott az ének, ekkor megérkezett Tamás apostol is, ki egymaga volt távol, kérte tanitványtársait, nyitnák föl a sírt, hogy még egyszer láthassa az Istenszülőt; engedtek kérésének az apostolok, fölnyitották a sírt, drága balzsam illat szállott föl onnan, de az Istenszülő teste ott többé nem volt. Harmadnapig zengtek éneket mellette az angyalok, azután fölvitte az Ur a sz. anya testét az égbe, mert a test, melyből Krisztus vette a magáét, nem maradhatott e földön férgek eledeléül, de megdicsőíttetett, a mennybe vitetett.

E magasztos és csodálatos esemény emlékét ünnepeli ma az anyaszentegyház. Ez a nap a szűz Mária megkoronáztatásának, megdicsőíttetésének, megjutalmaztatásának napja, mert a teljes Szentháromság e napon koronázta őt a mennyország királynéjává, e napon dicsőítette meg, mert fölülemelte minden szenteken és angyalokon, — e napon jutalmazta meg, mert elévülhetlen kincseket végtelen nagy méltóságot, mindeneket fölülmuló boldogságot ajándékozott neki.

Hogy tehát a bold. Szűz fölemeltetését megérthessük és abból tanulságot vehessünk, kifejtem ma előttetek:

I. miben áll a szűz Mária nagy méltósága,

II. miképen juthatunk hozzá a mennyekbe, mig ezekről elmélkedni fogunk, figyeljetek.

I. Azt mondám, hogy a bold. Szüz méltósága mindeneket fölülmul, igen, mert az ő születését és megdicsőíttetését megjövendőlték a próféták, mert ő szeplőtelenül fogantatott, mert ő Istenünket szülte és igy valóságos Istenszülő, vagyis az Istennek anyja.

Alig lett megteremtve az ember, alig élt szabad akaratával, már is roszra használta azt: vétkezett és ezáltal elvesztette Isten kegyelmét és ismeretét. Tudta a jó Isten, hogy az ember, bár mindenét elveszteni képes volt, abból visszaszerezni semmit sem lesz képes és öröktől fogva elhatározta az emberi nem megváltását, nemcsak, de midőn kiszabta ős szülőinkre az első bűn büntetését, a kigyót megátkozva kijelentette Isten a bold. Szűz születését, mondván: Ellenkezést vetek közötted és az aszszony között, a te ivadékod és az ő ivadéka között; ő megrontja fejedet és te sarka után leselkedel. (I. Móz. 3. 15.) Mely igéret által tanitotta Isten, hogy a Megváltó asszonytól fog születni, hogy valamint asszony által lett el követve az első bűn, úgy egy asszony lesz kiválasztva, hogy a megváltást előre hirdesse és az isteni kegyelem telje ő rajta legyen nyilvánossá először.

Később Izaiás próféta megjövendőlte, hogy az asszony, ki a Megváltó anyjává lesz, szüzen szül és a szülés után is szüz marad, mondván: Ime egy szűz méhében fogan és fiat szül és neve Emmanuelnek fog hivatni, (Izai 7. 14.) mi azt jelenti: Velünk az Isten. Erre emlékeztet az egyház vasárnapi éneke, a reggeli istenitisztelet 5-ik hangu kanonjának 9-ik ismosza, midőn felhívja az egyház a prófétát, hogy örvendezzen, mert jóslata beteljesült, az Istenszülő szűz valóban anyává lett és megszülte Fiát Emmanuelt.

De nemcsak az Istenszülő eljövetele és szüzessége, de nagy méltósága és megdicsőíttetése is megjövendőltetett és lehet mondani, hogy a 44-ik Zsoltár nem egyéb, mint a bold. Szüz dicsőségének leirása. Dávid király ugyanis e helyütt azt mondja, előre látva a szűz Mária nagy felemeltetését: A királyi jobbod felől áll (óh Isten) aranyos ruházatban, körülvétetve sokszinü ékességgel. A zsoltáros király Istentől ihletve előre látta a mai nap eseményét, látta az Isten anyjának megkoronáztatását és előre hirdette azt a nemzeteknek.

És ez nagy kitüntetés a gondviselés részéről, vagyis tanitása annak, hogy kit a próféták előre hirdettek, annak nagynak kell lenni, mert ez bizonyitja legjobban, hogy arra az üdvözités nagy munkájában kiváló feladat várt.

A második, a mi a bold. Szüzet minden teremtmény fölé emelé, az ő szeplőtelen fogantatása. Mi, kedves hallgatóim, mindnyájan bűnben születtünk és bűnben születtek mindazok, kik valaha e világon éltek és bűnben fognak születni azok is, kik itt az utolsó itéletig élni fognak. Azért kiált fel a zsoltáros király: Vétek-

ben fogantattam és bűnökben fogant engem anyám. (Zsolt. 50. 7.) Mindnyájan éreztük és érezte és érezni fogja minden ember ama bűnnek terhét, melyet Ádám és Éva a paradicsomban elkövettek és mely mint eredeti bűn átszáll az ő minden ivadékukra.

Nincs e törvény alól kivétel egyedül az Ur Jézus Krisztus és az ő szent anyja a bold. szűz Mária. A bold. Szűz szeplőtelenül fogantatott, a mint egész életén által is szeplőtelenül megőrizte őt az Isten kegyelme. Igy kivánta ezt az ő nagy rendeltetése. az ő istenszülői nagy hivatása. Ugyanis a szűz Mária Istent volt méhébe foganandó, az Istennek pedig az ő végtelen szentsége és igazságosságánál fogva gyűlölni és büntetnie kell minden bűnt, vagyis mindazt, mi az ő végtelen szentségével ellenkezik, — hogyan vehetett volna tehát az Ur Krisztus, az Istenség második személye lakást a bold. szűz Máriánál, ha az csak egy perczig is bűnben lett volna. Nem lehetett átok alatt az Isten anyja épp azért, mint a Példabeszédek kőnyvében olvassuk, midőn a bölcseség, az Istenség második személye házat épitett magának, alkotta a szűz Máriát, kinek méhében lakni akart, hét oszlopot vágott ki ahhoz, vagyis a Szentlélek hét ajándékával és ezen ajándékok teljességével ékesitette azt fel, hogy méltó lakása legyen az Isten Fiának.

Ha nem is ily nagy adomány, de bárminő kicsiny, de mégis rendkivüli kegyelem emelné fel a bold. Szüzet, már az is nagy dolog lenne, de az ő teljes szeplőtlensége valóban nemcsak egyetlen és senkivel a teremtmények közől mással nem közös tulajdonsága a szűz Máriának, de egyúttal oly kegyelem, mely a legnagyobb mértékben csodálandó is. Épp azért alkalmazza az egyház a bold. szűz Máriára a szentirás ama mondatát, melylyel Jákob pátriárka mennyei látománya szinhelyét megjelölé, mondván: Nem egyéb ez, mint az Isten háza és a mennykapuja. (I. Móz. 28. 17.)

Azonban a bold. Szűz kitüntetéseinek telje és koronája az ő istenszülői méltósága. Az összes keresztény hittitkoknak elseje és alapja az Isten második személyének megtestesülése, vagyis azon esemény, hogy a Fiu-Isten a Szentlélek működése folytán, a nélkül hogy megszünt volna valóságos Istennek lenni, valóságos emberré lett, úgy hogy Krisztusban isteni és emberi természet, isteni és emberi akarat van összevegyülhetlenül és elválaszthatlanul egy személyben az ő isten-emberi személyében egyesülve és ezen isten-embert szülte a bold. Szűz Mária szüzen és szeplőtelenül, és épp azért ő valóságos Istenszülő vagyis Isten anyja.

Nagy méltóság egy földi anya méltósága is, lehet mondani, minden emberi viszonyok között legszentebb az, mit e fogalom:

a n y a, kifejez, mennyivel nagyobb és szentebb az tehát a bold. szűz Máriánál ?! Valóban egy földi anya és a bold. Szűz anyasága között oly nagy és mérhetlen különbség van, minő külömbség van Isten és ember között és a mennyire fölülmulja dicsőségben, magasztosságban. boldogságban az Isten az embert, annyira fölülmulja az Istenszülői anyai méltóság az emberek anyai méltóságát, bolságát.

E nagy méltóságot jutalmazta és dicsőitette meg Isten, midőn a bold. Szüzet ma a mennyekbe fölvitte. Bizonyára, ha figyeltetek szavaimra, beláthattátok, hogy a bold. Szűz méltósága, dicsősége fölülmul mindeneket és igy egészen természetesnek kell találnotok, hogy az Isten fel is magasztalta őt minden felett, a mi nem Isten és neki adta maga után mennyekben az első helyet. Igen, kedveseim, ott van az Ur Jézus édes anyja és a mi édes anyánk az Isten trónja előtt közvetlenül, ott fogadja ő különösen a mai napon az összes mennyei erők dicséretét és dicsőségét, de kész ő elfogadni a mi dicséretünket is, mert valamint az Ur atyai szíve azt óhajtja, hogy mindnyájan üdvözüljünk, úgy a legszentebb Anya is folyton azért esedezik, hogy mindnyájunkat az Isten trónja elé vezethessen és mindnyájunkkal együtt imádhassa Istenét és Fiát, a mi Istenünket és Megváltónkat. Nézzük meg tehát beszédem második részében, miképen juthatunk el mi is a mennyországba.

II. Mindazon nagy kegyelmek és kitüntetések, melyekkel Isten a boldogságos szűz Máriát fölékesitette, nem szüntették meg az ő szabad akaratát, de sőt éppen a magasztos osztályrész miatt is, melyet Isten nekie szánt, kötelessége volt magát Isten nagy kegyelmeire méltónak bizonyitani. És erre a bold. Szűznek Isten bő alkalmat nyujtott. Mindjárt az Ur megtestesülésénél, hogy az Isten akarata teljesüljön, szükséges volt, hogy akkor Mária saját akaratával hozzájáruljon, azért azt mondja: I m e a z U r s z o l g á l ó l e á n y a, l e g y e n n e k e m a t e i g é d s z e r i n t. (Luk. 1. 38.) Erzsébettel találkozván, azt mondja Mária: M e g t e k i n t e t t e a z U r s z o l g á l ó j á n a k a l á z a t o s s á g á t, vagyis hirdeti, hogy kedves volt az Ur előtt, mert alázatos volt, mert nagy fölemeltetésében el nem bizakodott. Simeon megjövendölte, hogy lelkét tőr járja át, tudta tehát, hogy Fia után szenvedés vár reá és mégis az Isten ellen nem zúgolódva, elkisérte az Urat egész a keresztfáig, el a sirig.

A bold. Szűz tehát méltónak mutatta magát, hogy anyja legyen az Urnak, alázatos volt és valamint egyszülött Fia szerette a szenvedést, úgy nem menekült ő sem az elől, de az Urral együtt

hordozta a keresztet és együtt szenvedte vele értünk lelkében a kínos halált.

Ezt kell nekünk is tennünk és biztosan üdvözülni fogunk. Isten minket is nagy méltóságokkal ruházott fel. A keresztségben az Isten fiává, a bérmálásban az igaz hit védőivé lettünk felavatva. A mi testünk az Isten temploma, lelkünk az Oltári szentszégben az Ur testével és vérével táplálkozik és a hivatás, melyet Isten nekünk adott, nem kevesebb, hanem az, hogy szentekké legyünk, hogy üdvözüljünk. Ennyi fölemeltetés, ily magasztos hivatással szemben tehát mi a kötelességünk? Isten megtett érettünk mindent, de egyet nem tett meg, és nem is akar megtenni, akaratunk ellenére, erőszakkal nem fog üdvöziteni soha. Teménytelen kincs van összegyűjtve az Ur Jézus sz. vére és kereszthalálának érdemeiben, Isten azt nekünk szánta, az a mi örökségünk, de azt meg kell érdemelnünk, vagyis ájtatosan kell élnünk, be kell töltenünk a parancsokat, be kell bizonyitanunk, hogy az Ur Isten által elénk adott magasztos feladatot ismerjük, becsüljük és az ő sz. vérét nem vetjük meg.

Figyeljétek meg, mit mond az Ur Jézus a mai evangeliomban: B o l d o g o k, k i k a z I s t e n i g é j é t h a l l g a t j á k é s m e g t a r t j á k a z t. (Luk. 55. .) Az Ur e szavai szerint a bold. Szűz Mária is nem azért boldog, mert őt a próféták előre hirdették, dicsőségét megénekelték, nem is azért, mert szeplőtelenül fogantatott, de sőt még Istenszülői méltósága sem tette volna őt boldoggá, de boldog volt. mert az Isten igéjét hallgatta és a mi legfőbb, meg is tartotta azt mindenkor. Ez adja meg a boldogságot és pedig nem a földi csalékony boldogságot, hanem azt, melyet Jézus tartott valóban boldogságnak: az örök életet.

Ha tehát boldogok akarunk lenni, ha el akarunk jutni az az Istenszülő Máriához, meg kell tartanunk az Isten igéjét. Ti hallgatjátok az Isten igéjét. Ime most is általam az Ur Jézus tanit titeket, a szentiratokból az ő szavait hallgatjátok, ő figyelmeztet titeket a természet nagyszerüsége által és egy hatalmas mennydörgés, mely megrázza lábaink alatt a földet, mindennél ékesebben elmondja, hogy az Isten nagy és hatalmas, az ember pedig gyenge és erőtlen. De az Isten igéje lelketekben a lelkiismeret szava is. Egy szóval meg vagyok győződve, hogy ti az Isten igéjét ismeritek, a parancsokat tudjátok, az utat ismeritek, mely az égbe vezet, adná a jó Isten, hogy ezen ismeretetek ellen soha ne vétenétek, hogy hitetek ellen soha ne cselekednétek és akkor biztos volna számotokra az örök boldogság, mert azt mondja az Ur: N e m m i n d e n, a k i m o n d j a n e k e m: U r a m, U r a m! m e g y e n b e a m e n n y e k n e k o r s z á g á b a, h a n e m

a ki Atyám akaratát cselekszi, ki mennyekben vagyon, az megyen be mennyeknek országába. (Máté 7. 21.)

Az Isten igéjét, melyet meg kell tartanunk, maga az Ur Jézus is maghoz hasonlitja, mely hogy bennünk jó gyümölcsöt teremjen, vagyis, hogy az tettekben nyilvánuljon, tiszta és jó szívvel kell azt hallgatnunk. A szántóvető, hogy földje termést adjon, megszántja azt, megtöri rajta a rögeket, hogy a föld jó legyen, így kell nekünk is tennünk szívünkkel, vagyis meg kell lágyitani szívünket a bűnbánat keménységével és megáztatni azt könnyeinkkel. A keményszívü ember, ki felebarátját nem tudja sajnálni, kire nézve érthetlen e fogalom: irgalmasság, — ki más bajában nem tud résztvenni, az ilyen Isten igéjét nem fogja gyümölcsöztetni, mert ő egyedül magának él, és nem Istennek, egyedül a maga javát keresi, ha mindjárt a más kárával is. Az ilyen ember nem boldog itt, mert mindenkiben ellenségét látja, pedig tulajdonkép ő az ellensége mindenkinek, de nem boldog túl ez életen sem, mert gyümölcsöt nem terem, mert jó tettei nincsenek, mert Istenért semmit sem tett, nemcsak, de sőt hiábavalóvá teszi és tette mindama kegyelmeket, melyeket Isten neki adott; a vett talentomot nem kamatoztatta, hanem elásta, nem lehet tehát más helye, mint a külső sötétség, hol leszen sírás és fogak csikorgatása.

A második a mit kiván az Ur, hogy szívünk tiszta legyen, vagyis, hogy ment legyen minden bűnös szenvedélytől, hogy a rosz kivánságokat gyökerestül irtsuk ki, mert máskülönben a tövisek elnyomják a kikelt magot, a rosz kivánságok megölik a jó szándékot. Nincs szánandóbb ember, mit a kinél valamely szenvedély uralkodóvá lesz, legyen az akár iszákosság, akár tolvajlás, akár paráznaság, akármely rosz és tisztátalan szenvedély. Ti magatok láthattatok részegest, ki józan állapotában keservesen megsiratta bűnét, de azért visszaesett hibájába a legelső alkalommal, — avagy rosz házastársat, ki szívből bánkódott roszaságán, de azért alkalomadtán ismét vétkezett, vagyis nem elég, hogy az ember bánatot érezzen, de kell hogy erősitse meg akaratát, tisztitsa ki szívét teljesen, legyen állhatatos.

A valódi boldogságnak egyik kelléke, hogy változatlan és megingathatlan legyen, vagyis ha azt akarjuk, hogy az Isten igéje bennünk gyümölcsöt teremjen, nem szabad a bűnhöz visszatérnünk, mert igaz, hogy az Isten irgalmas, de az ő irgalmasságának is van mértéke és ha százszor megtéritett, ki tudja méltóknak talál-e arra, vagy enged-e időt reá, hogy még százegyedikszer is fölkeressen és segitsen megtérni. Már pedig, ha a bűnhöz vissza térünk, előbbi

jó tetteink elvesznek, mert azt mondja az Ur: A ki állhatatos lesz mindvégiglen, üdvözül. (Máté 24. 13.)

Tartsunk tehát töredelmes bánatot, törjük meg szivünk keménységét, tisztitsuk meg lelkünket a bűnnek minden gyökerétől, legyünk állhatatosak, mint volt a mi jó anyánk a bold. Szűz Mária, a hivatáshoz, melyre hivatva vagytok, méltólag járjatok, (Efez. 4. 1.) a mint méltólag járt hivatásához az Istenszülő, vagyis az Isten igéjét ne csak hallgassátok, de tartsátok is meg és boldogok lesztek itt is, a túl világon is és eljuttok a bold. Szűz társaságába az Isten trónja elé.

El van végezve, hogy minden embernek meg kell halnia, és ez életet, lehet mondani, ama feltétel alatt kapjuk, hogy azt le is veszitsük és pedig elveszitsük nem akkor, mikor mi óhajtanánk, hanem a mint az isteni gondviselésnek tetszeni fog.

E törvény alól nem volt kivéve a bold. Szűz Mária sem, bár életében bűn nem volt, bár az eredeti bűn terhe nélkül fogantatott, mégis meg kellett halnia. Azonban az ő halála nem volt keserves. Ő várta a perczet, mely őt sz. Fiával egyesiteni volt hivatva és az Ur kereszthalála után neki csak egy vigasztalása volt, hogy meghal ő is, így eljut Fiához, eljut ahhoz, ki után szíve egész teljével vágyakozott, ki nélkül neki itt többé öröme nem volt. És midőn elérkezett a nagy jelentőségü percz, örömmel zárta be szemeit, hogy lelke a mennyország dicsőségében ébredjen fel, és rája nézve a halál napja, megkoronáztatásának napjává lett, mert ma vette el ő jutalmát hűségének, engedelmességének, szeretetének.

Ugyan kérdjétek meg lelketek rejtekében önmagatokat, óhajtjátok-e ti a halált, mint oly eseményt, mely Isten elé vezet? vagy ha ezt soknak tartjátok, nem rettegtek-e a haláltól csak azért, mert az Isten itélőszéke elé állit? Ugyebár, keserü a halál gondolata, ugye megretten a lélek, ha Isten itélőszékére eszmél, pedig a mily bizonyos, hogy most szavaimat hallgatjátok, oly bizonyos, hogy ott mindnyájan meg fogunk jelenni.

Hogy tehát legalább ne kelljen rettegnünk a halál perczétől és ha lehet legalább a halál küszöbén tudjunk vágyakozni az az erős Istenhez, kövessük az élet utain Máriát, akkor biztosan követni fogjuk őt a halálban is, vagyis tartsuk szem előtt mindig mennyei rendeltetésünket, ne feledjük soha, hogy az Isten azt akarja, hogy a mennyországba jussunk, egyesitsük tehát a mi akaratunkat Isten akaratával, tegyük azt, a mit ő parancsol, vagyis hallgassuk és tartsuk meg az Isten igéjét, akkor a halál percze koronát hoz majd nekünk is, és a bold. Szüz társaságába iktat. — Amen.

Az Úr előhirnöke, ker. sz. János fejvétele.

(Aug. 29. — Szept. 10.)

Fejét vevé a tömlöczben, és elhozá fejét egy tálban és adá azt a leánynák, és a leány adá anyjának (Márk.6. 28.)

Ker. sz. János életének módja, rendszere és tettei által két magasztos erényt tanított különösen, t. i. a teljes tökéletes mértékletességet és a valódi testi tisztaságot. A mint az angyal még fogantatása előtt megmondta felőle, ker. sz. János valóban bort és részegitőt soha nem ivott, de sőt táplálkozásába is a legszükségesebbekre szoritkozott, a testi tisztaságot pedig nemcsak önmaga követte, hanem élőszóval tanitotta is, és nem kimélte meg a fejedelmet sem, midőn az testi indulatától elvakíttatva testvérének feleségét vette magához és vele törvényellenesen együtt élt.

E két magasztos erénynek ellentétese a részegség és a bujaság, és e két főbűn egyesült a mai evangeliom tanusága szerint, hogy őt elveszitsék, hogy életét elvegyék. Nem hiába rokon e két főbün és nem hiába egyik éleszti a másikat, de ker. sz. János fejvételének történetében egyik elvetemültebbé tette az embereket, mint a másik. Mily rettenetes egy példa Heródes, ki király lévén, üldözte a prófétát az igazságért és a mértékletlenség által feltüzeltetve, miután már úgyis fogva volt a bujaság ingerei által, kedvesebb volt neki a szemérmetlen leánynak kérése, mint a szent férfiunak élete és kész volt megfosztani magát a megtérés egyetlen lehetséges útjától, ker. sz. János intő szavától, csakhogy gyengének ne látszassék. De ha rettenetes Heródesnek példája, valóban undoritó és fertelmes a házasságtörő Herodiás, ki, hogy bünös viszonyát biztositsa, kész gyilkolni, kész vért ontani, megtagadja a női nem legszebb ékességét, a gyengédségét és ragadozó vadállattá lesz, hogy szenvedélyének eleget tegyen.

Valóban, ha Herodesben volt is még valami emberi, mert sajnálta ker. sz. Jánost, de Herodiásban és leányában többé semmi emberi vonás fel nem található, valóságos állitias torzalakokká lettek, és mi tette őket ilyenné? a tisztátalanság, a testi gyönyör, a

bujaság. Sajnos, de a mai időkben e bűn szerfölött el van terjedve, hogy tehát ker. sz. János fejvételén kellőleg okuljatok és abból üdvös tanulságot vegyetek, a fentiek alapján kifejtem ma előttetek, hogy a bujaság

1. biztos jele az elkárhozásnak, de sőt

2. kezdete az örök halálnak. Míg ezekről elmélkedni fogunk, figyeljetek.

I. A testi tisztátalanság megfertózteti a lelket, csupa testté teszi az embert és miután így teljesen elválasztja az embert Istentől, biztos jele az örök kárhozatnak.

Sz. Pál apostol azt mondja a korintusiakhoz irott levelében: A test szerint való ember nem fogja fel azt, mi Isten Lelkéé, mert az bolondság előtte, és nem értheti, mert azt lélek szerint kell megitélni. (I. Kor. 2. 14.) Ha az ember kevélység és nagyravágyás által vétkezik, mégis azt lehet mondani, hogy nem tagadja meg emberi jellegét, mert a kevélység és nagyravágyás egészben lelki bűn, és így van ez egyéb gonoszságokra nézve is, de mikor átadja az ember magát a test tisztátalan kivánságainak, megtagadja ezáltal mintegy emberiségét, ment nem fékezvén testi szenvedélyeit, teljesen hasonlóvá lesz az állatokhoz, melyeket e testi ösztön űz, hajt, és értelem nélkül is az bennök munkálkodik. Igy az ember is, ha a bujaság által le van győzve, többé nincs benne semmi a lelki, de sőt elméjének és lelkének minden tehetségei is a test szolgálatába állanak, hogy annak kivánságait kielégitsék, hogy annak az élvezetet megszerezzék bárminő áron is. Az ilyenekre lehet valóban alkalmazni a zsoltáros szavait: Némely ember, midőn tiszteletben van, ezt figyelembe nem veszi, olyan mint az oktalan állatok, és hasonló azokhoz. (Zsolt. 48. 13.) Az ilyen ember megfeledkezik arról, hogy ő Isten képére van teremtve, hogy érte Krisztus vére folyt a keresztfán, hogy őt Isten a föld urává tette, hasonlóvá lesz az állatokhoz, elveti magától a fölemeltetést és örül, látva magát a föld sarában.

A tisztátalanság sötét felleggel vonja be az elmét, eltörli a lélek minden munkálkodását, szemei csak a bűnt keresik, szíve csak azért eped, tekintete csak a földre van szegezve, nem akar Istenre emlékezni, nehogy rettegnie kelljen Isten itéletétől. Azért mondja a Szentirás a vénekről, kik az ártatlan Zsuzsánna után leselkedtek: Elforditák elméjöket és lesüték szemeiket, hogy ne lássák az eget, és ne emlékezzenek meg az igaz itéletekről. (Dán. 13. 9.) A tisz-

tátalanságban a Sátán egész erővel támadja meg az embert, a ki nem áll erősen, elesik, és ha egyszer ezen undok kivánság gyökeret vert az ember szivében, vakon rohan mindennek vágya kielégitésére. Nincs az a haszon, mit meg ne vetne, nincs az a becsület, melyet lábaival ne tapodna, nincs az méltóság, melyet meg ne gyalázna, nincs az véletlen, melyet meg ne próbálna, nincs az a barátság, melyet meg ne rontana, nincs az a jó hir, melyet gyalázatra ki nem tenne, nincs az a szolgálat, melyet meg ne fertőztetne, hogy a szivében duló természeti indulatnak eleget tehessen.

Sem éjjel, sem nappal nem hagyja nyugodni a bujaság a szerencsétlent, kit rablánczaiba vert. Szemei mindig a bűn tárgyát keresik, fülei mindég a bűn csábitó édes szavát lesik, ajkai akaratlanul is a bűnt emlegetik. Egy ideig a természetes szemérem, a világ itéletétől való félelem, az Isten haragjától való rettegés visszatartják és titkolózik, de ha teljes erőt vesz rajta a bűn, mindenről letesz. A szemérem rózsáját letépi arczáról, a titok fátyolát elveti, az emberek itélete többé nem zavarja, Isten kezétől nem fél, kilép a nyilvánosság piaczára és förtelmét többé nem szégyenli. Az egész világ nyelvén hordja, rosz személynek nevezi, a becsületes emberek elkerülik, még a gyermekek is ujjal mutatnak reá, de az neki mindegy, nem törődik vele, szemtelen arczczal jár, kel, sem szép szó, sem feddés, mit sem használ neki, sem önmaga, sem az övéi becsületével, életnyugalmával nem törődik. Nem siratja, a mit elveszitett, nem fél attól, a mi jöhet reá, csak a jelennek él, iszsza a mérget, mely gyilkosa földi és örök életének.

De nemcsak az önismerettől, hanem bűnének felismerésétől is megfosztja az embert a bujaság, mert annak undokságát csak az ismeri, ki azt mint a tátongó poklot kerüli, de a ki abba belemerül, többé tisztán nem ismeri. Az ártatlan lélek úgy tekinti a tisztátalanságot, mint egy rémet, és óvja magát tőle, mint egy döghleletes mirigytől, kerüli az alkalmakat, mert meggyőződve, hogy az legnagyobb ellensége az üdvösségnek, soha sem követte el, azért ismeri is annak iszonyatos undokságát. De ha valaki egyszer bele került ez ördögi mocsárba, undoksága elveszti előtte rútságát, megkeményedik, és a nélkül, hogy magát vádolná, utolsó szemtelenségekre vetemedik. Az ilyenek előtt az éjjeli társalkodások, tisztátalan beszédek, olvasmányok, szemtelen öltözködés, tilos enyelgések, az mind csak emlitést sem érdemlő csekélységek, és merő ártatlan tréfálkozás, holott sz. Jeromos tanitása szerint ezek a haldokló szűztisztaság végperczeit jelentik, melyekben, mintegy felállitott tőrökben elvész az ártatlanság.

A búja a testet bálványozva, apránkint teljesen hitetlenné

válik. Remeg, ha a halálra gondol, elhiteti tehát magával, hogy nincs örök élet, hogy nincs visszafizetés, mert hisz ő Istentől és az örök élettől mi jót sem remélhet, az ott reá váró büntetéstől pedig nem akar félni, inkább tehát megtagadja annak valóságát.

Hogy a tisztátalanság oda visz, azt sajnos ti magatok is tapasztalhatjátok, mert a mai időben e bűn jobban el van terjedve, mint talán eddig bármikor, lehet mondani majd minden községben vannak olyanok, kik a gyalázatban elmerülve fölemelt fővel járnak, sem Istentől, sem embertől nem félnek és magukat elvesztve, ragalommal, rosz példával minél többeket igyekeznek magukkal együtt elveszteni.

Igy öli meg a bújaság a lelket, elhallgattatja a lelkiismeretet, vakká teszi az embert, hogy ne lássa szégyenét, gyalázatát, végveszedelmet és igy apránkint megérik az örök kárhozat számára.

II. De a bújaság nemcsak biztos jele az elkárhozásnak, hanem lehet mondani kezdete is az örök halálnak, mert megöli a lelket és távol tart a poenitentiától.

Minden halálos bűn holttá teszi a lelket, azaz képtelenné teszi arra, hogy valóban jót, Isten előtt kedves dolgot tegyen, olyat, mely az örök életre, Isten jutalmára érdemes volna. Ha ezt megteszi általán minden halálos bün, kétszeresen megteszi a bújaság, mert minden más bűnben a lelket legyőzi saját szenvedélye, de a bújaságban a lélek felett diadalt ül a test és annak ingerei és a lélek a test szolgájává sülyed. Kétszeres tehát a halál, mely e bűn által a lelket lesujtja és épp azért kétszeres a veszedelem is, mely az által a lélek életét tönkre teszi. Az ily lelki halálban az isteni kegyelmek hiába keresik fel a lelket, mert még máskor lelki ellenségeinkkel külön-külön kell megmérkőznünk, a bújaság által a test, a világ, a gonosz szellem együttesen tör reánk, hogy lehetetlen legyen a menekvés és annál biztosabb a halál.

Voltak az anyaszentegyházban tudós férfiak, kik azt tanitották, hogy a bújaságot Isten soha sem bocsátja meg. Igaz, hogy az anyaszentegyház ezt nem helyeselte és az igaz megtérés útjáról a legnagyobb bűnöst sem tiltja le, de bizonyos tekintetben e tanitás igazat mond. Isten ugyanis a legtöbbször a megrögzött bújaságot soha sem bocsátja meg, de nem azért mint ha ő irgalmas nem volna, de nem bocsáthatja meg, mert az ily bűnös vajmi ritkán tér meg igazán és igen sokszor végső poenitentiátlanságban hal el. Nem az Isten kegyelme fogyatkozik meg az ilyenek irányában, de kizárják ők magukat Isten kegyelméből a bűnhöz való megátalkodott ragaszkodás által. Sír, fohászkodik, néha-néha föleszmél

az ilyen, de vajmi ritkán tudja elvágni a bűn kötelékeit, kis alkalom kell és ismét elesik, és még keservesebben, mint azelőtt volt, mert nincs oly erős szenvedély, mint a test ösztöne, leköti az a bűnöst, abba folyton visszakivánkozik a szerencsétlen, leköti végképen és végre is kétségbeesésbe dönti a lelket.

Sz. Pál apostol azt mondja a pogányokra, kik a tisztátalanság bűnébe voltak merülve: Kétségbeesvén, magokat szemtelenségre adták, minden tisztátalanság elkövetésére telhetetlen kivánsággal. (Efez. 4. 9.) Azaz a pogányok, kik isteneiket gyakorta bujaság által vélték tisztelhetni és megengesztelhetni, elhitették magukkal, hogy tisztán élni lehetetlen, kétségbeestek arról, hogy másképen élhessenek, azért javulásra, megtérésre nem is gondoltak, hanem átadták magukat teljesen a tisztátalanságnak. Ide visz a bújaság minden megátalkodott bűnöst és miután tisztán élni nem akar, elhiteti magával, hogy ő meg sem térhet, nem is gondol tehát arra, hogy megtérjen, de sőt annál mélyebben sülyed a bűnbe.

Kétségbeesnek az ilyenek megtérhetésök felől, mert azt mondják magukban, hogyan szakaszszam el a bilincseket, melyek kedvesebbek nekem az életnél, melyek nélkül az élet sem kell, ha mondom is, hogy feltépem, ha eszem, jobb meggyőződésem mind azt parancsolják is, hogy távozzam a bűntől, szívemből azt nem óhajtom, de sőt félek rá is gondolni, hogy lehet idő, midőn akaratom ellenére is meg kell válni a félelmetes és mégis annyira óhajtott rabságból. Kétségbeesik a tisztátalan állhatatossága felől, mert számtalan igéretei után tapasztalta, hogy ismét és ismét elesett, igéretét megszegte, meg nem tartotta. Kétségbeesik Istent illetőleg, mert nem meri reményleni, hogy irgalmat találjon, ki annyiszor visszaélt Isten irgalmával. Kétségbeesik önmaga felől, mert nem tud bízni abban, hogy felülhaladhassa testi vágyait és ingereit, melyeket mindenkor keresett, élvezett és lehet mondani imádott. Fogva és lekötve tartja a tisztátalanság a bűnöst elannyira, hogy miként sz. Ambrus püspök tanitja, sokkal könnyebb soha el nem esni, mint az esés után igazán felkelni. Igaz, hogy voltak, kik a tisztátalanság fertőjéből is kikeltek, mint például Mária Magdolna, egyiptomi Mária, maga sz. Ágoston püspök, de ezeket úgy kell tekintenünk, mint a malaszt csodáit, és el kell ismernünk, hogy e bűn elterjedettsége mellett, igen kevés az ily magasztos példa és épp azért tekintve e megtértek nagy küzdelmeit, e példák inkább félelemre kell, hogy indítsanak, semmint hogy bizalmat adjanak a bűnben való maradásra.

Megjelennek a tisztátalanság bűnével terheltek is a g[illegible]

tatószékben, elvégzik ott a teendőt vagy szokásból, vagy önámitásból, lehet, hogy jó szándék is van bennök, de mit ér mindez? Külsőleg megváltoznak egy kis időre, de belsejökben mindenkor fenáll lelkökben a bűn, ez életben soha meg nem válnak bűneiktől, halálukban pedig nem ők hagyják el a bűnt, hanem a bűn hagyja el őket és igy, miután a mig vétkezhettek, vétkeztek is, megmarad lelkükön a bűn örökké és büntetve lesz a pokolban az egész örökkévalóságon át.

De talán azt mondod, hogy így számtalan lesz az elkárhozottak tömege, mivel számtalan a világon a testi tisztátalanság vétke. Erre az Ur Jézussal azt felelem: S o k a n v a n n a k a h i v a t a l o s a k, d e k e v e s e n a v á l a s z t o t t a k. (Luk. 14. 24.) Es ha bár kevés is a választottak száma, mégis érvényben van sz. Pál apostol tanitása, ki nyilván tanitja: S e m a p a r á z n á k, s e m a b á l v á n y i m á d ó k, s e m a h á z a s s á g t ö r ő k, s e m a p u h á k n e m f o g j á k b i r n i a z I s t e n o r s z á g á t. (I. Kor. 6. 9.) és örökké változatlan törvényül fog hangzani Jézus Sirák fiának mondása, hogy a házasságtörő á t o k r a h a g y j a e m l é k e z e t é t é s n e m t ö r ö l t e t i k e l g y a l á z a t a. (Sir. 23. 36.) Igy lett átkozottá Herodes és Heródiás emlékezete és a gyalázat, mely őket elboritotta, soha nem lesz eltörülve.

Az eddig elmondottakban állitottam szemetek elé a végveszedelmet, melybe a tisztátalanság bűne ejti az embert. Vigyázzatok tehát, hogy kisértetbe ne essetek, hanem a ki azt véli, hogy áll, vigyázzon nehogy elessék. A mai kor, bár a tudományokban előre halad, az erkölcsiségben folyton sülyed, pedig a túlsó életben Isten nem azt fogja kérdezni, mit és mennyit tudtunk, hanem mit és mennyi jót cselekedtünk. Ha ker. sz. János ma élne és ma tanitana az emberek között, az ő két magasztos erénye a józanság és teljes tisztaság ma is teljes ellentétben volna a világ felfogásával, de sőt talán ma még roszabb, mert Heródiás tudta, hogy roszat tesz és azért haragudott ker. sz. Jánosra, de ma már emberek ezt nem is tartják rosznak, a feddést e tekintetben nem veszik komolyan, elütik tréfával vagy gorombosággal és mennek előre az úton, mely biztosan az örök kárhozatba dönt.

Legyünk tehát éberek, vigyázók, a tetszetős külszin alatt ismerjük fel a pokoli mérget, kerüljük azt messziről, mert e bűn hasonlit az oly barlanghoz, melynek száján, ölő mérges gázok ömlenek ki és ki közel jút hozzá, az menthetlenül a mélységbe zuhan. Ha a bújaság fejét vette ker. sz. Jánosnak, fejét veszi az minden

más embernek is, csakhogy mig ő levágott fejére a dicsőség koronáját kapta Istentől, addig a bűnös a gyalázat bélyegével lesz megverve, mely őt a kárhozottak sorába helyezi, már ez életben megöli és örök halálba taszitja.

Rajtunk áll csak egyedül, hogy e szomoru sorsot kikerüljük, igaz, hogy Isten segitsége nélkül el kellene vesznünk, de Isten segitsége el nem marad, csak a mi jó szándékunk legyen erős és kitartó, akkor biztos a győzelem és akkor élünk itt, de élni fogunk annál inkább az örökké valóságban, vég nélkül és végnélküli bolbogságban. — Amen.

1911 ... 1911. okt. 3

Alkalmi beszédek.

Lelkészi javadalom elfoglalására.

Nem veszi senki magának e tisztet, hanem a ki Istentől hivatik. (Zsid. 5. 4.)

Magasztos hivatal a papi állás, dicső foglatosság az Isten egyházában tanitani, a szentségeket kiszolgálni, öröm a Jézus nyája mellett pásztori tisztet viselni, örök becsü az Úr szőllőjében munkálkodni, de ezen örök üdvöt szerző szellemi és mennyei munkában csak az járhat el Isten akarata szerint, ki lelkipásztori hivatala gyakorlására felsőbb küldetéssel bir, mert az irás szavai szerint: nem veszi senki magának e tisztet, hanem a ki Istentől hivatik.

Már az ó szövetségben is gyakran panaszkodott az Úr, hogy az ő nevében olyanok is merészkednek tanitani és jövendőlni, kik arra általa sem híva, sem küldve nem voltak. Nem küldém, úgymond az Úr, és ők futának; nem szóllék nekik s ők mégis prófétálának. (Jer. 23. 21.) Maga az Üdvözítő is megváltói fölséges tisztét a mennyei Atya küldetése folytán vállalta el, és ha saját isteni eredetét, ha tanitása vagy csodatételeinek igazvoltát bebizonyitani akará, mint a mennyei Atyától nyert küldetésére hivatkozott.

Ezt tette ama nagyfontosságu pillanatban is, midőn mennybemenetele előtt az evangeliom hirdetésével tanitványait megbizta, mondván: Amint engem küldött az Atya, én is küldelek titeket. (Jan. 20. .) E szerint tanitványait és ezekben a tanitványok utódait az evangeliom hirdetésére, a szent hivatal teljesitésére ugyanazon hatalommal felruházva küldé Jézus a világba, mint a minővel ö maga a mennyből küldve volt. És ezen hivatás és küldetés okvetlenül szükséges ma is az Egyházban és szükséges lesz mindvégig és azt, valamint a püspökök az Úr Krisztus helytartójától, a római pápáktól, úgy az alsó rendü papok saját püspökeiktől nyerik.

Miután pedig e javadalom birtoka és lelki kormányzásához

a megkivánt meghivást és küldetést én nyertem meg kegyes főpásztorunktól, ennélfogva, az Ur Jézus rendelete szerint, az ő juhainak ezen aklába, nem mint tolvaj, hanem mint igaz pásztor törvényesen, az egyenes úton, az ajtón keresztül léptem be és így magamat méltán a ti törvényes pásztorotoknak tekintem, és kell, hogy ti is ilyenül ismerjetek engem, annyival is inkább, mert törvényes beiktatásomnak éppen most tanui voltatok.

Örömkönyek között mennyei érzelmektől áthatva mutatom én ma először az Úr e hajlékában a vérontásnélküli áldozatot. Szívetvidámitó reám nézve a tudat, hogy én mint pásztorotok, az üdvösség útján atyátok, barátotok, vezéretek, ma veletek, mint hiveimmel lélekben összeforrva, ezután a legtisztább szeretet nyilvánulásai között fogok élni. De hogy e szeretet az élet ezer viszontagságai között állandó és mindenkorra biztosítva maradjon, szükséges tudnunk egymás iránti kötelmeinket.

Elmélkedjünk azért ma arról:

I. Mi a lelkész?

II. melyek az ő kötelességei a hívek iránt?

III. mivel tartoznak a hivek lelkészüknek?

Mennyei sz. Atyám! a te nevedben léptem e hajlékba, a te pártfogásodhoz folyamodva kezdem meg e helyen tanitói hivatalomat, áldj meg és mennyei értelemmel tölts meg engem, hogy szavaim az erény nevelésére, a bűn kiirtására hathatósak és foganatosak legyenek; híveimnek pedig ajándékozzál engedelmes szívet, hogy örömmel fogadják az igét és az bennök százszoros gyűmölcsöt teremjen. Tőletek pedig kérek béketűrő figyelmet.

I. A lelkész az Istennek arra rendelt szolgája, hogy a reá bizott hivek között az igaz és üdvözitő vallásnak hit és erkölcstanát kitartóan hirdesse, nem figyelve arra, tetszik-e az a hitetleneknek vagy sem. Tartozik a hiveknek a szentségeket és az ahhoz kötött malasztokat kiosztani. Tartozik mint közbenjáró Isten és emberek között kitartóan tanitani nemcsak szóval, de a mi fő, saját életének példájával.

A pap egy mellőzhetlen eszköz, mely által Isten kegyelme árad szét e világon. Nélküle nem születik és nem hal meg egy sem. Ő a hivőt születésekor átveszi és a sírig vezeti. Egyaránt megáldja a bölcsőt, a menyegzői nyoszolyát, és a koporsót, mert ő Isten szolgája és az Isten titkainak sáfára. Az ő lábainál a hivek lelkök legtitkosabb sebeit őszintén kitárják, az igazak a vigasztalás mennyei érzelmével távoznak, a bűnösök pedig a bánat fájóan édes könnyeitől megtisztulva jönnek vissza az életbe. Ő a gazdagok és örvendezők

féke, a szegények és elkeseredettek vígasza. Ő Isten után minden lelki szenvedések orvosa. Az ő ajtaján felváltva kopogtat gazdag és szegény, nem zavarja meg őt az örvendezők ujjongása és el nem rettenti az elkeseredettek vérző zokogása. Ő mindeneknek mindene, hogy mindenkit megnyerjen az Úr Krisztus részére.

A jó papot mindenki tiszteli és szereti, mert ő a legfőbb szeretet Mesterének utódja, követe. Megkivántatik a papban, hogy béketűrő, könyörületes legyen és részvételjes szívvel birjon. Az ő ajtajának mindig és mindenki előtt nyitva kell állania. A betegek látogatására mindig készen kell lennie, e részben nem szabad sem a ragály, sem a hőség, sem a zápor, sem hózivatartól megrettennie, mihelyest arról van szó, hogy a megsebesültnek gyógyirt, a bűnösnek bocsánatot, a haldoklónak úti eledelt vigyen az örökkévalóságra. Előtte éppen úgy, mint az Isten előtt a gazdag és szegény, nagy és kicsiny között nincs külömbség és az emberekben csak embertársait és mennyország örököseit szemléli egyaránt.

Kerüli a lelkész a világ tomboló örömeit és varázserejü gyönyöreit, nehogy a gyengébbek megbotránkozzanak viseletén. A szent hivatalával együtt járó vigasztalások az ő legkedvesebb mulatságai. A tanitás, az lelki gyönyöre. Szabad idejét szent olvasmányok és imádsággal tölti el.

II. Saját magam és a ti lelki üdvösségtek érdekében ily lelkipásztor óhajtanék én lenni Isten segedelmével közöttetek.

Óh, de ha én Istentől erőt és segitséget nyerve, mindent teljesitek is, mit szent hivatalom rendel, ti még sem bizakodhattok abban, hogy én a ti közremunkálástok nélkül is az üdvösséget megszerzem számotokra, mert az irás szavai szerint: K ö z ű l ü n k m i n d e n k i m a g á r ó l f o g s z á m o t a d n i a z I s t e n n e k (Róm. 14. 10.)

Megmutatom én nektek az üdvösségre vezető ösvényt, megismertetem a mennybe segitő eszközöket, megtanitlak titeket arra, hogy erős akarattal nem nehéz az Istenhez vezető uton haladni, mert az igyekezőnek maga az Úr lesz vezére és erőssége. Nem szünöm meg soha teljes buzgósággal és szelidséggel hivni, kérni, inteni, ösztönözni, serkenteni titeket mindenre, a mi üdvös és kedves Isten előtt.

É n, e m b e r f i a! ő r á l l ó u l a d t a l a k t é g e d. (Ezek. 33. 7.) Igy szólott Isten a prófétához. Értem én ezen igének fontosságát, a minélfogva nem hallgatok, a midőn hallgatni bűn lenne. Nem fogok kedvezni a gonoszságnak, elnémitom a bűn helytelen mentségeit, lerajzolom előttetek a bűnös lélek vég-

telen nyomorát, rajta leszek, hogy irtózattal forduljatok el a bűntől az erényt pedig mindenek felett szeressétek.

Életem legfőbb törekvése az lesz, hogy belőletek istenfélő keresztényeket, az egyháznak engedelmes gyermekeket neveljek, hogy így egyúttal a hazának hű polgárai, az emberiségnek őszinte, jó tagjai legyetek. Igyekezni fogok, hogy ti mint békés házastársak és gondos szülők jó lelkiismeretüek, a szerencsében el nem bizakodók, a bajban kétségbe nem eső, az élet terhét nyugodtan viselő és a halál közeledtét vidáman szemlélő jó keresztények legyetek.

Megtanitlak én titeket arra, hogy a mértékletesség, a helyes nevelés, az Istenben helyezett bizalom ezer földi bajnak és sok ínségnek véget vet. Ha a hitetlenség vagy erkölcstelenség, mint a ragadozó farkas, kedves nyájamra törne, mindig ébren és résen leszek és az Úr Jézus példája után megmutatom, hogy nem béres, hanem pásztor vagyok, ki szeretem, ismerem enyéimet, nevökön szólitom azokat és védelmükre kész vagyok életemet letenni.

III. Óh! de mit érne az én buzgóságom, ha a ti együtt munkálástok ahhoz nem járul? Mit érne, ha én Isten nevében hirdetném a bűnbocsánatot, a kegyelmet, a szabadulást, ha ti a kegyelem eszközeivel élni nem akarnátok, megszokott bűneiteket el nem hagynátok?! Ez esetben minden buzgóságom mellett is a bűnnel terhelt szív vérző sebeire gyógyirt nem nyerne. Mi haszna lenne igyekezetemnek, ha mint Jónás Ninive lakóit, a bűnösöket az ég haragjával fenyegetném, ha azok meg nem indulnának és bűneikből ki nem kelnének?! Semmi.

Nem elég tehát csak hallgatni az igét, hanem a szerint kell élnetek is, mert senki sem szerezheti meg nektek az üdvösséget nálatok nélkül. Ha én jó atyátok leszek, legyetek ti engedelmes, a vezettetésre készséges gyermekeim, ha én az üdvösség utján vezéretek, kalauzotok leszek, legyetek ti hü és tántorithatlan bajtársaim; ha én gondos pásztorotok leszek, legyetek ti követésre kész juhaim. Gyüljetek örömmel hozzám e hajlékba és egyesitett imáink felhatnak a mennyekbe, lejön a vigasz és kedves lesz itt életünk, nyugodt egykor innen való elköltözésünk.

Végre pedig, miután én is ember és az élet bajaival terhelt halandó vagyok, engedjetek meg, hogy mint az oltár szolgája, megnyerhessem az oltárról élelmemet. Sz. Pál apostol azt mondja a korintusiakhoz irott I. levelében: Ki vitézkedik valahà a maga zsoldján? ki ültet szőlőt, hogy annak terményéből ne egyék? ki legeltet nyájat, hogy a nyáj tejéből ne részesül-

jön. I. Kor. 9. 7.) Aranyszáju sz. János, a görög egyház eme nagy tudora is azt tanitja, hogy ha azok, kiket Isten az ő egyházának vezetésére rendelt, szükséget szenvednének és nyomorban élnének, sokszor megtörténnék, hogy a lelkiek elhanyagolásával segitenének földi szükségeiken.

Ne legyen tehát reátok terhes és panaszos a törvényes lelki pásztor fentartása. Az Ur maga azt akarja, hogy az ő őrállói szükséget ne szenvedjenek, hogy igy az élet terheivel nem törődve örömmel és akadálytalanul járjanak el szent hivatalukban. Kérlek erre titeket annyival is inkább, mert e szent helyen és e magasztos pillanatban kijelentem és biztositlak mindnyájatokat sz. Pál apostol szavaival, hogy senki ezüstét vagy aranyát, vagy ruháját nem kivánom, hanem csak a mit a törvény munkám után nekem itél, azt várom és kérem tőletek. Tegyétek meg nekem azt, a mivel tartoztok és tegyétek meg örömmel, készséggel, akkor fogtok erőt adni nekem is, hogy örömmel, készséggel végezzem tisztemet és nem nyögve mint a szentirás mondja, mert az nektek nem használna. (Zsid. 13. 17.)

A kölcsönös szetetet legyen vezérünk és az isteni szeretet egy családdá tesz majd minket és érezni fogjuk az irás szavait: Ime mily jó és mily gyönyörüséges az atyafiaknak együtt lakniok. (Zsolt. 132. 1.)

Szeretett hivek! Az Urnak szent nevében jelentem meg ma köztetek, hogy ezután mint Atyátok és útmutatótok naponta veletek legyek. Fogadjatok oly örömmel, a mily atyai szeretettel ölellek én benneteket, és az élet mindenféle bajai és szenvedései között járuljatok hozzám, mint atyátokhoz szeretettel és bizalommal.

Jertek hozzám ti őszbeborult tisztes aggok, igaz, hogy én vissza nem idézhetem fiatalságtok eltünt napjait, vissza nem adhatom tagjaitok erejét és mozgékonyságát, el nem simithatom arczotokon a barázdákat, melyeket az idő vésett, de Isten után vezéretek leszek, hogy bátran haladhassatok előre és majd a végcsapást bajnoki vitéz elszánással várjátok. Megtanitlak titeket arra, hogy az öregség egy csendes tenger, hol nem jár többé szélvész és hol a fiatal indulatok nem rabolják el többé a nyugodalmat és vele az üdvöt.

Jertek özvegyek és árvák, a mennyire körülményeim megengedik, megosztom veletek, a mit Isten nekem ad, de ezen fölül lelketek meggyőződésévé teszem, hogy van Atyátok, van gyámolotok az égben, igyekezni fogok és szavaim által eloszlatom a bi-

zalmatlanság sötét fellegeit és föltárom előttetek a javakat, melyeket Isten készitett azoknak, kik itten siránkoznak.

Jertek hozzám ti is, kik a békétlenség és egyenetlenség átkát viselitek, az egyetértés, a szeretet boldogitó erejét ismertetem meg veletek és ti kénytelenek lesztek belátni, hogy gyülölködve megraboltátok önmagatokat, elpazaroltátok az élet szép idejét, semmit sem gyüjtöttetek az örök életre és hiuságban enyésztek el napjaitok.

Jertek hozzám, kik szenvedtek, kik fájdalmak között, vagy lenézetve és megvettetve éltek és én veletek fogok imádkozni a Mindenhatóhoz és meg lesz hallgatva az elkeseredettek imája, érezni fogjátok az oltáron jelenlevő Jézus vigaszát, ki a kereset kínjai között is felétek tárva karjait, mintegy megismétli szavait, mondván: *vegyétek rátok az én igámat, és nyugodalmat találtok lelkeiteknek.* (Máté 11. 29.) Vagyis mintegy azt mondja az Ur: szenvedjetek velem és akkor velem fogtok meg is dicsőülni.

Jertek hozzám, kik kétkedők vagytok és én útbaigazitom lelketek vágyait. Jertek bűnösök, hogy feltárjam előttetek lelketek rettenetes állapotát és figyelmessé tegyelek titeket az örvényre, mely lábaitok alatt kavarg, hogy az örök halálba sodorjon. Jertek igazak, hogy veletek örvendezhessek az Isten színe előtt. Jertek fiatalok, hogy megismertessem veletek a tisztaság szépségét, becsét. Jertek gyermekek, hogy a szülők irántatok való gondosságában én is részt vegyek.

De jöjjetek hozzám mindnyájan szeretett hívek, és én kinek-kinek szükségeihez mérten vigaszt, gyógyirt, enyhet fogok eszközölni, hogy a szent kereszt dicső zászlaja alatt és a teljes Szentháromság védő és ápoló szárnyai által oltalmazva kedves legyen életünk és örömmel teljes egykoron örökkévalóságunk, hogy én az igaz pásztorok, ti pedig az igaz hívek koszorúját, boldogságát nyerhessük el egykoron.

Szent Atyám, kiket nekem adtál, tartsd meg őket a te nevedben, hogy veled egyesültek lehessünk a mindenkori szeretet által. — Amen.

Javadalom-változtatás alkalmára.

A mi Urunk Jézus Krisztus malasztja veletek. Az én szeretetem mindnyájatokkal Krisztus Jézusban. (I. Kor. 16. 23.)

Szent Pál apostol a mint általam idézett szavakkal fejezte be a korintusi hivekhez intézett intelmét és tanitását. Szép és követésre méltó példa ez. E példa után indulva mint az Ur tanitványainak egyik méltatlan utódja, én is e szavakkal köszöntelek titeket, szeretett hivek, mert az én távozásom ideje is elérkezett, kegyes főpásztorom, kinek parancsára jöttem hozzátok, most elszólit innen, hogy másutt munkáljam az Ur szőllőjét.

E szerint én ma e szent helyről utóljára szólok hozzátok, mint hiveinkhez és éppen azért, mielőtt e helyet utódomnak átadnám, szivem sugallatát követve

I néhány atyai késelmet és

II rövid búcsuszót kivánok hozzátok intézni.

I. Midőn köztetek lelkipásztori hivatalomat átvettem, szerencsésnek éreztem és vallottam magamat, hogy csekély erőmhöz képest gondjaimat lelki javatok munkálására szentelhettem. Legbuzgóbb óhajom volt, hogy mint Krisztus szolgája és az Isten titkainak sáfára szóval és életem példájával hirdessem az evangeliumot, méltóképen szolgálhassam ki a szentségeket s a próféta szavai szerint erősitsem az erőtlent, gyógyitsam a beteget, kötözgessem a sérültet, visszahozzam az elhajtottat, és keressem azt, a mi elveszett nála. (Ezek. 34. 4.) Egyszóval minden erőmmel oda törekedtem, hogy ti az Urnak kegyelme által az Isten tökéletes népe, Krisztus jó illata legyetek vagyis hogy a görög szertartásu katholikus egyház példás, buzgó, igaz követőivé váljatok.

Mennyire teljesült e részbeni óhajom a valóságban, azt csak Isten tudja. Hisz övé a szőllő, melyet műveltem, övé a búzaföld, melyet munkáltam, övé a nyáj, melynél pásztorkodtam, és épp azért, ha fáradalmaimat némi részben a siker koronázta is, az ő termékenyitő malasztjának érdeme az is. Nem is kérkedem én

munkámmal, Isten itéletére bízom annak megbirálását, és alázattal kérem őt, mint bűnös szolga, hogy mulasztásaimat és gyarlóságaimat bocsássa meg és méltóztassék jó szándékaimat is legkegyesebben tettül beszámitani.

De mindazonáltal, minthogy a betöltött kötelesség öntudatát elfojtani nem lehet, de azt szerény mérvben táplálnunk sem tilos, mert az abból eredő vigasztaló érzés reánk nézve buzditásul és jutalmul szolgál, — ezen öntudatban távol minden dicsekvéstől elmondhatom az efezusiaktól búcsúzó apostollal, hogy köztetek, viselt pásztorkodásom ideje alatt, s e m m i t s e m v o n t a m m e g a m i h a s z n o s, h o g y n e k t e k n e h i r d e t t e m é s n e t a n i t o t t a l a k v o l n a t i t e k e t n y i l v á n. (Apost. csel. 20. 20.) es épp azért nincs is örök üdvötök elnyerésére más út, mint az, melyet én a szószékről nektek kimutattam, nincs más tudomány, mint a melyet Isten nevében tanitottam nektek.

A szentek tudománya, mely sz. Bernárd szerint abban áll, hogy e földön szenvedjünk és a mennyben örökké boldogok legyünk, teljesen különbözik a világ tudományától, mely gyönyörökre ösztönöz és tanit. Azért pásztorkodásom ideje alatt elmondott oktatásaimra hivatkozva, mostani végszavaimban, egy búcsúját vevő és földi, valamint örökkévaló boldogságtokért epedő jó atyának bizalmával kérlek titeket, ragaszkodjatok tántorithatlanul azon szent hithez, mely nélkül és azon egyházhoz, melyen kivül nincs üdvösség. A keresztény katholikus szép, dicső és felséges czimeket fel ne cseréljétek soha más elnevezéssel és buzgalmatok heve, erkölcseitek feddhetlen volta által tanuságot tegyetek a mellett, hogy nemcsak névszerint, de szivből és lélekből katholikusok vagytok.

Miként az apostolok fejedelme, én is kérlek titeket: I s t e n t f é l j é t e k, a k i r á l y t t i s z t e l j é t e k. (I. Pét. 2. 17.) egyházi és világi elöljáróitoknak nem kényszerből, hanem szeretetből önként és örömmel engedelmeskedjetek, tudván a nemzetek apostolának tanitásából, hogy n i n c s h a t a l m a s s á g, h a n e m c s a k a z I s t e n t ő l, a m e l y e k p e d i g v a n n a k: a z I s t e n t ő l r e n d e l t e t t e k. (Rom. 13. 1.)

A sorsotokkal együttjáró munkákat és foglalatosságokat ajánljátok fel mindenkor az Istennek, az ő nevével kezdjétek és végezzétek azt, mint az Ur Isten napszámát, és akkor életetek egy szünetnélküli imádság, folytonos érdemszerzés lesz az örök életre, és egy pillanatnyi fáradságtok sem marad jutalom nélkül. Munkáitok czéljáúl egyedül az Isten dicsőségét és a magatok és tieitek tisztességes megélhetését tüzvén ki, naponkinti kérelmetetek a szentirás szavai szerint az legyen: S z e g é n y s é g e t é s g a z-

dagságot ne adj nekem (Istenem); csak élelmemre add meg a szükségeseket. (Péld. 30. 8.), mert nem az a szegény, kinek kevese van, hanem az, a ki telhetetlen, a ki mindig többet kiván, mert nem tudja a fösvénység, hol végződik a szükség. Mindenekelőtt és mindenben keressétek először is az Isten országát, tudván az Ur Jézus igéretéből, hogy ehhez a többiek mind hozzáadatnak nektek. (Máté 6. 33.)

Midőn halljátok, mondja sz.-Ágoston az Ur eme szavait: azt akarom, hogy a hol én vagyok, a kiket Nekem adtál, ők is velem legyenek. (Ján. 17. 24.) Ne csak a jó püspökökre és papokra gondoljatok, hanem tehetségtek szerint legyetek ti is Krisztusé, legyetek az ő szolgáivá, jámborul élvén, alamizsnálkodván az ő nevét, és tudományát, a kiknek csak lehet, hirdetvén, mert mint a család fejei mindnyájan kötelezve vagytok a tieiteket nemcsak szeretni és testileg táplálni, de ezenfölül oktatni, inteni és feddni is. Ezt el nem hanyagolván, papi, sőt püspöki tisztet fogtok teljesíteni, szolgálván Krisztusnak, hogy ott fenn örökre társai lehessetek az Urnak. Gyermekeiteket szorgalmas iskoláztatás, gondos, óvatos házi nevelés, példás életetek általa haza hasznos polgáraivá, az egyház hű fiaivá neveljétek, mert csak igy lesz biztositva a ti és az ő földi és örökkévaló boldogságtok.

Végre legyen élő és teljes köztetek a felebaráti szeretet. A szeretetet Jézus ismertető jelül fogja bennetek keresni és a kinél azt fel nem találja, kinek lelkét szeretet helyett gyűlölködés, viszály tölti be, azt nem fogja magáénak ismerni, azt kénytelen lesz megtagadni. Őszintén szeressétek tehát egymást, tűrjétek el egymás hibáit és gyarlóságait, gyakoroljátok az irgalmasságot, tudván, hogy nektek is szükségetek lesz az Isten irgalmára, azt pedig ő csak az irgalmasoknak adja meg és másnak nem.

Ezekben foglaltam össze mint végeredményben mindazt, mit e helyről hirdettem, tanitottam, ezekre intlek, figyelmeztetlek, kérlek titeket, tudván és érezvén lelkem mélyében, hogy drágábbat, e tanításnál becsesebbet nem adhatok nektek emlékül, mert mint egy világi tudós ember megjegyezte, az Ur Jézus tana oly csodás természetű, hogy bár egyedül a mennyországot keresteti is az emberrel az egész életen át, mégis boldoggá, megelégedetté teszi a szívet itt e földön is.

II. Sz. Pál apostol minden hithirdetőknek az Ur Jézus után legnemesebb és legmagasztosabb példányképe a hivekhez intézett leveleit rendszerint az imádkozásra való intéssel, kéréssel fejezte be, hozzátevén: Imádkozzatok érettünk, hogy az

Isten igéje terjedjen és dicsőittessék. (2. Tessz. 3. 1.) Beszédem eddigi részében elmondtam, mit kértem tőletek a ti saját érdeketekben, engedjétek meg, hogy mostan a magam részére azt kérjem tőletek, a mit kért sz. Pál apostol, t. i. imádkozzatok érettem, a ti volt lelkipásztorotokért, hogy földi vándorpályám hátralevő napjait az Ur szolgálatában híven és hasznosan tölthessem el, hogy általam is terjedjen az Isten igéje, növekedjék az Isten dicsősége és életemet egykor az ő kegyelmében szentül végezhessem.

Lelkipásztori ténykedésemben a szeretet Isten iránt volt a vezércsillag, melyet követtem, melynek utain haladtam és jól esett tapasztalnom, hogy ezen isteni szeretet a ti lelketekben is otthonos volt mindenkor és a mint én Istenben és Istenért szerettem mindnyájatokat, úgy Istenben és Istenért szerettetek engem, az Ur méltatlan szolgáját. Én most elválok tőletek, nem leszek többé atyátok és ti nem lesztek gyermekeim, más fog ez oltárnál értetek Istenhez könyörögni és én is más nyájért fogok közbenjárni az irgalmasság Atyja előtt, vajjon tehát teljesen elválunk-e és teljesen el kell-e válnunk?

Nem szeretett hívek! az apostol tanitása szerint: a szeretet soha sem szünik meg. (I. Kor. 13. 8.) a szeretet tehát, mely közöttünk élt és él, nem hal meg sohasem, és ha minden más szent viszony meg is szünik közöttünk, ez az egy nem szünik meg soha és táplálhatjuk azt kölcsönös egymásért való imádkozással. Elválásom fájdalmának enyhítésére engedjétek magammal vinnem azt a biztos reményt, hogy végső intelmeimet, kérelmeimet mindig szemeitek előtt fogjátok tartani, hogy imáitokban nem feledkeztek meg rólam és így ezek által fentartjátok majd magatok között emlékemet. Igen, emlékezzetek meg rólam itt e szent helyen, ki veletek örvendeztem, veletek sírtam, veletek örömmel eltelve imádkoztam.

Elválási fájdalmaim mellett el nem hallgathatom azon örömömet, mely szivemben honol, ha felgondolom, hogy mig közöttetek éltem, sok szép ajánlat és áldozat által ékesítettétek az Úr oltárát, e szent hajlékot. Tegyetek is ez oltárra koszorút, hadd tüntesse ki az szívetek áhitatát és nyerje meg részetekre az Isten ajándékait a neki nyujtott ajándék viszonzása gyanánt.

Sok és szent viszony, a mely engem veletek összekötött, engedjétek meg, hogy azt emlékezetekbe idézzem, hogy így szíveitekben az én emlékemet is biztosítsam. Hozzátok fordulok először is gyermekek, kiket a szent keresztségben Krisztus egyházának tagjaivá avattam, ne feledjétek, hogy ha tizszer tanítótok lesz is Krisztusban, de nincs sok atyátok, mert

Krisztus Jézusban az evangeliom által én nemzettelek titeket, én adtam nektek Isten rendeletéből és akaratából a lelki életet.

Fogadjátok áldásomat ti is, kiket, a házasság szentségét kiszolgálva, összeadtam. Az én kezeim által jött reátok az Isten áldása, az én könyörgésem esdette ki számotokra a láthatlan isteni kegyelmet, a malasztot, mely erőt ad, hogy a házasságban Isten akaratát teljesítsék. Szívem mélyéből óhajtom, hogy a békeség és egyetértés angyala lakozzék veletek mindenkor.

A korosabbaknak én adtam a bűnök bocsánatát, az én kezeimben született meg az Ur teste és sz. vére, melyet lelketek táplálására magatokhoz vettetek. Birjátok őt mindenkor szívetekben, érezzétek az ő támogató kezeinek gondozását, áraszszon el áldásával az ő jelenléte, hogy megelégedés- es boldogságban éljetek, hogy így legyen bőven visszafizetve az, mit szívetek szeretete fentartásomra ajándékozott.

A kik pedig híveim voltak. de most már nincsenek itten, kik a temetőben aluszszák síri álmukat a feltámadás nagy napjáig, fogadják ezen ünnepélyes perczben megemlékezésemet és imámat az ő nyugalmukért és örök boldogságukért. Mindnyájatoknak papja voltam szívvel, lélekkel, de annyira senkinek, mint azoknak, kiket elkisértem a temető kertbe. Ha szent a viszony, mely a papot az élőkhöz köti, talán még szentebb az, mely a halottakra emlékezteti. Én láttam az ő végtusájokat, láttam hitöket, égi érzelemtől eltelten szemléltem reményöket, bámulattal csodáltam, midőn az isteni sz. test és vért nyujtottam nekik, szeretetöket és épp azért hiszem, hogy talán már mostan is többen közülök látják a jó Isten dicsőségét, de ha még szenvednek is némelyek, az Isten irgalmából nincsenek kizárva és várják szabadulásukat.

A szeretet, mely az élőket összeköti, túléli a test eltemetését, ez a szeretet ad imát ajkaimra, hogy részökre irgalmat esdjek, és ez a szeretet biztosít engem arról, hogy ők is könyörögnek érettem az egek Urához, hogy életemen megtartsam az Ur törvényeit és elnyerjem az üdvözültek osztályrészét. Épp azért, bármerre is fog vezetni sorsom, naponta átlebben gondolatom e temető felett, sokan vannak ott, kiket mint szeretett híveimet üdvözlöttem, köny és sohaj között veszek tőlök búcsút, esdvén, hogy az ott nyugvók álma legyen csendes, feltámadásuk örvendetes.

De bármily hosszura terjeszszem is beszédem fonalát, végének kell lenni. Elválásom tőletek visszavonhatlan. Isten tehát veletek kedves híveim! Testileg ugyan elválok tőletek, de lelkem és szere-

tetem mindvégig veletek marad és bárhová is vezessen a sorsunkaintéző isteni gondviselés, ezen szeretetnél és a köztünk eddig létetzett szent viszony emlékezeténél fogva, soha meg nem szünök imáimban esedezni a nagy Istenhez: áraszsza reátok kegyelmének bőségét, az élet tengerén legyen útmutatótok az Ur Jézus, áldja meg munkátokat, adjon boldogságot és megelégedést. Esedezni fogok. hogy az általam köztetek elhintett mag, az Isten igéje. legyen gyümölcsözővé bennetek és engedje a jó Isten, hogy egykor az ő szent színe előtt a hit egységében a reménység boldog valósulásában, a soha el nem muló szeretetben egyesülve jelenhessünk meg mindnyájan.

És a mint kezdtem. úgy az apostol szavaival végezve is beszédemet, ez az én búcsuszavam: A mi Urunk Jézus Krisztus malasztja veletek. Az én szeretetem mindnyájatokkal. Krisztus Jézusban. — Amen.

Az áldozópap első sz. liturgiájára.

(Primitiára)

Add nekem, fiam, a te szivedet, és szemeid őrizzék meg utaimat. (Péld. 23. 26.)

Kedves hallgatóim! Ti tudjátok, hogy e szentegyház ma kedves és nevezetes ünnep színhelye, — tudjátok, hogy az áldozópap, ki az oltárnál szolgál, először állott az Ur szine elé, hogy áldozatot mutasson be és közbenjáró legyen Isten és emberek között, — tudjátok, hogy e napon velünk örvendezik az egész mennyország, mert ha van valami, mi kedves Isten előtt, úgy bizonyára kedves a sz. liturgiai-áldozat és ha az mindenkor szívesen van fogadva az Ur Istentől, mennyivel szívesebben akkor, midőn az első izben van bemutatva, midőn abban az uj pap lelke egész reményét, élete célját, isteni szeretete teljét mutatja fel.

E helynek célja, melyen én most megjelentem, a tanitás. Tehát az én feladatom is az, hogy a már jelzett nevezetes ünnepély teljes jelentőségének tudatát ébreszszem fel bennetek is hivek, de a mi talán még inkább feladatom, hogy ha lehet, fokozzam a te szivedben a tüzet, lelkedben a vágyat, oh szeretett testvérem az Urban, ki ma első sz. liturgiádat végzed.

Ugy vélem, szónoki díszes feladatomnak úgy fogok legjobban megfelelni, ha egyenesen hozzád fordulok szeretett testvér, ha neked fog szólani elmélkedésem, és így mig én lelked szent érzelmeit fokozni igyekszem, egyúttal a hallgató ájtatos híveknek is épületes és magasztos fogalmat fogok nyujtani a papi hivatás szépségéről és szerfölött nagy fontosságáról.

Te, Istennek felszentelt szolgája ma eljutottál azon perczhez, mely törekvéseidnek célja volt: az Ur Krisztus követévé lettél, kit ő választott és küldött a hivekhez. Szerencsés és boldog vagy, ha e követségben méltóképen eljársz. A pálya, mely reád várakozik, terhes, — a tudatlanság homályát szétoszlatni, az igazságot terjeszteni, a roszat kiirtani, az erényt megkedveltetni, szóval lelkeket kormányozni, pályádnak nem könnyü, nem csekély feladata. De el

ne rettenj! Isten, ki méltónak talált téged e magas hivatalra, megadja a szükséges kegyelmet, hogy üdvére légy a híveknek és magadnak.

Hogy pedig e kegyelem állandóan veled legyen és soha meg ne fogyatkozzék lelkedben, az Ur e szavaival fordul hozzád: Add, nekem, fiam, a te szívedet és szemeid őrizzék meg utaimat, vagyis mintegy azt mondja az Ur: én téged, a te lelkedet, a te kezedet a malasztok forrásává tettem, te vagy az én kegyelmeimnek kiosztója, mert a szentségekben általad árad szét a hivek között az élet vize, add nekem tehát szívedet, légy te egészen az enyém, akkor leszesz képes megőrizni utaimat, nemcsak önmagadban, hanem hiveidben is; csak így leszesz képes odahatni, hogy az élet ezer körülményei között se te magad el ne tántorodjál, sem hiveidet eltévelyedni ne engedd.

Kettős tehát az élet, mely reád vár szeretett testvér. Te szolgálni fogsz az oltárnál. de szolgálatod itt még véget nem ér, kell, hogy az élet rója légy és életed példájával még inkább taníts mint szavaiddal, azért én ma eléd terjesztem a jó pap képét.

I szent hivatalában

II a társadalom életében, hogy azt élted minden napján követhessed.

I. A jó pap szent hivatalát tekintve valódi angyal emberi természettel, ki az embert, mintegy vándort vezeti e földön az örökkévalóság hazájába, leghívebb atya, ki a halandót, mint új világpolgárt atyai áldásával fogadja, az egész életen által kiséri és végáldása között kiséri az örök nyugalom helyére. Isteni mesterének választott követe lévén, hogy a földnek világossága legyen és az igazságnak tanitója, hirdeti az örök élet igéit, majd gyenge tej gyanánt adva azt a gyengéknek, ismét erősebb eledel alakjában nyújtva az erősebbeknek. Valamint tett az Ur Jézus, úgy ő is az ügyefogyott szegényeket és alacsony sorsuakat el nem kerüli. de a hatalmasakra való tekintet sem rettenti el az igazság hirdetése és és megvédésétől. Hirdeti az üdvösség útját és ezáltal az embert felséges rendeltetéséhez vezeti, mely az erény által megérdemlett boldogságban áll. Az evangeliom világitó szövétneke által eloszlatja az elmének gyászos homályát, mindazon igazságokra nézve, melyeket a magára hagyatott emberi elme, kielégitőleg soha meg nem fejthetne, de melyek mégis az örök boldogságra mulhatlanul szükségesek.

A lelket bensejében érintő tanitásai által az embert mindannak szeretetére és követésére vezeti, a mi önmagában is nemes és felséges, Isten előtt kedves és kellemetes, nekünk pedig üdvös

és szükséges. Az isteni kinyilatkoztatás alapján meggyőződésünkké teszi, hogy lelkünk nincs az enyészet gyászos sorsa alá vetve, hanem a test feloszlása után, siet vissza Teremtőjéhez, hogy pálya futásának érdemlett díját elvegye és azért gyakorta hangoztatja a szentirás intelmét: Legyetek ti tökéletesek, mint a ti mennyei Atyátok is tökéletes. (Máté 5.48.) A pap az Ur Jézus evangeliomának hirdetője, megszerzi tehát magának a szükséges tudományt, hogy a hithirdetésben eredménynyel tudjon eljárni, de naponta tökéletesbül is abban, mert hisz azt mondja a próféta: A pap ajkai őrzik a tudományt és a törvényt az ő szájából kérdezik; mert ő a seregek Urának angyala. (Mal. 2. 7.) De különben mi is lenne egy felszentelt pap tudomány nélkül? tévelygő vezető, vak ki világtalant akarna vezetni.

A felszentelt papnak a lelkismeret itélőszékében a bűnösöket bírálni, a sérülteket orvosolni, főkötelessége. Itt a a jó pap összeköti méltóságát alázatossággal és szánakozással. Bölcseséggel kell kezelnie az igazság mérlegét. Megbünteti a vakmerő gonosztevőt, mig az elesett erőtlent kegyelmével fölemeli és inti mint egy szerető atya. Örvendezik, midőn segithet, vigasztalhat, megjelenik e végből a szegény betegek házánál, a vigasztalás gyógyitó balzsamát csepegteti a betegek vérző sebeire. Elűzi a komor fellegeket, enyhíti a szenvedést, a csüggedő lelket bizalomra indítja, hogy így a hol legnagyobb a szükség ott legközelebb legyen az Isten segitsége. És ha eljön a nagy percz, ha a lélek elköltözik porhüvelyéből, a mint megerősitette az elhunytat az utolsó küzdelemre, úgy megvigasztalja a megszomorodott élőket és bizonyossá teszi, hogy el nem váltak végkép, hogy van viszontlátás, hogy van örök élet.

De a jó pap legmagasztosabb ténykedése a szent liturgia, mert itt, valamint egykor a bold. Szűz méhében, úgy testesül meg az Úr Jézus a pap kezeiben, hogy magát híveinek a kenyér és bor színe alatt lelki ételül és italul adja. A jó pap életének legnagyobb öröme, ha az oltárnál áldozhatik. Tisztán, égi szeretet, hit és reménynyel telt szívvel jelenik meg ottan nap nap mellett, hogy Istennek dicsőséget, az angyaloknak örömet, az embereknek kegyelmet, önmagának erőt, lelki készültséget szerezzen szent hivatala teljesitésére.

Ime szeretet testvérem, ez az a magasztos pálya, mely előtted áll. De talán azt mondod, a mit hallottál, hogy tenned kell, azt tette az Úr Jézus, mig e földön élt, hogyan léphetnél te az ő nyomdokaiba. Én pedig azt felelem: te az Úr Krisztus követe, angyala, helyettesévé lettél felavatva, neked tehát azt kell tenned va-

lóban, a mit ő tett. Ő a te életed példánya, őt kell követned. Maga az Úr mondotta: A mint engem küldött az Atya, én is küldelek titeket, vagyis mintegy azt mondotta az Ur, a mely hatalmat nekem adott az Atya, azt én most nektek adom által és mint éltem én azzal, úgy kell azt nektek is használnotok.

Az a hatalom tehát, mely az Uré volt, most a tied szeretett testvér, a mennyire azt csak híveink lelki üdvösségének biztositása megköveteli. Nagy a teher, de ne feledd, az Ur mondotta: Vegyétek rátok az én igámat, és tanuljatok tőlem, mert szelid vagyok és alázatos szivü; és nyugodalmat találtok lelkeiteknek; mert az én igám gyönyörüséges és az én terhem könnyü. (Máté. 11. 29.) Tanulj tehát szeretett testvérem az Urtól, kit helyettesiteni vagy hivatva, tanuld meg tőle a szelidséget, légy alázatos szivü vagyis a mint beszédem elején mondottam, add szívedet az Urnak, hogy az ne szeressen mást, csak a mit Isten szeret, ne akarjon mást, mint a mit Isten akar, de mindenek felett szeresse azt, ki téged nemcsak megváltott, de saját papjává is avatott, szeresse az Ur Jézust és akkor pályád igája, terhe, könnyü nemcsak, de gyönyörüséges is lesz.

II. Egyenes, sima gyönyörök és élvezetekkel kinálkozó a kárhozat útja, mig az üdvösséghez keskeny, rögös, gyakran sok fáradalmat és keservet okozó ösvény vezet. A kárhozat útján a világ a vezető, mig az üdvösségre az Ur Jézus vezet minket a keservek és fáradalmak által megtisztultan a végtelen örömök hazájába És az Ur Jézus ezen az úton, nem küld minket soha előre, csak azt mondja, a mit mondott Péter apostolnak: Mi gondod rá, mit tesz a világ és mit tesznek mások, te kövess engem. (Ján. 21. 22.) Az Ur Jézus ezen az úton emelte a Golgota hegyére a keresztfát, és hogy az Atya jobbjára jusson, előbb a keresztre kellett emelkednie és ott kiszenvednie, csak úgy lett megdicsőitve. Vajjon ezek után lehet-e gondolni, hogy szenvedés, lemondás nélkül a mennybe lehessen menni, ha maga az Ur Jézus előtt is azt csak a kereszt-áldozat nyitotta meg?

Bizonyára nem! Ezt tanitja maga az Ur Jézus is, midőn mondja: A ki engem akar követni, tagadja meg önmagát, és vegye föl keresztjét, és kövessen engem. (Márk. 8. 34.) De a világ utain elindult embernek nehéz a kereszt és ha azt mégis el kell viselnie, békétlenkedik s fájdalom, sokszor a Teremtő ellen is panaszra fakad. Igy e vi-

lágnak örömeit hajhászó embernek nemcsak örökre veszni kellene, mert Jézushoz méltatlan lévén, nem közelíthetne hozzá. Ámde Isten az ő végtelen kegyelme által nemcsak megváltotta az emberiséget de örökre fentartani igérte az emberek számára a megigazulás útját, midőn megigérte: Ime én veletek vagyok mindennap, világ végezetéig. (Máté 28 20.) És velüuk van ő kegyelmével, szentségeivel a papság útján, velünk tanitásával és mit szeretet testvérem különösen figyelmedbe akarok ajánlani, velünk akar ő lenni papjainak példája által, melyet a föld savává, az emberiség kovászává, a népek világitó fáklyájává akart tenni és tett is, midőn tanitványainak és így nekünk papoknak is mondotta: Ugy világoskodjék a ti világosságtok az emberek előtt, hogy lássák jó cselekedeteiteket és dicsőítsék Atyátokat, ki menynyekben vagyon. (Máté 5. 16.)

A papok tetteinek, életök egész folyamának, úgy kell világoskodni, hogy abból merítsenek erőt az emberek a mennyei Atya dicsőítésére, vagyis, hogy a papok példája tanitsa meg a világot az Ur Krisztusért tűrni, szenvedni, a tűrésben, szenvedésben boldognak lenni, és így keresztény erények életbe vitelét a valóságban szemlélni. Épp azért szeretett testvérem, a te szent hivatalod, nemcsak az oltárhoz és szószékhez köt téged, a mi ugyan első minden más fölött, de megköveteli azt is, hogy a világ fiai között is, ha meg kell jelenned, az Isten dicsőségét terjeszteni igyekezzél.

A papi rend számára is nyitva van a társadalmi élet mezeje, abban nem szabad ugyan elmerülnie, de attól elzárkóznia sem lehet; épp azért a jó pap mindenkor szeme előtt tartja, hogy ő is csak ember és épp azért gyarló, kinek szintén tőrt állit a világ csábja, melynek hizelgése gyakran még a legerősebbet, a legnemesebbet is elejti. Azért felövezi magát Isten félelmével, mely valamint minden erények koronája és alapja, úgy a jó papnak legdrágább erkölcsi ékessége. Ez az ő vezető fonala, hivatalának veszedelmes és terhes utain védangyala. Ez őt erősiti, viszontagságaiban oltalmazza, szerencsétlenségeiben segíti, igyekezetében kiséri a világ boldogitására.

Isteni félelemtől áthatva megjelenik a társadalmi élet különféle alkalmainál az emberek között. Távol van tőle minden fényűzés, öltözete az alázatosság ruhája, — álnokság, tettetés nem érinti az ő lelkületét, nem hivalkodó, nem önző, nem haszontalan fecsegő, hanem illedelmes, erényes magaviseletü, jó példát adó, békeségszerző és kedvelő, világossága tündöklik még a világ emberei előtt is. Oda is elkisérik őt jó cselekedetei és dicséretes

példái, mert erkölcsi magaviseletében és társalkodásában is az emberek barátja és igaz vezetője marad, tudva, hogy nincs semmi, mi másokat az ájtatosságra és isteni tiszteletre inkább serkentene, mint a papok istenes élete és példája.

Téged is Istennek új felszentelt szolgája, pályádon, melyet ma megkezdesz, vezéreljen a szelídség, az alázatosság. a bölcseség és ájtatosság. Állhatatosság és béketűréssel erősítsd meg lelkedet, áldozd fel mennyei Atyádnak szívedet, akkor megőrzöd az ő utait, ő pedig megőrzi lelkedben a felszentelésben nyert malasztot. Vésd szívedbe sz. Pálnak mondását: Senkinek semmi botrányt ne okozzunk, hogy ne szidalmaztassék a mi szolgálatunk, hanem mindenben úgy viseljük magunkat, mint Isten szolgái. (II. Kor. 6. 3.) Úgy haladj tehát pályádon, hogy a jutalomra méltóvá tedd magadat. Tégy vallást Jézusról itt a földön, megvall ő majd téged a menynyekben. Fáradságodnak jutalmát e földön ne várd, mert csekély érdem az, mit földi jutalom is kielégíthet, hanem inkább légy rajta, hogy az élet mindennemű körülményei között a reád mért keresztet békével elviselve, Jézusnak méltó követőjévé légy.

Ne akarj a világnak tetszeni, mert a hisz a világ csak azt kedveli, mi az övé. Ha a világ tetszését keressük, nem lehetünk Krisztusnak hív szolgái. Hanem az apostol szavai szerint: Légy példája a híveknek beszédben, társalkodásban, szeretetben, hitben, tisztaságban. (I. Tim. 4. 12.) Légy szeme a vaknak, lába a sántának, atyja a szegényeknek. Tedd magad mindeneknek mindenévé, hogy mindeneket megnyerj Krisztusnak. Szóval életed minden igyekezete, fáradsága és törekvése az Isten dicsőségére és a lelkek üdvösségének előmozdítására legyen irányozva, akkor tetteid tündökölni fognak, mert az Úr Jézus példáját fogják nyújtani, és üdvöziteni fogod híveidet és magadat is.

De elérkezett már az idő, hogy szolgálj az Urnak. Ég a szent tűz az oltáron, füstölög az áldozatod pompájára elrendelt tömjén. Áronnak felszentelt fiai már készen állanak tiszteletbeli szolgálatuk teljesitésére. Mint szomjuhozó szarvas a vizek forrásaihoz, úgy vágyakozik a te lelked is már az Úr oltárához. Azért nem tartóztatlak tovább. Indulj a szentek szentjébe, hol az angyali karok láthatatlan serege várakozik reád, hogy kezeidben az első csodálatos átlényegülést csodálja, a kenyér és bor színe alatt jelenlevő Istenséget imádja.

És ha majd elérkezik a szent percz, ha majd megjelenik az

oltáron az Isten Fia, vedd kezeidbe a világ megváltóját, az Isten bárányát, ki elveszi a világ bűneit, és mutasd be azt hálaadó áldozatul a mennyei Atyának. Tégy először is áldozatot a te forrón szerető szüleidért, kik téged sok könyhullatás, álomtalanul eltöltött gondban átvirrasztott éjjelek, aggodalom és félelem között neveltek és tápláltak, kik ama jámborul megőszült Símeonnal addig halált nem láthattak, mig nem látnák kezeidben az Üdvözitőt. Nézd! oh nézd! mikép omlanak szemeikből az öröm könnyei. Fogd fel azokat, barátom, az üdvösség kelyhébe, és amaz ártatlan bárány vérével együtt mutasd be az Istennek hálaadó áldozatul hosszas, boldog és szerencsés életökért. Mutass be áldozatot szeretett testvéreidért és azokért, kiket a rokonság gyöngéd kötelékei fűznek hozzád, hogy a végtelen irgalmu Isten áldja meg szívöknek minden buzgó kivánságát és töltse meg lelköket mennyei áldásának bőségével.

Könyörögj az anyaszentegyház látható fejéért, Ő szentsége, a római pápáért, a mi apostoli királyunkért, — istenszerető kegyes püspök — atyánkért, kinek kézföltétele által avatott fel téged a Szentlélek kegyelme az oltár szolgájává, — hogy az ő kormányzásuk legyen kedves Isten előtt, hogy teljes összhangban az Isten akarata szerint gondoskodjanak a népek testi és leki jóvoltáról. Emlékezzél meg rólunk, paptársaidról, de minden hiveinkről is, kik itten összejöttünk, hogy ünnepedben részt vegyünk.

De ne feledkezzél meg a holtakról sem. Szálljanak le gondolataid a sír éjszakájába és emlékezzél meg azokról, kiknek teste ott porladozik, lelke pedig az Isten irgalmát várja vagy élvezi. Emlékezzél elhunyt szeretett nagy szüleidről, rokonaidról és sz. Ágoston szavaival kérjed az Urat, mondván: Mennyei sz. Atyám! a megfeszitett Jézus érdemeiért, kit engesztelő áldozatul mutatok be neked, könyörülj az elhaltak lelkein.

Mi pedig mindnyájan buzgó fohászainkkal kisérni fogjuk áldozatodat és kérni fogjuk az Istent, adjon neked az egek Urat boldog életet, töltsön meg a Szentlélek hét ajándékának teljével, hogy szent hivatalodat az Isten dicsőségére, a lelkek üdvösségére és a papi rend díszére sokáig viselhesd. Mivel pedig fölkent kezeidet úgy áldotta meg a szentelő püspök, hogy valamiket a te kezeid megáldanak, azok meg legyenek áldva az Istentől is, és valamiket te megszentelsz, meg legyenek szentelve az Istentől ís, emeld fel kezeidet és áldj meg minket mindnyájunkat, áldd meg testünket és áldd meg lelkünket, hogy meg legyünk szentelve az Úr szolgálatára.

Óh áldj meg minket nagy Isten! kik a te nevedben ide sereglettünk. Mennyei sz. Atyánk! kérünk téged, nézz kegyesen eme

zsenge áldozatra és fogadd el azt, a mint elfogadtad a te hív szolgádnak Abelnek áldozatát, Abrahám ajánlatát, Mózes és Áron szent tényeit, mint a hogy eme nagy áldozatot elfogadtad sz. tanitványaid és apostolaidtól és áraszd reánk irgalmad teljét. — Amen.

Sz. Feszület szentelésére.

Éntőlem távol legyen másban dicsekednem, mint a mi Urunk Jézus Krisztus keresztében, ki által nekem a világ megfeszittetett, és én a világnak. (Gal. 6. 14)

E szent kereszt, melyet szeretett megváltónk keserves kínszenvedésének emlékeztető jeléül felállitottunk es megszenteltünk, szent csodálkozásra kényszeriti, háladatos buzgóságra ragadja a megilletődött keresztény lelkét. Itt van, ájtatos hivek, ama kötés fa, melyet az Ur Jézus Atyja parancsából a kálvária hegyére vitt, — itt van a legnagyobb gyötrelem eszköze, — itt van ama szerencsétlen tőke, melyre az ártatlan bárány, mint egy cégéres gonosztevő felszegeztetett, — itt van ama gyalázatos bitófa, mely alatt Sion gyászos szűzei kétszerezik könyeiket és magok a dühös hóhérok bánat és keservek között jajszókra fakadnak, mondván: Miképesett el a hatalmas, ki megszabadítja vala Izrael népét. (I. Makk. 9. 21.)

De e szent jel egyúttal a megváltás oltára. A rajta függött áldozat a világ adóslevelét szétszakgatta, ellenségeit legyőzte és megbékéltette a haragos egeket. Vajjon gondolhatta-e az istentelenség, hogy győzelmet ülve az Ur felett saját halotti torát tartja meg? Remélhette-e az emberiség, hogy a kereszt, mely az elveszendők előtt balgaság volt, oly nagy és dicső győzelmet fog venni a világon? Mily nagy változás! Ma a keresztfa az a dicsőséges gyümölcstermő fa, melyen az erkölcsi tökéletesség gyümölcse terem. A töviskorona az az ékes koszorú, mely a magasztos győzelem

által lett felszentelve. A kereszt, mely hajdan a büntető hatalom eszköze volt, ma a jutalmat osztogatók kezében az érdem megjutalmazása, a jók kitüntetése.

A szent kereszt az igazak dicsősége, a gonoszak vigasztalása, a szükölködők, a megvetettek reménysége, a világon és halálon vett győzelem koszorúja és a jövendő boldogság legbecsesebb záloga. Azért lelki örömmel eltelten mondhatja minden keresztény a nemzetek apostolával: én tőlem távol legyen másban dicsekednem, mint a mi Urunk Jézus Krisztus keresztében, mert az Úr Jézus Krisztus keresztje

I az erkölcsi tökéletesség forrása,

II a szenvedők, a kereszthordozók oltalmazó fegyvere.

Megváltó édes Jézusunk, támogasd erőtlenségemet, vezéreld rebegő nyelvemet, gyulaszd lángra szívemet, világositsd fel elmémet, hogy foganatosan hirdessem ama magasztos erkölcsöket, melyek a sz. kereszt fáján termettek, hogy az itt jelenlevő hívek eme épen most felszentelt kereszt szemléletéből vegyenek erőt a földi bajok elviselésére. Figyeljetek.

I. Az Úr Jézus kereszthalála fényesen bizonyítja az ő igaz emberségét és Istenségét. Emberségét, mert mint ember kiadta lelkét, istenségét pedig az által, mert egy ember halálát soha sem követík oly nagy és csodálatraméltó események, a milyenek követték a Megváltóét, úgy, hogy az őrizetére kirendelt százados önkénytelenül fölsóhajt: Valóban Isten Fia volt ez. (Máté.27. 54.)

Az Úr kereszthalála által gyarapodott az Isten országa, ezáltal virágzott a mennyei polgároknak társasága, ezáltal terjedt el a vitézkedő anyaszentegyház mustármagból keletkezett terjedelmes fája. A sz. Keresztről szétáradó mennyei világosság és végtelen bölcseség előtt megszégyenülnek a föld bölcsei. A kereszt igéje feltündöklött és napkelet, napnyugot megtagadja bálványait, Róma a kicsapongások és babonaságok anyja, kivetkezik őseinek undok szokásaiból és látja, hogy a kereszt ereje a dühöngő Saulból bátor, hitvalló és hősies Pál apostolt formált, ugyanennek tanitására Athene a görög tudományok központja megtér a főtanács tagja sz. Dénes és maguk a legbölcsebbek térdet hajtanak a sz. Kereszt előtt. Nagy Konstantin császár a kereszt jele alatt indul harczba, meggyőzi ellenségét és Róma főterén a sz. Kereszt jelét állíttatja fel e felírással: Ezzel az üdvösséges jellel a várost a nehéz iga alól fölszabaditottam.

Szent Kereszt! Jézus keresztje! a pogányság lerombolója és az igaz hit elterjesztője, áldott légy!

Az ember nyugalmat, megelégedést, boldogságot keres, de kénytelen tapasztalni, hogy azt a föld meg nem adhatja, reméli tehát, hogy mégis elnyeri azt a jövőben. mint munkálkodása jutalmát. Minden ember csalódik és hogy mégis nem esünk mindnyájan kétségbe, arra erőt csak az isteni remény ad. E remény alapja pedig ismét nem egyéb, mint a sz. kereszt, és az azon végbement isteni áldozat. A sz. kereszt elménket a földről az ég felé emeli, hogy a mennyei birodalom szépségét szemlélhessük. Eléggé bizonyitja ezt a jó értelemre tért gonosztevőnek kérelme, melyben így imádkozott a szenvedő Megváltóhoz: Uram! emlékezzél még rólam. midőn országodba jutsz. (Luk. 23. 42.) A sz. kereszt megtanit arra, hogy bátran haladjunk előre, hogy bizalommal tűrjük el a nekünk kiosztott keresztet, mert a kereszten meghalt Üdvözitő biztositott mindnyájunkat, hogy elment előre nekünk helyet készíteni, hogy, a hol ő van, ott legyenek mind, a kik őt szeretik.

Szent kereszt! boldogitó, csalatkozhatlan remény forrása, áldott légy!

Minden erkölcsöknek elseje az isteni szeretet, már pedig semmi jobban nem tanitja a szeretetet, mint a sz. kereszt, mert ha azt mondjuk, hogy Isten teremtette a világot bölcseségével, ha fentartja és kormányozza jóságával, úgy bizonyára azt kell mondanunk, hogy megváltotta szeretetével. Ezt tanítja maga a szeretet nagy apostola is, sz. János evangelista, mondván: Úgy szerette Isten e világot, hogy az ő egyszülött fiát adá, hogy minden, a ki őbenne hisz, el ne veszszen, hanem örök élete legyen. (Ján. 3. 16.) Igen édes Jézusunk! te utitársunkká, sőt barátunkká lenni méltóztattál, királyi dicsőségedből leszállván 33 évig boldogságunkért készséggel és örömmel szenvedtél bajt és szükséget e földön, a te mindenható kezeid vonták el a sötét fátyolt, mely mennyei hazánk dicsőségét elfödé, a te drága szent véred mosta le szemeikről az anyagiság, az Ádámtól öröklött átok sarát, a te legbecstelenebb halálod ölte meg a mi halálunkat, hogy mi emberek örökké éljünk.

Szent kereszt! melyen a világ üdvözitője kínos halált szenvedett, mert szeretett minket, Üdvözlégy!

A szent kereszt mutatja meg azt is, minőnek kell lenni a valódi felebaráti szeretetnek. A felfeszitett Jézus a keresztfán függve nem tekinti népének hitetlenségét, gyilkosainak dühét, de a menynyire az igazság engedé, meg menti is őket, minden jót kiván ne-

kik, de sőt még könyörög is érettök, hogy kegyelmet találjanak, mondván: Atyám! bocsáss meg nekik, mert nem tudják, mit cselekesznek. (Luk. 23. 34.) Emberek! az ártatlanoknak tiszta érzelmeiből, máséra vágyó szívetek nyughatatlanságából nem értitek-e meg, hogy szeretetet, méltányosságot kiván saját emberi természetetek is?! Keresztények! el tudjátok-e felejteni az evangeliom magasztos parancsát, melylyel Jézus búcsúzott tanitványaitól és mondá: Arról ismernek meg mindnyájan, hogy az én tanitványaim vagytok, ha szeretettel lesztek egymáshoz. (Jan. 13. 35.) Jőjetek ide mindnyájan a keresztfához, kik békétlenkedve szerencsétlenné teszik magatoknak az életet, egyesült a szeretetben kibékült szívvel vigyetek áldozatot az Urnak és meglátjátok, hogy a szép egyezségben, egyetértésben és az igaz szeretetben áll a valódi boldogság.

Szent Kereszt! az isteni és felebaráti szeretetnek nagy tanitója, üdvözlégy!

A nagyravágyó előtt nincs semmi, mit kevélységének bármely úton is feláldozni kész ne volna. Ezrek elestével is kész ő mások térdhajtását megvásárolni. De éppen nincs oka senkinek méltóságával kevélykedni. Hogy egyik korona alá született, az neki nem érdeme, és hogy a másik szegénységet talált e világra jövén, az nem az ő bűne. Az erény az egyedüli, mi az ember becsét meghatározza. Erénynyel a gazdag ékessé teheti gazdagságát, erénynyel a szegény bánat nélkül lemondhat a világ minden gazdagságáról. Az erény az igazi arany, mely becsét soha el nem veszti, és egyformán becses akár a király koronáját ékiti, akár szerényen a föld sötétségébe temetkezik. Szép a méltóságban az alázatosság. Minél közelebb jön hozzánk a nap, annál jobban melegit és minél magasabbra emelkedik, annál kisebbnek látszik. Sehol sem talál magának bátorságosabb helyet a becsület, csendesebbet az erény mint azon lelkekben, melyek megtudják magukat alázni, a méltóságnak fényes terhét viselve.

Az alázatosságot tanítja a sz. kereszt is, mert az Úr Jézus megalázta magát, engedelmes lévén mindhaláig és pedig a keresztnek haláláig. (Fil. 2. 8.) Nincs jobb a testben az egészségnél, nincs jobb a lélekben az alázatosságnál, mely a lélek fényét és becsét teszi, melyet arany korona gyanánt kell szeretnie minden kereszténynek.

Szent Kereszt! Jézusnak keresztje! szelidség és alázatosság jelképe, áldott légy! Te rajtad szenvedett az isteni mester, ki az embert ujjá teremtette és valóban te vagy az erkölcsi tökéletesség tanitó mestere, mely a mi dicsekvésünk, büszkeségünk, örömünk,

mert te tanitasz meg az élő hítre, te adsz reményünknek irányt és erőt, te gyulasztod lángra szívünket, hogy szeressük az Istent, mert ő is szeretett minket, hogy szeressük felebarátunkat, mert így akarja azt a mennyei Atya. Te vagy a mi erősségünk gyengeséngünkben, te emelsz föl alázatosságunkban, de egyúttal te adsz erőt arra is, hogy az élet küzdelmei között el ne csüggedjünk, de mindvégig bátran küzdjünk az örök életért, miről különben beszédem második részében fogok szólani.

II. Ez az élet csak egy átmeneti korszak az ember életében, mely azért van adva, hogy abban küzdve, megérdemeljük az örök boldogságot. A mint vetünk, úgy fogunk aratni, a mint szolgálunk itt, úgy fogunk uralkodni majd ottan. Az emberi szív e föld javaival szemben telhetetlen, a gyönyörökben nyughatatlan. Ha kevés ideig tart a földi jólét, csak a szív vágyait ingerli, ha hosszas időn át megmarad, undort idéz elő. Az élet dicsősége oly méz, melyet csak az esztelenek élvezhetnek, mert a ki okosan gondolkozik, az nem feledheti, hogy annak édessége telve van fulánkkal, mely a csalódás keserveivel sebzi meg az oktalanul élvező lelkét.

Mig a szegény napszámos az élet igájának terhe alatt békétlenkedik, addig a gazdagnak vágyai nem engednek nyugodt álmot, és a puha nyoszolya sem ad nyugtot. Mig a boldogtalan éhséggel küzd, a gazdag torkosságáért betegsséggel lakol. A mindennapi tapasztalat tehát azt bizonyitja, hogy kinek-kinek van gyötrelme. Ez ellen pedig csak egy védőpajzs van: az Úr Jézus keresztje és szenvedéseinek érdeme.

A jóságos Isten, ki érettünk egyszülött Fiának nem kedvezett, hanem kínra és halálra adta őt, akkor, midőn mi még a gonosz lélek rabszolgai voltunk, vajjon most, miután már Isten fiaivá lettünk, az Úr Jézus vérével megmosattunk, ha őt szomjuhozzuk, eltaszit-e minket sz. Fiának keresztfájától?! Nem, édeseim, ilyet nem szabad gondolnunk sem a kegyelmek Atyjáról.

A mérges kigyótól megmart zsidók tüstént meggyógyultak, mihelyt a Mózes által a pusztában felállitott rézkigyóra emelték tekintetöket, úgy mi is fordítsuk lelkünk tekintetét az Úr keresztje felé. és a világ marásai nem lesznek ártalmunkra. Ha Elizeus kis tácskával a nehéz vasat a sír fenekéről felvonta, (IV. Kir. 6. 6.) mennyivel inkább lesz ereje az Úr keresztjének, hogy még a kétségbeesés mélységéből is kihúzza, kiemelje az elcsüggedt lelket.

Jertek azért ide mindnyájan, kik anyától születtetek és az élet terheit hordozzátok. Járuljatok a sz. keresztjhez, mert ez erőt ad minden földi kereszt elviselésére. Ha az élet javai után áhitozó

telhetetlen kivánság háborgat, ha a testi indulatok tüze éget, ha az ördög kisértésének lángja emészt: ne akarjatok enyhet a világ utain keresni, mert az hasonló Jónás árnyéktartó borostyánjához, mely egy nap tartott és azután menthetlenül elhervadt. (Jónás 4., 6.) Mint a régi görögök mondáiban foglaltatik, Ulisszesz, hogy elkerülhesse a csábitó hangu szíréneket, melyek énekökkel magukhoz édesgették az embereket és aztán megölték, magát a hajóban az az arboczfához kötözteté. Ha veszély fenyegeti élteteket, ha remegnetek kell, vajjon elég erősek lesztek-e a csábitás erejét megtörni, meneküljetek a sz. keresztbez, ragaszkodjatok az azon fölfeszítve meghalt Úr Jézushoz, kössétek magatokat a sz. keresztbez és akkor a világ csábja nem fog benneteket legyőzni, és biztos lesz örök üdvösségetek.

Ha a világ az ő irgalmatlansága folytán nem hallja panaszkodó jajjaitokat, folyamodjatok a sz. keresztbez és a tengeren dúló szélvész dühöngéseitől megrémült apostolokkal fohászkodjatok az Úrhoz mondván: Uram! szabadíts meg minket, elveszünk. (Máté. 8. 25.) Ha testi fájdalmak gyötrelmei kínoznak, tekintsetek a kereszten szenvedő Jézusra, ki nem kénytelenségből, hanem irántunk való végtelen szereteténél fogva szenved. Emlékezzetek meg a vértanukról. Mily örömmel haltak meg az Úr Jézusért, mily nyugodtan szenvedtek, bátoritották, vigasztalták egymást, készek voltak a keserüség poharát fenékig üriteni. Legyetek ti is mindig készen a harczra, álljatok bátran szembe a harczczal és legyőzitek a földi bajatokat és tiétek lesz a türelem szép koronája, az égi békeség szent öröme.

Ha bűneitek rettentenek, siessetek az irgalom oltárához, a sz. keresztbez, ott van az ártatlan bárány tiszta vérének forrása, azzal mossátok meg lelketeket és a hónál fehérebbek lesztek. Ha végre a megmásithatlan végzet, a halál bizonyos tudata rémit, tanuljatok meghalni a keresztben függő Jézustól és mondjátok el a sz. Apostollal: Nekem életem a Krisztus, és meghalnom nyereség. (Fil. 1. 21.) Nincs magasztosabb a buzgó keresztény halálánál! Még egyszer az irgalom székéhez borul, beismeri és töredelmesen meggyónja minden botlását, az Úr szent testét és vérét szomjuhozva, mély alázattal veszi azt magához, az olajkenetben erőt nyer a végső tusára, aztán eljön a végső percz, üt az elválás órája, fölemeli mintegy félve a halálba merült szemeit, a sz. kereszt jelvényét érintik ajkai és lelke egyesül Istennel, megszüntek fájdalmai, elkezdődött részére az örök beldogság élete.

Oh boldog az ilyen élet, de még boldogabb az ilyen halál, mely a gyötrelmek végét és az örömök kezdetét hozza meg.

Ily erőt pedig nem ad semmi sem, csak az a tudat, hogy az Úr Jézus is meghalt, és feltámadott, az ő halála elvette a halál fullánkját, mert ez a halál már nem örökös éjszakát, hanem örökös nappalt hoz, mert az Úr feltámadt, mi is feltámadunk tehát, ha ő vele szenvedtünk, vele fogunk megdicsőülni.

Mondjuk azért szívünk minden érzésével: Szent Kereszt, Jézus keresztje, te a világ szenvedései és bajai között védőnk, oltalmazónk, a halállal szemben erősségünk, ezerszer áldott légy!

Örvendezzél tehát te keresztény hivő, ki e szent kereszt felszentelési ünnepélyén jelen lehettél és azt megjelenéseddel diszesebbé tenni igyekeztél. Ime az egekből néz le reád a mindenség Ura, és örvend, mert dicsőség környezi egyszülött Fiának szenvedési eszközét. Lenéz reád az Istenszülő szűz és örvendezik, mert megosztod az ő fájdalmait, Krisztussal keresztre feszited vágyaidat és mégtisztulsz az ő vére által. Letekintenek reád az angyalok és vigadnak, mert látják, hogy átértetted a nagy szeretetet, melynek ők naponta dicsőitő énekkel áldoznak. Reád figyelnek az összes mennyei szentek, mert látják, hogy lelked telve van jó érzelmekkel és bizton remélik, hogy a szent kereszt ereje a mint üdvözitette őket, a mennybe emel majd téged is. Légy tehát bizonyos, hogy nem lehet nagyobb dicsőséget kivánni e világon, mint szenvedni, tűrni, hordozni a keresztet az Úr Krisztussal, mert a szent kereszt, a mint láttuk minden jó erkölcsök anyja, forrása, minden bajban és szenvedésben védelmünk és oltalmunk. Méltán mondta tehát sz. Pál apostol, hogy nincs más semmi, a miben méltó volna dicsekednie, mint egyedül a Krisztus keresztjében, ki által a világ meghalt reá nézve és ő meghalt a világra nézve, vagyis teljesen és tökéletesen megszabadult a világ ártalmas befolyásától.

Hogy szavaimat befejezzem, Hozzád fordulok immár a sz. Kereszt terhével megterhelt édes Jézusom, és alázattal kérlek, adj mindnyájunknak kegyelmet, hogy mindenek felett szeressük ama dicső és magasztos erényeket, melyeket te a kereszten függve kiválóan tanitottál, saját példáddal nekünk ajánlani kegyeskedtél, adj kegyelmet, hogy a keresztet, melyet nekünk végtelen bölcseséged kiosztott, ez életen át csendes szívvel, nyugodt elmével elviselhessük. Légy gyámolunk, légy szószólónk, légy segitőnk édes Jézusunk, mert csak te benned van minden reményünk. Óh meg ne vess, óh el ne hagyj! szent sebeidre, szent anyád fájdalmaira kérünk, hogy m is, mint ama megtért gonosztevő hallhassuk majd halálunk óráján édes szavadat: B i z o n y m o n d o m n e k e d, m a v e l e m l e s z e s z a p a r a d i c s o m b a n. (Luk. 23. 4. 3.) — Amen.

TARTALOM:

I. Az állandó ünnepekre.

II. Alkalmi beszédek.

Értelemzavaró sajtóhibák.

17.	lap	alulról	2.	sor	és	helyett:	és nem
23.	„	felülről	7.	„	végző	„	végső
25.	„	„	7.	„	közetek	„	kőzetek
31.	„	„	10.	„	e mi	„	a mi
31.	„	alulról	13.	„	biztositva	„	biztosítsa
33.	„	„	23.	„	melyér	„	melyért
35.	„	felülről	3.	„	Blachemae	„	Blachernae
36.	„	„	17.	„	terjeszed	„	terjeszd
41.	„	alulról	2.	„	vagy	„	nagy
43.	„	felülről	1.	„	Zsaurus	„	Izaurus
44.	„	alulról	4.	„	hit	„	hív
45.	„	felülről	9.	„	blachemasi	„	blachernae-i
45.	„	alulról	3.	„	most	„	mert
46.	„	„	10.	„	melytől	„	melyből
57.	„	„	12.	„	Zsannes	„	Izaurus
73.	„	„	13.	„	miirai	„	mürai
73.	„	„	9.	„	vagy	„	nagy
74.	„	felülről	2.	„	narianei	„	nazianzi
74.	„	„	16.	„	rendeltetése	„	rendeletére
81.	„	„	6.	„	két	„	hét
94.	„	alulról	19.	„	ki	„	ti
100.	„	„	4.	„	vérkigyó	„	rézkigyó
104.	„	„	9.	„	világos	„	világias
113.	„	„	10.	„	indokoljunk	„	iduljunk
114.	„	felülről	10.	„	lehetetlennek	„	tehetetlennek
133.	„	„	14.	„	Izid	„	Zsid.
134.	„	„	13.	„	sincs		kihagyandó
154.	„	alulról	20.	„	más	„	mai
156.	„	felülről	5.	„	visszavenni	„	visszaverni
157.	„	„	13.	„	krisztusi	„	korinthusi
169.	„	„	4.	„	atyjok	„	utjok

177. lapon a beszéd vége így olvasandó: hogy mit a világ meg nem adhat, boldogok vagyunk, mert velünk van az Isten és mi ő vele.

197.	lapon	alulról	18. sor	mindezt	helyett	mindent
201.	„	„	6. „	megujitják	„	megnyitják
203.	„	„	11. „	kormányzása	„	kormányzására
205.	„	felülről	9. „	merős	„	mezős
206.	„	a jeligében		prófétákkal	„	prófétákat
208.	„	alulról	6. sor	fizetni	„	futni
215.	„	„	16. „	szem	„	pillanat
215.	„	„	14. „	emlegessük	„	emlegessék
217.	„	felülről	13. „	lehet	„	tehet
219.	„	alulról	13. „	bizonyult	„	valónak bizonyult az
221.	„	felülről	6. „	kivenni	„	kiverni
222.	„	„	18. „	nézzék	„	nézzük
224.	„	„	21. „	vigasztalják	„	vigasztaljuk

PROGRAM

of the

Patriotic Public Meeting

to be held by the

Hungarians of New Brunswick

on the evening of

Sunday, April 28, 1918
at 7.30 o'clock

In the Opera House

PROGRAM

America

My country! 'tis of thee
Sweet land of liberty,
    Of thee I sing;
Land where my fathers died!
Land of the pilgrims' pride!
From every mountain side
    Let freedom ring!

My native country, thee,
Land of the noble, free,
    Thy name I love;
I love thy rocks and rills,
Thy woods and templed hills;
My heart with rapture thrills
    Like that above.

Opening: Rev. Paul F. B. Hamborszky, *Chairman*

Address: Hon. E. F. Farrington, Mayor, *Presiding Officer*

Address: Hon. Freeman Woodbridge, *Judge*

The Star-Spangled Banner

Oh, say, can you see, by the dawn's early light,
  What so proudly we hailed at the twilight's last gleaming,
Whose broad strips and bright stars, thro' the clouds of the fight,
  O'er the ramparts we watched, were so gallantly streaming?
And the rockets' red glare, the bombs bursting in air,
  Gave proof thro' the night that our flag was still there.
Oh, say, does that star-spangled banner yet wave
  O'er the land of the free and the home of the brave?

Address: Hon. Alexander Konta, *President of the American Hungarian Loyalty League*

Battle Hymn of the Republic

Mine eyes have seen the glory of the coming of the Lord;
He is trampling out the vintage where the grapes of wrath
are stored;
He hath loosed the fateful lightning of His terrible swift sword,
His truth is marching on.

Glory! glory¡ Hallelujah!
Glory! glory! Hallelujah!
Glory! glory! Hallelujah!
His truth is marching on.

Address: Hon. Samuel Schleimer

Resolution: To President Woodrow Wilson

America

Our fathers' God! to Thee,
Author of liberty,
To Thee we sing;
Long may our land be bright
With freedom's holy light;
Protect us by Thy might,
Great God, our King.

Become a member of the American-Hungarian League
It is your duty

